

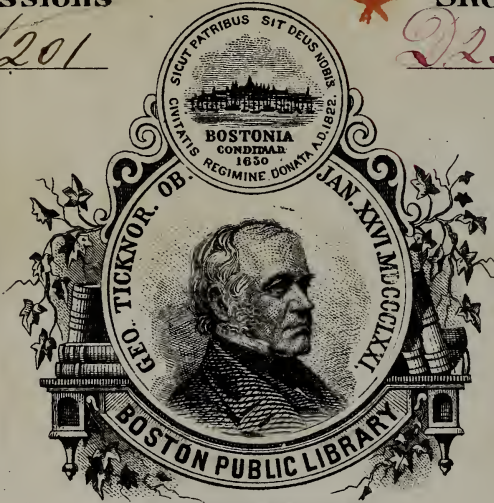

Accessions

114201

Shelf No.

2234.10

BEQUEATHED BY

George Ticknor.

Rec^d. Apr. 26th 1871.

✓

1000

1000

GRAMMATICA

ANTONII NEBRISSENSIS.

POMPELONAE.

Apud Thomam Porralium Sabaudienfem.

Anno 1569

114201
19
G. J.

DOy fee yo Miguel Barbo Secretario del Consejo Real de su Magestad, en este su Reyno de Navarra, que a Thomas Porrallis de Saboya impressor de libros, se ha dado licencia y permissio para imprimir este libro del arte de Grammatica, que compuso el Maestro Antonio de Nebrixa: como parece por el auto que dello en mi poder queda, a que me refiero: y en testimonio dello firme la presente yo el dicho Secretario. En Pamplona, a x. dias del mes de Março, de M. D. Lxix. años.

Miguel Barbo, Secretario.

*Mepor ja de q gado a se nro com.
San. dionis. q fue a po de q fus p
selano des 872*

ÆLII ANTONII NEBRISSEN.
*Grammatici, in Latinarum introductio-
num vltimam recognitionem
Præfatio.*

AD LECTOREM.

VNQVAM putaram posse fieri, iucundissime Lector, vt ad secundam meam introductionum Latinarum editionem aliquid addi, detrahi, aut immutari posse videretur: & ecce nunc aliquid addendum, non nihil tollendum, quædam etiã immutanda occurrunt. Quod si verũ est illud Ciceronis, non esse sapientis dicere, Nunquam putarã, fateor insipientiã meam, qui non omnia prospexerim, anteaquã in vulgus ederentur: tamen possim ego hanc leuitatẽ meã excusare, quòd non id tam mea sit culpa factum, quàm rei de qua agitur incertitudine, quæ a deo lubrica, instabilis, & varia est, vt non natura, sed authorũ vsu (qui propè innumerabiles sunt) constare posse videatur. Quòd si mea culpa vlla est, non est alia profectò, quàm legisse multa, atq; ex longa lectione deprehendisse aliquid, quod in artẽ reponi deberet, quæ manet adhuc, æternũq; manebit obnoxia & aperta, vt ad suũ incrementum aliquid semper accipiat. Quid? quòd multa erãt deprauata, tum ab excussoribus, tum etiã ab iis, qui in alieno labore volunt videri ingeniosi, cum alioqui nihil ipsi possunt ex se gignere, sed (que madmodum ait Poëta Martialis) corrumpunt sine tabellione cœlibes:

Et ne quod antehac fecimus, in prologis scribendis opera abutamur, illud tantum hoc in loco dicam, me non sine pudore quodam accessisse ad tertiã hanc editionem faciendam. Polliceorq; atq; tenens aras persanctè iuro, nunquàm posthac ex illa quicquã immutatum, atq; huius mei iurifurandi non petiturũ relaxationem, etiam si, vt isti dicunt, sit contra bonos mores. Huiusq; vltimæ voluntatis meę relicturũ in mēbranis archetypa exemplaria ex autographo meo dispũcta, interpuncta, inducta, & emendata, in omnibus bibliothecis ecclesiarum cathedraliũ totius Hispaniæ, atq; imprimis Salmanticensis gymnasij, vbi contigit mihi puero erudiri, atq; postea grandęuo eruditionem acceptam referre: vt siquãdo suborta fuerit dubitatio, quid ego ex sentētia mea scriptũ reliquerim, ad prototypa illa exemplaria recurratur, simul etiã vt mihi nullus ad veniam regressus posset relinqui. Sed quia opus est de rebus minutissimis, hoc est, de literis, de syllabis, de punctis, de accentibus, in quibus transcribendis facilis est lapsus in errorem, libuit in fronte præmittere adiurationem illam Irenæi Apostolorum discipuli, quam libris suis præposuit, quamque postea Aquitanicus ille Prosper vsurpauit in emendatione chronicorum Eusebij. Ea est huiusmodi.

ADIURATIO IRENAEI.

Adiuro te qui transcribis librum hunc per Dominum nostrum Iesum Christum, & per gloriosum eius aduentum, quo iudicaturus est uiuos & mortuos, ut conferas postquã transcripseris, & emendes illum ad exemplar, unde scripsisti diligentissime: hanc quoq; obtestationẽ quam facio, similiter facias, & transferas, ut inuenisti in exemplari.

LIBER PRIMVS DE NOMINIS
declinatione.

¶ *Prima nominis declinatio.* Caput I.

N ominatiuo hæc musa	Datiuo templo
Genitiuo musæ	Accusatiuo templum
Datiuo musæ	Vocatiuo ô templum
Accusatiuo musam	Ablatiuo à templo.
Vocatiuo ô musa	Plu. Nominatiuo templa
Ablatiuo à musa.	Genitiuo templorum
Plurali, Nominatiuo musæ	Datiuo templis
Genitiuo musarum	Accusatiuo templa
Datiuo musis	Vocatiuo ô templa
Accusatiuo musas	Ablatiuo à templis.
Vocatiuo ô musæ	
Ablatiuo à musis.	

Tertia declinatio.

¶ Nominati. hic dominus	¶ Nominatiuo hic sermo
Genitiuo domini	Genitiuo sermonis
Datiuo domino	Datiuo sermoni
Accusatiuo dominum	Accusatiuo sermonem
Vocatiuo ô domine	Vocatiuo ò sermo
Ablatiuo à domino.	Ablatiuo à sermone.
Plu. Nominatiuo domini	Pl. Nominatiuo sermones
Genitiuo dominorum	Genitiuo sermonum
Datiuo dominis	Datiuo sermonibus
Accusatiuo dominos	Accusatiuo sermones
Vocatiuo ò domini	Vocatiuo ò sermones
Ablatiuo à dominis.	Ablatiuo à sermonibus.
¶ Nominat. hoc templum	¶ Nominat. hoc tempus
Genitiuo templi	Genitiuo temporis
	Datiuo tempori
	Accusatiuo tempus

LIBER PRIMVS

Vocatiuo ô tempus	Accusatiuo verua
Ablatiuo à tempore.	Vocatiuo ô verua
Plu. Nominatiuo tépora	Ablatiuo à verubus.
Genitiuo temporum	¶ <i>Quinta declinatio.</i>
Datiuo temporibus	¶ Nominatiuo hic dies
Accusatiuo tempora	Genitiuo diei
Vocatiuo ô tempora	Datiuo diei
Ablatiuo à temporibus.	Accusatiuo diem
¶ <i>Quarta declinatio.</i>	Vocatiuo ô dies
¶ Nominatiuo hic sensus	Ablatiuo à die.
Genitiuo sensus	Plu. Nominatiuo dies
Datiuo sensui	Genitiuo dierum
Accusatiuo sensum	Datiuo diebus
Vocatiuo ô sensus	Accusatiuo dies
Ablatiuo à sensu.	Vocatiuo ô dies
Plu. Nominatiuo sensus	Ablatiuo à diebus.
Genitiuo sensuum	¶ <i>Adiectiua primæ & secundæ declinationis.</i>
Datiuo sensibus	¶ Ntō. bonus, bona, bonū
Accusatiuo sensus	Gtō boni, bonæ, boni
Vocatiuo ô sensus	Dtō bono, bonæ, bono
Ablatiuo à sensibus.	Actō bonū, bonā, bonum
¶ Nominatiuo hoc veru	Vctō ô bone, bona, bonū.
Genitiuo veru	Abl. à bono, bona, bono.
Datiuo veru	Pl. Ntō boni, bonæ, bonā
Accusatiuo veru	Gtō bonorū, bonarū, bo-
Vocatiuo ô veru	Datiuo bonis (norum
Ablatiuo à veru.	Actō bonos, bonas, bona
Plu. Nominatiuo verua	Vctō ô boni, bonæ, bona
Genitiuo veruum	Ablatiuo à bonis
Datiuo verubus	

DE PRONOM. DECLINATIONE.

¶ *Adiectiua tertie declinationis.*

Vtō ō breuior & uius

Abtō à breuiore vel ori.

¶ Ntō hic & hæc & hoc Plu. Ntō breuiores & ora

Gtō prudentis (prudens Genitiuo breuiorum

Datiuo prudenti Datiuo breuioribus

Actō prudentē & prudēs Actō breuiores & ora

Vocatiuo ō prudens Vtō ō breuiores & ora

Abtō à prudēte vel déti. Abtō à breuioribus.

¶ Pl. Ntō prudētes & dentia ¶ Ntō hic acer hæc acris

Gtō prudētum vel détiū Gtō acris (hoc acre

Datiuo prudentibus Datiuo acri

Actō prudentes & dentia Actō acrem & acre

Vtō ō prudētes & détia Vtō ō acer acris acre

Ablatiuo à prudentibus. Ablatiuo ab acri.

¶ Ntō hic & hæc breuis & ¶ Plu. Ntō acres & acria

Gtō breuis (hoc breue Genitiuo acrium

Datiuo breui Datiuo acribus

Actō breuem & breue Actō acres & acria

Vtō ō breuis & breue Vtō ō acres & acria

Ablatiuo à breui. Ablatiuo ab acribus.

¶ Plu. Ntō breues & breuia ¶ *Nomina irregularia.*

Genitiuo breuium ¶ Ntō hæc domus

Datiuo breuibus Gtō domi vel domus

Accusa. breues & breuia Datiuo domui

Vtō ō breues & breuia Accusatiuo domum

Ablatiuo à breuibus. Vocatiuo ō domus

¶ Ntō hic & hæc breuior Ablatiuo à domo.

Gtō breuioris (& hoc uius Plu. Nominatiuo domus

Datiuo breuiori Gtō domorū vel domuū

Actō breuiorē & breuius Datiuo domibus

LIBER PRIMVS

Actō domos vel domus	Nominatiuo ego
Vocatiuo ò domus	Genitiuo mei
Ablatiuo à domibus.	Datiuo mi vel mihi
¶ Plu. Ntō duo, duæ, duo	Accusatiuo me
Gtō, duorū, duarū, duorū	Ablatiuo à me.
Dtō duobus, abus, obus	Plu. Nominatiuo nos
Actō duos l. duo, as, duo	Gtō nostrum vel nostri
Vctō ô duo, duæ, duo	Datiuo nobis
Abltō à obus, abus, obus.	Accusatiuo nos
Pl. Ntō ambo, ambe, ambo	Ablatiuo à nobis.
Gtō amborū, barū, borū	¶ Nominatiuo tu
Dtō ambobus, abus, obus	Genitiuo tui
Actō ambos vel ambo,	Datiuo tibi
ambas, ambo	Accusatiuo te
Vctō ô ambo, ambæ, abo	Vocatiuo ô tu
Abl. ab obus, abus, obus.	Ablatiuo à te
¶ Nominatiuo hoc plus	Plu. Nominatiuo vos
Genitiuo pluris	Geni. vestrum vel vestri
Datiuo pluri	Datiuo vobis
Accusatiuo plus	Accusatiuo vos
Vocatiuo ô plus	Vocatiuo ô vos
Ablatiuo à pluri.	Ablatiuo à vobis
Plu. Ntō plures & plura	¶ Genitiuo sui
Genitiuo plurium	Datiuo sibi
Datiuo pluribus	Accusatiuo se
Actō plures & plura	Ablatiuo à se.
Vocat. ò plures & plura	Plurali. Genitiuo sui
Ablatiuo à pluribus.	Datiuo sibi
De prima Pronominis declinatione.	Accusatiuo se
Caput II.	Ablatiuo à se.

DE PRONOM. DECLINATIONE.

¶ <i>Secunda Pronominis declinatio.</i>	
¶ Nominat. hic, hęc, hoc	¶ Ntō ipse, ipsa, ipsum
Genitiuo huius	Genitiuo ipsius,
Datiuo huic	Datiuo ipsi
Accusat. hunc, hanc, hoc	Actō ipsum, ipsam, ipsum
Ablati. ab hoc, hac, hoc.	Ablat. ab ipso, ipsa, ipso.
Plu. Nominat. hi, hę, hęc	Plu. Ntō ipsi, ipsę, ipsa
Gtō horū, harū, horum,	Gtō. ipsorū, ipsarū, ipsorū
Datiuo his	Datiuo ipsis
Accusatiuo hos, has, hęc	Actō ipsos, ipsas, ipsa
Ablatiuo ab his.	Ablatiuo ab ipsis.
¶ Nominat. iste, ista, istud	¶ Nominatiuo is, ea, id
Genitiuo istius	Genitiuo eius
Datiuo isti	Datiuo ei
Actō istum, istam, istud	Accusatiuo eum, eam, id
Ablat. ab isto, ista, isto.	Ablat. ab eo, ea, eo.
Plu. Nominat. isti, istę, ista	Plu. Ntō ei, vel ij, ex, ea
Gtō istorū, istarū, istorū	Gtō eorū, earum, eorum
Datiuo istis	Datiuo eis, vel iis
Accusat. istos, istas, ista	Accusatiuo eos, eas, ea
Ablatiuo ab istis.	Ablatiuo ab eis, vel iis.
¶ Nominat. ille, illa, illud	¶ <i>Tertia Pronominis declinatio.</i>
Gtō illius, Datiuo illi	¶ Ntō meus, mea, meum
Accusat. illū, illā, illud	Genitiuo mei, meę, mei
Ablat. ab illo, illa, illo.	Datiuo meo, meę, meo
Plu. Nominat. illi, illę, illa	Actō meū, meam, meum
Gtō, illorū, illarū, illorū	Vocatiuo ò mi, mea, meū
Datiuo illis	Ablat. à meo, mea, meo.
Accusat. illos, illas, illa	Plur. Ntō mei, meę, mea
Ablatiuo ab illis.	Genitiuo meorū, mearū, meorum.

LIBER PRIMVS.

Datiuo meis	Grō nostratis
Actō meos, meas, mea	Datiuo nostrati
Vctō ō mei, mea, mea	Actō nostratē & nostras
Ablatiuo à meis.	Vctō ō nostras
¶ Ntō tuus, tua, tuum	Ablatiuo à nostratibus.
Vocatiuo caret.	Plu. Nominatiuo nostrates
¶ Ntō suus, sua, suum	& nostratia
Vocatiuo caret.	Genitiuo nostratium
¶ Ntō noster, nostra, strum	Datiuo nostratibus
vocatiuo ō noster, nostra	Actō nostrates & atia
nostrum.	Vctō ō nostrates & atia
¶ Ntō vester, vestra, vestrū	Ablatiuo à nostratibus.
Vocatiuo caret.	¶ Nominatiuo hic & hæc
¶ <i>Quarta Pronominis declinatio.</i>	& hoc vestras
Ntō hic & hæc & hoc nras	Vocatiuo caret.

¶ NOMINA PER SECVNDAM DECLINATIONEM Pronominis declinata. Cap. III.

Nominatiuo vnus vna vnū. Grō vnus. Dtō vni.
 Ntō nullus nulla nullū. Grō nullius. Dtō nulli.
 Ntō solus sola solum. Genitiuo solius. Dtō soli.
 Ntō totus tota totum. Genitiuo totius. Datiuo toti.
 Ntō alius alia aliud. Genitiuo alius. Datiuo alij.
 Ntō alter altera alterū. Genitiuo alterius. Dtō alteri.
 Ntō vter vtra vtrū. Genitiuo vtrius. Datiuo vtri.
 Ntō neuter neutra neutrū. Grō neutrius. Dtō neutri.
 Ntō vterque. Grō vtriusque. Datiuo vtrique.

¶ DE HOC NOMINE QVIS VEL QUI & eius compositis. Cap. IIII.

DE COMPO. A QVIS VEL QVI.

Nominatiuo Quis vel qui, quæ, quod, vel quid
Genitiuo cuius. Datiuo cui.

Accusatiuo quem, quam, quod vel quid

Ablatiuo à quo, qua, quo vel qui.

Plurali. Nominatiuo qui, quæ, qua

Genitiuo quorum, quarum, quorum

Datiuo quis vel quibus

Accusatiuo quos, quas, quæ

Ablatiuo à quis, vel à quibus.

26 Composita à Quis vel Qui. 2

Quisque, quæq; quodq; vel quidq;. Geniti. cuiusq;.

Quisquis, quicquid, in ntō & accusatiuo tantum.

Quisnam, quænam, quodnam, vel quidnam

Genitiuo cuiusnam.

Quispiam, quæpiam, quodpiam vel quidpiam

Genitiuo cuiuspiam.

Quisquam, quæquam, quodquam vel quidquam

Genitiuo cuiusquam.

Quisputas, quæputas, quodputas vel quidputas

Genitiuo cuiusputas.

Quicumque, quæcunque, quodcunque, vel quidcūq;

Genitiuo cuiuscunque.

Quidam, quædam, quoddam, vel quiddam

Genitiuo cuiusdam.

Quilibet, quælibet, quodlibet vel quidlibet

Genitiuo cuiuslibet.

Quiuis, quæuis, quoduis, vel quiduis

Genitiuo cuiusuis.

LIBER PRIMVS

Aliquis, aliqua, aliquod, vel aliquid.

Genitiuo alicuius.

Ecquis, ecqua, ecquod, vel ecquid

Genitiuo eccuius.

Nequis, nequa, nequod, vel nequid

Genitiuo necuius.

Nunquis, nunqua, nunquod, vel nunquid

Genitiuo nuncuius.

Siquis, si qua, si quod, vel si quid. Genitiuo sicuius.

Vnusquisq; vnaquæq; , vnūquodq; vel vnumquidq;

Genitiuo vniuscuiusque.

DE CONIVGATIONE VERBI SVM.

Et de eius compositis. Cap. V.

Vm, es, fui, hoc verbum ideo præposuimus aliis verbis regularibus, quia necessarium fuit ad circūloquia verborum passi uorum, aut passiuam vocem habentium declināda. In Imperatiuo es, vel sis, posuimus, quanquam aliās diximus, sis non esse huiusmodi vocis, sed es, tantum. Nam si habet sit, & simus, & site, & sint, cur non habeat & sis? Et cum Vergilius dicat 1. Æneid. Sis bonus, ô foelixq; tuis: cur magis sit optati ui sis, quàm deprecatiui, hoc est, imperatiui modi. Sed quod de site dixi, apud antiquiores tantū fuit, vt apud Plautum in Curgulione: Site mihi volentes propitij. Et in eodē: Site causa mea Lydæ barbari. Sustulimus verò quod alij perperam posuerūt essendo, essendum, quæ gerundia nusquam apud Latinos reperiri verissi

DE CONIVGATIONIBVS

mè scripsit Valla. Ens verò , etsi Latinè dici non posse Seneca in quadam epistola asseuerat , posuimus tamè illud, quia Priscianus ait apud antiquos fuisse , & ab eo composita Absens & Præsens adhuc extant & Philosophi necessitate coacti vtùtur eo ad exprimèdum quod ex Græco interpretatur, on, vsa, on, pro hic ens , hæc ens, hoc ens. Futurū quoq; ab alio verbo sumptū est quod in vsu nō extat, hoc est Fuo, is: à quo etiā mutuati sumus præteritum & tempora quæ ab eo formantur. Fore quoq; ab eo quod est Forem sumptū est: pro eo quod futurum est: circumloquium videlicet futuri infinitiui modi. Composita verò ab hoc verbo rationem simplices sequuntur , nisi quod Possum à pos , & sum, aliquādo recipit t, mediā: vt potes, potest, potestis, poterā. In Imperatiuo poteste, potestote. In præterito & tēporibus ab eo formatis, s. mutatur in te: vt potui. In futuro quoq; indicatiui t. interponitur: vt poterō. Et in Participio præsentis tēporis: vt potens, quod magis nomen esse videtur. Inuenimus quoq; Possetur pro posset. Quadrigarius apud Marcellum: Cū non possetur discerni vtrius putaretur victoria. Poteratur pro poterat Cælius dixit apud eundem: Sine periculo bellū geri poteratur. Virg. quoq; lib. 8. liquidōue potestur electro dixit. Prosum quoq; à Pro cōpositū, sequēte vocali, d, recipit. Sum cū præpositionibus frequēter cōponitur, his scilicet, ad, ab, de, in, inter , ob, præ, pro, super: vt adsum, absū, desum, insū, intersum, obsū prosum, præsum, supersum. Sed quemadmodū Possū accipit t, pro sita Prosum euphoniæ deseruines accipit d, quādo sequitur vocalis: vt proderā, prodero, prodesse.

Nconiugatione verborū explicāda, visum est quēdam tempora adiicere: ductiq; sumus ad id faciendum, tum antiquorum autoritate, tum ratione, tum etiam necessitate. Adiecimus inquam, in Indicatio alterū futurum, in voce simile futuro subiunctiui Imperatio in vtroq; tempore adiecimus voces, alteras similes futuro Optatiui, alteras similes Præterito aut Futuro subiunctiui. Optatio præterea adiecimus duo tēpora: Infinitiuo futurum proprium, vltra illa duo circumloquia, quæ vulgo habētur. Quòd si quis dixerit frustra hæc tempora fuisse adiecta, cū ad aliorum modorum tēpora reduci possunt, frustra igitur futurum optatiui ponimus, quia simile est in voce præsentis subiunctiui paribus personis. Non igitur per voces distinguuntur tempora atq; modi verborū, sed ratione significationis, quemadmodū in dictionibus per casus declinatis. Casus enim & numeri non vocibus, sed significationibus distinguūtur: alioqui nominatiuus & vocatiuus iidē essent casus, quia plerunq; similiter desinūt: ablatiuus & septimus casus vtriusq; numeri: datiuus quoq; & ablatiuus plurales, quia semper eodem modo terminantur. Quòd si multò cōmodius est verborum qualitates cū suis temporibus distinctè poni (etiam si aliquod interim addiscentibus dispendiū fuerit) quàm omnia miscere atq; inculcare (id quod Ioannes Pastrana fecit cōfundēdo modos cum temporibus) consulamus boni, atq; patiamur hanc tantulam moram, quæ sit nobis postea ma-

gnam allatura vtilitatem. Adieci mus (inquam in Indicatiuo) tempus futurum quod perfectū dicimus, quoniam alterū quod est in vtu frequētiori, imperfectum dici oportet. Nam qui dicit, ego amabo vxorem, nihil aliud designat, quā futurum esse tēpus in quo vxorem amare inchoabit, quemadmodum qui dicit amo & amabam. Qui verò dicit ama uero, non minus impositurum se esse finē vxoris amandæ significat, quā is qui dicit, ego amaui, & ego ama ueram. Et ne pro libidine nostra hoc dixisse videamur, attulimus M. Varro nis verba ex secūdo de Analogia lib. Quædā (inquit) sunt tempore imperfecta, vt disco discebam: quædam verò perfecta, vt didici, didiceram, didicero. Vides inter tempora vocesque Indicatiui à Varrone positum. Didicero in Futuro perfecto, quod est simile Futuro subiunctiui modi: Quare si quis dixerit, cū didicero Bucolica Vergilij, cessabo à labore, Subiunctiuus est: Quod si dixerit, intra decē dies didicero Bucolica Vergilij, Indicatiuus est. Et quemadmodum aliubi diximus plusquam perfectū Indicatiui modi poni pro præterito perfecto, si non ad aliud præteritum referatur: id nūc dicimus de futuro perfecto, vt eius manifestam si gnificationē appareat indigere altero futuro ad quod referatur: vt Cicero in Epistol. ad Appium: Et sic cū tu in prouinciam veneris, ego annuū munus confecerō, id est, à me confectū erit. Imperatiui quoq; modi secundis personis præsentis tēporis vtriusq; numeri voces Futuri Optatiui earundē personarum similes adieci mus, vt Ama vel ames, amare vel ametis. Terent. in Heaut, Sollicitudinem istā quæ te excruciat, omittas,

LIBER PRIMVS

quod tantum significat quantum omitte. Hora. 2. Car. Per meos fines & aprica rura lenis incedas, abeasque paruus æquus alumnis. quod valet, incede, & abi. Iam cum negatiuè prohibendo frequēs est hic dicendi modus: vt Ne neges, ne dicas, ne facias: pro ne nega, ne fac, ne dic. Nā prohibitiuus modus ad imperatiuū referatur, quò prohibere quodammodo est imperare. Sed & alias significationes hic modus habet. Est enim & precatiuus. Vergi. Parce pio generi, & propius res aspice nostras. Est & Exortatiuus: vt O iuuenes tectis succedite nostris. Est & concessiuus: vt I, sequere Italiā ventis, pete regna per vndas. Et est execratiuus, vt Iuuenalis: Ite quibus grata est picta lupa barbara mitra. In futuro verò imperatiui cur oēs voces præteriti perfecti siue futuri subiunctiui (præterquā primę personæ singularis) addiderimus, res ipsa nos admonuit: nā voces illę per modū imperādi frequenter reperiuntur. Cicero in secūdo de Ora. Tu quemadmodū his satisfacias, videris. Iuuenal. Græculus esuriens in cælum (iusseris) ibit. Persius: Dixeris hæc inter vaticosos centuriones. Et il lud eiusdē: Verterit hunc dominus, memeto turbinis exit Marcus Dama. nec est necesse suppleri coniunctio nem, vt ad modū subiunctiuum huiusmodi cōstructiones referātur. Iam verò illa ex Euangelio: Tu videris, & vos videritis, satis liquet ad huiusmodi tēpus pertinere: quanquā apud Græcos loca illa futuri sunt Indicatiui. Cum particula negatiua frequentius hæc cōstructio reperitur. Vergi. 3. Æneid. Hic tibi nequa moræ fuerint dispendia tanti. Horat. in epist. Mancipiis locuples eget eris Cappadocum rex, Ne fueris hic tu.

DE CONIVGATIONIBVS.

Plautus in Epidico: Vbi voles pater esse, ibi esto: Vbi nolis, né fueris pater. Quæ voces non magis subiunctiui sunt, quàm illæ quas futuro perfecto indicatiui tribuimus, cùm non vocis sed significationum diuersitas faciat distinctos modos. Optatiui modi præteritū imperfectum extricauimus à præsentī, propterea quod in sermone Hispano vtrumque tempus sub eadem voce diuersos habet sensus. Tempus præteritum perfectum subiunctiui præterito adiecimus simile: ducti tum Dio medis autoritate, tum etiam, ratione significationis, quæ in vsu frequēter reperitur. Vergilius sexto Æneidos: Hac Troianæ tenus fuerit fortuna secuta. Et Lucanus in secundo: Sed conditor arcis Finxerit ista Tages. Cice. in lib. de Fato: Posidonius, pace magistri dixerim, quædam comminisci videtur. Quâquam hic dicendi modus magis videatur futuri temporis huius modi quàm præteriti. Est quoque figura loquendi cū officium prætermisum fuisse à nobis aut ab alijs conquerimur, quæ locutio ad hunc modum referri potest, qualis est illa apud Teren. in And. Hem prædiceres: Idem in Heau. Fortasse iniquior erat: pateretur. Idem in Phorm. Sumeret vel fœnore. Vergi. 4. Æneid. Faces in castra tulissem, Impleissemque focos flammis, natumq; patremq;. Cum genere extinxem, memet super ipsa dedissem. Idem in eodem: Eadem me ad fata vocasses. Idem: Ambas ferro dolor atque eadem hora tulisset. Subiunctiuus cùm ab eo dicatur, quòd aliud verbum sibi adiungi desideret, idque nisi per coniunctionem fieri non possit, non omnes coniunctiones omnibus temporibus cõueniunt, sed quædam quibus-

LIBER PRIMVS

dam. Sed ideo hæc coniunctio cum in verbo subiunctiuo præponitur, quia plerisque huiusmodi temporibus aptari potest. Illud tamé aduertendum, subiunctiuui tempora non esse satis explicata. Nam & præsens magis significat futurum aut instans, quàm tempus præsens: vt si dixeris, venio vt legá, lego vt intelligá. Præteritum quoq; imperfectum nonnunquá in tempore præsentem fieri significat. vt Vergil. 6. Æneid. Si nunc foret illa iuuetá. Idem in Bucó. Nec tuus hic Mæris, nec ueret ipse Menalcas. Futurum quoq; tempus aliquando significat, vt Verg. Tyrias olim quæ verteret arces. Idem, Qui mare, qui terras omni dititione tenerent. Præteritum quoq; perfectum plerunq; sensum habet futuri. vt Teré. in And. Si inde te exemerim, ego pro te molam. Idem in eodé: Certè si rescierim. Atq; in vsu frequéti est: vt ac dixerim, cū aliquid improprie aut barbarè loquimur. Quare non sine causa Gellius in ambiguo reliquit, an eiusmodi voces præteriti, an futuri subiunctiuui essent. Est & alia subiunctiuui significatio per modum concedendi, quæ quidem verbi qualitas ab aliis modis distinguenda fuit, vt essent modi sex. Cicero in Acade. Sed fuerint illa vetera, si vultis illa cognita. Idem in. 2. de fin. Sed esto fecerit, si ita vis: Verg. 4. Æneid. Verum anceps pugna fuerat fortuna, fuisset. In futuro quoq; reperitur hic modus. vt Cicero in Acad. Age restitero Peripateticis, sustinero Epicureos. Et per alterú futurú simile præterito. Verg. 2. Georg. Haud olios prima crescentis origine mundi. Illuxisse dies, aliúmve habuisse tenoré Crediderim. Idem in eodem. Non ego te mensis, & diis accepta secundis Transferim Rhodia,

DE CONIUGATIONIBVS.

❁ DE CONIUGATIONIBVS

irregularis huius uerbi Sum.

S Vm, Es, Fui, esse, Ens, Futurus.

Indicatio modo. En la manera de demostrar.

Tempore præfenti. En el tiempo presente.

Sum

Yo soy

es

tu eres

est.

aquel es.

Plurali. Sumus

Nosotros somos

estis

vosotros soys

sunt.

aquellos son.

Præterito imperfecto. En el tiempo pasado y no cûplido.

Eram

Yo era

eras

tu eras

erat.

aquel era.

Plurali. Eramus

Nosotros eramos

eratis

vosotros erades

erant.

aquellos eran.

Præterito perfecto. En el tiempo pasado ya cumplido.

Fui

Yo fuy, he, y oue sido

fuiſti

tu fuiste, has, y ouiste sido

fuit.

aquel fue, ha, y ouo sido.

Plurali. fuimus, Nosotros fuimos, auemos, y ouimos sido.

fuiſtis,

vosotros fuistes, auays, y ouistes sido.

fuerunt vel fuere. aq̃llos fueron, há, y ouierõ sido.

Præterito plusquam perfecto, En el tiempo pasado y mas que cumplido.

LIEBR PRIMVS

Fueram,
 Fueras,
 Fuerat,
 Plurali, Fueramus,
 Fueratis,
 Fuerant,
 ¶ Futuro imperfecto.

Ero,
 Eris,
 Erit,
 Plurali, Erimus,
 Eritis,
 Erunt,
 ¶ Futuro perfecto,

Fuero,
 Fueris,
 Fuerit,
 Plurali, Fuerimus,
 Fueritis,
 Fuerint,
 ¶ Imperatiuo modo.
 Tempore praesenti.

Es vel sis,
 Sit,
 Plurali, Simus,
 Este vel sitis,
 Sint,
 ¶ Futuro.

Yo auia sido
 Tu auias sido,
 Aquel auia sido,
 Nosotros auiamos sido,
 Vosotros auiaades sido,
 Aquellos auian sido,
 ¶ Enel tiempo que esta por
 venir no cúplido.

Yo sere,
 Tu seras,
 Aquel sera,
 Nosotros seremos,
 Vosotros sereys,
 Aquellos seran.
 ¶ Enel tiempo que esta por
 venir ya cumplido.

Yo aure sido,
 Tu auras sido,
 Aquel aura sido,
 Nosotros auremos sido,
 Vosotros aureys sido,
 Aquellos auran sido.
 ¶ Enla manera de mandar.
 Enel tiempo presente,

Se tu luego,
 Sea aquel luego,
 Seamos nosotros luego,
 Sed vototros luego,
 Sean aquellos luego.
 ¶ Enel tiempo que esta por venir.

DE CONIVGATIONIBVS.

Esto vel fueris,

Esto vel fuerit

Plurali, Fuerimus,

Estote vel fueritis,

Sunto vel fuerint.

Se tu despues,

Sea aquel despues,

Seamos nosotros despues.

Sed vosotros despues,

Sean aquellos despues.

¶ Optatiuo modo. En la manera de dessear.

¶ Tempore præsentis.

Vtinam essem,

Esses,

Esset,

Plura. Vtinam essemus,

Essetis,

Essent,

¶ Præterito imperfecto.

Vtinam essem,

Esses,

Esset,

Plura. Vtinam essemus,

Essetis,

Essent.

¶ Præterito perfecto.

Vtinam fuerim,

Fueris,

Fuerit,

Plurali. Vtinam fuerimus.

Fueritis,

Fuerint.

¶ En el tiempo presente.

O si yo fuesse,

Tu fuesse,

Aquel fuesse,

O si nosotros fuessemos,

Vosotros fuessedes,

Aquellos fuessen.

¶ En el tiempo passado y no cumplido.

O si yo fuera,

Tu fueras

Aquel fuera,

O si nosotros fueramos,

Vosotros fuerades,

Aquellos fueran.

¶ En el tiempo passado ya cumplido.

O si yo aya sido,

Tu ayas sido,

Aquel aya sido,

O si nosotros ayamos sido.

Vosotros ayays sido,

Aquellos ayan sido.

Præterito plusquam perfecto. En el tiempo pasado y mas que cumplido.

Vtinam fuisset.

O si yo ouiera y ouiesse sido.

Fuisses

tu ouieras y ouiesse sido.

Fuisset,

aquel ouiera y ouiesse sido.

Plurali. Vtinam fuissetis. O si nos ouieramos y ouiessemos sido.

Fuissetis

vosotros ouierades, y ouiesseades sido.

Fuissent.

aquellos ouieran, y ouiesse en sido.

Futuro,

En el tiempo que esta por venir.

Vtinam sis,

Oxala yo sea

Sis

tu seas

Sit.

aquel sea.

Plurali, Vtinam sitis,

Oxala nosotros seamos.

Sitis.

vosotros seays

Sint.

aquellos sean.

Subiunctiuo modo.

En la manera de ayuntar.

Tempore presenti.

En el tiempo presente.

Cùm sis

Como yo sea

Sis

tu seas

Sit.

aquel sea.

Plurali. Cùm sitis

Como nosotros seamos

Sitis

vosotros seays

Sint.

aquellos sean.

Præterito imperfecto.

En el tiempo pasado, y no cumplido.

Cùm essem

Como yo fuera, seria y fuesse

Esset

tu fueras, serias, y fuesse.

Esset.

aquel fuera, seria, y fuesse.

Plurali, Cùm essemus, Como nos fuéramos, seriamos,

DE CONIVGATIONIBVS.

y fuéssimos.

Effetis, Vosotros fuerades, seriadés, y fuéssedes.

Effent. Aquellos fueran, serian, y fuéssen.

Præterito perfecto. En el tiempo pasado ya cumplido.

Cùm fuerim Como yo aya sido

Fueris tu ayas sido

Fuerit. aquel aya sido.

Plurali. Cùm fuerimus. Como nosotros ayamos sido

Fueritis vosotros ayays sido

Fuerint. aquellos ayan sido.

Præterito plusquam perfecto. En el tiempo pasado, y mas que cumplido.

Cùm fuisset. Como yo ouiera, y ouiesse sido.

Fuisses. tu ouieras y ouiesse sido.

Fuisset. aquel ouiera y ouiesse sido.

Plurali. Cùm fuissetis. Como nosotros ouieramos, y ouiessemos sido.

Fuissetis, Vosotros ouierades y ouiesseades sido.

Fuissent. Aquellos ouieran, y ouiesse sido.

Futuro. En el tiempo que esta por venir.

Cùm fuero, Como yo sere, fuere, y aya sido.

Fueris, Tu seras, fueres, y aya sido.

Fuerit. Aquel sera, fuere, y aya sido.

Plurali. Cùm fuerimus, Como nos seremos, fuereamos, y ayaemos sido.

Fueritis, Vosotros sereys, fuereades, y ayaeyas sido

Fuerint. Aquellos seran, fueren, y ayan sido.

¶ Infinitiuo modo. En la indeterminada manera.

Tempore præsentis. En el tiempo presente.

Esse

Ser.

LIBER PRIMVS

¶ Præterito.	¶ Enel tiempo cumplido.
Fuisse,	Auer sido.
¶ Futuro.	¶ Enel tiempo que esta por venir.
Fore vel futurú esse.	Auer de ser.

¶ PRIMA CONIVGATIO VERBORUM *Actiuorum*. Caput. V.

A M O , Amas, Amati, Amare, Amandi, Amando, Amandum, Amatium, Amatu, Amans, Amaturus, Amor, Amaris, Amatus, Amandus.

ACTIVA VOCE, En la voz actiua.

¶ Indicatiuo modo.	¶ En la manera de demostrar
Tempore præsentis.	Enel tiempo presente.
Amo,	Yo amo,
Amas,	Tu amas,
Amat,	Aquel ama,
Plurali, Amamus	Nosotros amamos,
Amatis,	Vosotros amays,
Amant,	Aquellos aman,
¶ Præterito imperfecto.	¶ En el tiempo pasado, y no
	cumplido.
Amabam,	Yo amaua,
Amabas,	Tu amauas,
Amabat,	Aquel amaua,
Plurali, Amabamus,	Nosotros amauamos,
Amabatis,	Vosotros amauades,
Amabant,	Aquellos amauan,
¶ Præterito perfecto.	¶ En el tiempo pasado ya
	cumplido.
Amauit,	Yo ame, he y oue amado,

DE CONIVGATIONIBVS.

Amauisti, Tu amaste, has youiste amado,
 Amavit. Aquel amo; ha y ouo amado.
 Plurali, Amauimus. Nos amamos, auemos, y ouimos amado.

Amauistis. Vosotros amastes, aueys, y ouistes amado.

Amauerunt vel amauere. Aquellos amaron, han y ouieron amado.

¶ Præterito plusquá perfecto. ¶ En el tiempo pasado y mas que cumplido.

Auaueram, Yo auia amado,
 Amaueras, Tu auias amado,
 Amauerat. Aquel auia amado,

Plura. Amaueramus. Nosotros auiamos amado

Amaueratis. Vosotros auiaades amado,
 Amauerant, Aquellos auian amado,

¶ Futuro imperfecto, ¶ En el tiempo que esta por venir, y no cumplido.

Amabo, Yo amare,
 Amabis, Tu amaras,
 Amabit, Aquel amara,

Plura. Amabimus. Nosotros amaremos,

Amabitis, Vosotros amareys,
 Amabunt. Aquellos amaran.

¶ Futuro perfecto. ¶ En el tiempo que esta por venir, y cumplido.

Amauero, Yo aure amado,
 Amaueris, Tu auras amado,
 Amauerit, Aquel aura amado.

Plura. Amauerimus, Nosotros auremos amado,

LIBER PRIMVS

Amaueritis	Vosotros aureys amado.
Amauerint.	Aquellos auran amado.
Imperatiuo modo.	En la manera de mandar.
Tempore praesenti.	En el tiempo presente.
Ama vel ames	Ama tu luego
Amet	Ame aquel luego.
Plurali, Amemus,	Amemos nosotros luego
Amate vel ametis	amad vosotros luego
Ament.	amen aquellos luego.
Futuro.	En el tiempo que esta por venir.
Amato vel amaueris.	Ama o amaras tu despues
Amato vel amauerit.	Ame o amara aq̄l despues.
Plurali. Amauerimus.	Amemos, o amaremos nosotros
despues.	despues.
Amatote vel amaueritis.	Amad, o amareys vosotros
despues.	despues.
Amanto vel amauerint.	Amen, o amaran aquellos
despues.	despues.
Optatiuo modo.	En la manera de dessear.
Tempore praesenti.	En el tiempo presente.
Vtinam amarem	O si yo amasse
amares	tu amasses
amaret.	aquel amasse.
Plurali. Vtinã amaremus.	O si nosotros amassemos.
amaretis	vosotros amassedes
amarent.	aquellos amassen.
Præterito imperfecto.	En el tiempo pasado y no
cumplido.	
Vtinam amarem,	O si yo amara
Amares	tu amaras.

DE CONIVGATIONIBVS.

Amaret. aquel amara.

Plurali. Vtinam amaremus. O si nosotros amaramos
amaretis vosotros amarades
amarent. aquellos amaran.

Præterito perfecto. En el tiempo pasado ya cúplido.
Vtinam amauerim. O si yo aya amado.
amaueris tu ayas amado
amauerit. aquel aura amado.

Plurali. Vtiná amauerimus. O si nosotros ayamas a-
mado.
amaueritis vosotros ayays amado
amauerint. aquellos ayan amado.

Præterito plusquam perfecto. En el tiempo pasado y
mas que cumplido.

Vtinam amauissé. O si yo ouiera y ouiesse amado.
amauisses tu ouieras y ouiesse amado
amauisset. aql ouiera y ouiesse amado.

Plurali. Vtinam amauissemus. O si nos ouieramos y
ouiessemos amado.

amauissetis vosotros ouierades, y ouies
sedes amado.

amauissent. aquellos ouierá y ouiesse
amado.

Futuro. En el tiempo que esta por venir.

Vtinam amem, oxala yo ame
ames tu ames
amet. aquel ame.

Plurali. Vtinam amemus, Oxala nosotros amemos.
ametis vosotros ameys
ament. aquellos amen.

LIBER PRIMVS

- ¶ Subiunctiuo modo. ¶ En la manera de ayuntar.
 Tempore præfenti. Cum amem. Como yo ame.
 Ames, Tu ames,
 Amet, Aquel ame.
 Plurali. Cum amemus. Como nosotros amemos.
 Ametis, Vosotros ameys.
 Ament. Aquellos amen.
- ¶ Præterito imperfecto. ¶ En el tiempo pasado, y no
 cumplido.
 Cum amarem. Como yo amara, amaria y amasse.
 amares. Tu amaras, amarias, y amasses.
 amaret. Aquel amara, amaria y amasse,
 Plurali. Cum amaremus. Como nos amaramos, a-
 mariamos, y amassemos.
 Amaretis. Vos amarades, amariades, y amassedes,
 Amarent. Aquellos amaran, amarian, y amassen.
- ¶ Præterito perfecto. En el tiempo pasado ya cúplido.
 Cum amauerim. Como yo aya amado
 Amaueris, Tu ayas amado.
 Amauerit, Aquel aya amado,
 Plurali. Cum amauerimus. Como nosotros aya-
 mos amado.
 Amaueritis, Vosotros ayays amado,
 Amauerint, Aquellos ayan amado,
- ¶ Præterito plusquam perfecto. En el tiempo pasado,
 y mas que cúplido.
 Cum amauissem. Como yo ouiera, y ouiesse amado.
 Amauisses. Tu ouieras, y ouiesse amado.
 Amauisset. Aquel ouiera, y ouiesse amado.
 Plurali. Cum amauissemus. Como nosotros ouiera-

DE CONIVGATIONIBVS.

mos, y ouiessemos amado.

amauissetis.

Vosotros ouierades, y ouiesseades amado.

amauissent. Aquellos ouieran, y ouiesesen amado.

2 Futuro.

En el tiempo que esta por venir.

Cum amauero, Como yo amare, ouiere, y aure amado.

amaueris.

Tu amares, ouieres, y auras amado.

amauerit.

aquel amare, ouiere, y aura amado.

Plurali.

Cum amauerimus. Como nosotros amaremos, ouieremos, y auremos amado.

amaueritis.

Vos amaredes, ouieredes, y aureys amado.

amauerint.

aquellos amaré, ouieren, y aurá amado.

¶ Infinitiuo modo.

En la indeterminada manera.

Tempore præsentis. En el tiempo presente.

amare.

amar,

¶ Præterito.

En el tiempo pasado.

amauisse,

auer amado.

¶ Futuro.

En el tiempo que esta por venir.

amaturum, vel amaturum esse, vel amatum ire.

Auer, o esperar de amar.

¶ Gerundia substantiua.

Los Gerundios substantiuos son.

amandi,

De amar,

amando,

En amado y siendo amado.

amandum.

amar y ser amado.

¶ Supina verba,

Los verbos Supinos son.

amatum,

amar,

amatu,

De ser amado.

LIBER PRIMVS

¶ Participia vocis actiuæ. Los participios de la voz actiua son.

Presentis, Los participios del presente.
amans, el que ama.

Futuri. Los participios del tiempo venidero.
amaturus, amatura, amaturum. El que ha o espera de amar.

Verbo impersonali. En el verbo sin personas.

¶ Indicatiuo modo. En la manera de demostrar,

Tempore præsentis. En el tiempo presente.

amatur. Todos amen.

Præterito imperf. En el tiempo pasado y no cùplido.

amabatur. Todos amauan.

Præterito perfecto. En el tiempo pasado ya cùplido.

amatum est vel fuit. Todos amarõ, han y ouieron amado.

Præterito plusquam perfecto. En el tiempo pasado y mas que cumplido.

amatû erat vel fuerat. Todos auian amado.

Futuro imperfecto. En el tiempo venidero no cùplido.

amabitur. Todos amaran.

Futuro perfecto. En el tiempo venidero ya cumplido.

amatum erit. Todos auran amado.

¶ Imperatiuo modo. En la manera de mandar.

Tempore præsentis, En el tiempo presente.

ametur. Todos amen luego.

Futuro. En el tiempo q̄ esta por venir.

amator, vel amatû sit. Todos amen despues.

¶ Optatiuo modo. En la manera de desfiar.

Tempore præsentis, En el tiempo presente.

DE CONIVGATIONIBVS,

Vtinam amaretur. O si todos amassen.

Præterito imperfecto. En el tiempo pasado , y no cumplido.

Vtinam amaretur. O si todos amaran.

Præterito perfecto. En el tiempo pasado ya cumplido.
vtinã amatum sit vel fuerit. O si todos ayan amado.

Præterito plusquam perfecto. En el tiempo pasado y mas que cumplido.

Vtinam amatum esset vel fuisset. O si todos ouieran y ouiesesen amado.

Futuro. En el tiempo q̄ esta por venir.

Vtinam ametur Oxala todos amen.

¶ Subiunctiuo modo. En la manera de ayuntar.

Tempore præsentis. En el tiempo presente

Cùm ametur. Como todos amen.

Præterito imperf. En el tiempo pasado y no cúplido.

Cùm amaretur, Como todos amaran, amarian, y amassen.

Præterito perfecto. En el tiempo pasado ya cúplido.

Cùm amatú sit vel fuerit. Como todos ayan amado.

Præterito plusquam perfecto. En el tiempo pasado y mas que cumplido.

Cùm amatum esset vel fuisset. Como todos ouieran y ouiesesen amado.

Futuro En el tiempo venidero.

Cùm amatum sit vel fuerit. Como todos amaren, ouieren, y auran amado.

¶ Infinitiuo modo. En la indeterminada manera.

Tempore præsentis. En el tiempo presente.

amari. Todos amar.

LIBER PRIMVS

- ¶ Præterito, En el tiempo pasado.
 amatum esse vel fuisse, Todos auer amado,
 ¶ Futuro. En el tiempo venidero.
 amandum, vel amandum esse, vel amatum iri.
 Todos auer, o esperar de amar.

PASSIVA VOCE.

- ¶ Indicatiuo modo. En la manera de demostrar.
 Tempore præsentis En el tiempo presente.
 amor, Yo soy amado,
 amaris vel amare, Tu eres amado,
 amatur, aquel es amado,
 Plurali. Amamur, Nosotros somos amados
 amamini, Vosotros soys amados,
 amantur. aquellos son amados.
 ¶ Præter. imperfect. En el tiempo pasado y no cùplido,
 amabar, Yo era amado,
 amabaris vel amabare, Tu eras amado,
 amabatur, aquel era amado.
 Plurali amabamur, Nosotros eramos amados,
 amabamini. Vosotros erades amados,
 amabantur. aquellos eran amados.
 ¶ Præterit. imperfect. En el tiempo pasado ya cùplido.
 amatus, amata, amatũ, sum vel fui. Yo fui, he y oue
 sido amado.
 amatus, amata, amatum, es vel fuisti. Tu fuiste, has
 y ouiste sido amado,
 amatus, amata, amatum, est vel fuit, Aquel fue, ha y
 ouo sido amado.
 Plurali. amati, amate, amata, simus vel fuimus. Nos-
 otros fuimos, hemos, y ouimos sido amados,

DE CONIVGATIONIBVS.

amati, amatae, amata estis vel fuistis. Vosotros fuystes, aueys, y ouistes sido amados.

amati, amatae, amata sunt, fuerunt vel fuere, aquellos fueron, han y ouieron sido amados.

Præterito plusquam perfecto. En el tiempo pasado y mas que cumplido.

amatus, ta, tum, erã vel fuerã, Yo auia sido amado,

amatus, ta, tũ, eras vel fueras, Tu auias sido amado,

amatus, ta, tũ, erat vel fuerat, Aql auia sido amado,

Plurali, amati, amatae, amata, eramus vel fueramus, Nosotros auiamos sido amados.

amati, amatae, amata, eratis, vel fueratis, Vosotros auiaades sido amados,

amati, amatae, amata, erant vel fuerant, Aquellos auian sido amados.

Futuro imperfecto. En el tiempo venidero no cūplido.

amabor, Yo sere amado,

amaberis vel amabere. Tu seras amado,

amabitur, Aquel sera amado,

Plurali, amabimur. Nosotros seremos amados,

amabimini, Vosotros sereys amados,

amabuntur, Aquellos seran amados.

Futuro perfecto. En el tiempo venidero, ya cumplido.

amatus, amata, amatum, ero, Yo aure sido amado,

amatus, amata, amatum eris, Tu auras sido amado,

amatus, amata, amatum erit, Aql aura sido amado.

Plurali. amati, amatae, amata, erimus, Nosotros auremos sido amados.

amati, amatae, amata, eritis. Vosotros aureys sido amados.

LIBER PRIMVS

- amati, mata, mata, erút: Aq̃llos auran sido amados.
- ¶ Imperatiuo modo, En la manera de mandar,
 Tempore præfenti. Enel tiempo presente.
 amare vel amareris. Se tu amado luego,
 ametur, Sea aquel amado luego,
- Plura. amemur, Seamos nosotros amados luego,
 amamini. I. emini. Sed vosotros amados luego.
 amentur, Sean aquellos amados luego.
- ¶ Futuro. Enel tiempo que esta por venir,
 amator vel amatus sis, Sea tu amado despues.
 amator, vel amatus sit, Sea aquel amado despues.
 Plurali, amemur, vel amati simus. Seamos nosotros
 amados despues,
 amaminor, vel amati sitis, Sed vosotros amados
 despues,
 amantor. I. amati sint, Sean aq̃llos amados despues.
- ¶ Optatiuo modo. En la manera de deffear,
 Tempore præfenti, Enel tiempo presente,
 Vtinam amarer, O si yo fuesse amado,
 amareris vel amarere, Tu fuesse amado,
 amaretur, Aquel fuesse amado.
- Plurali, Vtinam amaremur, O si nosotros fuessemos
 amados.
 amaremini, Vosotros fuesse des amados,
 amentur. Aquellos fuesse en amados,
- ¶ Præterito imperf. Enel tiempo passado y no cúplido,
 Vtinam amarer, O si yo fuera amado,
 amareris vel amarere, Tu fueras amado,
 amaretur, Aquel fuera amado.
- Plurali, Vtinam amaremur, O si nosotros fueramos

DE CONIVGATIONIBVS.

amados.

amaremini, Vosotros fuerades amados,

amarentur. Aquellos fueran amados,

¶ Præteri. perfect. Enel tiempo passado ya cumplido,

Vtinam amatus, amata, amatum, sim vel fuerim,

O si yo aya sido amado,

amatus, ata, tum, sis vel fueris. Tu ayas sido amado.

amatus, ata, atum, sit vel fuerit. Aql aya sido amado.

¶ Plurali, Vtinam amati, amata, amata, simus vel fueri-

mus, Nosotros ayamos sido amados,

Amati, amata, amata, sitis vel fueritis, Vosotros

ayays sido amados,

Amati, amata, amata, sint vel fuerint, Aquellos

ayan sido amados.

¶ Præterito plusquam perfecto, Enel tiempo passa-

do. y mas que cumplido,

Vtinam amatus, amata, amatum, essem vel fuisset,

O si yo ouiera, y ouiesse sido amado,

Amatus, amata, amatum, esses vel fuisset, Tu ouie-

ras y ouiesse sido amado,

Amatus, amata, amatum, esset vel fuisset, Aquel

ouiera, y ouiesse sido amado,

¶ Plura. Vtinam amati, ata, ata, essemus vel fuisset,

Nosotros ouieramos, y ouiessemos sido amados.

Amati, amata, amata, essetis vel fuissetis, Vosotros

ouierades y ouiesse des sido amados,

Amati, amata, amata, essent vel fuissent, Aquellos

ouieran y ouiesse n sido amados.

¶ Futuro. Enel tiempo que esta por venir,

Vtinam amarer, Oxala yo sea amado,

LIEBR PRIMVS

amēris vel amere, ametur.	Tu seas amado, Aquel sea amado.
Pl. Vtinam amemur, Oxala nosotros seamos amados. amemini, amentur.	Vosotros seays amados. Aquellos sean amados.
¶ Subiunctiuo modo, Tempore presentī. Cūm amēris, amēris vel amere, ametur.	En la manera de ajuntar, En el tiempo presente. Como yo sea amado. Tu seas amado, Aquel sea amado.
Plurali, Cūm amemur, amados, amemini, amentur.	Como nosotros seamos a- mados. Vosotros seays amados. Aquellos sean amados.
Præterito imperfecto, cumplido.	En el tiempo pasado y no
Cūm amarer, como yo fuera, seria, y fuesse amado, amareris, vel amarere, Tu fueras, serias, y fuesse a- mado, amaretur, Aquel fuera, seria, y fuesse amado.	Aquel fuera, seria, y fuesse amado.
Plurali, Cūm amaremur, Como nosotros fuéramos, se- riamos, y fuésemos amados, amaremini, Vosotros fuerades, seriades, y fuéssedes amados. amarentur, Aquellos fueran, serian, y fuéssen ama- dos.	Como nosotros fuéramos, se- riamos, y fuésemos amados, Como nosotros fuerades, seriades, y fuéssedes amados. Aquellos fueran, serian, y fuéssen ama- dos.
Præterito perfecto. En el tiempo pasado ya cumplido. Cūm amatus, amata, amatum, sim vel fuerim. Como yo aya sido amado. amatus, ata, atum, sis vel fueris. Tu aya sido amado.	En el tiempo pasado ya cumplido. Como yo aya sido amado. Como yo aya sido amado.

DE CONIVGATIONIBVS.

amatus,ata,atū,ſit vel fuerit, Aquel aya ſido amado.

Plurali. Cùm amati,amate,amata,ſimus vel fuerimus,

Como noſotros ayamos ſido amados,

amati,amata,amata,ſitis vel fueritis, Voſotros ayais ſido amados.

amati,amata,amata,ſint vel fuerint, Aquellos ayan ſido amados.

Pre. pluſquã perf. Enel tiẽpo paſſado y mas q̃ cùplido.

Cùm amatus,amata,amatum,eſſem vel fuiſſem, Como yo ouiera y ouieſſe ſido amado.

amatus,amata,amatum,eſſes vel fuiſſes. Tu ouieras y ouieſſes ſido amado,

amatus,amata,amatum eſſet vel fuiſſet, Aquel ouiera y ouieſſe ſido amado.

Plu. Cùm amati,amate,amata,eſſemus vel fuiſſemus,

Como noſ ouieramos y ouieſſemos ſido amados.

amati,amata,amata,eſſetis vel fuiſſetis. Voſ ouierades y ouieſſedes ſido amados.

amati,amata,amata,eſſent vel fuiſſent, Aq̃lloſ ouieran y ouieſſen ſido amados.

Futuro. Enel tiempo venidero.

Cùm amatus,amata,amatum,ero vel fuero. Como yo ſere, fuere, y ouiere, y aure ſido amado.

amatus,amata,amatum,eris vel fueris, Tu ſeras, fueres y ouieres, y auras ſido amado.

amatus,amata,amatum,erit vel fuerit, Aquel ſera, fuere, y ouiere, y aura ſido amado.

Plurali, Cùm amati,amata,amata,erimus vel fuerimus, Como noſ ſeremos, fueremos, y ouieremos y auremos ſido amados,

LIBER PRIMVS

- Amati, amata, amata, eritis vel fueritis, Vosotros se
reys, fueredes, y ouieredes y aureys sido amados,
Amati, ta, ta, erint vel fuerint, Aquellos seran fue-
ren y ouieren, y auran sido amados.
Infinitiuo modo, En la indeterminada manera,
Tempore praesenti, En el tiempo presente.
Amari, Ser amado.
Praeterito, En el tiempo pasado,
Amatū, atā, atum, esse vel fuisse, Auer sido amado,
¶ Futuro, En el tiempo que esta por venir,
Amandum, vel amandum esse, vel amaturum iri,
Auer de ser amado,
Participia passiuæ vocis, Los participios de la voz
passiua,
Praeteriti, Los del tiempo pasado,
Amatus, amata, amatum, Lo que es amado,
¶ Futuri, Los del tiempo venidero,
Amandus, amāda, amādū, Lo que ha de ser amado.

¶ SECVNDA CONIVGATIO.

Caput. VI.

Doceo, Doces, Docui, Docere, Docendi, Docendo,
Docendum, Doctum, Doctū, Docens, Docturus,
Doceor, Doceris, Doctus, Docendus.

¶ ACTIVA VOCE.

¶ Indicatiuo modo.

Tempore praesenti, Doceo, Yo enseño, Doces, docet,
docemus, docetis, docent.

DE CONIVGATIONIBVS.

Præterito imperfecto, Docebã: Yo enseñaua, Docebas, docebat, docebamus, docebatis, docebant.

Præterito perfecto, Docui, Yo enseñe, he y oue enseñado, Docuisti, docuit, docuimus, docuistis, docuerunt vel docuere.

Præterito plusquam perfecto, Docueram, Yo auia enseñado, docueras, docuerat, docueramus, docueratis, docuerant.

Futuro imperfecto, Docebo, Yo enseñare, Docebis, docebit, docebimus, docebitis, docebunt.

Futuro perfecto, Docuero, Yo aore enseñado, Docueris, cuerit, docuerimus, docueritis, docuerint.

¶ Imperatiuo modo.

¶ Tépoze præsen. Doce vel doceas, Enseña tu luego, doceat, doceamus, docete vel doceatis, doceant.

Futuro, Doceto vel docueris, Enseña tu despues, Doceto vel docuerit, doceamus vel docuerimus, docetote vel cueritis, docento vel docuerint.

¶ Optatiuo modo.

Tépoze præsen. Vtinã doceré, O si yo enseñasse, Doceres, doceret, doceremus, doceretis, docerent.

Præterito imperfect. Vtinã docerem, O si yo enseñara, Doceres, doceret, doceremus, doceretis, docerent.

Præte. perfect. Vtinã docuerim, O si yo aya enseñado, Docueris, docuerit, docuerimus, docueritis, iint.

Præterito plusquam perfecto, Vtinam docuissem, O si yo ouiera y ouiesse enseñado, Docuisses, docuisset, docuissemus, docuissetis, docuissent.

Futuro, Vtinam doceam, Oxala yo enseñe, Doceas, doceat, doceamus, doceatis, doceant.

LIBER PRIMVS

¶ Subiunctiuo modo.

Tempore præfenti, Cùm doceam, Como yo enseñe,
Doceas, doceat, doceamus, doceatis, doceant.

Præterito imperfecto, Cùm doceré, Como yo enseñara, enseñaria, y enseñasse. Doceres, doceret, doceremus, doceretis, docerent.

Præterito perfecto, Cùm docuerim, Como yo aya enseñado, Docueris, docuerit, docuerimus, docueritis docuerint.

Præterito plusquam perfecto. Cùm docuiffem, Como yo ouiera y ouiesse enseñado, Docuiffes, docuiffet, docuiffemus, docuiffetis, docuiffent.

Futuro, Cùm docuero, Como yo enseñare, ouiere, y aue enseñado, Docueris, docuerit, docuerimus, docueritis, docuerint.

¶ Infinitiuo modo.

Tempore præfenti, Docere, Enseñar.

Præterito, Docuiffe, Auer enseñado.

Futuro, Docturum, vel docturum esse, vel doctum ire.
Auer de enseñar.

¶ Gerundia substantiua.

Docendi, De enseñar,
Docendo, En enseñando y siendo enseñado,
Docendum, A enseñar y ser enseñado,

¶ Supina verba.

Doctum, A enseñar.
Doctu, De ser enseñado.

¶ Participium præfentis.

Docens, El que enseña,

¶ Participium futuri.

DE CONIUGATIONIBVS.

Docturus, doctura, docturum, El que ha de enseñar.

¶ Verbum impersonale.

¶ Indicatiuo modo.

Tempore præfenti, Docetur, Todos enseñan.

Præterito imperfecto, Docebatur. Todos enseñauan.

Præterito perfecto, Doctum est vel fuit, Todos enseñaron, han y ouieron enseñado.

Præterito plusquam perfecto, Doctum erat vel fuerat. Todos auian enseñado.

Futuro imperfecto, Docebitur. Todos enseñaran.

Futuro perfecto, Doctum erit, Todos auran enseñado.

¶ Imperatiuo modo.

Tempore præfenti, Doceatur. Todos enseñen luego.

Futuro, Docetor vel doctū sit. Todos enseñen después.

¶ Optatiuo modo.

Tempore præfenti, Vtinam doceretur, O si todos enseñasen.

Præterito imperfecto: Vtinam doceretur, O si todos enseñaran.

Præterito perfecto, Vtinam doctum sit vel fuerit. O si todos ayan enseñado.

Præterito plusquam perfecto, Vtinã doctum esset vel fuisset, O si todos ouieran y ouiesesen enseñado.

Futuro, Vtinam doceatur, Ojala todos enseñasen.

¶ Subiunctiuo modo.

Tépore præfenti, Cū doceatur, Como todos enseñen.

Præterito imperfecto, Cū doceretur, Como todos enseñaran, enseñarian, y enseñasen.

Præterito perfecto, Cū doctum sit vel fuerit, Como todos ayan enseñado.

LIBER PRIMVS

Præterito plusquam perfecto, Cùm doctum esset vel fuisset, Como todos ouieran, y ouiesse enseñado.
Futuro, Cum doctum erit vel fuerit, Como todos enseñaren, y ouieren y auran enseñado.

¶ Infinitiuo modo.

¶ Tempore præsentis, Doceri, Todos enseñar,
Præterito, Doctū esse vel fuisse, Todos auer enseñado.
Futuro, Docendum vel docendum esse, vel doctum iri, Todos auer de enseñar.

¶ PASSIVA VOCE.

¶ Indicatiuo modo.

¶ Tempore præsentis, Doceor, Yo foy enseñado, doceris vel docere, docetur, docemur, docemini, docentur.

Præterito imperfecto, Docebar, Yo era enseñado, docebaris vel docebare, docebatur, docebamur, docebamini, docebantur.

Præterito perfecto, Doctus, docta, doctum, sum vel fui, Yo fuy, he y oue sido enseñado.

Præterito plusquam perfecto, Doctus, docta, doctum, eram vel fueram, Yo auia sido enseñado.

Futuro imperfecto, Docebor, Yo sere enseñado, doceberis vel docebere, docebitur, docebimur, docebimini, docebuntur,

Futuro perfecto, Doctus, docta, doctum, ero, Yo aure sido enseñado.

¶ Imperatiuo modo.

DE CONIVGATIONIBVS.

¶ Tempore presentis, Docere vel docearis, Se tu enseñado luego, Doceatur, doceamur, docemini vel doceamini, doceantur.

Futuro, Docetur vel doctus sis, Se tu enseñado despues, Docetor vel doctus sit, doceamur vel docti simus, docemini vel docti sitis, docentor vel docti sint.

¶ Optatiuo modo.

¶ Tempore presentis, Vtinam, Docerer, O si yo fuesse enseñado, Docereris, vel docerere, doceretur, doceremur, doceremini, docerentur.

Præterito imperfecto, Vtinã docerer, O si yo fuera enseñado, Docereris vel docerere, doceretur, doceremur, doceremini, docerentur.

Præterito perfecto, Vtinam doctus, docta, doctum, sim vel fuerim, O si yo aya sido enseñado.

Præterito plusquam perfecto, Vtinam doctus, docta, doctum, essem vel fuisset. O si yo ouiera, y ouiesse sido enseñado.

Futuro. Vtinã doceat, Oxala yo sea enseñado, docearis vel doceare, doceatur, doceamur, ceamini, ceãtur.

¶ Subiunctiuo modo.

Tempore presentis, Cum docear, Como yo sea enseñado, Docearis vel doceare, doceatur, doceamur, doceamini, doceantur.

Præterito imperfecto, Cum docerer, Como yo fuera, seria y fuesse enseñado, Docereris vel docerere, doceretur, doceremur, remini, rentur.

Præterito perfecto, Cum doctus, docta, doctum, sim vel fuerim, Como yo aya sido enseñado.

LIBER PRIMVS

Præterito plusquam perfecto, Cum doctus, docta, doctum, essem vel fuisset, Como yo ouiera, y ouiesse sido enseñado.

Futuro, Cum doctus, docta, doctum, ero vel fuero, Como yo sere, fuere y aure sido enseñado.

¶ Infinitiuo modo.

Tempore præsentis, Doceri, Ser enseñado.

Præterito, Doctum, doctam, doctum, esse vel fuisse, Auer sido enseñado.

Futuro, Docendum, vel docendum esse, vel doctū iri, Auer de ser enseñado.

¶ Participia vocis passiuę.

Præteriti, Doctus, docta, doctum, Lo que es enseñado,

Futuri, Docendus, docenda, docendum, Lo que ha de ser enseñado.

¶ DE TERTIA CONIUGATIONE.

LEGO Legis, Legere, Legendi, Legendo, Legendum, Lectum, Lectu, Legens, Lecturus, Legor, Legeris, Lectus, Legendus.

¶ ACTIVA VOCE.

¶ Indicatiuo modo.

Tempore præsentis, Lego: Yo leo, Legis, legit, legimus, legitis, legunt.

Præterito imperfecto: Legebam, Yo leya, Legebas, legebat, legebamus, legebatis, legebant.

Præterito perfecto: Legi, Yo ley, he y oue leydo: legisti, legit, legimus, legistis, legerunt vel legere.

DE CONIVGATIONIBVS.

Præterito plusquam perfecto: legeram, Yo auia leydo: legeras, legerat, legeramus, legeratis, legerant.

Futuro imperfecto, Legam: Yo leere, leges, leget, legemus, legetis, legent.

Futuro perfecto, Legero: Yo aure leydo, legeris legerit, legerimus, legeritis, legerint.

¶ Imperatiuo modo.

Tempore præfenti, Lege vel legas: Lee tu luego, Legat, legamus, legite vel legatis, legant.

Futuro, Legito vel legeris: Lee tu despues, Legito vel legerit, legamus vel legerimus, legitote vel legeritis, legunto vel legerint.

¶ Optatiuo modo.

Tempore præfenti, Vtinam legerem. O si yo leyesse. Legeres, legeret, legeremus, legeretis, legerent.

¶ Præterito imperfecto: Vtinam legerem. O si yo leyera, Legeres, legeret, legerimus, legeritis, legerent.

¶ Præterito perfecto. Vtinã legerim. O si yo haya leydo. Legeris, legerit, legerimus, legeritis, legerint.

¶ Præterito plusquam perfecto. Vtinam legissem: O si ouiera y ouiesse leydo. Legisses, legisset, legissemus, legissetis, legissent.

¶ Futuro, Vtinam legam. Oxala yo lea. Legas, legat, legamus, legatis, legant.

¶ Subiunctiuo modo.

¶ Tempore præfenti. Cum legam. Como yo lea, Legas, legat, legamus, legatis, legant.

¶ Præterito imperfecto. Cum legerem. Como yo leyera, leeria, y leyesse, Legeres, legeret, legeremus, legeretis, legerent,

LIBER PRIMVS.

Præterito perfecto. Cum legerim, Como yo aya leydo,
Legeris, legerit, legerimus, legeritis, legerint.

Præterito plusquam perfecto, Cum legissem, Como
yo ouiera, y ouiesse leydo. Legisses, legisset, legisse-
mus, legissetis, legisserent.

¶ Futuro, Cum legero. Como yo leyere, ouiere, y aue
leydo, Legeris, legerit, legerimus, legeritis, lege-
rint.

¶ Infinitiuo modo.

¶ Tempore præsentis, Legere. Leer.

¶ Præterito, Legisse, Auer leydo.

¶ Futuro, Lecturum, vel lecturum esse, vel lectum iri,
Auer, o esperar de leer.

¶ Gerundia Substantiua.

Legendi, De leer.

Legendo, Leyendo, o seyendo leydo.

Legendum. A leer, o ser leydo.

¶ Supina uerba.

Lectum, A leer.

Lectu. De ser leydo.

¶ Participium præsentis.

Legens. El que lee.

¶ Participium futuri.

Lecturus. El que ha de leer.

¶ Verbum impersonale.

¶ Indicatiuo modo.

Tempore præsentis. Legitur. Todos leen.

Præterito imperfecto, Legebatur. Todos leyán.

Præterito perfecto. Lectum est vel fuit. Todos leye-
ron, han y ouieron leydo.

DE CONIUGATIONIBVS.

Præterito plusquam perfecto. Lectum erat vel fuerat.

Todos auran leydo.

Futuro imperfecto. Legetur. Todos leeran.

Futuro perfecto. Lectum erit. Todos auran leydo.

¶ Imperatiuo modo.

Tempore præsentis. Legatur. Todos lean luego.

Futuro. Legitor vel lectum sit. Todos lean despues.

¶ Optatiuo modo.

Tempore præsentis. Vtinam legatur. O si todos leyessen.

Præterito imperfecto. Vtinam legeretur. O si todos leyeran.

Præterito perfecto. Vtinam lectum sit vel fuerit. O si todos ayan leydo.

Præterito plusquam perfecto. Vtinam lectum esset vel fuisset. O si todos ouieran y ouiesssen leydo.

Futuro. Vtinam legatur. Oxala todos lean.

¶ Subiunctiuo modo.

Tempore præsentis. Cùm legatur, Como todos lean.

Præterito imperfecto. Cùm legeretur. Como todos leyeran, leerian y leyessen.

Præterito perfecto. Cùm lectum sit vel fuerit. Como todos ayan leydo.

Præterito plusquam perfecto, Cùm lectum esset vel fuisset. Como todos ouieran y ouiesssen leydo.

Futuro. Cùm lectum erit vel fuerit. Como todos leyeren, ouieren y auran leydo.

¶ Infinitiuo modo.

Tempore præsentis. Legi. Todos leer.

Præterito. Lectum esse vel fuisse. Todos auer leydo.

Futuro. Legendum esse vel lectum iri. Todos auer
de leer.

¶ PASSIVA VOCE.

¶ Indicatiuo modo.

¶ Tempore præsentis. Legor. Yo soy leydo.

Legeris vel legere: legimur, legimini, leguntur.

Præterito imperfecto. Legebar. Yo era leydo, lege-
baris vel legebare, legebatur. legebamur, legebami-
ni, legebantur.

Præterito perfecto, Lectus, lecta, lectum, sum vel fui.

Yo fui, he y oue sido leydo.

¶ Præterito plusquam perfecto, Lectus, lecta, lectum,
eram vel fueram. Yo auia sido leydo.

Futuro imperfecto, Legar, Yo sere leydo, legeris, vel
legere, legeretur, legemur, legemini, legentur.

Futuro perfecto, Lectus, lecta, lectum, ero. Yo aura
sido leydo.

¶ Imperatiuo modo.

¶ Tempore præsentis, Legere vel legeris. Se tu leydo
luego, Legatur, legamur, legimini vel legamini, le-
gantur.

Futuro, Legitor vel lectus sis, Se tu leydo despues.

Legitor vel lectus sit,

Legamur vel lecti simus,

Legiminor vel lecti sitis,

Leguntor vel lecti sint.

¶ Optatiuo modo.

¶ Tempore præsentis. Utinam legerer. O si yo fuisse
leydo. Legereris vel legerere, legeretur, legeremur,
legeremini, legerentur.

DE FORMATIONIBVS.

Præterito imperfecto. Utinam legerer, O si yo fuera leydo, Legeris vel legere, legeretur, legeremur, legeremini, legerentur.

Præterito perfecto. Utinam lectus, lecta, lectum, sim vel fuerim. O si yo aya sido leydo.

Præterito plusquam perfecto. Utinam lectus, lecta, lectum essem vel fuisset. O si yo ouiera y ouiesse sido leydo.

Futuro. Utinam legar, Oxala yo sea leydo. Legaris vel legare, legatur, legamur, legamini, legantur.

¶ Subiunctiuo modo.

Tempore præsentis. Cum legar, Como yo sea leydo, legaris vel legare, legatur, legamur, legamini, legantur.

Præterito imperfecto. Cum legerer, Como yo fuera, seria y fuesse leydo. Legeris vel legerere, legeretur, legeremur, legeremini, legerentur.

Præterito perfecto, Cum lectus, lecta, lectum, sim vel fuerim, Como yo aya sido leydo.

Præterito plusquam perfecto, Cum lectus, lecta, lectum, essem vel fuisset, Como yo ouiera y ouiesse sido leydo.

Futuro, Cum lectus, lecta, lectum, ero vel fuero, Como yo fuere y ouiere, y auer sido leydo.

¶ Infinitiuo modo.

Tempore præsentis, Legi, Ser leydo.

Præterito, Lectum, lectam, lectum, esse, vel fuisse, auer sido leydo.

Futuro, Legendum esse, vel lectum iri. Auer de ser leydo.

LIBER PRIMVS

¶ Participia passiuæ vocis.

Præteriti, Lectus, lecta, lectum, Lo que es leydo,
Futuri, Legendus, legenda, legendum, Lo que ha de
ser leydo.

DE QVARTA CONIVGATIONE.

AVDIO, Audis, Audiui, Audire, Audiendi, Au-
diendo, Audiendum, Auditum, Auditum, Au-
diens, Auditurus, Audior, Audiris, Auditus, Au-
diendu

ACTIVA VOCE.

¶ Indicatiuo modo.

Tempore præsentis, Audio, Yo oyo, Audis, audit, audi-
mus, auditis, audiunt.

Præterito imperfecto, Audiebam. Yo oya, Audiebas,
audiebat, audiebamus, audiebatis, audiebant.

Præterito perfecto, Audiui, Yo oy, he, y oye oydo.
Audiuisti, audiuit, Audiuimus, audiuistis, audi-
uerunt vel audiuerunt.

Præterito plusquâ perfecto, Audiueram, Yo auia oydo,
Audiueras, audiuerat, audiueramus, audiuerat-
tis, audiuerant.

Futuro imperfecto, Audiam, Yo oyre, Audies, audiet,
audiemus, audietis, audient.

Futuro perfecto, Audiuerō, Yo aure oydo, Audiueris,
audiuerit, audiuerimus, audiueritis, audiuerint.

¶ Imperatiuo modo.

Tempore præsentis, Audi vel audias, Oye tu luego.

DE CONIUGATIONIBVS.

Audiat, audiamus, audite vel audiatis, audiant.

Futuro, Audito vel audiueris, Oye tu despues.

Audito vel audiuerit, Audiamus, vel audiuerimus;

Auditote vel audiueritis, Audiuto, vel audiuerint.

¶ Oportatiuo modo.

Tempore præfenti. Utinam audirem. O si yo oyesse.

Audires, audiret, auditemus, audiretis, audirent.

Præterito imperf. Utinam audirem, O si yo oyera.

Audires, audiret, Audiremus, audiretis, audirent.

Præterito perf. Utinam audiuerim. O si yo aya oydo.

Audiueris, audiuerit, Audiuerimus. eritis. erint.

Præterito plusquã perfecto, Utinã audiuiſſem. O si yo

ouiera y ouieſſe oydo, Audiuiſſes, audiuiſſet, audiuiſſemus, audiuiſſetis, audiuiſſent.

Futuro, Utinam audiam, Oxala yo oya.

Audias audiat, audiamus, audiatis, audiant.

¶ Subiunctiuo modo.

Tempore præfenti, Cũm audiam, Como yo oya.

Audias, audiat, audiamus, audiatis, audiant.

Præterito imperfecto, Cum audirem, Como yo oyera,

y oyria, y oyesse, Audires, audiret, audiremus, audiretis, audirent.

Præterito perfecto, Cum audiuerim, Como yo aya

oydo. Audiueris, audiuerit, audiuerimus, audiueritis, audiuerint.

Præter. plusquam perfe. Cum audiuiſſem, Como yo

ouiera, y ouieſſe oydo, Audiuiſſes, audiuiſſet, audiuiſſemus, audiuiſſeris, audiuiſſent.

Futuro, Cum audiuero, Como yo oyere, y ouiere, y

aure oydo, audiueris, audiuerit, audiuerimus,

LIBER PRIMVS

audiueritis,audiuerint.

¶ Infinitiuo modo.

Tempore præfenti,Audire.	Oyr.
Præterito,Audiuisse,	Auer oydo.
Futuro,Auditurum,vel auditurum eſſe,vel auditum ire.	Auer de oyr.

¶ Gerundia ſubſtantiuua.

Audiendi,	De oyr,
Audiendo,	En oyendo y ſiendo oydo,
Audiendum,	A oyr y ſer oydo.

¶ Supina verba.

Auditum.	A oyr,
Auditu,	De ſer oydo.

¶ Participium præſentis.

Audiens.	El que oye.

¶ Participium futuri.

Auditurus.	El que ha de oyr.

VERBUM IMPERSONALE.

¶ Indicatiuo modo.

Tempore præſenti,Auditur.	Todos oyen.
Præterito imperfecto,Audiebatur,	Todos oyan.
Præterito perfecto,Auditum eſt vel fuit.	Todos oyerõ han y ouieron oydo.

Præterito plusquam perfecto,Auditum erat vel fue- rat.	Todos auian oydo.

Futuro imperfecto,Audietur.	Todos oyan.

Futuro perfecto,Auditum erit.	Todos auran oydo.

¶ Imperatiuo modo.

Tempore præſenti,Audiatu.	Todos oyan luego.

Futuro,Auditor vel auditu ſit.	Todos oyan deſpues.

DE CONIUGATIONIBVS.

¶ Optatiuo modo.

Tempore præfenti. Vtinã audiretur. O si todos oyefsẽ.

Præterito imperf. Vtinã audiretar. O si todos oyeran.

Præterito perfecto, Vtinam auditum fit vel fuerit.

O si todos ayan oydo.

Præterito plusquam perfecto, Vtinam auditum effet vel fuiffet, O si todos ouieran y ouiefsen oydo,

Futuro, Vtinam audiatur, Oxala todos oyan.

¶ Subiunctiuo modo.

Tempore præfenti. Cum audiatur, Como todos oyan.

Præterito imperfecto, Cum audiretur, Como todos oyeran, oyrian, y oyessen.

Præterito perfecto, Cum auditum fit vel fuerit, Como todos ayan oydo.

Præterito plusquam perfecto. Cum auditum effet vel fuiffet, Como todos ouieren y ouiefsen oydo.

Futuro, Cum auditũ erit vel fuerit. Como todos oyeren, ouieren, y auran oydo.

¶ Infinitiuo modo.

Tempore præfenti, Audiri. Todos oyr.

Præterit. Auditum esse vel fuiffe. Todos auer oydo.

Futuro, Audiendum, vel audiendũ esse, vel auditum iri. Todos auer de oyr.

¶ PASSIVA VOCE.

¶ Tempore præfenti, Audior, Yo soy oydo, Andiris, vel audire, auditur, audimur, audimini. untor.

Præterito imperfecto, Audiebar. Yo era oydo.

Audiebaris, vel audiebare, audiebatur, audiebamur, audiebamini, audiebantur.

Præterito perfecto, Auditus, audita, auditum, fim vel

LIBER PRIMVS

fui. Yo fuy, he, y oue sido oydo.

Præterito plusquã perfecto, Auditus, audita, auditum.
eram vel fueram, Yo auia sido oydo.

Futuro imperfecto, Audiar, Yo sere oydo, Audieris,
vel audiere, audietur, Audiemur, iemini, audiêtur.

Futuro perfecto, Auditus, audita, auditum, ero, Yo
aure sido oydo.

¶ Imperatiuo modo.

Têpore præfenti, Audire vel audiaris, Se tu oydo lue-
go. Audiatur, audiamur, audimini, vel audiamini,
audiantur.

Futuro. Auditor vel auditus sis, Se tu oydo despues,
Auditor vel auditus sit, Audiamur vel auditi simus,
Audimino vel auditi sitis, Audiuntor, vel auditi
sint.

¶ Optatiuo modo.

Têpore præfenti. Utinã audirer, O si yo fuesse oydo,
Audieris, vel rere, retur. Audiremur, remini, rêtur.

Præterito impf. Utinã audirer, O si yo fuera oydo, Au-
direris, vel. direre, retur, Audiremur, remini, rentur.

Præterito perfecto, Utinam, auditus, audita, auditum,
sim vel fuerim. O si yo aya sido oydo,

Præterito plusquam perfecto. Utinam auditus, audita,
auditum, essem vel fuisset. O si yo ouiera y ouiesse
sido oydo.

Futuro, Utinam audiar, Oxala yo sea oydo, Audiaris
vel audiate, diatur, Audiamur, audiamini, audiãtur.

¶ Subiunctiuo modo.

Têpore præfen. Cũ audiar, Como yo sea oydo, Audia-
ris, vel audiare, audiãtur. Audiamur, amini, antur.

DE FORMATIONIBVS.

Præterito imperfecto. Cum audirer, Como yo fuera, feria, y fuesse oydo, Audireris, vel audirere, audireretur, audiremini, audirentur.

Præterito perfecto, Cum auditus, audita, auditum, sim vel fuerim, Como yo aya sido oydo.

Præterito plusquam perfecto, Cum auditus, audita, auditum, essem vel fuisset, Como yo ouiera, y ouiesse sido oydo.

Futuro, Cum auditus, audita, auditum, ero vel fuero, Como yo fuere, y ouiere, y aure sido oydo.

¶ Infinitiuo modo.

Tempore præsentis, Audiri. Ser oydo.

Præterito, Auditum, auditam, auditum, esse vel fuisse. Auer sido oydo.

Futuro, Audiendum, vel audiendum esse, vel auditum iri. Auer de ser oydo,

¶ Participia vocis passiua.

Præteriti, Auditus, audita, auditum. Cosa oyda.

Futuro. Audiendus, audienda, audiendum. Cosa que ha de ser oyda.

DE FORMATIONE VERBORUM Regularium.

AMO Doceo, Lego, Audio, non formantur aliunde, quin potius alia tempora formantur ab eis. Amabam, docebam, formantur à secunda persona singulari præsentis indicatiui modi ablata. s. additabam.

Legebam, Audiebam; formantur à prima persona singulari præsentis indicatiui modi. o. mutata in e. & additabam. præter. eo. is. quod mittit in ibam:

LIBER PRIMVS

perfectum Optatiui modi.

Amauerim, docuerim, legerim, audiuerim, eodem modo formatur, quo præteritum perfectum Optatiui modi.

Amauissem, docuissem, legissem, audiuissem, eodem modo formantur quo præteritum plusquã perfectum Optatiui modi.

Amauero, docuero, legero, audiuro, eodem modo formantur, quo futurum perfectum Indicatiui modi.

¶ *De formatione Infinitiu.*

A Mare, docere, legere, audire, formatur à secunda persona singulari præsentis Imperatiui modi addita re.

Amauisse, docuisse, legisse, audiuisse, formantur à præteriti perfecti prima persona singulari, addita, s. & sem.

¶ *De formatione Gerundiorum & Supinorum, & Participiorum.*

A Mandi, amando, amandum, Docendi, docendo, docendum, Legendi, legendo, legendum, Audiendi, audiendo, audiendum, formantur à genitiuo singulari participij præsentis, tis, mutata in di.do. dum.

Amatum, amatu, Doctum, doctu, Lectum, lectu, Auditum, auditu, non habent unde formari possint.

Amans, Docens, Legens, Audiens, formantur à prima persona præteriti imperfecti indicatiui modi. bam. finali mutata in. ens.

Amaturus, Docturus, Lecturus, Auditurus, formantur ab ultimo Supino, addita. rus.

Amatus, doctus, Lectus, Auditus, formatur ab ultimo

DE FORMATIONIBVS.

Supino, addita, s.

Amandus Docendus, Legendus, Audiendus, formantur à genitiuo singulari participij præsentis, tis. finaliter mutata in. dus. da. dum.

¶ *De formatione Indicatiui uocis passiuę.*

A Mor, Doceor, Legor, Audior, formantur ab eadem prima persona singulari præsentis indicatiui modi actiuę uocis addita. r.

Amabar, docebar, legebar, audiebar, formantur ab eadē prima persona singulari præteriti imperfecti indicatiui modi actiuę uocis m. mutata in. r.

Amabor, docebor, formantur à prima persona singulari eiusdem indicatiui modi, actiuę uocis addita. r.

Legar, audiar, formantur à prima persona singulari eiusdem futuri. m. mutata in. r.

¶ *De formatione Imperatiui modi.*

A Mare, docere, legere, audire, formantur à secunda persona singulari præsentis Imperatiui modi actiuę uocis, addita. re.

Ametur, doceatur, legatur, audiat, similia sunt tercię personę singulari futuri Optatiui modi.

Amemur, doceamur, legamur, audiamur, similia sunt primę personę plurali futuri Optatiui modi.

Amamini, docemini, legimini, audimini, formantur à secunda persona plurali præsentis imperatiui modi actiuę uocis. te. mutata in. mini.

Amemini, doceamini, legamini, audiamini, similia sunt secunde personę plurali futuri Optatiui modi.

Amentur, doceantur, legantur, audiantur, similia sunt tercię personę, plurali futuri Optatiui modi.

LIBER PRIMVS.

Amator, docetor, legitor, auditor, formantur à tertia persona singulari futuri eiusdem Imperatiui modi, addita. r.

Amemur, doceamur, legamur, audiamur, similia sunt primæ personæ plurali futur. optati. modi.

Amaminor, doce minor, legimior, audimior, formantur à secunda persona plurali futuri eiusdem imperatiui modi actiuæ vocis, tote, mutata in minor.

Amantor, docentor, leguntor, audiuntor, formantur à tertia persona futuri eiusdem Imperatiui modi actiuæ vocis addita. r.

¶ De formatione optatiui.

A Marer, docerer, legerer, audirer, formantur à prima persona singulari præsentis eiusdem.

Optatiui modi actiuæ vocis. m. mutata in, r.

Præteritum imperfectum, eodem modo formatur quo præsens.

Amer, docear, legar, audiar, formantur à prima persona singulari futuri eiusdem Optatiui modi actiuæ vocis, m, mutata in, r.

¶ De formatione subiunctiui.

A Mer, docear, legar, audiar, eodem modo formantur quo futurum, optati. modi passiuæ vocis.

Amarer, docerer, legerer, audirer, eodẽ modo formantur, quo præteritum imperfectum Optatiui modi passiuæ vocis.

¶ De formatione Infinitiui modi.

A Mari, doceri, audiri, formantur à præsentis infinitiui modi actiuæ vocis, re. mutata in, ri. Legi for-

DE FORMATIONIBVS.

matur ab eodem Infinitiuo actiuæ vocis, ere, muta-
ta in, i.

Futurum infinitiui modi circumloquimur per primū
supinum, & hoc verbum, ire, in voce actiua, &, iri, in
passiua: aut per participium futuri in rus, & hoc ver-
bum esse, in voce actiua, & per participium futuri in
dus, & idem verbum esse in passiuā.

Circumloquia vocis passiuę non formantur, sed cir-
cumloquimur ea.

Verbum impersonale simile est tertijs personis singu-
laris numeri passiuæ vocis, nisi quod in circumlo-
quijs participium est quasi substantiuum in genere
neutro.

¶ De uerbis Irregularibus & Defe-
ctiuis. Cap. VII.

FEro, fers, tuli, ferre, ferendi, ferendo, ferendum, la-
tum, latu, ferens, laturus, feror, ferris vel ferre, la-
tus & ferendus.

¶ Indicatiuo modo.

¶ Tempore præsentis, Fero, fers, fert, ferimus, fertis,
ferunt.

¶ Imperatiuo modo.

¶ Tempore præsentis, Fer vel feras, ferat, feramus, ferte
vel feratis, ferant.

Fururo, Ferto vel tuleris, ferto vel tulerit. feramus vel
tulerimus, fertote vel tuleritis, ferunto vel tulerint.

¶ Optatiuo modo.

¶ Tempore præsentis. Utinam ferrem, ferres, ferret, fer-
remus, ferretis, ferrent.

LIBER PRIMVS

¶ *Subiunctiuo modo.*

¶ Præterito imperfecto, Cum ferrem, ferres, ferret, ferremus, ferretis, ferrent.

¶ *Infinitiuo modo.*

¶ Tempore præsentis, Ferre.

¶ PASSIVA VOCE.

¶ *Indicatio modo.*

¶ Tempore præsentis, Feror, feris vel ferre, fertur, ferimur, ferimini, ferintur.

¶ *Imperatio modo.*

¶ Tempore præsentis, Ferre vel feraris, feratur, feramur, feramini, ferantur.

Futuro, Fertor vel latus sis, fertor vel latus sit, Feramur vel latissimus, ferimur vel lati sitis, feruntur vel lati sint.

¶ *Optatio modo.*

¶ Tempore præsentis, Utinam ferrer, ferreris vel ferre, ferretur, Ferremur, ferremini, ferrentur.

¶ *Subiunctiuo modo.*

¶ Præterito imperfecto, Cum ferrer, ferreris vel ferrere, ferretur, ferremur, ferremini, ferrentur.

¶ *Infinitiuo modo.*

¶ Tempore præsentis, Ferri.

Alia tempora declinantur per proportionem tertie coniugationis.

Volo, vis, volui, velle, volendi, volendo, volendū, volitum, volitu, volens, voliturus.

¶ *Indicatio modo.*

¶ Tempore præsentis, Volo, vis, vult, volumus, vultis, volunt.

¶ *Imperatio modo carer.*

DE VERBIS ACTIVIS.

Sed ab eo compositū, Nolo habet in præsentī noli, nolite, In futuro, nolito, nolitote.

¶ *Optatiuo modo.*

Tempore præsentī, Vtinam vellem, velles, vellet, vellemus, velletis, vellent.

Futuro, Vtinam velim, velis, velit, Velimus, velitis, velint.

¶ *Subiunctiuo modo.*

Tempore præsentī, Cum velim, velis, velit, Vilemus, velitis, velint.

Præterito imperfecto, Cum vellem, velles, vellet, vellemus, velletis, vellent.

¶ *Infinitiuo modo.*

Tempore presentī, Velle.

¶ Alia tēpora formantur per proportionem tertiæ conjugationis.

DE VERBIS ACTIVIS.

ES, est, pro eo quod edis, edit, In secūda & tertia persona singulari indicatiui modi.

Essem, esses, esset, essemus, essetis, essent. In præsentī Optatiui & præterito imperfecto, Opratiui & Subiunctiui.

Esse, in præsentī infinitiui, Estur in præsentī indicatiui modi vocis passiuę. Quæ deficiunt supplētur ab hoc verbo, Edo, edis.

Forem, fores, foret, pro essem, esses, esset, in præsentī & præterito imperfecto Opratiui modi, & in præterito imperfecto Subiunctiui reperitur, & fore pro futurum esse, in futuro infinitiui, in aliis locis deficit.

LIBER PRIMVS

Aio, ais, ait, Aiunt, in presenti indicatiui modi.

Aiebam, aiebas, aiebat, Aiebamus, aiebatis, aiebant.

In præterito imperfecto eiusdem modi.

Aiam, aias, aiat. Futuro eiusdem.

Ai in secūda p̄sona singulari præsentis imperatiui modi.

Aiens, in participio præsentis.

Inquo vel inquam inquis inquit, inquit, in præsen-
ti indicatiui.

Inquisti, In secūda persona præteriti perfecti eiusdem
indicatiui.

Inquiat, in tertia persona singulari futuri eiusdem in-
dicatiui.

Inquie, in secunda persona singulari præsentis impera-
tiui modi. Aliis in locis deficit.

Quæso, quæsumus, in primis personis vtriusq; numeri
præsentis indicatiui modi reperitur in vsu.

Infit, pro inquit & Ouat, in tertiis personis singulari-
bus præsentis indicatiui modi reperitur.

Faxo, faxis, faxit, Faximus, faxitis, faxint, in futuro tā-
tum Indicatiui modi reperitur.

Ausim, in prima persona singulari futuri Indicatiui
modi tantum.

Cedo pro Dic, & Cedite pro dicite, in secundis perso-
nis tantum vtriusque numeri imperatiui modi.

Salue, saluete, saluere, Aue, auete, auere, in eiusdem
secūdis personis imperatiui, & in presenti infinitiui.

Odi, odisti, Noui, nouisti, Cœpi, cœpisti, Memini, me-
ministi, in voce tantum habet præteritū perfectum
Indicatiui modi, & tempora quæ formantur ab eo,
significationē vero etiā omnium aliorū tēporum.

DE PRAEEXERCITAMENTIS.

Præterito & temporibus quæ etiam ab eo formantur
carent.

Furio, Furis, Infaniui.

Fero, Fers, Tuli.

Ferio, Feris, Percussi.

Tollo, Tollis, Sustuli.

Quatio, Quatis, Quasi.

Glisco, gliscis, cū verbis quæ dicuntur inchoatiua.

DE PRIMIS PVERORVM PRAE: exercitamentis. Cap. VIII.

PARTES Orationis octo sunt. Nomen. Pronomē. Ver-
bum. Participium. Præpositio. Aduerbiū. Interiectio.
Coniunctio. Quatuor ex his declinantur.

Nomen, Pronomen, Verbum, Participium. Quatuor non
declinantur. Præpositio, Aduerbiū, Interiectio,
Coniunctio.

Nomen est, quod declinatur per casus, & non significat
cum tempore, Vt hæc Mafā Musæ.

Pronomē est, quod ponitur loco nominis proprii. Vt ego,
Tu, ille, & sunt illa quindecim tantum.

Verbum est, quod declinatur per modos, & tempora sine
casu, vt, Amo, Amas, Amaui, Amare.

Participium est, quod declinatur per casus cū tempore, &
deriuatur a verbo semper. Vt Amās, Amatus, Amaturus.

Præpositio est, quæ præponitur nomini per appositionē, &
alijs etiam partibus per compositionem. Vt Adeo ad eū.

Aduerbiū est, quod additum verbo nomini aut partici-
pio, significationem eius auget, aut minuit, aut mutat. Vt
valde amat, minus amat, non amat, satis doctus.

Interiectio est, quæ aliquem mentis affectum significat voce
incondita. Vt Hei mihi, Heume.

LIBER PRIMVS

Coniunctio est, quæ diuersas partes orationis coniungit: vt Pompeius & Cæsar, Amat, & docet.

Genera Nominum, Pronominum, et Participiorū, quinque sunt: Masculinum, quod declinatur cum hic: vt hic dominus: Fœmininum, quod declinatur cum hæc: vt hæc musa. Neutrum, quod declinatur cum hoc, vt hoc tēplum. Commune duūm, quod declinatur cum hic & hæc: vt hic & hæc homo. Commune trium, quod declinatur cū hic & hæc & hoc: vt hic & hæc & hoc Fœlix, amans.

Numeri Nominum, Pronominum, Verborū, & Participiorum, duo sunt. Singularis, qui de vno tantūm loquitur. Pluralis, qui de pluribus loquitur.

Casus Nominum, Pronominū, & Participiorum, septem sunt, Nominatiuus, Genitiuus, Datiuus, Accusatiuus, Vocatiuus, Ablatiuus, Effectiuus.

Declinationes Nominum (ad quas etiam reducitur Participiorum declinatio) quinque sunt. Prima, quæ mittit genitiuum in æ. diphthongon, vt hæc musa musæ. Secunda, quæ mittit genitiuum in i. vt hic dominus domini. Tertia, quæ mittit genitiuum in is, vt hic sermo sermonis. Quarta, quæ mittit genitiuum in us, vt hic sensus sensus. Quinta, quæ mittit genitiuum in ei, vt hic dies diei.

Declinationes Pronominum quatuor sunt. Prima, quæ mittit genitiuum in i, vt Ego, mei, tui, sui. Secunda, quæ mittit genitiuum in ius, vt ille, illius iste, istius. Tertia, quæ ad primam & secundam nominis declinationē refertur, vt Meus, mea, meum, mei, meæ, mei. Quarta, quæ ad tertiam nominis declinationem refertur: vt Nostras nostratis, vestras, vestratis.

Coniugationes verborum quatuor sunt. Prima, quæ habet a, productam ante re in Infinitiuo, vt Amo, amas, amare. Secunda, quæ habet e, productam ante re, in Infinitiuo, vt Doceo, doces, docere. Tertia, quæ habet e, correptam ante re, in Infinitiuo, vt Lego, legis, legere. Quarta, quæ

DE PRAEEXERCITAMENTIS.

habeti, productam antere, in Infinitiuo: vt Audio, audis, audire.

Voces verborum tres sunt. Actiua, vt Amo, amas. Impersonalis, vt amatur. Passiua: vt Amor, amaris.

Modi verborum quinque sunt. Indicatiuus, Imperatiuus, Optatiuus, Subiunctiuus, Infinitiuus.

Tempora verborum sunt sex. Praesens, Praeteritum imperfectum. Praeteritum perfectum, Praeteritum plusquam perfectum, & Futurum imperfectum, & futurum perfectum.

Tempora participiorum tria sunt. Praesens, vt amans. Praeteritum vt amatus. Futurum, vt amaturus, amandus.

Personae Nominum, Pronominum, & Verborum, tres sunt. Prima, vt Ego amo. Secunda, vt Tu amas. Tertia, vt ille amat. Vergilius docet.

Omnis Nominatiuus est tertiae personae, praeterquam Ego, quod est prima, & Tu quod est secunda. Et omnes Vocatiui, qui sunt secunda personae.

Nomen substantiuum est, quod declinatur per vnum articulum, vel per duos tantum, vt hic dñs, hic & haec homo.

Adiectiuum est quod declinatur per tres articulos, vel per tres diuersas terminationes: vt hic & haec & hoc foelix: Bonus, bona, bonum.

Relatiuum est, quod refert aliquod antecedens. Antecedens vero est, quod refertur ab aliquo relatiuo.

Adiectiuum & substantiuum in tribus conueniunt, in Genere, Numero, & Casu, vt Vir bonus.

Relatiuum & antecedens in tribus conueniunt, in Genere, numero, & persona, vt Ego amo, qui doceo.

Nominatiuus & Verbum in duobus conueniunt, in Numero, & in persona: vt Ego amo: tu doces.

Omne verbum actiuum vel actionem significans, exigit ante se nominatiuum pro persona agenti, & accusatiuum, vel alium casum pro persona patienti.

Omnis verbum passiuum vel passionem significans exigit

LIBER PRIMVS

nominatiuū pro persona patienti, & ablatiuum cum præpositione, a vel ab. vel datiuum pro persona agenti.

Gerundia, Supina, & Participia exigunt post se casum, cum quo construitur verbum a quo descendunt.

Præpositiones accusatiuo deseruientes sunt, ad, apud, ante, aduersus, aduersum, cis, citra, circum, circa, circiter, contra, erga, extra inter, intra, infra, iuxta, ob, pone, per, propter, prope, propius, proxime, pridie, procul, post, præter, penes, supra, secundum, secus, trans, vsque, vltra.

Præpositiones ablatiuo deseruientes sunt, à, ab, abs, absque, cum, corā, clam, de, è, ex, pro, præ, palam, sine, tenu:, quæ aliquando genitiuo iungitur.

Præpositiones accusatiuo vel ablatiuo deseruientes sunt, In, sub, super, & subter.

Præpositiones quæ tantum in compositione reperiuntur sunt, an, con, dis, di, re, se.

Nominatiuus semper regitur à verbo expresso vel subintellecto in ratione suppositi.

Genitiuus plærunq; regitur à nomine ex vi possessionis, nõ nunquam ex natura nominis vel verbi.

Datiuus plærunq; regitur à verbo, ex vi acquisitionis, nonnunquam verò à nomine ex speciali significatione.

Accusatiuus plærunque regitur à verbo ex vi transitionis, vel à parte anteriori ex natura Infinitiu: vel media præpositione, nonnunquam etiam a nomine adiectiuo, vel verbo, vel participio ex vi Synecdoches.

Vocatiuus semper regitur à verbo secundæ personæ Imperatiui modi in ratione suppositi. Sunt qui dicant aliquando poni absolute.

Ablatiuus plærunque regitur à verbo media præpositione: nonnunquã ex speciali nominis vel verbi significatione.

Effectiuus plærunque regitur à verbo vel participio ex vi instrumenti quo aliquid fit: aliquando ex vi comparationis: aliquando ponitur absolute.

LIBER SECVNDVS DE GENERE
& declinatione nominum, deque præteritis & supinis
Verborum. Cap. I. De genere nominum.

Fœmina masq; genus nullo mōstrāte reponunt.
Mascula sunt tibi quasi mascula, fœmineūq;
Sit quasi fœmineum, Mars est pro teste, Venusque
Est duplici generis recipit quod sexus vterque.

Fœmina masq; iam tēpus exigit, vt pueri interrogati, Musa
cuius generis est? non respondeant fœminini, quia declina-
tur per hæc: sed per regulas Grāmaticæ: videlicet, quia termina-
tur in a. Præmittitq; regulas generales, quæ colliguntur ex ratio-
ne significationis: quarum prima est. † Fœmina masq; genus.
Quod nomina ppria, siue appellatiua, sexus alterutrius: si sunt
masculorū, generis sunt masculini, si fœminarū, fœminini: quā
rem sola natura duce possumus intelligere, etiam si id monstra-
uerit nemo, vt hic Antonius, hæc Maria, hic vir, hæc mulier.
Dicit itaq; fœmina masq; .i. nomina fœminarū masculorumq;
reponunt genus. i. seruant nullo mōstrāte, sola natura duce,
etiam si nemo id docuerit. † Mascula sunt. secunda regula si-
gnificationis est, quod nomina rerum, quæ sexum discretū non
habēt, si res illas tales imaginamur & fingimus ac si esēt mares
aut fœminæ generis sunt masculini aut fœminini, vt hic Mars,
hæc Venus, hic Michael, hæc Pallas. Ordo est. Quasi mascula, id
est, quæ reuera non sunt masculina sed masculis similia. sunt
i. est, sunt mascula. i. generis masculini. Et quasi fœmineum. i.
quod non est fœmininum, sed fœminino simile. Sit fœmineum
id est, fœminini generis. Mars, deus bellorum est, pro teste. i. pro
exemplo, & Venus dea amorum est pro teste. † Est duplicis. Ter-
tia regula. Quod nomina quæ est ipsa rerū significatione ad ma-
res & fœminas pertinent, cōmunia sunt duorū generum, vt hic
& hæc homo, hic & hæc pauper, hic & hæc testis. Ordo est. † Est
duplicis generis, quod vterq; sexus. i. masculinus & fœmininus
recipit: vt sit Hyppallage, pro eo quod recipit vtrūq; sexum.

LIBER SECVNDVS

*Est cōmune trium, quod ad hęc iungis quoq; neutro
Menses cum fluuiis sexu distingue virili
Arboris est nomen muliebre. Sed excipiat
Hic rubus, & dumus, foliisq; oleaster amarus
Neutra siler, robur, cum subere iunge laburnum.
Insula cincta mari, nauis, cumq; vrbe poëma
Fœminei generis sunt causa significati.*

† Est commune trium. Quarta regula, q̄ nomina quę ex ipsa rerū significatione ad mares & foeminas pertinent, atq; etiam neutris iungi possunt: communia sunt trium generum, vt hic & hęc & hoc prudens, audax, foelix. Ordo est. Illud nomen est cōmune trium generum, q̄ ad hęc, idest, vltra duo superiora genera iungis quoq; neutro. † Menses cū fluuiis. Quinta regula quod nomina mensium & fluuiorum generis sunt masculini, vt hic Aprilis, quintilis, sextilis, septemb. hic Anas, Bætis, Singilis, Læthes. Ordo est. Distingue, idest, de articulo: sexu virili, i. masculino menses cum fluuiis, idest, nomina mēsium & fluuiorum. † Arboris est nomē. Sexta regula quod nomina arborum generis sunt fœminini, vt hęc prunus, cerasus, ficus, amygdal^o. Masculina verò sunt rubus, dumus oleaster. Neutra sunt, hoc siler, robur, suber, laburnum. † Insula cincta mari. septima regula. Quòd nomina insularum, vt Lesbos, Cypros, Rhodos, Cyrenos, & nomina nauium, vt pristis, centauros, argos: & nomina vrbiū, vt sestis, Abydos, Lindos: & nomina fabularum, vt Aeneis, Thebais, Eunuchus, Heauthontimorumenos generis sunt fœminini ratiōe significationis, hoc est quia insula, nauis, vrbs fabula, generis sunt fœminini. Ordo est: Insula cincta mari, idest nomina insularum marinarum ad differētiam vrbānarum: & nauis, idest nomina nauium, & poëma, idest, nomina fabularum, quę sunt propriè poëmata cum vrbe, idest, cum nominibus vrbiū sunt generis fœminini, &c.

DE GENERE NOMINVM.

Dictio non nomen pro nomine sit tibi neutra.

Neutras pone notas seu Græcas siue Latinas.

Sæpe tamen profert muliebres sermo Latinus.

¶ *Regulæ terminationis.*

Nomen quod sit in a, finitum, dic muliebri.
*Accedunt maribus popa venter, scriba, lanista
Scurraq; cum lixa, sinus adria, vasia, pansa,
Vernaq; cum rabula, caculaq;, agrippaq; iunges.*

† Dictio non nomen. Octaua regula. ¶ dictio quæ à prima positione non est nomē, si ponatur pro nomine, generis est neutri, dictiones autem huiusmodi aut verba, aut aduerbia, aut participia sunt: vt hoc amare, pro amore: viuere pro vita: hoc deceter, hoc sophos, hoc cras, hoc accidens, antecedens, contingens.

† Neutras pone notas. Nona regula, ¶ nomina literarū Græce & Latine generis sunt neutri, vt hoc alpha, beta, iota, theta: hoc a, b, c, subintelligitur nanq; elemētum. ¶ si litera intelligatur, possunt esse fœminini generis: vt a, vocalis: b, consonans. Atque eadem ratione nomina fluuiorū possunt esse neutra, si flumen subintelligatur: maximè si terminatio faueat: vt hoc Metaurū, Crustumium, lader. Nomina quoq; arborū, si lignū significent, possunt esse neutra, vt hoc buxū, acer. Nam insularū, nauū, urbium, & fabularū, nonnunquā sequuntur genus terminationis.

Regulæ terminationis.

Nomen quod sit in a. Propositis regulis generalibus, quæ obseruiunt generi ex ratione significationis prosequi ut regulas speciales, quæ sumuntur ex nominū terminatione. Dicit itaq;, ¶ nomina in a, desinentia, sunt generis fœminini, vt musa, litera, pagina. Ordo est, dic muliebri nomen, quod sit finitum in a.
† Accedunt maribus. ¶ nomina quæ in tribus versibus explicantur, generis sunt masculini, itaq; excipiuntur à regula.

LIBER SECVNDVS

Et quod ab es, Græco constat venisse Latinum :

Cuius fœmineum plerunque fit in tria vel tis.

Quod declinatum dat tertia, dicitur neutrum.

Compositum à verbis esto commune duorum.

Neutrum nomen in e: Muliebria sint tibi Græca.

Vnum nomen in i, sed neutrum ponito gummi.

† Et quod ab es Græco. Quòd nomina venientia à nominibus Græcis terminatis in es, quæ ad primâ nominis declinationem Latinam referûtur, generis sunt masculini, quemadmodum & apud Græcos erant: quoniam pro genere fœminino, est propria terminatio in tria, vel in tis: vt à prophetes. u. fit propheta. æ. hæc prophetis prophetidis: à psaltes. u. fit psalta. & hæc psaltria æ. Ordo est illud nomen Latinum quod constat venisse ab es. Græco, cuius fœmininum fit in tria, vel in tis, subaudi generis est masculini. † Quod declinatum. Quòd nomina tertiæ declinationis in A. finita, quæ omnia sunt Græca, generis sunt neutri, vt hoc emblemata. atis. dogmata. atis. pneuma. atis. † Compositum à verbis. Quòd nomina composita à verbis, adde tu & derivatiua, quorum significatio potest competere vtrique sexui, communia sunt duorum generû: vt hic & hæc agricola, pedisse qua, affecla, collega. † Neutrum nomen in e. Quod nomina Latina in e desinentia generis sunt neutri: vt hoc monile, sedile, caprile, cubile: Nomina verò Græca generis sunt fœminini: vt Lybie, parasceue, pentecoste, apocope, grammaticæ, apostrophe. † Vnum nomen in i. Quòd nomina in i desinentia, generis sunt neutri. & indeclinabilia: vt hoc gummi, sinapi, piperi, melli, singiueri, fori, misi: sed omnia sunt Græca aut peregrina. A Prisciano vero sub hac terminatione vnum ponitur tantum gummi, quod ipsum Græcum quoque est: commi illi dicunt. Illa vero frugi: huiusmodi: & similia, obliqui sunt casus ab eo quod est frux & modus.

DE GENERE NOMINVM.

O finita dabis maribus, velut vnio gemma.

Fœmineis iunges per io, nec habentia corpus.

Additur atque caro, cœnatio, portio : quodq;

Desinit in do, go. Tamen hæc sunt maseula, prædo,

Ordo, pedo, comedo, spado, udo, cardoq; , cerdo

Et cudo, burdoque, harpago, mango, ligoque.

Ad duo communis, homo, nemo, iunge latronem.

Est commune trium præsto, quod sum comitatur.

Neutrum nomen in .u. cornu est pro teste, geluq; .

† O finita: q nomina in o. desinētia, generis sunt masculini, vt hic sermo. agaso. mulio. histrio. vnio p margarita grādiori. sed nomina in io. finita, quæ nō habēt corpus: generis sunt fœmini ni: vt religio: rebellio. talio. & nomina participialia, hoc est, q̄a participiis formant: vt a lectus lectio, ab audit⁹ auditio. Fœmini ni quoq; generis sunt tria: caro, cœnatio: portio. In do. præte rea & i go. desinētia: fœminina sunt: vt albedo. nigredo. teredo. virgo. vertigo. vligo. prurigo. Excipiūtur tamē ex desinētibus in do. & in go. tredecim nomina generis masculini, q̄ ponūtur in lectiōe. † Ad duo cōis, q̄ duorū generū cōia: sunt hic & hæc homo: nemo: latro. sed latro apud neotericos tātū: nā apud au thores sub masculino genere relictū est. Pli. quoq; lib. 33. mago nē foemininū dixit: quasi māgo cōis duorū generū esset. Ita in- quit pueros pubescere negauit māgo salpe obstetrix. † Est cōe trium. q̄ vnum tātum reperitur nomē cōmune triū generum: hic & hæc & hoc præsto: quod semper iūgitur huic verbo sum, es: sui : vt puer est mihi præsto. Pondo verō est generis neutri: sed tantum pluralis, cuius singulare (vt ait Phocas) in libram effertur. Pseudo præte rea corruptum est neq; vnquam nisi in compositione reperitur : vt Pseudopropheta, pseudographia. † Neutrum no. in u. quōd in u. finita generis sunt neutri, vt hoc cornu. gelu, &c.

LIBER SECVNDVS.

C, d, neutra dabis, reperis tamen hæc quoque raro.

Al. neutrum pones, tamen hic sal debet habere.

Et duo sunt neutris cum melle fel annumeranda.

Nil nihil est neutrum, vigil & pugil esto duorum.

Solus in ol. est sol. Hic consul dicitur esse.

Sed tamen ad duo sunt communia præsul et exul.

Sit commune trium tibi nequam, nec variatur.

Vm. neutris iunges, exemplo sit tibi templum.

Græcum nomen in an, & in in. sit semper et est mas.

† C. d. q̄ nomina in c. vel in d. de finetia generis sunt neutri, vt hoc lac, hoc halec, hoc aliud, q̄, quid, p̄nomina quoq; que ad regulas generis nominū reducunt, vt illud. istud, id. † Al. neutrū quod noīa terminata in al. oīa sunt neutra: vt animal, vectigal, ceruical, tribunal. Excipitur sal quod est gen. mas. apud priscos tamē gen neutri reperitur. † Et duo sunt q̄ duo noīa reperiūtur in el finita, quæ sunt gen. neu. hoc mel, fel. † Nil, nihil. q̄ in il. vnū est neutrum: hoc nihil & nil quod ab eo est abscissum. Et duo sunt duorū generū cōmunia, vigil & pugil. sed pugil ideo cōmune duorū posuimus, q̄ Aug. ponit, autoritatē Terentij in Eunucho secutus. si qua paulō est habitior pugilem esse aiunt. † Solus in ol. q̄ in ol. finitū vnū tātū est nomē hic sol, hoc est gen. mas. † Hic cōsul q̄ in vl vnū tm̄ est masculinū, hic consul: Et duo cōmunia duorū generū: hic & hæc præsul & exul. † Sit cōmune. Quod in am. vnum tātum reperitur nequam, quod est commune trium generum, & non declinatur. † Vm neutris. q̄ nomina in um, omnia sunt neutra: vt hoc templum scamnum, donum, aurū. Illa verō totidē, tantundē, idem & similia, qua a dem particula cōponuntur, simplicium genus seruant. † Græcum nomē. Quod nomina in an. & in in. de finetia, oīa sunt græca & gen masc. vt hic Acarnā, p̄tā, pelecā, titā, delphin: neutra sunt pauca apud Græcos, vt melan, quod est nigrū, & pan totū.

DE GENERE NOMINVM.

*En dabitur neutris, sed sunt mascula lychen,
 Ren, splen, atq; lyen, atagen cum pectine flamen.
 Addis hymen, & quod cano componit tibi nomē
 Nomen in on Græcum tibi sit, maribusq; repones:
 Ex his pauca tamen sunt fœmineis adhibenda.
 Est neutrum quod non declinat tertia nomen.
 Nomen in ar neutrum, sed par tria debet habere.
 Ex finita tibi sunt mascula, neutra tamen sunt*

¶ En dabitur. Quòd nomina in en. desinētia, generis sunt neutri, vt hoc nomē, nominis, flumē, inis. Excipiuntur tamē, ex latinis generis masculini, hic ren, pecten, flamen, & cōposita à cano, is. vt tubicē, tibisē, cornicen, lyricen, siticen, fidicē: ex Græcis verò lichen, splen, lien atagen, hymen: & ex his quę nō sunt frequenter in vtu apud Latinos hic Hellen, follen, aden, achen. Fœminia verò sunt firē, phrē & vrbis nomē Troezē. † Nomē in on. Quòd nomina in on, omnia sunt Græca & gen. masc. vt hic canon, dæmon, daphnon, platanon, Lacon, cuius fœmininum est lacæna, Pauca tamen dicit esse generis fœminini: vt sindon, mecon. Vrbium verò complura sunt, vt Babylon, Pleuron, Calydon: sed illa ad regulam generalem referuntur. sed cum nomina in on. aut sint tertiæ aut secundæ declinationis, regula superior tradita est de nominibus tertiæ declinationis: nam secundæ declinationis neutra sunt: vt hoc xylon, barbiton, diapason, diateffaron. † Nomen in ar. Quòd nomina in ar finita, generis sunt neutri: vt hoc puluinar, torcular, cohlear. sed par eum suis cōpositis ex ratione significationis commune est trium generum: vt compar, dispar, separ.

† Ex finita. Quòd nomina terminata in er, siue illa sint secundæ aut tertiæ declinationis, generis sunt masculini, vt hic puer, magister, anser, passer.

LIBER SBCVNDVS

Spinther, iter, ruder, lassus, piper, atque papauer

Et cum vere siser, vber, cicer, adde cadauer,

Zinziber & tuber, cum matre reponito linther.

Commune est pauper, cum pubere, degener, vber.

Ir, maribus iunges. hir, Gadir, sint tibi neutra.

Mascula sunt & in or. muliebris ponitur arbor.

Neutra dabis tatum cor, ador, cumque æquore marmor.

Collatiua duplex retinent genus, & memor autor.

Et quod componit corpusque, colorque, decusque.

† Excipiuntur generis neutri, spinther. &c. & linther quod est generis foeminiini, quod significat cum dicit linther cum matre: ac si dicat quod est eiusdem generis, cuius est mater, ratione significationis. † Commune est pauper. quod quatuor nomina quae hic explicantur sunt communia duorum generum in rectis, in obliquis vero trium. vber enim pro fertilis accipiendum est hoc in loco, supra vero pro vbertate accipitur. † Ir, maribus iunges. quod nomina in ir. generis sunt masculini, ut hic vir, leuir, martyr. Excipiuntur vero duo generis neutri, hir indeclinabile pro vola manus, & Gadir pro urbe Hispaniae, quae ratione significationis debuit esse generis foeminiini. † Mascula sunt. quod nomina in or. generis sunt masculini: ut hic amor, color, lector. Excipitur unum generis foeminiini, haec arbor. Nam foror & vxor ad genus significationis referenda sunt. Neutra vero sunt quatuor, cor, ador, æquor, marmor. Nomina vero comparatiua duorum generum. sunt communia sub hac terminatione: nam sub altera terminatione neutra sunt: ut hic & haec breuior & hoc breuius. Quibus duo iunguntur memor & autor. † Collatiua. Posuit collatiua pro comparatiua: nam conferre est comparare. † Et quod componit. quod nomina composita a corpore: ut hic & haec bicorpor, tricorpor: & a colore, ut hic & haec bicolor, tricolor. & a decore ab eo quod est decus, decoris: ut indecor, dedecor, communia sunt duorum generum.

DE GENERE NOMINVM.

*Vr neutrale dabis: sed mascula sint tibi quinçq̃,
 Turtur auis, piscis, vultur, satur, astur, & anxur
 Communis generis tria sunt, fur, ligur, & augur.
 Fœmineum pones, quod in as, finitur, vt æstas.
 Sed iunges maribus as asis, vas, vadis, & mas.
 Neutra tamen dices vas vasis, fasq̃, nefasq̃.
 Sit commune trium nomen gentile. Dabuntur
 Partim fœminea tibi, partim mascula Græca.*

† Vr neutrale. q̃ nomina in vr. desinentia, generis sunt neutri
 vt hoc fulgur, iecur, femur, Masculina vero sunt quinque, tur-
 tur pro auē. nam quòd a Græcis dicitur trigon pro auē siue pro
 pisce, apud Latinos pro auē turtur, pro pisce pastinaca inter-
 pretari debet. Vultur, & vnum secundæ declinatiōis satur satu-
 ri, Astur asturis, Anxur anxuris. Communia præterea duorum
 generum sunt tria. hic & hæc fur, furis: Ligur, liguris: augur, au-
 guris. quanquàm augur cum nomen est dignitatis apud Roma-
 nos generis est tantum masculini. † Fœmineum pones. q̃ no-
 mina in as desinentia quæ sunt tertiæ declinationis generis
 sunt fœminini: vt hæc æstas, pietas, bonitas. Nam quæ per pri-
 mam declinantur, propria sunt virorum, atque proinde mascu-
 lina, vt Aeneas Aeneæ, Hieremias Hieremiæ, Esaias Esaiæ. Exci-
 piuntur à regula generis masculini, as asis, vas vadis, mas ma-
 ris. Tria quoque neutra: Vas vasis: Fas, & ab eo compositum ne-
 fas Communia verò trium generum sunt nomina gētilia: hoc
 est à nominibus vrbium deriuata: vt ab Arpino arpinas, à Casi-
 no cassinas, à Ceseno cesenas.

† Dabuntur. Quòd nomina Græca partim sunt generis mascu-
 lini, vt hic Arcas, gigas, elephas: quædam fœminini, vt monas
 monadis, lamfas, dryas.

Esto nomen in es, muliebre: virilia sunt

Limes, pes, fomes, termes, cum palmitate trames,

Et gurges, merges, verres, cum poplite magnes

Et paries, aries, stipes, cespesq; satelles:

Atq; dies, mediusq; dies pro tempore certo.

Et Græcum primæ, vel quod dat tertia nomen.

Sed communia sunt miles, comes, atque superstes,

Antistes, cocles, diues, cumq; hospite, sosses,

Et pedes interpretes, eques, indiges, hæres, hebesq;

Et teres, & præpes, locuples, & perpes, & ales,

Inquies & vates. Quod format pes, sedeoq;.

† Esto nomen in es. Quòd nomina desinentia in es sunt fœmini generis: vt hæc vulpes, proles, leges. Et nomina quintæ declinationis, vt res, spes, progenies. Excipiuntur verò generis masculini quæ hic explicantur. † Atq; dies. Quòd hoc nomé dies cū accipit pro tēpore certo: gñis est masculini: hoc est pro die naturali siue artificiali. nā pro tēpore similiter gñis est fœminini. vt Lōga dies homini docuit parère leones. Mediusq; dies. i. meridies, quā gñis est masculini, sicut & dies cū accipit pro vna solis latione. † Et Græcū primæ. Quòd noīa Græca primæ declinatiois, atq; etiā tertiæ, gñis sunt mas. vt hic Scytes Scytæ: Priamides, Priamidæ: hic canonistes, canonistæ: hic lebes lebetis, hic tapes, petis. Apud Græcos tamen nōnulla reperiuntur tertiæ declinationis gen. fœminini, alia verò neutri, quæquidē rarò reperiuntur: sed primæ declinationis omnia sunt masculina: etiam apud illos. sed communia duorum generum sunt hæc ferè quæ in lectiōne explicantur: hic & hæc miles, &c. Quod format. Quòd nomina composita à pede, & à sedeo sedes, duorum generum sunt communia: vt hic & hæc bipes, tripes, alipes. Hic & hæc obles, reses, deses.

DE GENERE NOMINVM

Est quoq; nomen in is, muliebre. Sed esto virile,
 Corbis, & adilis, fascis quoq;, piscis & axis,
 Et collis, vermis, & callis, follis & ensis,
 Mensis cum vecli, postis, glis, fustis & anguis,
 Et torris, caulis, lapis, unguis, torquis, & orbis,
 Et sanguis, cucumis, iunges cum vomere puluis,
 Quaeq; silent alij Libys atq; canalis, aqualis.

Et quibus n praet is. & quod componis ab asse.

Adiectiua dabis communia, iunge tricuspis.

Samnis, idis, iuuenis, ciuis, testis, canis, hostis.

Nomen in os, dabitur maribus. Sed foemineis sunt

Hae addenda duo dos, eos. neutris epos, argos

Et chaos, atq; melos, iunges os oris & ossis.

† Est quoq; nomē in is. quōd noīa desinētia in is, sunt generis foeminini, vt hae clavis, nauis, turris classis. Masculini vero generis sunt vndetriginta, quae hic explicantur. † Et quibus n. quod in is. terminata quae habent n. ante is. sunt etiam masculini, vt hic panis, cinis, ignis, finis. Et cōposita ab asse. vt hic bes sis, tres sis, decus sis, viges sis, centus sis. † Adiectiua dabis. quod nomina adiectiua desinentia in is, sub hac terminatione duorum generum communia sunt: vt hic & haec nobilis. breuis. fortis. debilis. Tricuspis quoq; eiusdem generis est, hoc est cōmunis duorum, atq; etiam neutris iungi potest, vt apud Ouid. l. Metamor. positoq; tricuspide telo Mulcet aquas rector pelagi. Cōmunia praeterea duorum generum sunt, samnis, & cetera quae hic ponuntur. † Nomen in os. quod nomina desinentia in os. generis sunt masculini: vt hic mos. ros. flos. colos. rhinoeros monoceros. Extipiuntur duo generis foeminini, haec dos, eos: & sex nomina quae hic ponuntur generis neutri. hoc epos, &c.

Est commune duum bos, custos, atque sacerdos.

*Et quæ cõponunt potis & pote, cõpos & impos.
Vs. declinatum per quartam siue secundam,*

*Dic maribus iunctum. Sed foemineis referantur
Aluus, humus, vānus, ficus, domus, et colus addes,
Porticus atq; tribus superaddis acusq; , manusq; .*

Et quæ vertentes permutant Græca Latinis,

*Hoc plerūq; gradu maribus quandoq; repones:
Hæc tria neutra facis, virus, vulgus, pelagusq; .*

† Est cõmune tria reperiuntur cõmunia duorū generū: hic & hæc bos, custos, sacerdos: & duo cõposita ab hoc nomine hic & hæc potis & hoc pote ea sunt. hic & hæc cõpos & impos. † Vs. declinatū. q̄ nomina desinētia in us. quæ declinātur per secundā aut quartā declinationē. gen. sunt masc. vt hic dñs dñi. seruus, i. agnus, i. sensus, us. auditus, us. visus, us. Foemini generis sunt tria secūdæ declinatiōis. hæc aluus, i. hūmus, i. vānus, i. Tria quoq; secūdæ & quartæ: hæc ficus, i. vel us: domus, i. vel us. colus, i. vel us. Et quartæ declinationis: hæc porticus, us. tribus, us. acus, us. manus, us. † Et quæ vertentes. q̄ nomina Græca in us. desinētia, iuxta apud illos in os terminātur, & os mutata in us. Latinē inflectunt, generis quoq; sunt foemini, licet apud Græcos erāt foemini, vt hæc christallos, u. christallus, i. papyrus, u. papyrus, i. aliqñ tñ sequunt genus Latinæ terminatiōis, hoc est masculini: vt crystallus, i. papyrus, i. Ordo est. Tu repões in hoc gradu. i. inter foemina illa nomina q̄ vertētes. i. interpretes, ex Græco sermōe in Latinū pmutat. i. interpretant Græca Latinis, & qñq; repones illa marib⁹. i. masculis † Hæc tria. q̄ tria nomina secūdæ declinatiōis reperiunt generis neutri: hoc virus, viri. vulgus, i. pelagus, i. Reperit etiā vulgus gñis masculini. vt apud Verg. 2. Aenei. & spargere voces i vulgū ambiguas:

DE GENERE NOMINVM.

Tertia quod nomen declinat, dicitur neutrum.

Sed duo masculina sunt, lepus & mus: iungitur illis

Pus podos (hoc est pes) & quæ componis ab illo.

Fœminei generis sunt virtus atque iuuentus.

Et palus, atque salus, & quod dat serui nomen.

Atque pecus pecudis, incus, subscusq; senectus.

Sint coniuncta tribus, vetus, intercusq; duobus.

Sint cõiuncta tibi tria tantum, sus, Ligus, & grus.

Masculus est hic præ, sed neutrum dicitur hoc æs.

Et duo fœminea laus laudis, fraus quoq; fraudis.

† Tertia quod nomē. Quod nomina tertiæ declinationis, gñis sunt neut. & sunt illa quæ mittunt genitiuū in oris, vel in eris. vt hoc tēpus. oris. corp^o. oris. sterus oris. sidus. eris. fœdus. eris. vulnus. eris. Excipiunt duo gñis masc. lepus, leporis, hic mus, muris: & vnū nomē Græcū in us desinēs, qđ est pus podos: qđ interpretat pes pedis cū suis cõpositis: vt hic tripus tripodis, de capes. podis, chytrapus. podis. lagopus. podis. dasypus. podis. Fœminini quoq; gñis excipiuntur nouē, virtus. utis. iuuentus. utis. palus. ludis. salus. utis: & nomē verbale ab eo, qđ est seruius feruis, vt seruit^o. tutis. pecus. udis, pro vna quadrupede. Nā hoc pecus. oris gregē potius (hoc est totū pecuariū) significat. Incus udis. subscus. udis. senectus. utis. † sint coniuncta. Duo nomina reperiuntur cõia triū generū. vetus. eris. intercus. utis. Vnde est aqua intercus, & morbus intercus. Gel. li. 18. I liberatū inquit, se esse aquæ intercutis morbo. Idē. lib. 12. Intercutibus ipsi vitiis madentes, sicut Cato dicit intercutibus stupris inquinatus.

† Duobus. q̄ tria sunt nomina cõia duorū generū, hic & hæc sus, Ligus, grus. † Masculus. q̄ in æs diphtongō duo reperiuntur: vnum generis mascu. hic præ prædis: alterum generis neu tri, hoc æs eris: duo quoque in aus diphtongon desinentia, hæc laus laudis, fraus fraudis.

LIBER SECVNDVS

S, muliebre datur, si consona iungitur illi.

Attamen esto mas, fons, dens, pons, tabificus seps.

*Et cum monte calybs & arabs polysyllaba iuges
In quibus anteuenit, p, litera, quod probat hydrops*

Et partes assis: tamen est commune duorum.

*Celebs & princeps, infansq; , bifronsq; , parensq;
Adiectiua tribus iungunt sua significata,
Neutrum pone caput, git, sinciput, occiput & frit.*

† s, muliebre. Quòd, nomina in s. desinētia, habentia consonā-
tem ante s, generis sunt fœminini, vt hæc plebs, serobs, hyems,
gens, mens, daps, seps pro sepimēto, stirps. Masculina verò sunt
quæ explicantur. Quòd verò dicit, tabificus seps: ex Luc. sum-
ptum est, qui lib. 9. scribit : Ossaq; dissoluens cum corpore tabi-
ficus seps. Est autem serpens ex genere centipedum. Masculini
quoque generis sunt nomina polysyllaba habentia p, ante, s fi-
nalem: vt hic hydrops, cyclops, monops, merops. † Et partes
assis. Generis præterea masculini sunt partes assis, id est, libræ si-
ue solidi, quod in duodecim vncias, hoc est partes, diuidi po-
test: quæ aliquoties sumptæ reddunt suum totum, vt hic deus
dempta uncia, quæ est pars duodecima: decuns & dextans dem-
pto sextante, quæ est sexta pars, dodrans dēpto quadrante, quæ
est tertia pars, & eodem modo triens, quadrans, quicuns. † Ta-
men est commune. Quòd quinque nomina quæ hic ponuntur
sunt communia duorum generum: vt hic & hæc celebs, &c.

† Adiectiua tribus. Quòd nomina adiectiua in s, desinentia,
quæ habent consonantem ante s, cōmunia sunt trium gene-
rum, vt hic & hæc & hoc inops, particeps, prudens, sapiens.

† Neutrū pone caput. Quòd nomina in t, desinentia, quinque
reperiuntur, & generis sunt neutri.

DE GENERE NOMINVM.

*Si monosyllaba sunt & in ix finita, referto
Fœmineo generi: sed Thrax, Phryx mascula, rex
grex.*

Et calx cum pedis est, nã calx hæc stringit arenam.

Ad duo dux facies commune, huic adiice coniux.

*Sunt polysyllaba in ax, tibi tantum mascula thorax
Nycticorax, limax, dropax, cum storace, abax q̄z*

Et duo fœminea sunt tibi, cum smilace fornax.

Ex finita tibi sunt mascula. Fœminea halæx,

Et forpex, vibex, carex, imbrex q̄z, supellex

Quod nomen fit in ix. muliebre est. Excipe fornix

Atque Cilix, Phœnix, & onyx, mastix & iapyx

Atque calix, & oryx, natix q̄z, calyx q̄z, varix q̄z

Quæ dantur maribus. Voluox quoq; iñgitur illis.

† si monosyllaba. Quòd nomina monosyllaba in x desinètia, generis sunt fœminini: vt hæc pax, nix, nox, nux. Excipiuntur generis masculini, quinque, thrax, & cæ. Calx stringit arenam: nam ex vtraque fit intritum. Deinde dicit, quòd cõmunia duorum generum in reperiuntur duo: hic & hæc dux. cui additur coniux, ex nominibus polysyllabis. † sunt polysyllaba. Quòd nomina plurium syllabarum in ax, desinentia, generis masc. reperiuntur sex, hic thorax, & c. Et duo fœminea, smilax, acis: fornax, acis. † Ex finita. Quòd nomina desinentia in ex, generis sunt masc. vt hic index, pollex, iudex, duplex. Excipiuntur sex generis fœminini, halæx, & c. † Quod nomen. Quod nomina in ix desinentia gen. sunt fœm, vt hæc perdix, coturnix, sandyx, matrix. Excipiuntur gen. mas. vñdecim: hic fornix, & c. † Voluox. Quod in ox, vñũ reperitur generis masculini, hic voluox, ocis. & generis fœminini, duo, solox & celox. Phalaxque superioribus adiungit quædam nomina Græca, quæ sunt in vñũ apud

LIBER SECVNDVS

Fœmineis addes solox, celox q̄z, phalanx q̄z.

*Syrinx & meninx, & iynx, Sed mascula sunt,
Tominx tomincos, spelinx q̄z, pharynx q̄z, larynx q̄z.*

¶ De genere dubio.

Ambigui generis tibi tradunt pauca Poëta
*Cum talpa, dama, cardo, panthera, cupido,
 Et margo, bubo, finis cum puluere clunis,
 Torquis, stirps, et adeps cū scrobe, specus q̄z, penus q̄z,
 Cortex atq; silex cum punicæ, lynx q̄z, latex q̄z :
 Et nomen lapidis, quod gignit sardus, onyx q̄z.*

Latinos quatuor generis sunt fœminini. Phalanx, legio Macedonica Iuuenalis. Iunctæque vmbone phalanges. Syrinx syringis, fistula à nymp̄ha in calamum palustrem conuersa. Ouid. 2. Metamor. nymp̄hæ syringa vocabant. Meninx meningis, pro p̄niculo cerebri: quo verbo vt̄tur medici. nam pro insula Aegypti ex significatione generali, generis quoq; est fœminini. Lynxgis, auicula quæ Latine dicitur torquilla siue turbo: de qua Aristoteles libro de animalibus. † Generis quoque masculini ponit quatuor, tominx tomincos, quam nos appellamus thomicem: spelinx spelingos, quod interpretatur spelunca, pharynx pharyngos pro fauce gutturis, & larynx pro ipso, gutture. quas Galeni interpres pharinga & larynga appellat.

† De genere dubio.

Genus dubium est, quoties aliquod nomen ex frequenti vsu & regula artis Grammaticæ est certi alicuius generis, Poëta tamen autoritate sua proferunt sub alio genere: vt hic & hæc talpa: cum ex regula de genere nominū, generis sit fœminini. Verg. 1. Geor. Capti fodere cubilia talpæ dixit: & eodem modo de reliquis.

DE GENERE NOMINVM.

De nominibus masculinis, quæ ex diuersis terminationibus mittunt fœminea in a, vel in tis.

<i>Draco dracæna.</i>	<i>Siticen siticina.</i>
<i>Leo læna, vellea.</i>	<i>Tubicen tubicina.</i>
<i>Caupo caupona,</i>	<i>Tibijcen tibijcina.</i>
<i>Fullo fullona.</i>	<i>Poëtes poëtis.</i>
<i>Lacon lacæna.</i>	<i>Scythes Scythis.</i>
<i>Fidicen fidicina.</i>	<i>Sarmates sarmatis.</i>
<i>Lyricen lyricina.</i>	<i>Magnes, etis, vel gnessa.</i>
<i>Cornicen cornicina</i>	<i>Cres cretis, vel cressa.</i>
<i>Oscen oscina.</i>	<i>Moabitæ Moabitis.</i>
<i>Flamen flamina.</i>	<i>Amonita Amonitis.</i>
<i>Astur asturica.</i>	<i>Psaltes psaltria.</i>
<i>Sambucistes, cistria.</i>	<i>Nepos neptis.</i>
<i>Citharistes, citharistria</i>	<i>Heros heroyna.</i>
<i>Cymbalistres, istria.</i>	<i>Tympanistres, nistria.</i>
<i>Prophetes prophetis.</i>	<i>Thrax thraissa.</i>
<i>Lybis lybissa.</i>	<i>Cilix cilissa.</i>

† De nominibus, &c. Ex regulis superius traditis de genere nominũ, ex ratione significationis posset suboriri dubitatio quædam in nominibus quibusdã, quæ ratiõe terminationis & significationis possent cõpetere maribus & fœminis. sed quia fœminæ habent propriam terminationẽ, terminatio illa quæ videbatur posse competere maribus & fœminis, relinquitur sub genere tantum mas. Esto exẽpli causa, draco onis. ratiõe terminationis potuit esse cõmune duorũ generum. neq; repugnabit significationi, cũ illa in specie mares & fœminæ reperiuntur, sicut igitur dicimus hic & hæc homo pro viro & muliere, ita possemus dicere, hic & hæc draco pro masculino quoq; & fœmina: sed quia

LIBER SECVNDVS

Arabs arabiffa. Phoenix Phœniffa.

Chalybs chalybiffa. Phryx Phrygia.

Aethiops, aethiopiſſa. Rex Regina.

¶ Quaedã ſunt nomina, quæ tametſi cõmunia duorum generũ reperiũtur, habet tamen aliã propriã terminationẽ generis fœminini, vt hoſpes hoſpita, ſoſpes ſoſpita, ſacerdos, dotiſſa, cuſtos, ſtodia, antiſtes, iſtita.

¶ De Nominum declinatione. Caput. II.

NE ſit opus toties eadem præcepta reſumi
Accipe quæ teneas in nominibus variandis.
Compoſiti formam ſimplex, & compoſitiuum
ſimplicis obſeruat. Ex anguis dat tibi ſanguis.

fœmina in illa ſpecie habet propriã terminationem in a, hoc eſt dracena, relinquitur altera terminatio in o, ſub genere tantum maſculino, hic draco, & eodem modo leo leana, & quæ ſequuntur. Deinde ſubdit quaedã nomina, quæ tametſi ſub vna terminatione reperiuntur maſc. & fœmi. nihilominus habent propriã terminationẽ in a, vt hic & hæc ſoſpes, hæc ſoſpita, &c.

NE ſit opus. Proponit quãdam regulas omnibus quinque declinationibus cõmunes: & cur id faciat, addit cauſam dicens, ne oporteat eandem cauſam iterare. * Compoſiti formã. Hæc regula plarunq; ſeruit in declinatione nominis, & coniugatione verbi: nã ſi cõpertũ mihi ſit q, Celtiber facit in genitiuo celtiberi, ex proportiõẽ poſſum ſcire, quod Iber ex quo componitur, facit in genitiuo iberi. Atque à contrario, ſi exploratum habuero, quod Iber facit iberi, ex proportione poſſum ſcire quod Celtiber facit celtiberi. ſed hæc regula non vſquequaque vera eſt, Nã ſanguis facit in gto ſanguinis: ab eo tamen cõpoſitum exanguis, nõ facit inis, ſed guis. Præterea pes facit

DE NOMINVM DECLINAT.

A pede fit vulpes, & apes, nec regula seruit.

Impubis dat eris: sed pubes dat tibi pubis.

Est requies quintæ, declinat tertia simplex.

Quartus cum quinto semper recto simulantur

In neutris. Sed in a pluralem ponis vbique.

Estq; vocatiuus recto similis propè semper.

Præterquam quintæ, pluralibus in genitiuis

Syllaba nonnunquam colliditur, u capit tales.

Tertius & sextus plurales assimilantur.

in genitiuo pedis: vulpes tñ & apes, quæ ab eo cõponũtur, nō vulpedis, nec apedis, sed vulpis & apis faciũt, cū apis accipitur pro bestio la illa mellifica. Nā apes apedis, pro auicula de pede accipitur. † A pubes quoq; cõponitur impubis, qđ format in puberis. Verg. tamē regulam secutus, impubis Iuli. dixit. Quies etiam in genitiuo facit Quietis. Compositum tamen ab eo requies facit requiei per quintam declinationem. † Quartus. Quod nomina neutra habent tres casus similes tam in singulari quam in plurali, hoc est, nominatiuum, accusatiuum, & vocatiuum: & in plurali semper terminantur in a, quod contingit in secunda & tertia, & quarta declinatione: nam primæ & quintæ nullum est neutrum. vt hoc templum, accusatiuo templum, vocatiuo ô templum, hæc templa, accusatiuo tēpla, vocatiuo ô templa. † Estq; vocatiuus. Quod vocatiuus tam singularis quam pluralis cuiuscunq; declinationis, est similis nominatiuo vtriusque numeri. Quod vero dicit, prope semper, propter vocatiuum singularem secundę declinationis dictum est, de quo suo loco dicemus. † Præterquam quintæ: quod genitiuus pluralis omnium declinationum præterquam quintæ patitur abscissionem vnus syllabæ, vt Aeneadæ, æneadarum, & per abscissionem æneadum: & sic dicimus virum pro virorũ, ciuitatum, pro ciuitatum, passum pro passuum. Tertius & sextus, satis liquet. † De prima nominis declinatione.

LIBER SECVNDVS.

¶ De prima nominis declinatione.

Cum sint quinque; puer declinandi tibi forma,
 Quas vnus variis ex rectis dat genitiuus.

Prima sit in as, es, sed Græcis, aq; Latina.

Est genitiuus in æ, diphthongon. Sed tamen ai

Dat tibi nonnūquā, dat & as, sed & id quoq; raro.

Octo trium generum sunt nomina, quæ dāt in ius.

Pone datiuus æ, diphthongon. Sed genitiuus

Cum tibi fiet ius, us, rapta pone datiuum.

Cum sint quinque; & quinque; sunt nominū declinatiōes, qui nu-
 merus colligit ex genitiui diuersitate: nā prima mittit geni-
 tiuū in æ. diphth. secunda in i: tertia in is: quarta in us: quinta in
 ei. Prima igitur declinatio terminatiōes habet nominatiui tres
 as, es, a: sed as, & es in nominib⁹ tm̄ Græcis masculinis: vt Aeneas
 Byrrias, Anchises, Priamides. In a, verò tā Græcorū q; Latinorū
 gn̄is sunt masc. vel fœm. vel cōis duorū, vt hic lixa, hæc musa,
 hic & hæc aduena. & verò dicit, aq; Latina, subintelligēdū est,
 atq; etiā Græca. ¶ Est gtūs. & gtūs ā quacunq; illarū triū termi-
 nationum æquifyllabicè in æ, diphth. terminatur: vt Byrrias, æ.
 Aeneas, æ. Anchises, æ. Reperiuntur tm̄ aliqñ terminari in ai: vt
 aula, aulai: & aura, ai: & picta, ai: apud Verg. & Lucretium, terrai,
 frugiferai, militiai. Apud antiquiores quoq; plerūq; inuenit in
 as. vt apud Plaut. Alcmenas, p̄ Alcmenæ: & apud Liuiū Androni-
 cū escas, p̄ escæ: & apud Neuiū, terras, p̄ terræ: sed ex hac termina-
 tiōe tm̄ est in vsu familias, p̄ familiæ. Deinde subdit, & octo no-
 mina, quæ declinātur p̄ secundā declinationē p̄ nominis, mit-
 tunt genitiuum in ius: ea sunt, vnus vnus, vllus vllius, nullus
 nullius, solus solius, totus totius, vter vtrius, alter, alterius, a-
 lius, alius. ¶ Pone datiuus æ. diphth. & dtūs ā quacunq; ntī ter-
 minatiōe terminat in æ. quoq; diphthōgon: vt Aeneas, æneæ: An-
 chises, æ: musa, æ. sed ab illis octo nominibus in ius, mittētibus
 genitiuum, formatur dtūs ablata us: vt vnus vni, vllius vlli.

DE NOMINVM DE CLINAT.

Omnibus ex rectis finitur in am, tibi quartus.

Atq; vocatiuus fit in a. Cui iungito sextum.

Rectus pluralis fit in æ. Genitiuus in arum.

Atque datiuus in is, finitur. Pauca tamen sunt

Quæ faciunt abus: velut est equa, filia, nata,

Mula, dea, liberta, ambabus iunge duabus.

Accusatiui plurales as tibi mittunt.

† Omnibus ex rectis. Quôd accusatiuus à quacûq; terminatio-
ne nominatiui definit in am: vt Aeneas, æneâ: Anchises, am: mu-
sa, am. † Atque vocatiuus fit in a. q̄ vocatiuus à qualibet termi-
natione nominatiui, terminatur in a: vt æneas ô ænea, Anchi-
ses ô anchisa, musa ô musa, terra ô terra. Cui ablatiuus similis
est in terminatione, sed non in quâtitate, quia vltima in ablati-
uo producitur, in vocatiuo breuiatur. † Rectus pluralis. q̄ no-
minatiuus plural. terminatur in æ. diph. vt musæ. † Genitiuus
in arum. q̄ gntûs pluralis in arum terminatur: vt musæ, arum:
terræ, arum. † Atq; datiuus in is. q̄ datiuus plural. in is. termi-
nat: vt musæ, is. Excipiunt pauca, mittentia datiuum atq; ex cō-
sequenti ablatiuum in abus, idq; tñ differentiæ causa. & quæ illa
sint, statim subdit: equa, abus: filia, abus: nata, abus, mula, abus:
dea, abus: liberta, abus: ambæ, abus: duæ, abus: & aliqui ex iunio-
ribus dixerunt animæ, abus, famulæ, abus. Quôd si nulla sit am-
biguitas de quo sexu loquimur, nihilominus regulari declina-
tione vtentur: vt si dixeris. Ego lego centenos aureos duabus fi-
liis meis maiorib⁹: nã dubitatio nulla est de quo sexu loq̄ris, ex
eo q̄ adiectû est duab⁹: nã si tñ dixisses, Lego cētenos aureos fi-
liis meis maiorib⁹, poterat venire ī dubitationē de masculis an
de fœminis sis locut⁹. Quare nō sufficiēter Valla pbauit autori-
tate Cic. animã nō potuisse mittere dt̄m plu. in ab⁹, quia scri-
bēs ad vxorē & filiã dixit, duab⁹ animis suis: nã p̄ id quod dixit
duab⁹, sublata est oīs ambiguitas, an animis sit ab anima, an ab
animo. † Accusati. plu. q̄ actûs plu. in as terminat: vt musæ, as.

LIBER SECVNDVS.

¶ De secunda nominis declinatione.

Altera dat rectis tibi sex, er, ir, ur, vel us aut um,
 Atq; eus, diphthogō: sed & hęc tantūmodo græcis.
 Fit genitiuus in i, sed rectum non superabit.
 Excipias gibber, lacer, socer, asper, adulter,
 Presbyter atq; Liger, miser et gener, & tener addis:
 Et prosper, dexter, puer, & quod sit tibi nomen
 Agero sine fero, vir, Treuir, iunge, saturq;,
 Liber & ingenuus, Bacchus, cui iungis Iberum.

Altera sequitur secūda declinatio, dicitque illam habere nominatiui singularis terminationes sex. Er, vt puer. Ir, vt vir. Vr, vt satur. Vs, vt Deus. Vm, vt templum. Eus diphthongon, vt Pentheus: sed hanc tantū in nominibus Græcis, cum ad declinationem Latinam trahantur. sub illa namque terminatione, tam Latina quā Græca, declinatione inflectūtur: & hęc est causa quare nomina Græca in os, vel in on, non declinantur per secundam nostram declinationem, quia illæ terminationes mere græcæ sunt. Itaque pro eo quod illi dicunt Abydos abydu, nos dicimus Abydos abydi. Illi symbolum symbolū: nos symbolum symboli. † Fit genitiuus. quod gtūs à quacūq; nominatiui terminatione terminatur in i. sed quia aliquādo pariu est syllabarū, aliquando crescit vna syllaba: dicit quod generaliter est in syllabis æqualis suo nominatiuo: vt tēplum tēpli, dominus domini. Deinde ponit exceptionē illorum, quæ crescent vna syllaba: ea sunt gibber gibberi, lacer lateri, socer soceri, asper asperi, quod per syncopam facit aspri. Verg. 2. Aeneid. Improuisum aspris veluti qui sentibus anguem Prescit. Adulteradu heri, presbyter presbyteri, Liger ligeri, miser miseri, gener generi, tener teneri, prosper prosperi, dexter dexteri. quod per abscisionem facit dextri, puer pueri. Et composita à Gero geris: & fero fers: vt armiger armigeri, armifer armiferi, vir viri, Treuir treuiri, satur saturi, liber liberi, pro ingenuo et Baccho: nam pro cortice & pro codice, libri facit.

DE NOMINVM DECLINAT.

Sed diphthongus in eus, ei dat vel ei genitiuo.

Atq; datiuus in o, dabitur: cui iungito sextum.

Accusatiuo um, dat declinatio nostra.

Vs, recti mutans in e, casum pone vocandi.

Sed dices fili, fluuius, Deus, atq; Latinus.

Si tamen est proprium per ius, tunc us rapiatur.

Rectus pluralis fit in i. Genitiuus in orum.

Atq; datiuus in is, sed dat tibi dij Deus & diis.

Accusatiui plurales os, tibi mittunt.

‡ In eus vero diph. desinētia, triplicē habēt g̃tūm in ei, diph. & in ei, solutas, & in eos: vt Pētheus penthei dissyllabos, & penthei trissyllabos, & pentheos: sed à latinis per ei, coniunctas siue solutas profertur, à græcis per eos. ‡ Atq; datiuus. quod datiuus in o terminatur: cui assimilatur abltūs: formaturq; à genitiuo i, mutata in o. vt templi templo, domini dño. ‡ Actō. quod actūs in um, terminatur, genitiui mutata in um: vt templi templum, domini dominum, pueri, erum. ‡ Vs, recti. quod vocatiuus secundæ declinationis à nominibus in nominatiuo terminatis in us, formatur, us mutata in e: vt hic dominus ô domine, hic bonus ô bone. Excipitur filius quod invocatio facit fili, & non filie: hic fluuius: quod quanquam ô fluuie debuit facere. Verg. tamen. 8. Aeneid. dicit. Corniger Hesperidum fluuius regnat or aquarum. deus ô deus. Latinus ô latinus. Vergil. socer arma latinus habeto. quod si nomen sit proprium in ius, terminatū, vocatiuus ablata us, desinit in i: vt Antonius antoni. Vergilius ô vergili. Laurētius ô laurenti. Dionysius ô dionysi. ‡ Rectus pluralis. quod ntūs pluralis terminatur in i: vt hi dñi, hi boni. ‡ Gtūs in orum. quod g̃tūs terminatur in orū: vt dominorum, bonorum. ‡ Atque datiuus. quod dtūs terminatur in is: vt dominis, bonis. sed hoc nomen deus in plurali duplices habet nominatiui & dtī terminatiōes: dei vel dij, deis vel dijs: sed dii & diis per synæresim vnissyllabice proferuntur.

Nominibus neutris in a, vertitur i, genitiui.

¶ De tertia nominis declinatione.

Tertia diuersos dat declinatio fines.

Et quanquam variè, tamè exit in is, genitiuus.
Ex a, ponit atis. Ex e, facit is, genitiuus.

Onis ab o, fiet. Per inis, nonnulla dabuntur :

Cardo, ordo, turboq; homo, nemo iungis Apollo,

Et quod foeminei generis datur in do vel in go.

Vnedo dat onis, seu pomum, siue sit arbos.

Asi Anio & Nerio dant enis : dat caro carnis.

† Noibus neutris, q̄ sit ḡt̄us in noib⁹ neutris, in ij, duplici desinit, nt̄us, act̄us, & vct̄us plurales in a, purū, i, vocali præcedente desinunt: vt hoc auguriū augurij: hæc auguria. Si verò in vnico i, desinit, neutra pluralia in a, mixtum cū cōsonate desinūt : vt hoc tēplum, tēpli, tēpla: scānum, scāni, scāna: limitatur regula illa. Quartus cum quinto. † De tertia nominis declinatione.

Tertia diuersos, q̄ tertia declinatio varias habet nt̄i desinentias. Nā sexaginta circiter colligunt̄, q̄ oēs mittunt ḡtm̄ in is, sed diuersis modis. Quædam enim crescunt vna syllaba, vt hic sermo, onis. quædā duab⁹, vt biceps, pitis. q̄dā habēt pares syllabas, vt pater patris. vnū reperitur deficiēs a suo recto vna syllaba. Iuppiter Iouis. † Ex a, ponit. Prosequitur diuersitatē illā ḡnti per ordinē nt̄i terminationū. atq; imprimi, quòd noīa in a, desinētia, q̄ oīa sunt Græca, mittunt ḡtm̄ in atis: hoc est quòd crescūt sup̄ rectū vna syllaba, vt dogmā, atis: pneuma, atis. † Ex e, facit is. q̄, noīa in e, desinētia, faciūt ḡtm̄, e mutata in is: vt hoc cubile, is: mare, is: altare, is. † Onis ab o, q̄, noīa in o, desinentia mittūt ḡtm̄ ī onis: vt sermo, nis: histrio, nis. Excipiunt aliq̄ mit tētia ḡtm̄ ī inis: e a sunt, cardo, inis: ordo, inis: turbo, inis: homo inis: nemo, inis. Apollo, inis. Et noīa sc̄em. desinētia ī do vel in go: vt teredo, inis : albedo, inis: virgo, inis, aurigo, inis. Vnedo tamē vnum ex desinentib⁹ in do, foemininū, facit in ḡtō onis.

DE NOMINVM DECLINAT.

Lac tibi dat lactis: halec halecis habebit.

Bogud format udis, nostri dixere Davidis.

Additur is, post l: Sed lis, mel, felq; recipit.

Nomen quod fit in n, assumit is, in genitiuo.

Men finita dabunt, inis. & quod desinit in cen.

Atque vnguē pecten iunges. cūq; inguine gluten.

Et quandoq; datur ex on, genitiuus in ontis.

✠ Lac tibi, &c. Quòd duo reperiuntur nomina desinentia in c: lac, tis: halec, cis. ✠ Bogud. Quòd in d, terminata duo reperiuntur nomina barbara virorum propria Bogud. udis: & David. dis. ✠ Additur is. Quòd nomina desinentia in l: quacuncq; vocali præcedente formât genitiuum addita is: vt animal. alis: Michael. lis: Gabriel lis: Raphael. lis. vigil. ilis. sol solis: cōsul. lis. Mel verò & fel non is, sed lis, in genitiuo suscipiunt: quare in obliquis omnibus per duplex l. scribuntur. mel. llis: fel. llis. ✠ Nomen quod fit. Quòd nomina desinentia in n. literam, assumunt is, in genitiuo, quacuncq; vocali præcedente: vt Titan. nis: Acarnā. nanis: splen. nis: siren. nis: delphin. inis: Phorcyn. cinis. dæmon. onis. sindon. donis. sed quia hæc regula de vltima syllaba tātum tradita est, quod ad penultimam attinet: subiungit. Quòd nomina terminata in men, mutât in genitiuo e. in i. vt flumen. inis: fulmen. inis, culmen. inis, quod de nominib⁹ latinis intelligendum est: nam Græca in genitiuo retinent e: vt hymen. enis: Dæmen. enis: quæ apud Latinos in vsu non sunt ✠ In cen, quoque desinentia, quæ à cano canis componuntur, mutant e. in i. vt tubicen. inis: tibicen. inis, lyricen, inis. Et nomina quatuor, quæ hic ponuntur: vnguen vguinis: pecten pectinis: inguen inguinis giuten, glutinis ✠ Et quandoq;. Quòd in on desinentia aliquâdo mittunt genitiuum in ontis. cū plerunq; per regulam mittant in onis: vt Laocoon. ontis: Acheron. ontis, sed de his in Græca declinatione plura.

LIBER SECVNDVS

*Is. post. r. iunges. Tamen. r. tibi far geminabit
 Cris dat acer, volucer alacer, bris accipit imber
 Et sua composita, ceber quibus adde saluber
 In tris plura dabis, frater, mater, pater, uter,
 Accipiter, venter, linter. Quod desinit in ster,
 Iuppitrix atq; Iouis dat Iuppiter. O. facit ex. u.
 Femur, ebur, robur, iecur: at cor dat tibi cordis
 Suscipit atis, ab as genitiuus. Demitur inde
 Vas vadis & vasis, as asis, mas maris. At qui
 Græcum ponit adis, genitiuò: ponit & antis.*

† Is post. r. quod in r desinentia quacunque vocali præcedente assumunt in genitiuo is: vt torcular, aris: anser eris: gadir iris: decor oris: vultur uris. Far vero recipit ris: hoc est, quod scribitur duplici r: vt farris. Deinde dicit quod tria nomina in cer, mittunt genitiuum in cris: vt acer cris: volucer cris: alacer cris: Imber quoq; cum suis compositis: & hoc nomen ceber & saluber mutant ber in bris: vt imber bris: september bris: october bris: nouember bris: december bris. Mulciber bris: ceber bris: saluber bris. Inter quoque desinentia (si sunt latina) mutant ter in tris: vt frater tris: mater tris: pater tris: vter tris: accipiter tris: veter tris: linter tris. Et nomina quoq; desinentia in ster: vt pedester pedestris: syluester syluestris: & Iuppiter iuppitris & iouis. O facit ex u, quod quatuor nomina mutant in genitiuo u, in o: vt femur femoris: ebur eboris: robur roboris: iecur iecoris, & iecinoris. Iter vero & itiner, regulam sequuntur. Nam ab eo quod est iter fit iteris: ab eo quod est itiner fit itineris. Deinde subdit quod hoc nomē cor facit cordis. † Suscipit atis, quod in as, desinentia mittunt genitiuum in atis: vt pietas pietatis: castitas castitatis: Excipiunt quatuor monosyllaba aliter genitiuum faciētia vas vadis, vas vasis: as asis: mas maris. Græca vero quandoq; faciunt in adis: vt Arcas arcadis: Pallas adis, quandoq; in antis: vt Atlas atlantis: Pallas pallantis: sed de his in declinatione Græca plura.

DE NOMINVM DECLINAT.

Cum sit in es, nomen mas, aut commune duorum,

Dat genitiuus, itis. Sed verres dat tibi verris :

Et vates vatis. Dat etis pariesq; ariesq;.

Perpes, & interpretes, teres, indiges, prapes, hebesq;.

Inquies & locuples, magnes, Hæresq; dat edis,

Pes pedis. At nomen dat idis, quod de sedeo fit.

Græcum nomen in es genitiuum mittit in etis.

In proprijs ex es, facit is, quandoq; dat etis,

Es, tibi fœmineum conuertit, in is genitiuum.

Sed teges atque seges, abiesq; quiesq; dat etis :

† Cum sit in es, quod nomina masculina aut cõmunia duorũ generum, desinentia in es, mittunt genitiuum in itis: vt hic sti pes itis: hic & hæc miles militis. Excipiuntur verres generis masculini, quod facit verris: & vates communis duorum, quod facit vatis: & quadam facientia in etis, hoc est, non mutantia e, in i: ea sunt paries parietis: aries arietis: perpes perpetis: interpretes interpretis. teres teretis: indiges indigetis: prapes prapetis: hebes hebetis: inquies inquietis: locuples locupletis: magnes magnetis. In edis vero faciunt hæres hæredis: & pes pedis: cum suis compositis, vt bipes bipedis. In dis præterea exeunt composita à sedeo sedes: vt obfes obfidis: reses residis: præses præsidis. Græcum nomen, quod nomina Græca desinentia in es mittunt genitiuum in etis: vt lebes lebetis. tapes tapetis: Cres cretis, & quod supra posuimus, magnes magnetis. Sed nomina propria in es, aliquando mutant es in is, aliquando exeunt in etis, quandoque vtroque modo mittunt genitiuos: vt Ioannes ioannis, Iordanes iordanis, Chremes chremis vel chremetis, Dares daris vel daretis, Laches lachis vel lachetis. Es tibi fœmineum, quod nomina fœminina desinentia in es, formant genitiuum, es mutata in is: vt hæc proles prolis: vulpes vulpis: molles, molis. Excipiuntur quatuor mittentia genitiuum in etis: vt teges tegetis: seges segetis: abies abietis: quies quietis.

Merces mercedis facit, in cereris Ceres exit.

Is, finita tibi mittunt similem genitium.

Cuspis format idis: castis, lapis additur illi.

Semis semis dat: sanguis sanguinis. & quæ

Dat et eris, cucumis, vomis, et cinis: addito puluis:

Impubis iunges. Ghs, gliris: lisq; dat itis,

Samnis samnitis, dis ditis: adde Quiritem.

Græcum mittit idis: Simois Pyroisq; dat entis.

Quod fit in in, & in is, dabit inis: iungito pollis.

† Merces quoque facit mercedis: & Ceres quod facit cereris.
 † Is finita. Quod nomina in is desinentia habent genitium similem nominatio: vt ignis, ignis: clavis, clavis: nauis, nauis: tria verò mittunt genitium in idis. cuspis, cuspidis: lapis, lapidis, castis, castidis. Excipitur quoque semis, quod facit semis: & sanguis quod facit sanguinis. In eris faciunt quoque quatuor nomina biterminantia in nominatio: cucumer vel cucumis, cucumeris: vomer vel vomis vomeris: ciner vel cinis cineris: puluer vel puluis pulueris. Impubis quoque, quod tum impuberis tum impubis facit. & glis quod facit gliris, & lis quod facit litis: & samnis quod facit samnitis: dis quod ditis, Quiris quod quiritis. † Græcum mittit. Quod nomina Græca plerunq; mittunt genitium in idis. vt Paris Paridis, aspis aspidis: iaspis, iaspidis, iris iridis, Priamis Priamidis. aliquando mittunt genitium in ios, vel in eos, sed de hoc aliàs. Deinde dicit, quod duo nomina sunt finita in ois, quæ mittunt genitium in entis. simois, moëtis, & Pyrois Pyroëtis, de quibus, vbi de Græcis plura.
 † Quod fit in in. Quod nomina Græca biterminantia in in, vel in is, faciunt genitium in inis, vt delphis vel delphin, inis, Eleusin vel eleusis, eleusinis: salamin vel salamis, inis: Phorcyn vel phoreys, phorcynis. pollis quoq; est Latinum & facit, inis, quasi à nominatio pollem.

DE NOMIN. DECLINAT.

Otis nomen in os mittit. Tamen exit in oris
Ros, flos, mosq; lepos. Os transit in oris, & ossis.
Custos custodis dat, bos bouis: & tamen ois,
Græca dabunt: vt Tros, thos, Minos additur heros
Vs, tibi mittit, oris. Per eris sed plura dabuntur.
Vlcus, acus, viscus, fœdus, cum pondere sydus:
Vellus, holusq; scelus, funus, genus: addito vulnus,
Munus, onusq; latus, vetus, atq; opus. Et tamẽ udis
Dant subscus, incus, palus, & pecus. hæc muliebris
Telluris venerisq; dabunt tellusq; Venusq;.
Cætera fœminei generis mittuntur in utis,
Quæ polysyllaba sunt. Monosyllaba dantur in uris

† Otis nomen. Quod nomina in os desinentia, mittunt genitiuum in otis: vt sacerdos, otis: compos, otis monoceros, otis. In oris vero faciunt quinque: ros, oris. flos, ris. mos, oris. lepos oris os, oris. quod etiã in alia significatiõe facit ossis. Custos quoq; facit odis, & bos bouis: sed quædã nomina Græca faciunt ois, vt Tros, ois: thos, ois: Minos, ois. heros, ois. Vs tibi mittit. Quod nomina in us desinentia, mittunt genitiuum in oris, vt corpus oris: tempus, oris, & à neutris comparatiuorum, vt nobilius, oris. In eris vero mittunt genitiuum quæ sequuntur. Vlcus, eris. acus eris. viscus, eris. fœdus, eris. pondus, eris sydus, eris. vellus, eris. holus, eris. scelus, eris. funus, eris genus, eris. vulnus, eris, munus eris. onus, eris. latus, eris. vetus, eris. opus eris. Quatuor præterea mittunt genitiuum in udis: subscus, udis. incus, dis. palus, dis, & pecus, dis, quando est generis fœmin. nam quãdo est gen. neu. hoc pecus, oris facit. Deinde dicit, quod tellus facit uris, & Venus, eris. Postea subdit, quod nomina plurium syllabarum quæ sunt fœmininæ, genitiuum mittunt in utis, ea sunt quinque. virtus, uris. senectus, utis. salus, utis. seruitus, utis. iuuetus, utis. Monosyllaba vero faciunt genitiuum in uris, vt mius muris, thus thuris, crus uris, ius iuris, pus puris.

LIBER SECVNDVS

Grus & sus dat uis: intercus, utis tibi mittit.

Græcum nomen in us, genitiuum mittit in untis.

De pus, exit odis: tibi sit pro teste Melampus.

Dat diphthogus in æs, præ prædis, & æs dabit æris.

Dat diphthongus in aus, laus laudis, fraus quoque fraudis.

Sib p. phi. præit s, mediam dabis i genitiuo.

E mutatur in i, quando præponitur illis,

Si polysyllaba sunt, tamen aucupis exit ab auceps.

Ponit hyems hyemis: puls pultis mittere debet.

✦ Excipitur grus, quod facit gruis: & sus, quod facit suis, & subdit, quod hoc nomen intercus, facit intercutis. Græcum nomen. Quod nomina Græca in us desinentia, mittunt genitiuum in untis: ut Hydrus hydruntis: Sipus sipuntis. Phycus phycūtis: Hiericus untis: Amathus, untis. Sed à plus quod est pes, composita mittunt genitiuum in odis: Mlampus, podis: Oedipus, odis: cytrapus, odis: tripus, odis. ✦ Dat diphthongus. Quod in æs diphthongon finita reperiuntur nomina hæc: præ, prædis: & æs æris. duo præterea in aus, diphthongon: fraus fraudis, & laus laudis. ✦ Si b. p. phi. Quod nomina in s desinentia, quæ habent b, aut p, aut ph, ante s, recipiunt i, mediam in genitiuo: ut Arabs arabis: daps dapis: inops, inopis: gryps, phis: Cinyphs, phis: quanquam à Græcis per ps scribitur. Quod si præcedite vocalis in dictionibus plurium syllabarum: illud e mutatur in i: ut cælebs; ibis: princeps, ipis: adeps, ipis. Deinde subdit, quod hoc nomen auceps mutatur in u: ut auceps aucupis.

✦ Ponit hyems. Quod vnum nomen reperitur finitum in ms. hyems quod facit hyemis,

Si præit n, aut r, mediam dat ti, genitiuus.

Lens lēdis mittit, glans glandis, frons quoque frondis:

Nefrens nefrendis: quod pendo libra q̄q̄ gignit.

Vt cor dat cordis, sic quæ componis ab illo.

Vncia quod nomen componit, mittit in vncis.

Dat capitis caput: in cipitis, sua compositiua; &

Quæ dant crementum tibi duplex, adde: supplex

Atque iter aut itiner dat lectilis hæc in eris q̄q̄.

✧ Si præit n. Quod nomina desinentia in s, habentia n, aut r ante s, recipiunt in genitiuo ti, syllabam mediam: vt prudēsis: dens, dentis: gens, gentis: Mars, stis: fors, sorti. Dicit de inde quod locot, recipiunt d, quinque nomina: lens lendis pro vermiculo qui ex pediculo gignitur, nam pro legumine lentis facit: glans, dis: frons, dis: pro folio arboris: nam pro facie, frontis facit: nefrens, dis, pro cello, & libripens libripendis, quod à libra & pendo, is, componitur. Composita quoque à corde, recipiunt in genitiuo di: vt concors concordis: secors, dis. discors, di: miser cors, dis.

✧ Vncia quod nomen. Quod composita ab hoc nomine vncia, recipiunt in genitiuo ci syllabam: vt deus deuncis: decurs, cis: quicunq̄, cuncis.

✧ Dat capitis caput, Quod in t, desinentia reperiuntur caput cum suis compositis: sed caput facit capitis: & duo composita ab illo, occiput, itis: inciput, pitis. Composita etiam à capite quæ habent duplex crementum, faciunt quoq̄ genitium in cipiti: vt anceps, pitis: biceps, piti: triceps, cipitis. Duo quoq̄ habent duplex crementum: supellex, etilis. & iter, iteris, sed itineris (vt supra diximus) ab eo, quod est iter potius dicitur: vt apud Manilium lib. 1. Astronomicon: Fecit & ignoto itiner commercia terris.

LIBER SECVNDVS.

X finita dabunt (x rapta) cis genitiuo.

E mutatur in i, quando preponitur illi.

Dum polysyllaba sint. Veruex, halexq; dat ecis.

In gis multa dabis: lex, rex, grex, addito remex

Imq; petix & frux. Aconiux coniugis exit.

Ille xq; atque aquilex, compluraq; nomina græca.

Syrinx & meninx, & iynx, iapyxq;, Lelexq;,

Sphinx, Phryx, atque phalanx, Styx, Strixq;, pha-

rinxq;, larynxq;.

Allobrox, mastix, & oryx, cum pompholyge Iaryx

Et reges Galli, quorum fit rectus in orix.

† X finita. Quod nomina in x desinentia, quacunque vocali aut consonante præcedente, faciunt genitiuum ablata x, & addita cis, vt pax pacis, audax, acis. fœlix, icis. atrox atrocis lanx, cis. lynx, cis. Habentia vero e ante x, si sunt polysyllaba, mutant in genitiuo e in i, vt index, dicis, quod si sunt monosyllaba, nihilo plus mutant, vt nex necis, prex precis, merx mercis. Duo quoque ex polysyllabis retinent e in genitiuo. vt veruex ecis, halex, ecis. In gis. Quod à superiori regula excipiuntur complura nomina mittentia genitiuum in gis, hæc sunt lex legis, rex regis, grex gregis, remex gis. quod seruat regulam habentium e ante x. Impetix impetigis, sed interponit particulã, q; per The mesin, quia syllaba breuis inter duas longas non admittitur in hoc genere versus. frux frugis, coniux coniugis. Illex illegis. i. sine lege, quod simplicis seruauit declinationem, nam pro illecebra, illex in genitiuo illicis facit. aquilex aquilegis. Complura quoque nomina Græca, vt syrinx, gis. meninx, gis. iynx gis. iapix, gis. Lelex, gis. sphynx, gis. Phryx, gis. phalanx, gis. Styx, gis. strix, gis. pharynx, gis. larynx, gis. Allobrox, gis. mastyx, gis. oryx, gis. pompholyx, gis. Iaryx, gis. Et nomina quædã propria regum Gallie in orix desinentia, vt Orgentorix orgentorigis: Dumnorix, rigis. Amliorix, igis. vercingetorix, gis.

DE NOMINVM DECLINAT.

In chis, dant mastix & onyx, tominx q̄, dioryx.

Et duo dant actis, Hipponax, Actyanax q̄.

*Nix niuis, atque senex senis infert, nox quoque no
ctis.*

Fit q̄ datiuus in i, si tollas s, genitiui.

Accusatiuus fit in em. Sed in im, tibi mittunt

Hæc, sitis, & tussis, vis, buris peluis. At ista

Dantur in em vel in im, restis, turris q̄; securis,

Et puppis, febris. Sed in im, tantummodo græca

In quibus est recto non dissimilis genitiuus.

Quæ datur & in in plerunque, vt Naso Charybdin.

† In chis quoque, hoc est per c aspiratum, exeunt nonnulla, vt mastix, chis. onyx, chis, tomix, chis. dioryx, chis. Duo quoque exeunt in actis. Hippomax hipponactis. Astyanax astyanactis. Ex Latinis præterea non sequuntur regulam superius traditam hæc tria, nix niuis, senex senis, nox noctis. Fit q̄; datiuus. Quod datiuus terminatur in i, formaturq; à genitiuo ablata s, vt sermo sermonis sermoni.

† Accusatiuus. Quod accusatiuus terminatur in em, fitque à genitiuo is, mutata in em, vt sermo sermonis sermonem, Excipiuntur pauca quæ mittunt accusatiuum in im, vt sitis sitim, tussis tussim, vis vim, buris burim, peluis, peluim. Pauca quoque mittentia in em & in im, hæc fere: restis restem vel restim, turris turrem vel turrim. securis securem vel securim, puppis puppem vel puppim, febris febrim vel febrim.

† sed in im. Quod nomina Græca habentia genitiuum similem nominatiuo, mittunt accusatiuum in im, vt Leucaspis leucaspim, Araris ararim, Tigris tigrim: sed hic accusatiuus Latinus est. nam Græcus in in, per n terminatur: vt apud Ouidium: Charybdin Achæi.

LIBER SECVNDVS

*Nomen in e, vel in al, vel in ar (modo sit tibi neutrū)
 Exit in i, sexto. Sed in e, per pauca dabuntur,
 Far, præneſte, iubar, ſoracte & gausape nectar
 Mittis in i, menſes. Et in as, gentilia iunges.
 Et quæ fecerunt vel in im, vel in in, tibi quartum.
 Nam quæ dantur in em vel in im, dant i vel e ſexto.
 Ciuis, auis, navis, clavis, iungantur & anguis,
 Unguis & amnis, vectis, poſtis, neptis & ignis,
 Strigilis & claſſis, pugil & vigil, atque ſupellex.*

✦ Nomen in e. Traditurus regulam generalē de ablatiuo tertiæ declinationis, dicturusque quod facit in e, præmittit regulas quasdam per modum exceptionis de nominibus facientibus in i, atque illud imprimis, quod nomina neutra tertiæ declinationis deſinentia in e, vel in al, vel in ar, faciunt ablatiuum in i: vt hoc cubile cubili, hoc animal animali, hoc puluinar puluinari. Excipiuntur pauca mittentia ablatiuum in e: far quod facit à farre. Præneſte quod facit à præneſte: iubar quod facit à iuba re. ſoracte quod facit à ſoracte: gausape quod facit à gausape: nectar quod facit à nectare. Mittis in i. Quod nomina menſium vel in er, vel in is deſinentia, mittunt ablatiuum in i: vt quintilis à quintili: ſextilis à ſextili: Aprilis ab Aprili: September à ſeptembri October ab octobri. Nouember à nouembri: & nomina Gentilia in as deſinentia: vt Arpinas ab arpinati, Caſinas à caſinati. Et quæ fecerunt. Quod nomina quæ fecerunt accuſatiuum in im, per em, vel in in, per n mittunt ablatiuum in i, vt ſiti à ſiti, tuſſim à tuſſi, charybdim à charybdi, quæ vero fecerunt accuſatiuum in em, & in im, faciunt ablatiuum in e vel in i vt reſtis reſtem vel reſtim, à reſte vel reſti: turris turrem vel turrim à turre vel turri, ſecuris ſecurem vel ſecurim à ſecure vel ſecuri Ciuis, auis. Quod hæc nomina quæ hic explicantur, plerumque mittunt ablatiuum in iſcum regulariter faciunt in e: vt ciuis à ciue vel ciui: auis ab aue vel aui, & eodē modo de cæteris.

DE NOMINVM DECLINAT.

Additur his imber. Verbaleq; quod facit in trix.

*Adiectiua trium generum vel in i vel in e pones,
Dummodo neutra per e, non declinet tibi reclus.*

Quæ sic declinas, per i, tantum mittere debes.

Degener; atque vber, pauper, cumq; hospite sospes

Dant ablatiuos per tantum, plus quoque pluri.

Ast ablatiuus per e tantum cætera mittunt.

† Verbaleque; &cæ. Quod nomina verbalia quæ alij vocât participialia, faciunt quoque ablatiuum in e vel in i: sed plarunq; in e, raro in i, vt victrix, à ctrice vel ctrici, vltrix ab vltrice vel ci Adiectiua trium. Quod nomina adiectiua tertiæ declinationis à quacunque terminatione mittunt ablatiuum in e vel in i: vt prudens à prudente vel prudenti: concors à concorde vel concordi: inops ab inope vel inopi: audax ab audace vel audaci. Et subdit quod ita demum regula est vera, si non sequatur neutrum genus per e, quod contingit, cum terminatio nominatiui in is, est communis duorum generum, aut in er, masculinum, aut in is fœmininum, tunc enim ablatiuus in i tantum finitur: vt hic & hæc breuis & hoc breue, à breui: hic acer, hæc acris, hoc acre, ab acri. Aliquando tamen apud autores in e reperiuntur terminata, vt apud Ouid. in epistola Paridis: Fore vt à cœleste sagitta. Quinque tamen nomina quæ hic ponuntur, cum sint communia trium generum, saltem in obliquis, mittunt ablatiuum per e tantum, vt degener à degenerate, pauper à paupere, vber ab vbere, hospes ab hospite, sospes à sospite. Plus quoque pluri. Superioribus quoque nominibus ablatiuum in e facientibus annumerat hoc nomen plus, quod in ablatiuo facit pluri. Ast ablatiuus. Quod alia nomina tertiæ declinationis ab ijs quæ superius dicta sunt, mittunt ablatiuum in e: vt pneumonia à pneumate: sermo à sermone: sol à sole: titan à titane: pietas à pietate: pax à pace: falx à falce.

Rectus pluralis fit in es. Cui iungito quartum.
 Quod si mittis ium, pluralibus in genitiuis,
 Accusatiui quandoque per is tibi fient.

Cum dedit i, sextus, per ia, tibi neutra dabuntur.

Collatiua tamen per a, solum mittere debes.

Plus & aplustre, vetusq; adduntur comparatiuis.

Dat genitiuus ium, si fecit in i, tibi sextus.

Rectus pluralis. Quod nomina tertie declinationis mittunt nominatiuum, accusatiuum, & ex consequenti vocatiuum plurales in es: is, genitiui singularis mutata in es: vt sermo, onis, hi sermones, patres. Quod si mittis. Quod nomina mittentia genitiuum pluralẽ in ium: subradi, quorum genitiuus singularis non crescit super nominatiuum eiusdem numeri, plærunque mittunt accusatiuum in is: vt hic & hæc breuis, accusatiuo breuis, & hac ratione Salustius dixit omneishomines, & Vergil, proportionem sequutus treis notus abrepta.

✚ Cũ dedit i, sextus. Quod nomina quæ fecerunt ablatiuũ in, ic si sunt neutra) mittũt in plurali tres casus similes in ia: vt hoc animal, ali, alia. Excipiuntur nomina cõparatiua, quæ tametsi fecerunt in i, ablatiuum, non idcirco habent i, ante a, finalem: vt hic & hæc breuior, & hoc breuius, à breuiori, in plurali breuiora. Plus quoque, quod & ipsum comparatiuum est, plura facit, aliquando pluria, sicut & suum compositum, complura, & compluria. Aplustre quoque aplustra facit & aplustria. Vetus, quod facit à veteri vetera.

✚ Dat genitiuus. Quod nomina quæ fecerunt ablatiuum in i, mittunt genitiuum pluralem in ium: vt animal, ab animali, alium. Excipiuntur nonnulla, quæ tametsi fecerunt ablatiuũ in i, exeunt non in ium, sed in um, tantum, consonante aliqua præcedenti: vt vigil à vigili, vigilum; pugil, à pugili,

DE NOMINVM DE CLINAT.

Tolle vigil, pugil, & supplex, opifex q̄q̄, vetus q̄q̄:

Artifici, memor, & consors, addatur, inops q̄q̄:

Præterquàm pluri, quod comparat, additur illis.

Et quæ de capio componis, iungere debes.

Ablatiuus in e si desinit, um tibi mittit.

Sed per ium dabit as, mas, vas vadis, & caro cor q̄q̄,

Os, nix, nox, Samnis, lis, dis, glis, adde Quiritem,

Et quæ dantur in s, nec crescunt in genitiuo.

Excipias tamen hæc, iuuenis, panis q̄q̄, canis q̄q̄:

Quæ monosyllaba sunt, quibus s, b, præuenit aut p,

Et quibus l, aut n, aut r, subit s, subit aut x.

um: supplex, à supplici, ū: opifex ab opifeci, ū: vetus à veteri, um: artifex ab artifice, ū: memor à memori ū. consors à conforti, um. inops ab inopi, ū. Et nomina cōparatiua, vt à breuiori, orū: plus tñ. quod diximus esse cōparatiuū à pluri, fecit pluriū. Cōposita quoq̄ à capio nō recipiunt, quamuis fecerunt ablatiuū in i, vt à participi participū, à municipi, pū. † Ablūs in e. q̄, alia nomina quæ fecerūt ablatiuū in e, mittūt genitiuū plural. e mutata in ū, vt à sermone sermonū. Excipiūtur aliqua recipiētia i ante um, hæc ferē. As ab asse assiū, mas a mare mariū, vas a vade vadiū, caro a carne carniū, cor a corde cordiū, os ab osse ossiū, nix a niue niuiū, nox a nocte noctiū, Samnis a samnite samnitiū, lis a lite liriū, disa dite ditiū, glis a glire gliriū. Quiris a quirite, quiritiū. Excipiūtur quoq̄ nomina desinentia in s, hoc est in es, vel in is, non crescētia in gto singulari vt ntō vulpes vulpis a vulpe vulpiū, ignis ignis ab igne, iū. iuuenistñ facit iuuenū, & panis panū, canis canū. † Quæ monos. q̄, nomina monosyllaba desinentia in s, aut x, habētia b, aut p, aut l, aut n, aut r. ante s, vel x, tametsi fecerūt abltūm in e, nihilominus mittūt gtrūm plu. in ium, vt plebs a plebe, iū. seps a sepe, iū. puls a pulte, iū. gēs a gēte, iū.

Nomen in es, tantum pluraliter & Variatum

Mittit ium, sed & um, penitus si consulis aures.

Arque boum dat bos, sed bobus pone datiuo

Datq; datiuus ibus. Dat atis, sed cum dat a rectus.

¶ De quarta nominis declinatione.

Quarta dat us recto, dat & u, sed dic variari
Pluralitantum Genitiuus in us tibi fiet

ars ab arte, iū: falx à falce, ciū: lāx à lāce, ciū: arx ab arce, ciū:
¶ Nomen in es, quod nomina declinata tantum pluraliter
masc. aut fœm. quæ tantum in nominatiuo plurali terminan-
tur in es, mittunt g tūm in ium: vt manes, ium: penates, ium: la-
res, ium: sordes, ium: vires, ium. Quæ tamen possunt recipe-
re abicissionem, si aures adiudicent faciendum, consulendo
videlicet sonoritati: vt penates penatum pro penatiū, quod
& in alijs fieri conuenit, vt ciuitatum pro ciuitatiū dicamus
prudendum pro prudentium. Deinde subdit, quod hoc no-
men bos, in genitiuo plu. facit boum pro bouum, & in dati-
uo bobus pro bouibus. ¶ Datq; datiuus, quod datiuus plur.
atq; ex consequenti ablatiuus huius declinationis termina-
tur in ibus, vt sermonibus, patribus. Nomina verò Græca in
a finita, exeunt in atis, vt peripetasma, atis.

¶ Quarta declinatio.

Quarta datus. Quod quarta nominis declinatio termi-
nationes habet nominatiui duas, in us, & in u: vt sensus
sensus: manus, us. Sed in u singulari, in declinabilia
sunt, in plurali verò declinantur: vt cornu. u: & in plurali
cornua, cornuū, cornibus: veru, veru: plurali verua veruum
verubus. ¶ Genitiuus in us. Quod genitiuus in us terminatur
æqualis nominatiuo in syllabis, sed non in temporibus: vt
hic sensus, genitiuo sensus. Apud antiquiores in uis quoque
syllabas terminabatur: vt apud Terē. Eius anuis opinor cau-
sa quæ erat mortua,

DE DECLINAT. NOMINVM.

Sæpe datiuus ui: sed & u, non sæpe reponit.

Accusatiuo dabis um. Dabis u quoque sexto.

Rectus pluralis fit in us: Cui iungito quartum.

Dat genitiuus uum. Sed ibus tu pone datiuo.

Dant ubus hæc tantum, ficus, tribus, arcus, acusq;

Et partus, portus, lacus & quercus, specus, artus.

Cumq; veru, quæstus, quod quisro dat tibi nomen.

De quinta nominis declinatione.

Quinta dat es, tantum rectis. Genitiuus in ei
Atq; datiuus erit. Em quartis. E dato sextis.

✦ Sæpe datiuus. Quod datiuus quartæ declinationis plerūq; terminatur in ui diuisas: vt sensus ui: manus, ui. Aliquando tamen finitur in u: vt currus, dtō curru. Verg. i. Æneid. Curruq; volans dat lora secundo. ✦ Accusatiuo. Quod accusatiuus in um terminatur: vt sensum, manum. ✦ Dabis u quoq; sexto. Quod ablatiuus in u terminatur: vt à sensu, à manu.

✦ Rectus pluralis. Quod nominatiuus pluralis & accusatiuus, atq; ex consequenti vocatiuus eiusdem numeri in u terminatur: vt manus, manus, ô manus: sensus, sensus, ô sensus.

✦ Dat genitiuus. Quod genitiuus in uum terminatur: vt sensus sensuum, manus manuum. ✦ Sed ibus. Quod datiuus atq; ex consequenti ablatiuus, in ibus terminatur: vt sensibus à sensibus. Quædam tamen non in ibus, sed in ubus exeunt, hæc fere: ficus, ubus: tribus, ubus: arcus, ubus: acus, acubus: partus, ubus: portus, ubus: lacus, ubus: quercus, ubus: specus, ubus: artus, ubus: veru, ubus: quæstus, ubus, cū venit à quæro quæris: nam à quæror quæreris, quæstus quæstibus facit.

✦ Quinta declinatio.

Quinta dat. Quod nominatiuus quintæ declinationis vnicam habet terminationem in es: vt hic dies res. ✦ Genitiuus in ei terminatur: vt diei, rei, Antiquiores ta-

Rectus pluralis fit in es: Cui iungito quartum.

Erum, ebusq; dabis genitiuis atq; datiuis.

mē hunc casum, tū in e, tū in es, tum in duplex ij, terminabāt, vt genitiuo die vel dies vel dij. De primo, Verg. 1. Georgic. Libra die somniq; pares. De secundo, Ennius: Postrema lō- gæq; dies confecerit horas. De tertio, Pacuuius, Pater supre- mæ nostræ progenij, pro progeniei. ¶ Datiuus quoque in ei terminatur, vt diei, rei. ¶ Accusatiuus in em, vt diem, rē. ¶ Ablatiuus in e, vt a die, re. ¶ Rectus pluralis. Quod no- minatiuus & accusatiuus, atque ex consequēti vocatiuus plu- rales hui⁹ declinationis, in es terminātur, vt hi dies, hos dies, o dies: hæ res, has res, o res.

¶ Erum, ebus. Quod genitiuus pluralis huius declinationis in erum terminatur, vt dierum, rerum. ¶ Datiuus vero exit in ebus, vt diebus a diebus, rebus a rebus.

DE NOMINIBVS ANOMALIS.

Caput. III.

SVnt quædam nomina quæ dicuntur Anomala, hoc est, ir- regularia, aut quia mutant genus, aut mutant declinatio- nem, aut carent altero numero, aut deficiunt certis casib⁹ in alterutro numero.

¶ Masculina in neutra.

Mænalus, i: mænala, orum

Ismarus, i: Ismara, orum

Gargarus, i: gargara, orum

Dindymus, i: dindyma, orū

Pangæus, i: Pangæa, orum

Tænarus, i: tænara, orum

Tartarus, i: tartara, orum

Auernus, i: auerna, orum

Pileus pilei: pilea pileorum

Baltheus, i: balthea, orum

Intybus, i: intybz, orum

Sibilus, i: sibila, orum

Supparus, i: suppara, orum

Locus, i: loca, orum, vel loci

Iocus, i: ioca, orum, vel ioci

Cetus, i: cete indeclinabile

Euentus, us: euenta, orum

Iussus, us: iussa, orum

Permissus, us: permissa, orum

DE ANOMALIS.

¶ Fœminina in neutra.	Colus, i: colus, colus
Pascua, æ: pascua, orum.	Domus, i: domus, us
Carbafus, i: carbafa, orum.	Acus, i: acus, acus
Supellex supellectilis: supellectilia supellectiliũ.	Arcus, i: arcus, us
Pergamus, i: pergama, orũ.	¶ Masculina plurali carentia.
¶ Neutra in masculina.	Sanguis, inis. Limus limi
Porrum, i: porri, orum	Fumus, i. Fimus fimi
Rastrum, i: rastri, orum	Muscus, i. Mundus mũdi.
Cœlum, i: cœli, orum	Pontus, ponti
Argos, i: argi, orum	Nemo, inis. Sol, solis
Frenum, i: freni vel frena, orum.	Vesper, eris. Carcer, eris
Capistrum, i: capistri, orũ.	¶ Fœminina plur. carẽtia.
¶ Neutra in fœminina.	Auaritia, æ. Amentia, æ
Epulum, i: epulæ, arum.	Arena, æ. Bilis bilis
Delicium, ij: deliciæ, arum	Cholera, æ.
Balneum, i: balneæ, arum	Culpa, æ. caries cariei.
Cæpe, indeclinab. cæpe, arum.	Diligentia, æ. Dementia, æ.
¶ Variæ declinationis.	Dies diei pro tempore
Iugerum, i: iugera. um	Eloquentia eloquentiæ
Vas, vasis: vasa, orum	Fames famis. Fides fidei
Penus, penoris: Penus, us	Fuga, fugæ. Fama, famæ
Specus, i: specus, us	Gaza, gazæ. Humus humi.
Laurus, i: laurus, us	Infamia, æ. Iuuenta, æ
Pinus, i: pinus, pinus	Indoles indolis
Quercus, i: quercus, cus	Lues, is. Labes labis
Cornus, i: cornus, us	Mors mortis
Ficus, fici: ficus, ficus	Negligentia negligentia.
	Parfimonia parfimoniæ.

LIBER SECVNDVS

Pax, cis. Proles, prolis	Cœnū cœni. Fœnum fœni
Paupertas, atis. Pix picis.	Fas et nefas indeclinabilia
Pernicies, ciei. Rabies, iei.	halec, ecis. Iusticiū iusticij
Senecta senectæ	Instar instaris. lœthū lœthi
Stultitia, tiæ. Salus salutis	Lutū. i. Necessū & necesse
Strues struis	Nihil, nihilum, nil
Tabes tabis. Tussis tussis.	Pelagus pelagi. Pus puris
¶ Neutra plurali carentia.	Salum sali. Senium senij
Ador indeclinabile	Solium solij. Ver veris
Aeuum æui	Virus viri. Viscum visci
Barathrum barathri	Vitrū vitri. Vulgus vulgi.

¶ Plurali præterea numero carēt propria nomina deo-
rū, hominū, mōrtium, syluarū, stuuiorū, insutarum, vr-
biū, ceterarumq; rerū, nisi quæ pluraliter declinantur.
Dicimus tamen Scipiones, Fabios, Metellos, & eius-
modi propria virorum nomina in numero plurali: sed
tunc appellatiua potius, quàm propria dicenda sunt.

Carēt quoq; numero multitudinis noīa elemētorū,
vt aēr, ignis, aqua, terra, ether. Et nomina metallorum:
vt aurū, argentū, plumbū, stannū, orichalcū. Et nomi-
na significantia res liquidas & aīdas, quæ in pondus
& mensuram referuntur, vt triticū, tipha, cicer, panicū,
oleum, acetū, sapa, defrutū, passum. Quæ tñ nonnun-
quā pluraliter referuntur, maxime cum illarū rerū ge-
nera significare volumus: vt cum dixi Vinū, simplici-
ter omne vinū significauī. Cū verò dixi Vina in plura-
li, multas vini diuersitates: puta Falernum, Albanum,
Fundanū significauī.

¶ Masculina singulari carentia.

DE ANOMALIS.

Antes antium: Artus artuū	Cunæ, cunarum
Cancelli, orum.	Cani, orū.
Diuitiæ, arum	Carceres, rum.
Cassēs, ium.	Dirē, arum
Codicicli, orū.	Cœlites, tū
Excubiæ, arum	Fasti, orū, vel fastus fastuū
Exuuię, arum	Fori, rum.
Exequię, arum	Furfures, um
Ferię, arum	Inferi, orum.
Facetię, arum	Luculi, orum
Fortunæ, arum	Liberi, orum
Genæ, arum	Lemures, ū.
Gingiæ, arum	Manes, ium.
Inferiæ, arum	Maiores, rū.
Inimicitię, arum	Minores, orū.
Illecebræ, arum	Natales, natalium
Induciæ, arum	Optimates, optimatum
Insidiæ, arum	Penates, tum.
Idus, iduum	Posterī, orū.
Lactes, lactium	Primores, primorum
Latebræ, arum	Proceres, procerum
Literæ, terarum	Pugillares, pugillarium
Minæ, arum	Quirites, quiritium
Manubiæ, arum	Sales, salium
Nares, rium	Superi, superorum
Næniæ, nęniarum	Vepres, veprium.
Nonæ, narum	¶ Fœminina singulari
Nugæ, arum	carentia.
Nundinæ, arum	Argutiæ, argtiarum
Nuptiæ, arum	Antiæ, antiarum
Opes, opum	Antennę, arum
Paleæ, pælearum	Aedes, ædium
	Bigæ, bigarum
	Calendæ, calendarum
	Ceremoniæ, arum
	Copiæ, copiarum

LIBER SECVNDVS

Palex, palearum	Iliā, iliū. Lustra, lustrorū.
Plagæ, plagarum	Magalia, lium
Præstigiæ, arum	Mapalia, mapalium
Primitiæ, primitiarum	Mœnia, mœnium
Quisquilæ, arum	Præcordia, orum
Quadrigæ, quadrigarum	Sexta, orum
Reliquiæ, reliquiarum	Spolia, liorum
Scalæ, scararum	Sponsalia, sponsaliorum
Sentes, sentium	Tripudia, orum
Sortes, sortium	Tesqua indeclinabile
Sordes, ium	Tempe indeclinabile
Scopæ, arum	Tot indeclinabile
Supertæ, arum	Quot indeclinabile
Tenebræ, arum	Pondo indeclinabile.
Thermæ, arum	¶ Festorū quoque nomina
Tricæ, arum	Vt Saturnalia, orum
Valuæ, arum.	Bacchanalia, orum
¶ Neutra singulari carētia.	Vulcanalia, orum
Arma, orum	Neptunalia, orum
Castra, orum	Lupercalia, orum
Crepundia, orum	Quinquatria, orum
Cunabula, orum	Agonalia, orum
Cibaria, orum	Vinalia, orum
Extæ, extorum	Dionysia, orum
Incunabula, orum	Et similia, quæ omnia ferè
Iuga, orū. Iusta, orum.	in ium.
¶ Libri quoque eorū, qui Græcè, aut ad imaginē Græ-	
corum opera sua inscripserunt: vt Analectica, corum,	
Rhetorica, orū. Oeconomica, œconomicorū. Ethica,	
corū. Bucolica, bucolicorum. Georgica, georgicorū.	

DE ANOMALIS.

Topica, topicorum. Physica, physicorum.

¶ Communia sunt trium generum nomina numeralia carentiq; numero singulari: vt duo, duæ, duo: tres, & tria: quatuor, quinque, sex, & quæ sequuntur, præterquam vnus vna vnum: quod caret numero multitudinis, nisi cum iungitur nominibus pluraliter declinatis. Sunt autem omnia indeclinabilia vsq; ad centum præterquam tria illa, hoc est, vnus, vna, vnū: duo, duæ, duo: tres, & tria.

¶ Singulari præterea numero carent nomina diuidua, siue per certos numeros distributiva, vt singuli, singulæ, singula. Bini, binæ, bina. Terni, ternæ, terna. Quaterni quaternæ, quaterna. Quini, quinæ, quina. Seni senæ, sena.. Septeni, septenæ, septena. Octoni, octonæ, octona. Deni, denæ, dena.

¶ Nomina certis casibus deficientia.

Vocatio caret noīa interrogatiua, vt quis? qualis? quantus? cum interrogatiuè proferuntur. Et nomina infinita: vt quidam, aliquis. Et nomina relatiua. vt, qui, qualis, quantus: cum aliquid referunt. Et nomina negatiua: vt, nullus, nemo. Et nomina distributiva: vt ambo, vterque, alteruter. Et quæ supra memorauimus diuidua: vt bini, binæ, bina: terni, ternæ, terna, &c.

¶ Os, oris: ius, iuris: rus, ruris: æs, æris: mare, maris: Et nomina quintæ declinationis, præterquam dies diei, & res rei: genitiuo, datiuo & ablatiuo numeri pluralis deficient.

Satias vel saties, nominatiuū singularé tantū habet. Præsto, nominatiuum vtriusq; numeri tantum habet.

LIBER SECVNDVS

Expes, ô expes, nominatiuum & vocatiuum tantum habet.

Fors, ô fors, à forte, nominatiuum & vocatiuum & ablatiuum habet.

Vis, vim, ô vis, à vi, nominatiuum, accusatiuum, vocatiuum & ablatiuum tantum habet. In plurali vires, virum, viribus, incertum est sit siue à vi, siue aliunde.

Tabi, à tabo, genitiuum & ablatiuum tantum habet.

Ditionem, à ditione: Laterem, à latere: Vicem, à vice, accusatiuum & ablatiuum singularem tantum habent. In numero plurali integra sunt duo posteriora.

Tantundem & tantidem, nominatiuum, genitiuum, accusatiuum tantum habent in singulari.

O macte ô macti, vocatiuum vtriusque numeri tantum habet.

Sponte, impete, obijce, natu, diu, noctu ablatiuum singularis numeri tantum habent.

Suppetias & inficias, accusatiuum pluralem tantum habent.

Grates, nominatiuum accusatiuum & vocatiuum numeri pluralis tantum habet.

Opis, opem, ab ope, nominatiuo, datiuo & vocatiuo caret.

Verbere, ablatiuum in singulari tantum habet: in plurali verbera, verberum, integrum est.

¶ De præteritis Verborum.

Caput. IIII.

Compositi formam simplex & compositi
 Simplicis obseruat verbum: quod ponis vbiq;
 Præter venundo, circundo, do quoq; pessum.

A do compositum declinat tertia: iunges

Quod lauo: quoq; cubo componens mittit in umbo.

Et mico dat micui, sed dimico mittit in aui.

Dat maneo mansi, sed in, e, pro, præ, minui dant.

Compositi. Hæc regula seruit coniugationi verborum, quæ admodum seruiabat nominū declinationi: habetq; originē à proportione. Nā si cōpertum mihi sit, quod sono facit in præterito sonui, possum colligere, quod ab illo cōpositum resono facit resonui. Atq; è diuerso, si scio q; respicio facit respexi, possum coniectare quod illius simplex specio (quod nō est in vsu) fecit spexi. Patitur tñ hæc regula exceptionē: vt à do, das, quod est primæ coniugationis cōposita declinantur per tertiā: vt trado, is, reddo, dis, tria tñ sequuntur rationē sui simplicis, venūdo, as, circūdo, as, pessundo, as. Composita quoq; à lauo, as, vt diluo, is, abluo, is, proluo, is, colluo, is. Et à cubo, as, recipientia m literā inter u & b: vt incūbo, is, discūbo, is, nā quæ non accipiunt literam m, rationem simplicis sequuntur: vt incubo, incubas: recubo, as: accubo, as. ¶ Et mico. Quod hoc verbum mico, as, facit in præterito micui: cōpositū verò ab illo, dimico, as, facit aui. ¶ Dat maneo. Quod hoc verbū maneo, es, facit in præterito mansi: composita verò ab illo cum his præpositionibus, in, e, pro, præ, faciunt præteritum in ui solutas: vt immineo, es, imminui: emineo, es, eminui: promineo, es, prominui: præmineo, es, præminui. Alia composita suum simplex sequuntur: vt permaneo, permanes, permansi: remaneo, remanes, remansi: E maneo quoque facit emansi, quia in compositio-
 ne non mutat a in i.

*Algeo, mulgeo, fulgeo, tergeo, turgeo, iunges
Urget, & indulget, manet, hæret: sorbeo sorpsi
Sive bui iubeo iussi: quod & ß geminauit.*

In xi prætereunt hæc, frigeo, conniueoq;

*Augeo, mulgeo, lugeo, luceo. Quatuor in di
Mittunt præteritum, quæ sunt video, sedeoq;*
*Strideo seu strido cum prandeo. Sed tamen adæes
Quorum præteriti geminatur syllaba prima:
Hæc sunt mordeo, spondeo, pendeo, tondeo tantum.
Aleo sive pleo deductum, mittit in eui:*

ui: doleo, es, ui: timeo, es, ui: teneo, es, ui: stupeo, es, ui: terreo,
es, ui: denseo, es, ui: niteo, es, tui. In si, vero mittit præteritum
sedecim verba quæ hic ponuntur: ardeo, es, arsi: mulceo, es,
nulli: rideo, es, risi: suadeo, es, suasi: torqueo, torques, torxi:
algeo, alges, alsi: mulgeo, mulges, mulsi: fulgeo, fulges, ful-
si: tergeo, terges, terxi: turgeo, turges, turxi: urgeo, urges, ur-
si: indulgeo, indulges, indulsi: maneo, manes, mansi: hæreo,
hæres, hæsi: sorbeo, sorbes, sorpsi vel sorbui: iubeo, iubes,
iussi: quod geminato scribitur. ¶ In xi prætereunt. Quod
sex verba huius coniugationis mittunt præteritum in xi: fri-
geo, friges, frixi, conniueo, conniues, conixi: augeo, auges,
auxi: mulgeo, mulges, mulxi: lugeo, luges, luxi: luceo, es, xi.
¶ Quatuor in di. Quod quatuor verba reperiuntur mitten-
tia præteritum in di, ex his quæ non geminant in præterito pri-
mas syllabas: video, vides, vidi: sedeo, sedes, sedi: strideo, es,
stridi: prandeo, es, di. Geminantia vero totidē sunt, mittentia
quæq; præteritum in di: mordeo, es, momordi: spondeo, es, di:
pendeo, es, di: tūdeo, es, di. ¶ Aleo sive pleo. Quod verba cō-
posita à leo, es: sive pleo, es (quæ nō sunt in vſu) mittit præteri-
tū in eui. vt deleo, es, eui: releo, es, releui: depleo, es, eui: re-
pleo, es, eui: suppleo, es, eui. Deinde subiūgit quæ duo verba

DE PRÆTERITIS VERB.

Adde fleo, atq; neo. Sed dat cieo tibi ciui.

Dic oleo per ui diuisas: sed ueo dat ui.

¶ De præteritis tertiæ coniugationis.

Tertia præteritum diuerso sine reponit.

Dat iacio ieci, facio feci. Tamen exi

alicio mittit, & pelliceo, illiceoq;.

Quod spicio verbum componit, iungitur illis:

Elicio dat ui diuisas, Meioq; minxi.

Dat fodio fodi. Sed dat fugio tibi fugi.

mittunt quoque præteritum in cui: fleo, fles, fleui: neo, es, eui.
Et quod hoc verbum cieo, es, facit ciui: & hoc verbum oleo, es, facit olui pui vocales solutas. ¶ Sed ueo dat ui. Quæ verba huius cōiugationis desinētia in ueo, faciunt præteritum in ui syllabā (hoc est per u cōsonantē) vt foueo, es, foui: moueo, es, ui: caueo, es, ui: voueo, voues, voui: faueo, es, ui.

Tertia præteritum. Quod verba tertiæ coniugationis, plures habent præteriti terminationes, quā primæ & secundæ, & primo agit de verbis habentibus vocalem ante o: deinde de habentibus consonantē. ¶ Dat iacio. Quod in cio, desinentia verba duo reperiuntur. iacio quod facit ieci: & facio quod facit feci. Sed cōposita alicio, is: & spicio, is (quæ verba non sunt in vsu) exeunt præterita in exi: vt alicio, cis, exi: pellicio, cis, pellexi: illicio, cis, exi: aspicio, cis, exi: conspicio, is, conspexi, respicio, is, exi. De cōpositis alicio, is, excipitur elicio, quod non elixi, sed elicui facit. Meio præterea facit minxi: quod i consonantem habet ante o. Nam mingo mingis, nescio an vsquam reperiatur, nisi quod in Biblia legitur, Minxit ad parietem.

¶ Dat fodio. Quod in dio, vnū tantum reperitur verbū, fodio, quod facit fodi. Et in gio, vnū quoq; fugio quod facit fugi.

LIBER SECVNDVS

Dat rapio rapui, Sapiro sapui atq; sapiui.

Et quatio quasi, gemino ss. Cupioq; cupiui.

Dat pario peperi, sed dat capio quog; cepi.

Cœpio non extat, sed cœpi mansit ab illo.

U, si vocalis præuenerit, o tibi purum,

Præteritum per ui diuisas ponere debes.

At fluo dat fluxi, struo, struxi: sed pluo plui.

Si tamen u liquidam præit o, tunc præteritum in xi:

Vt tinguo, linguo, coquo: sed dat linquere liqui.

Et in pio, quinque reperiuntur: R apio, is, quod facit rapui: Sapiro, is, qd facit sapui & sapiui: & cupio, is, qd facit cupiui: & capio, is, qd facit cepi: & cœpio verbū antiquū, qd facit cœpi, per œ, diph. nā cepi qd est a capio, is, nō habet œ, diph. quanquā sunt qui per æ, diph. scribi præcipiāt. Sed incipio, is, an a cœpio cōponatur, an ā capio, nō liquet: cum i, breuē habeat, videtur ā capio, is, cōpositum. Quatio facit quasi: eius cōposita mutāt a in u, percutio, percussi: concutio, cōcuti, & c. Pario facit peperi. Cōposita ā Pario habes paulò post ubi agitur de præteritis quartę. ¶ V si vocalis. ¶ V litera in sermone Latino tres habet vsus: qm̄ aliqñ est vocalis, aliqñ liquida, aliqñ cōsonans. Dicit igitur imprimis, qd verba habētia u vocalē ante o, mittūt præteritū in ui diuisas: vt imbuo, is, imbuui: acuo, is, ui: iuduo, is, ui: ingruo, is, ui. Sed o purū appellat, qd nō miscetur cōsonāti. Excipiuntur tria verba, duo faciētia præteritū in xi: struo, is, xi: fluo, is, fluxi: & vnum in ui: pluo, is, ui, hoc est u, consonāte, præcedēte i finali. Quod si præcedit u liquida vocalis, mittūt præteritū in xi: vt tinguo is, tinxi: linguo, is, linxi: coquo, is, coxi. quid sit literā liquefcere, diximus libro quinto, estq; vim suā non retinere. Sed hoc verbum linquo, non linxi, sed liqui facit: ne forte consideret cum præterito huius verbi linguo linguis.

DE PRÆTERITIS VERB.

Quatuor in uo sunt hæc voluo, soluoq; caluo.

In ui præteritum mittentia, Vuoq; dixi.

Bo finita dabis in bi. Sed nubere nupsi,

Scriboq; dat scripsi, per ui, quæ de cubo ducis.

In ui præteritum mittit, quod desinit in sco,

Stamen ablata, de posco mitte poposci.

De disco didici. Sed præteritis caruere

Glisco cum verbis quæ dicunt Inchoatiua,

Aut certè capiunt à verbis vnde trahuntur.

✦ Verba tñ habētia u cōsonantē ante o finalē, quatuor reperiuntur in ui syllabā: vt voluo, is, volui: caluo, is, calui: & vñ in xi: vt viuo, viuis, vixi. ✦ Bo finita. Agit de verbis habētibus cōsonantē ante o, & primò de habētibus b, deinceps de reliquis cōsonantibus. Dicit igitur qđ verba desinētia in bo, mittūt præteritū in bi, vt bibo, is, bibi: scabo, is, bi. glubo, is, bi. Excipiūtur duo mittētia præteritū in psi: nubo, is, nupsi, scribo, is, psi. Cōposita verò à cubo, as (q, vt diximus, cū recipiūt m literā, reducūtur ad tertiā cōiugationē) in præterito amissa m, faciūt bui, quēadmodū suū simplex, vt incūbo, is, incubui, succūbo, is, succubui, recūbo, is, cubui. ✦ In ui præteritū. Quòd verba desinētia in sco, ablata s, mittunt præteritū in ui syllabā: vt cōcupisco, is, cōcupiui: ascisco, is, asciui: descisco, is, descui. cōtisco, is, cōtsciui. Excipitur hoc verbum posco, quod facit poposci: & hoc verbū disco, quod facit didici, cū compositis suis (vt in principio huius capituli diximus) vt addisco, is, addidici: dedisco, is, dedidici. Sed verba Inchoatiua vulgo appellata, quæ Valla dicit continuum in cumentum significare, carent præteritis, atq; ex consequenti supinis, aut mutuuntur ea à suis primitiuis: vt tepesco, is, tepui: frigetco, is, xi. Glisco, quod ipsum inchoatiui formam habet, præterito etiam caret. Hoc præterea verbū compes-

LIBER SECVNDVS

Compesco dat ui, dispesco iungitur illi.

At conquinisco conquexi mittere debes.

Ico dat ici, vincoq; vici, parco peperci,

Seu parsi, dico dat dixi, ducoq; duxi.

O mutatur in i, si verbum desinit in do.

Ntamen amittunt tria, scindo, findoq; fundo.

Sed geminat tundo tutudi, cadoq; cecidi,

Pendo pependi dat, cecidi cado, pedo pepedi,

Atq; tetendi dat tendo. Sed di geminatur,

A do compositis: his credo, vendoq; iunges:

co, is, facit compescui, & dispesco, is, dispescui. Et hoc verbum conquinisco, quod mittit in præterito conquexi. Pomponius apud Priscianum libro decimo. Accessi (inquit) ad patrem, prendi manum, in terra vt accubabat nudat ad eum vt cõquexi, interim mulieres cõspiciunt. Ico quoq; facit ici: & vico vincis vici, & parco parcis peperci siue parsi: & dico dicis dixi: & duco ducis duxi. ❖ O mutatur. Quod verba desinentia in do, faciunt præteritum in di, o mutata in i: vt scando, is, scandi. pando, is, pandi. defendo, is, di. offendo, is, offendi. Deinde dicit, quod tria verba faciëntia præteritum in di, amittunt n literam in præterito. scindo, is, scidi. findo, is, fidi. fundo, is, fudi. Sex præterea verba geminant primas syllabas, tundo tundis tutudi, cado, is, cecidi. pendo pendis pependi, cado cadis cecidi, pedo pedis pepedi, tendo, is, tetendi. Composita quoq; à do, das, dedi, geminant in præterito di. vt addo addis addidi. perdo perdis, perdididi, trado, tradis tradidi, & addit duo verba, quæ etiam à do das composita sunt, sed ideo exprimuntur, quia de illorum cõpositione poterat quis dubitare, ea sunt, credo credis credidi creditum, quasi cretum do, vendo vendis vendidi, quasi venum do.

DE PRÆTERITIS VERB.

In si, prætereunt hæc: claudio, diuido, plaudo,

Et ludo, lædo cum rado, rodoq; trudo,

Et vado, cudo dat cussi, cedoq; cessi.

In go quod verbum finitur, præterit in xi:

Spargo sparsi, mergo mersi, tergoq; terfi,

Et vergo versi prædictis iungito verbum.

Egi mittit ago, lego, frango, pangog; iunges

Quod dedit & pepigi vel panxi, pungog; punxi.

Sed dabit & pupugi: tetigi sed dat tibi tango.

A veho dic vaxi, sed de traho dicito traxi.

¶ In si. Quod undecim verba quæ hic ponuntur, mittunt præteritum in si, claudio claudis clausi, diuido diuidis diuisi, plaudo plaudis plausi, ludo ludis lusi, lædo lædis læsi, rado radis rasi, rodo rodus rosi, trudo trudis trusi, vado vadis vasi, cudo cudis cussi, cedo cedis cessi, quæ duo vltima geminant ss.

¶ In go. Quod verba huius coniugationis finita in go, mittunt præteritum in xi, vt figo figis fixi, cingo, gis, xi, pūgo, pungis, xi, tingo tingis tinxi, fingo fingis finxi, angio angis anxi. Excipiuntur quatuor verba facientia præteritum in si, spargo spargis sparsi, mergo mergis mersi, tergo tergis terfi, vergo vergis versi, sed secundum Diomedem verxifacit. Tria quoque faciunt in egi, ago, is, egi, lego, is, legi, frango frangis fregi, pango pangis pepegi, quod etiam facit pepigi & panxi per regulam, pungo quoque per eandem regulam facit punxi, facit quoque pupugi, & tango tangit tetigi.

¶ A veho. Quod in ho, duo tantum reperiuntur verba, veho, is, quod facit vaxi, & traho, is, quod facit traxi.

LIBER SECVNDVS.

*Lo finita, lui mittunt: dat fallo fefelli,
Et pello pepuli, tollo tetuli dedit olim.*

Percello tibi dat percussi, perculeratq̄z:

Exculit excello, de fallo dicitto falli:

Vello dat velli vel vulsi, psalloq̄z psalli.

Mo, tibi mittit ui, diuisas. Sed dabis in psi

Quatuor hæc, como cum demo, sumoq̄z promo.

S duplici pressi premo dat, sed emo facit emi.

Pono dat posui, gigno genui, ceciniq̄z

✦ *Lo finita.* Quòd verba huius coniugationis desinentia in lo, mittunt præteritū in lui: vt molo, is, ui: colo is, lui: volo vis, lui. Excipiūtur aliqua verba aliter præteritū faciētia: ea sunt fallo, is, fefelli: pello, is, pepuli: tollo, is, qd̄ apud antiquiores facit tetuli: apud iuniores suppletur à suo cōposito subtollo, stuli. Percello, is, quod duplex habet præteritum percussi & perculi, sed posuit plusquam perfectū pro præterito: nam perculerat, ab eo quod est perculi formatur. Excello quoque facit exculi, & per regulam excellui. & fallo, is, li, pro eo quod est sale condire: & vello vellis, facit velli vel vulsi. Et psallo psallis, verbum Græcū, pro eo quod est canto, facit psalli. ✦ *Mo tibi mittit.* Quòd verba huius coniugationis desinentia in mo, mittunt præteritum in ui diuisas: vt vomo vomis vomui, tremo tremis tremui, fremo fremis fremui, gemo gemis gemui. Excipiūtur quatuor verba mittentia præteritum in psi: como comis compsi, demo demis dempsi, sumo sumis sumpsi, premo promis prompsi. Et subdit, quòd hoc verbum premo facit pressi, cum duplici ss: & hoc verbum emo, quod facit emi. ✦ *Pono dat.* Quod ex verbis in no desinentibus, pono, is, facit in præterito posui & gigno gignis facit genui: & cano canis, facit cecini. sed ab illo composita (quemadmodum in principio huius capi

DE PRAETERITIS VERB.

Dat cano, sed per ui, quæ componuntur ab illo.

Temno dat tempſi, ſino ſiui, cernoq; creui, Et ſperno ſpreui: ſed ſterno mittit in aui.

De lino dic lini vel liui, dic quoq; leui.

In po pauca dabis mittentia præteritum in pſi.

Sed ſtrepo dat ſtrepui, de rumpo fit tibi rupi.

Dat verro verri vel verſi, dat gero geſſi:

Mittis ab vro vſſi: de curro mitte cucurri.

Quæro quæſui, tero triui: dat ſero ſeui,

tiſ diximus) mittunt præteritum in ui diuiſas: vt præcino, iſ, nui: occino, iſ, nui: concino, iſ, nui. Temno temniſ facit tempſi: & ab eo compositum contēno facit cōtempſi: & ſino ſiniſ ſiui: & cerno cerniſ creui, quod eſt cōmune præteritum ei, quod eſt âcreſco creſciſ, creui. ſperno quoq; facit ſpreui. ſterno ſtraui: lino liniſ, triplex habet præteritum, lini, & liui, & leui. † In po. Quod in po deſinentia verba huius coniugationiſ pauca reperiuntur, eaque mittunt præteritum in pſi, hæc ferè. Carpo carpiſ carpiſſi, ſerpo ſerpiſ ſerpiſſi, repo repiſ repiſſi, ſcalpo ſcalpiſ ſcalpiſſi, clepo clepiſ clepiſſi. Excipiuntur duo verba, ſtrepo ſtrepis, quod facit ſtrepui: & rumpo rumpiſ, quod facit rupi. † Dat verro. Quod ex verbis huius coniugationiſ deſinentibus in ro, verro verriſ, facit verri vel verſi: & gero geris, facit geſſi, per duplex ſſi: & vro vris, facit vſſi, per duplex quoque ſſi: & curro curriſ, quod facit cucurri: & quæro quæriſ, quod facit quæſui: & tero teriſ, quod facit triui: & ſero ſeriſ, quod facit ſeui.

LIBER SECVNDVS

Cuius compositum per ui mittatur & eui:

So tibi dat siui. Tria dant si, viso, capesso,

Atque facecco: sed de pinso pinsuit exit.

Xi duo dant, plecto cum flecto, sed duo dant xi,

Siue xui: necto cum pecco, quod dat & iui.

Dat mitto misi, de verto ponito verti.

Stertuit à sterto, meto messuit, atque petiui

A peto: sed sisto stiti mittit, steteratqz.

Nexo præteritum per ui dat: Texo qz iunges.

Cuius composita duplicia habent præterita, per ui diuisas (quemadmodum & suum simplex apud antiquiores habuit ferui) & in eui: vt consero conseris, serui vel conserui; infero inseris, inserui vel inseui; assero asseris asserui vel asseui. Cætera vero composita per ui diuisas tantum mittunt: vt desero deseris deserui; differo differis differui.

✦ So tibi. Quod huius coniugationis verba desinentia in so, mittunt præteritum in iui: vt accerso, is. iui. arcesso, is. iui: lacesso, is. iui, quaeso, is. iui. Excipiuntur tria verba faciētia præteritum in si, viso visis visi, capesso capessis capessi: facecco facellis faceffi: sed pinso pinsis facit pinsui.

✦ Xi, duo dant. Quod huius coniugationis verba desinentia in cto, duo mittunt præteritum in xi: plecto plectis plexi: flecto flectis flexi. Duo quoque mittunt in xi, siue xui, necto nectis nexi, vel nexui. pecco peccis pexi, vel pexui, quod etiā reperitur facere peccui. Hoc quoque verbum mitto, facit misi, & verto facit verti, sterto, facit stertui; meto metis messui, & peto petis facit petiui. sisto, cū est actiuum facit stiti; cum vero est absolutum, facit steti.

✦ Nexo. Quod huius coniugationis verba duo reperiuntur desinentia in xo, mittentia præteritum in ui diuisas. nexo nexis nexui, texo texis texui.

¶ De præteritis quartæ coniugationis.

Quartæ præteritum prope semper mittit in iui.
 In xi, prætereunt duo, sancio, vincio tantum,
 Dat salio salui, micui facis ex amicire.
 Sepio dat sepsi, sed ab haurio mittitur hausi.
 Quorum præterita plerunque reponis in iui.
 Fulcio, sarcio, farcio, rancio, sentio, dant si.
 Et venio veni. Sed quæ pario tibi format,
 Præteritum per ui diuisas mittere debent.
 Comperio dat eri, cui iungitur & reperire.

Quartæ præteritum. Quod quartæ coniugationis verba a prope semper mittunt præteritum in iui. vt audio audis audiui. nutrio nutris nutriui. scio scis sciui. parturio parturis parturiui. Duo facientia præteritum in xi. sancio sanxi. vincio vinxi. Et duo quoque facientia in ui diuisas, salio. is. ui. & amicio amiceis amicui. Duo præterea facientia in si. sepio is. sepsi. haurio. is. hausi, quæ omnia nonnunquam exeunt in iui, per regulam. vt sancio sancis sanciu. vincio vincis vinciu. salio salis saliu. amicio, is, iui. sepio sepi sepiu. haurio hauris hauriu.

¶ Fulcio. Quod quinque huius coniugationis verba, ultra duo superiora mittunt præteritum in si. fulcio fulcis fulsi. sarcio sarcis sarfi. farcio farcis farfi. rancio rancis rausi. sentio sentis sensi. Sed hoc verbum venio venis facit veni. Composita vero a pario paris, mittunt præteritum in ui. diuisas, vt aperio aperis aperui, opperio opperis opperui, cooperio cooperis cooperui. Duo tamen mittunt in eri, comperio comperis comperi, reperio reperis reperi.

LIBER SECVNDVS

¶ De supinis verborum. Cap. V.

Praeteritis in bi, tum iuncta, pone supinum.
In ci finitis, etum debes ponere semper.

Dat parsi parsum: per itum sed mitte peperc.

Ex di praeteritis in sum transmittit supina,

Dum Deo praesentis dio vel do in sum varietur.

S geminat sedeo sessum, fodio quoque fossum,

Scindoq; scissum, findoq; fissum, pandoq; passum

N tamen amittunt, cum fundo tundoq; tusum.

Dat tamen & tansum: de tendo dicit tensum,

Vel tentum: sed edo dabit estum, mittit & esum.

Praeteritis in bi. Quod verba quae fecerunt praeteritum in bi, faciunt supinum super bi, assumpta tum: ut bibo bibis bibi bibitum; glubo glubis glubi glubitum. ¶ In ci. q. verba quae faciunt praeteritum in ci, faciunt supinum in etum: ut facio facis feci factum, iacio iacis ieci iactum; tamen hoc verbum parco (quod duplex habet praeteritum) ab eo quod est parsi facit parsum, ab eo quod est peperc facit parcitum. ¶ Ex di. q. verba facientia praeteritum in di, faciunt supinum, deo vel dio vel do praesentis mutata in sum: ut mordeo, mordes momordi morsum, tondo, tondes totondi tonsum, fundo fundis fudi fustum, scando scandis scandi scansum. Deinde dicit, q. quinque verba geminant in supino (literam): sedeo sedes fedi sessum; fodio is, fodi fossum; scindo, is, scidi scissum; findo findis fidi fissum; pando pādis pandi passum. Sed tria haec posteriora cum duobus, quae sequuntur (hoc est fundo & tundo) amittunt in supino n. literam: ut fundo futurum, tundo tusum, quod etiam aliquando retinet n, ut tundo tansum. Deinde subdit, quod hoc verbum tendo, tendis, teredi, duplex habet supinum, tensum vel tentum. & hoc verbum edo edis edi: habet estum vel esum.

*Ado pone datum: sed quæ componis ab illo,
(Si non sunt primæ) per itum misère supinum.*

Actum mittit ago, cum pango, tangoq; frango.

Dat fugitum fugio, lego lectum, pungoq; punctum.

Dat fallo falsum: fallo falsum atq; salitum:

Vello vulsum, pello pulsum, tolloq; latum:

Percello culsum dabit, excello quoq; celsum.

Emptum mittit emo, venio ventum, cano cantum.

Et rumpo ruptum: capio cum cæpio dant ptum.

Dicit præterea quòd hoc verbum do das dedi, facit in supino datū. Composita verò ab illo, quæ declinantur per tertiam coniugationē, mittunt supina in itū: vt addo. is. addidi additum: trado. is. tradidi, itum. Et duo quoq; de quibus diximus non liquere, an essent à do composita. credo. is. credidi creditum: vando. is. vendidi venoitū. † Actū mittit ago. Quòd ex verbis facientibus præteritum in gi. ago agis egi, facit actum. & pango pangis pepigi pactū, & tango rangis tetigi tactum, & frango frangis fregi facit fractū, & fugio fugis facit fugitū, & lego legis facit lectū, & pungo pūgis punxi facit punctum. † Dat fallo. Quòd ex verbis quæ fecerunt præteritum in li, fallo fallis fefelli facit fallum: fallo fallis falli falsum, siue salitum: vello vellis velli vulsum, pello pellis pepuli pulsum, tollo tollistetuli latum, percello, percellis perculsi perculsum. Excello excellis exculi excelsum. † Emptum mittit emo. Quòd ex verbis quæ fecerunt præteritum in mi, vnum tantum reperitur: emo emis emi, cum suis cōpositis, quæ faciūt emptū. Et in ni, duo, venio venis, cū suis cōpositis, facit ventū. Et cano canis cecini, quod facit cantū. † Et rūpo ruptū. In pi, tria verba mittūt præterita, rūpo. is. rupi: quod facit ruptū: capio. is. cepi quæ facit capitū: cæpio. is. cæpi. à quo tantū est in vlu præteritum cæpi: & tēpora quæ formantur ab eo, faciūtq; in supino cæptum.

LIBER SECVNDVS

Dat linquo liētum, cui iunges compositina.

De curro cursum, de verro, ponito versum.

Dat pario paritum vel partum: compositumq;

Quod venit à pario semper mittatur in ertum.

In si, præteritum plerunq; reponitur in sum.

S geminat missum de mitto, cedoq; cessum:

Et cudo cussum, iubeo iussum: premo pressum.

Indulsi indultum dat & indulsum: gero, gestum:

Tortum vel torsum dat torqueo, at uro dat uſtum.

Sarcio sartum, sarcio fartum, fulcio fultum.

Haurſtum vel hausum dedit haurio, cābio cāpsum.

✧ Dat linquo, q. hoc verbū linquo cū suis cōpositis mittunt supina in ētū, vt linquo liētū, quod non est in vsu: sed in compositis reperitur: vt delinquo delictum, relinquo relictum.

✧ De curro, q. ex verbis faciētibus præteritū in ri, curro, is, cucurri, facit cursum. pario, is, peperit partū vel paritum. Sed cōposita ab illo, semper faciunt supinū in ertū, vt reperio, is, reperi, repertū. cōperio, is, cōperi, cōpertum: etiā ab iis que miserūt præteritū in ui diuisas: vt aperio, is, aperui, apertum operio, is, operui, opertum.

✧ In si præteritū, q. verba mittētia præteritū in si, faciunt supina in sum, vt ludo, is, lusi, sum; claudio, is, clausi, sum; ardeo, es, arsi, arsum. Sed hoc verbum mitto, is, facit in præterito, misi: & in supino missum per duplex si, & cedo, is, cessi, cessum: & cudo, is, cussi, cussum: iubeo, es, iussi, iussum: & premo, is, pressi, pressū: omnia p duplex quoq; s.

Deinde subdit, q. hoc verbū indulgeo indulges indulsi facit indultū vel indulsum: & q. hoc verbum torqueo torq; torſi facit tortū vel torsum. & vro vris vsi, vsū: sarcio, sarcis, sarſi, facit sartū; & sarcio sarcis sarſi fartum: & fulcio fulcis fulſi fultū. & haurio, is, hausi haustū vel ausum: & cābio cābis, cuius præteritum est in dubio, facit cāpsum.

*Quòd si præteritum dat psi, ptum pone supino.
 Statum siue statum dat sto cum sisto : sed illud,
 Quòd sto componit, dat itum, quandoque dat
 atum.*

*Quæ tibi dat sisto, per itum misere supina,
 Vertoq; dat versum De xi, etum, mitte supinum.*

✦ Quòd si præteritum. Quòd verba facientia præteritum in psi, mittunt supina in ptum: vt scribo scribis, scripsi scriptum: carpo carpis carpsi carptum: scalpo scalpis scalpsi scalptum.

✦ Statum siue statum. Quòd hoc verbum sto stas, facit steti, & in supino statum prima indifferenti: quod significatur, cum dicit statum prima longa, & statum prima breui. quam rationem sequitur hoc verbum sisto, sistis: sed status itata statum, semper breuiatur. Staturus statura staturum, semper producitur. Composita vero à sto stas, si mutant a in i in supino, penultima breuiatur: vt consto constas constiti constitum, præsto præstas præstiti præstitum, insto instas institi institum. Si non mutant a in i, produciunt: vt consto constas constiti constatum, præsto præstas præstiti præstatum, insto instas institi instatum. Composita vero à sisto sistis, breuiant penultimam: vt circum sisto circum sistis circumstiti circumstitum: assisto assistis assistiti assistum. Sisto sistis stiti, cum actiuum est, ego non abnuerim habere supinum in atum, sed prima producta: vnde est stator statoris: pro eo qui sistit aliquem in loco vel coram magistratu: sed de syllabarum quantitate alterius loci est disputatio.

✦ Dexi. etum. Quòd verba quæ fecerunt præteritum in xi, mittunt supinum in etum. vt uiuo uiuis vixi victum: dico dicis dixi dictum: diligo diligis dilexi dilectum.

LIBER PRIMVS

*N*Tamen amittunt hæc: pingo, stringoq; fingo
 Ringoq; cum meo: sunt qui dicant quoq; mingo,
 Necto, fluo, figo cum plecto, flectoq; dant xum.
 Mittit itum, quod ui diuisas præteritum dat,
 Sed necui nectum: fricui frictum: seco sectum:
 Censeo censum, misceo mixtum, torreo tostum:
 Et doceo doctum, teneo tentum, pateoq;
 Dat passum, careo cariturus, dat quoq; cassus.
 Si præsens dat uo disjunctas, exit in utum.

Sunt tamen quædam verba, quæ tametsi per regulam mittunt supina in ctum, amittunt n literam: hæc scilicet, pingo, pingis, pinxi, pictum: stringo, stringis, strinxi, strictum: fingo, fingie, finxi, fictum: ringo, ringis, rinxi, rictum: meo vel mingo, mingis, minxi, mictum. Deinde dicit quod quinque verba facientia præteritum in xi, mittunt supina in xum: necto, is, nexi, nexum: fluo, is, fluxi, fluxum: figo, figis, fixi, fixum: plecto, is, plexi, plexum: flecto, flectis, flexi, flexum. ✚ Mittit itum. Quod verba facientia præteritum per ui diuisas, mittunt supina in itum: vt domo, as, domui, itum: noceo, es, nocui itum: vomo, is, ui, itum. Excipiuntur quædam verba aliter facientia supinũ. hæc videlicet, neco, as, ui, nectum: frico, as, ui, ctum: seco, as, secui, sectum: censeo, es, censui, censum: quæ etiã ex proportione facit celsui, celsitum per regulam. misceo, misce: miscui, mixtum: torreo, res, torruì, tostum: doceo, ces, cui, doctum: teneo, es, nui tentum: pateo pates, patui passum: careo, es, rui, caritum vel cassum. Sed à caritu fit participium futuri cariturus: à cassu fit participium præteriti cassus.

✚ Si præsens. Quod verba in præsentì habentia uo diuisas, mittunt supina in utum, vt, imbuo, is, imbui, utum: acuo, is, acui, utum: induo, is, indui, utum. Deinde dicit, quod hoc ver-

*Sed ruitum semper ruo dat: quæ ducis ab illo,
 Dât tibi semper utum. rapio raptû, meto messum
 Consulo consultum, colo cultum, excelloq; celsum
 Deq; alo dic alitum, dat & altû: est occulo cultû
 Pinsoq; pistum, texoq; textum, nexoq; nexum.
 Pectoq; dat pexus & pectitus. Et tamen entum,
 Quod cano componit: pario et sero mittit in ertum.
 Amicui dat ctum, dat amixi, datq; amiciui.
 In ui præterito, ui semper vertitur in tum.*

Deinde dicit, quod hoc verbum ruo, is, per regulam superius traditam facit ruitum: ab illo tamen composita omnia faciunt in utum: vt obruo, is, rui, obrutum: diruo, is, dirui, utum: ruo, is, ui, utum. Deinde subdit, quod hoc verbum rapio, is, pui, facit raptum: & meto, is, ssui, ssum: & consulo, is, ui, tum: & colo, is, ui, tum: & excello, is, ui, celsum: & ab alo is, ui, per regulam facit alitum: sed cum facit alitum, excipitur à regula, & occulo, is, ui, facit occultum: & pinso, is, ui, facit pistum: texo, is, ui, facit tum: & nexo, is, ui, facit nexum: & pecto, is, xui, facit pexum & pectitum. Sed composita à cano, is, que diximus facere præteritum in ui diuisas, mittunt supina in entum: vt accino, is, ui, entum: concino, is, nui entum: occino, is, ui, entum. Composita quoque à pario, is, & à sero, is, faciunt supina in ertum: vt cooperio, is, ui, rrtû: aperio, is, aperui, ertum: assero, is, rui, ertum: consero, is, ui, ertum. Deinde subiungit, quod hoc verbum amicio, amicis amicui, vel amixi vel amiciui, semper facit in supino amictum. ¶ In ui præterito. Quod verba facientia præteritum in ui, faciunt supina, ui mutata in tum: vt amo, as, amai, atû: foueo, es, foui, tû, cupio, is, cupiui, cupitû: audio, is, iui, itû. Excipiuntur quædam aliter exeuntia: potio, potas, potaui, potum: lauo, lauas, laui vel lauui, lotum: quæ & ipsæ ali-

LIBER SECVNDVS

Poto dat potum, lauo lotū, & vtrumq; dat atum.

Et caueo cautum, faueo fautum: sed adultum

Mittitur ex adolet: de pasco mittito pastum.

Dat gnitus, agnosco, cognoscoq;: dat sero satum:

Insitus inseui, conserui consitus. Atqui

Dant atum soluo cum voluo, veneo venum,

Et salio saltum, mittit sepelire sepultum.

quando per regulā faciunt potatū & lauatū. Caueo, es, ui, facit cautum: & faueo, es, faui, facit fautum: & adoleo adoleui, facit adultum: & pasco pascis pasci facit pastū. Dat gnitus. Quod hæc verba agnosco, is: cognosco, is: faciunt cognitus & agnitus: hoc est, agnitum & cognitum in supino. Et sero, is, facit satum: duo tamen ab illo composita in sero, is, inseui, in supino facit insitum: & consero, is, conserui, facit consitum. Deinde subdit, quod hoc verbū soluo soluis solui facit in supino solutum: & voluo, is, volui facit volutum: & hoc verbum veneo, is, veniui, facit in supino venum: & hoc verbum salio salis salui vel salui, facit saltum. & hoc verbū sepelio, is, sepeliui, facit sepultū.

DE SUPINIS VERBORVM.

Deponentium & Communium.

Caput. VI.

Deponentium & Communium. Superiores regulæ traditæ sunt de supinis verborum vocis actiuae, quorum notitia pendet à præterito perfecto Indicatiui modi: quo cum verba deponentia careant, ostēdit qua ratione supina illorum inueniri possint. Ea autem est: vt ex analogia fingamus vocem actiuam; & ita perueniemus ex regulis præteritorum ad agnitionem supinorum.

Deponentiū & cōmunium tor, aris: læto, as, aui, atū. Verborum supina fiunt ex reor, eris: vereor, es, rui, itum. pportiōe vocis actiuae: vt læ Fungor fungeris, fungo, fun

DE SUPINIS VERB.

git, funxi, functum.

⚡ Pauca tamen quæ sequuntur, aliter exeunt.

Reor reris ratum.

Misereor misereris misertum.

Fatior fateris factum.

Grador graderis gressum.

Patior pateris passum.

Loquor loqueris locutum.

Sequor sequeris secutum.

Fruor, eris, fruitum vel frutum.

Labor laboris lapsum.

Comunicor, eris, comentum.

Proficiscor, eris, profectum.

Nanciscor, sceris, nactum.

Paciscor pacisceris pactum.

Adipiscor, eris, adeptum.

Vlciscor vlcisceris, vltum.

Obluiscor, sceris, oblitum.

Expergiscor expergisceris experrectum.

Deferiscor, tisceris defessum.

Quero queris questum.

Vtor vteris vsum.

Nitor niteris nisum vel nixum.

Complector, ceteris, exum.

Amplector, ceteris, lexum.

Tueor, tueris, tutum vel tuitum.

Tuor, tueris, tutum vel tuitum.

Ordior, diris, orsum vel ditum.

Experior expereris expertum.

Metior metiris mensum.

Morior moreris, mortuus,

moriturus. (rus

Orior, eris, vel iris, ortus, itu

Nascor, sceris, natus, sciturus

⚡ Verba Actiua, supinis

ARceo arces arceui.

Vrgeo vrges vrssi.

Timeo times timui.

Metuo metuis metui.

Luo luis lui.

Respuo respuis respui.

Lingo lingis linxi.

Linguo linguis liqui.

Caluo caluis calui.

Lambo lambis lambi.

Scabo scabis scabi.

Compesco, is, compescui.

Dispesco, is, dispescui.

Disco ditcis didici.

Scando scandis scandi,

arentia. Caput. VII.

Ango angis angxi.

Ambigo, is, ambegi.

Tollo tollis tetuli.

Pfallo pfallis pfalli.

Cerno cernis creui.

⚡ Neutra, supinis arentia.

Aestuo aestuas aestuavi.

Ardeo ardes arsi.

Strideo strides stridi.

Fulgeo fulges fulsi.

Turgeo turges turssi.

Lugeo luges luxi.

Frigeo friges frixi.

Conniueo, es, connixi.

Conquiesco, is, conquexi.

LIBER SECVNDVS

Sido, is, fidi. Rudo, is, rudi. Dego degis degi. Satagofatagis tategi. Sterto stertis stertui. Obedio obedis obediui. † Et verba secundæ cōiugationis mittentia præteritū in ni syllabas, præter hæc sex verba. Placeo, es, placui placitum Noceo, es, nocui nocitum. Valeo, es, valui valitum. Doleo, es, dolui dolitum. Soleo soles, solui solitum.	Pateo pates, patui passum. † Deponētia supinis carētia Reminiscor reminisceris. Vescor vesceris. Medeor mederis: lice or, eris Liquor liqueris. Opperior opperiris. † Carēt etiam supinis verba præteritis carentia: vt Aio ais. Ferio feris. Furio furis. Glisco gliscis. † Et verba quæ dicuntur inchoatiua, vt palleo, is: turgesco turgesci: tepesco, is.

‡ De varietate quadam Verba diuersis cōiugationibus declinata sunt, Lauo lauas: Lauo lauis. Arto artas: Arto, is. Sono sonas: Sono sonis. Denso densas: Denseo dēses. † Et cōposita a cubo, as, vt Accubo, as: accumbo, is. Procubo, as: procumbo, is. Recubo, as: recumbo, is. Succubo, as: succūbo, is. Nexo nexas: nexō nexis. Strideo strides: strido stridis Fulgeo fulges: fulgo, is. Tergeo, extergo, is. Claudeo, es: claudio, is. Conniueo, es: conniuo, is. Caueo caues: cauo cauis. Rideo rides, rido ridis.	verborum. Caput IX. Excelleo, es: excello, is. Cieo cie: cio cis. Pario, is: parere & parire. Potior poteris & potiris. Orior oreris & oriris. Morior moreris & moriris. † Verba diuersarum cōiugationum, sed diuersi generis. Albo albas: abeo albes. Duro, as: durio, es. Liquo liquas: liqueo liques. Liquesco, scis: liquor, eris. Miseror, aris: misereor, eris. Medico, as: medeor, eris. Tueor, eris: tutus vel tuitus. Tuor, eris: tutus vel tuitus. † Verba variæ significacionis et diuersarū cōiugationū Mando mandas: mando, is.

DE VARIETATE VERB.

Fundo fundas: fundo, is.	Pango, is, pepigi vel panxi.
Dico dicas: dico, is.	Pengo, is, pupugi vel punxi.
Prædico, as: prædico, is.	Vello, is, velli vel vulsi.
Abdico, as: abdico, is.	Lino, is, lini vel liui vel leui.
Volo volas: volo vis.	Sino, is, fini vel fui.
Lego legas: lego legis.	Verro, is, verri, vel verfi.
Sero seras: sero seris.	Necto, is, nexui vel nexi.
Educo educas: educo, is.	Pecto, is, ui, vel xi, vel pectui
Appello, as: appello, is.	Sanxio, is, sanxi vel sancui.
Compello, as: compello, is.	Vincio, is, vixi vel vincui.
✧ Eadem præterita à diuer-	Salio, is, salui vel salui.
fis instantibus.	Amicio, is, cui vel amicui.
Aceo, es, acui. acuo, is, acui.	Sepio, is, sepsi vel sepiui.
Frigeo, es, frixi. frigo, is, xi.	Haurio, is, hausi vel haurui.
Luceo, es, luxi. lugeo, es, xi.	✧ Supina eadē à diuerfis ver-
Fulgeo, es, fulsi. fulcio, is, si.	bis, Verro, is, sũ. verro, is, sum
Paueo, es, paui. pascio, is, aui.	Pateo, es, sum, pãdo, is, sum
Pendeo, es, di: pendo, is, di.	Patior pateris passum.
Cerno, is, creui: cresco, is, ui.	✧ Supina duplicia ab eodē
Fero fers tuli: tollo, is, tuli.	verbo.
Sto stas steti. sisto, is, steti.	Torqueo, es, torrũ vel torrũ.
✧ Præterita duplicia ab eo	Tendeo, is, tentũ vel tentum.
dem verbo.	Abscendo, is, absconditũ vel
Plico, as, plicui vel plicui.	absconsum.
Neco, as, necui vel necui.	Alo, is, alitum, vel altum.
Lauo, as, laui vel laui.	Figo, is, fictum vel fixum,
Sorbeo, es, sorpsi vel sorbui.	Fluo, is, fluctum vel fluxum.
Sapio, is, sapui vel sapiui.	Ruo ruis, rutum vel ruitum.
Parco, is, peperci vel parsi.	Nitor, is, nisum vel nixum.

DE COMPOSITIONE VERBORVM

cum Præpositionibus.

✧ Præpositiones, cum veniunt in cõpositione cum verbis: aut corrumpuntur, verbi integritate manente, vt pono, ponis, impono, is. Aut ipsis manentibus integris, verba cor-

LIBER PRIMVS

rumpuntur: vt facio, perficio. Aut inuicem prepositiones & verba corrumpūt & corrūpuntur: vt impero, as. Aut vtrūq; manet integrū, vt infundo, is. Sed quemadmodum præpositiones corrumpantur, in eadem parte quæ est de orthographia describitur: nunc quemadmodum verba componantur, dicimus: mouentes imprimis, prepositiones in compositione aliquando augere verbi significationem: vt amo, as: deamo, as. Aliquando minuere: vt Doceo, es: dedoceo, es. aliquando in totum mutare. vt mico, as: dimico, as.

✠ De verbis mutantibus in e. Amico, as. inimico, as.
 Lacto, as. delecto, oblect. Manco. immineo, emineo.
 Mando, as. commendo, as. Taceo, es. conticeo, reticeo.
 Patro, as. perpetro, impetro. Placeo es. displiceo, es.
 Halo, as, anhelō, as. Complacēo non mutat a.
 Sacro, as. consecror. Habeo, es. adhibeo, cohibeo.
 Damno, as, cōdemno, indem Lateo, es, tui. deliteo, es, tui.
 no. fateor, eris. cōfiteor, diffiteor.
 Apto, as, ineptio, is, ineptior. Iacio, iacis. adijcio, projicio,
 Tracto, as. obtrecto, as. reijcio.
 contrecto contrectas. facio, is. afficio, pficio, deficio
 Arceo, es. coerceo, aberceo. Sapiro, is. respicio vel respisco.
 Pario, is. comperio, reperio. Rapio pis. diripio, corripio,
 Pasco, is. cōpescō, dispescō. arripio.
 Scādo, is. descēdo, conscēdo. Capiro, is. accipio, percipio, cō
 Parco, is. deperco, is. cipio.
 Fatisco, is. defetiscor. eris. Cado, is. occido, is, cōcido, de
 Spargo, is. dispergo, cōspgo cido.
 Carpo, is. decerpo, concerpo Cado, is. incido. concido, oc
 Paciscor, ris. depeciscor, eris. cido.
 Partior, iris. impertior, dis- Lēdo, is. allido, collido, illido
 pertior. Quæro, is. acquirō, conquiro
 Partior, eris. perpetior, eris. Ago, is. adigo, pdigo redigo.
 Gradior, eris. cōgredior, ris Frāgo, is. cōfringo, perfringo
 Farcio, is. cōfercio, refercio. Tango, is. contingō, attingo.
 ✠ De mutantibus a in i. Pango, is. impingo, cōpingo,

DE COMPOSIT. VERB.

Cano, is, accino, cōcino ꝑcino Scalpo, is, exculpa, insculpo
 Salio, is, asilio, resilio, defilio Capio, is, occupo, as, aui.

De mutātibusa in o, e, vel u † De mutantibus e, in i.
 Plaudo, is, cōplodo, explodo Teneo, es, cōtineo, ꝑtineo, es.
 Audio, is, obedio, dis, Sedeo, es, asideo, confideo.

Claudo, cōcludo, fraudo, de- rego, is, arrigo dirigo erigo
 fraudo. lego, is, colligo diligo itell.

¶ De mutantibus a in u. Emo, adimo perimo eximo
 Quatio, is, concutio, discutio. premo, is, apprimo, cōprim. o
 salto, as, resulto, assulto, isulto. † De mutantibus u in e.

Calço, as, conculco, proculco. Iuro, as, deiero, as, peiero, as
 † De quibusdam alijs verborū considerationibus.

Si in prima verbi positione fuerit a, etiam si in præterito mu-
 tetur, semper manet in supinis: vt Do, das, dedi, datū. Sto,
 stas, steti, statum. Pario, is, peperī, partum, Tango, is, teti-
 gi, tactum. Falio, is, fefelli, falsum. Frango, is, egi, actum.
 Facio, is, feci, factum. Iacio, is, ieci, iactum. Cado cadis, ce-
 cidi, casum.

Si in compositione verbi, a mutatur in i: aliquando in præ-
 terito manet e simplicis, & a in supinis: vt Frango, is, egi,
 actum. Infringo, is, infregi, infractum. Pango, is, pepigi,
 pactum; Impingo, is, imegi, impactum. Ago agis egi
 actum. Adigo, adigis, adegī, adaactum.

Aliquando a supini verbi simplicis vertitur in e. vt Facio, fa-
 cis feci factum. Conficio conficis confeci confectum. Iac-
 cio iacis ieci iactum. Coniocio, is, conieci coniectum. Ca-
 pto, is, cepi captum. Concipio, is, concepi conceptum. Ra-
 pio, is, rapui, raptum. Corripio, is, corripui correptum.
 Cano, is, cecini, cantum. Occino, is, occinui occentum.

Sunt verba, quæ in cōpositione mutant cōiugationē, vt Do,
 das, dedi. Reddo, dis, reddidi. Addo, is, addidi. Cubo, as,
 ui. Accūbo, is, bui. Procūbo, is, bui. Facio, is, feci. Amplifi-
 co, as, caui. Sapio, is, sapere. Resipio, spīs, respire.

Sunt etiam verba quæ mutant genus in compositione:
 vt Eo, is, quod est neutrum. Præterio, is. Adeo,

LIBER TERTIVS

adis: & fere omnia cōposita ab illo, quæ sunt actiua. Prætereafacio, is: quod non habet facior faceris. Perficio, is, habet perficior perficeris. Mutat etiam genus in compositione. Versificor, aris, quod est deponens.

Sunt etiam verba, quæ reperiuntur tantum in cōpositione, quorum simplicia nō sunt in vſu: vt ab eo quod est Pello pellas. Appello, as. Cōpello, as. à Clino, as, Inclino, as. reclino, as. declino, as. à Cuso, as. Accuso, as: recuso, as. incuso, as. à Sipo, as: Dissipo, as. à frigero, as: refrigero, as, à Fragor, aris, refragor, aris: suffragor, aris: à pleo, es: Impleo, ples, cōpleo cōples: depleo, es: à leo, es, doleo, es, releo, es: à specio, is, despicio, is cōspicio, is: respicio is. à licio, is, elicio, is: pellicio, is: allicio, cis: illicio, is: à fendo, is: offendo, is, defendo, is. à pedio pedi: impedio, is: compedio, is: expedio, is: præpedio præpedis.

✧ LIBER TERTIVS, QUI EST DE EROTE-
matis, hoc est de interrogationibus: quibus pueri de omnibus grammaticæ partibus interrogandi sunt.

✧ De Erotatis Grammaticæ. Cap. I.

Dic mihi quam artem profiteris? Responde. Grammaticam. Quid est Grammatica? Scientia recte loquendi recteque scribendi, ex doctissimorum virorum vſu atque autoritate collecta. Vnde dicitur Grammatica: A grammatis, hoc est à literis, quasi scientia literaria.

Quotuplex est Grammatica? Quintiliano autōre duplex. Historice, quæ in enarrandis autoribus versatur, ad imitationem proposita. Et Methodice, quæ artis præcepta continet. Quot sunt partes præceptiue Grammaticæ? Quatuor: Orthographia, cui respondet litera. Prosodia, cui respondet syllaba. Etymologia, cui respondet dictio. Syntaxis, cui respondet partium orationis constructio.

✧ De Erotatis Orthographia. Cap. II.

DE EROTEMATIS

- Q**uid est Orthographia? Scientia docens quibus literis quæque dictio scribenda sit.
- Vnde dicitur Orthographia? Ab orthos, quod est rectum, & grapho scribo, quasi scientia rectè scribendi.
- Quid est litera? Vox quæ scribi potest indiuidua.
- Vnde dicitur litera? A lituris, quòd antiqui tabulis ceratis scribere solebant, & postea delere.
- Quot sunt literæ in usu apud Latinos? Duæ & viginti, & h, quæ non est litera, sed aspirationis nota.
- Quot sunt genera literarum? Duo. Quædam enim sunt vocales, quædam verò consonantes.
- Quid est vocalis? Litera quæ per se & pura pronunciaripotest, vnde & vocalis dicitur, quæ per se ipsam vocem habeat.
- Quot sunt vocales? Sex: a, e, i, o, u, y, & phi.
- Quid est cõsonans? Litera, quæ nisi feriat vocalẽ, pronunciaripotest, vnde & consonans dicitur, quòd cum vocalibus sonet.
- Quot sunt consonantes? Sedecim: reliquæ à vocalibus.
- Quot sunt species consonantium? Duæ. Quædam enim sunt Mutæ, & quædam semiuocales.
- Quot sunt Mutæ? Nouem: b, c, d, f, g, k, p, q, t.
- Quot sunt Semiuocales? Septem: l, m, n, r, s, x, z.
- Quare dicuntur mutæ? Quia in comparatione vocalium & semiuocalium nihil propriè sonent.
- Quare dicuntur Semiuocales? Quia in sonoritate proximè ad vocales accedunt.
- Quot accidūt literæ? Quinq;: Nomen, Figura, Potestas, Cognatio, Ordo.
- Quid est Nomen in litera? Vocabulum, quo vnaquæque appellatur ad aliarum literarum discretionem.
- Quid est Figura in litera? Eius descriptio certis lineamentis terminata, pura, longa, breuis, rotunda.
- Quid est Potestas in litera? Ipsa literæ pronũciatio, propter quam & Figura & Nomina sunt adiuncta.
- Quid est Cognatio in litera? Quædam affinitas, quæ alia in

LIBER TERTIVS

aliam commutatur, aut per interpretationem, vt à Lida Leda, aut per deriuationem, vt à tego tōga: aut per compositionē, vt abamicus inimicus: aut per declinationem, vt a facio feci.

Quid est Ordo in litera? Ratio demonstrans quæ præponi, quæ subsequi debeant in pronunciatione.

Quotplex est ordo in literis? Duplex, scilicet in vocalibus & in consonantibus.

Quis est ordo in vocalibus? Quod cum in diphtongon coëunt quædam semper præponuntur: vt, a, o, y. Quædã semper postponuntur: vt, i, u. Quædam aliquando præponitur, aliquando postponitur: vt, e.

Quid est diphthongus? Conglutinatio duarum vocalium in eadem syllaba vim suam retinentium.

Vnde dicitur Diphthongus? A dis quod est bis, & pthongus sonus quasi duplex sonus.

Quot sunt Diphthongi quibus vtuntur Latini? Sex: A e, vbi supprimitur a, & profertur e, vt musæ. Au, vbi pfertur a, & rapitur u, vt audio. Ei, vbi supprimitur e, & profertur i, vt Penthei. Eu, vbi profertur e, & rapitur u, vt Pentheus. Yi, vbi vtraque vocalis in i, longũ profertur, vt harpyia. Oe, vbi supprimitur o, & profertur e: vt pœna.

Quid est ordo in consonantibus? Quod plures quã tres non possint præcedere vocalem, nec plures quã totidẽ succedere: vt serobs, stirps. Et quod si sequens syllaba incipiat a vocali, necesse est præcedẽtem in vocalem desinere vt deus: quoddẽ si præcedens syllaba in consonantem desinit, necesse est, sequentem a consonante incipere, vt virgo. Quoddẽ nõ est necesse, si sequẽs syllaba a cõsonante inceperit, præcedentem quoque in consonantem desinere: vt lego, quæ regulæ sunt veræ in dictionibus simplicibus, non tamen in compositis.

DE EROTEMATIS.

Quid est Profodia? Scientia demonstrans quo accentu quæque dictionis syllaba proferatur.

Vnde dicitur Profodia? A pros, quod est, ad: & ode, cantus, quasi accentus. Hunc Latini tum Voculationem, tum Tenorem, tum Tonum interpretati sunt.

Quid est Syllaba? Comprehensio literarum enunciata, quæ vno accentu & vno spiritu indistanter profertur.

Vnde dicitur Syllaba? A syllabin, quod est cõprehendere.

Quot accidunt Syllabæ? Quatuor: Tenor, Spiritus, Tempus, & literarum Numerus.

Quid est Tenor in syllaba? Modus, quo aut eleuatur, aut deprimitur, aut eleuatur simul & deprimitur.

Quot sunt Tenores? Tres: Acutus, Grauis, & Circumflexus. Acutus enim est, quo syllaba eleuatur. Grauis, quo syllaba deprimitur. Circumflexus, quo syllaba partim eleuatur, partim deprimitur.

Quid est Spiritus in syllaba? Qualitas quædam, qua asperè vel leuiter syllaba profertur.

Quid est tempus in syllaba? Duratio vel tractus, in quo syllaba pronunciatur.

Quotuplex est Tempus in syllaba? Duplex: quia aut habet vnum tempus, in quo profertur, & dicitur breuis: aut habet duo tempora, & dicitur longa.

Quid est Numerus in syllaba? Comprehensio literarum syllabam constituentium.

Quot possunt esse literæ in syllaba? Vt multum sex, vt minimum vna: sed tunc propriè non dicitur syllaba, cum plures literas non comprehendat.

¶ De Erotematis Etymologia. Cap. IIII.

Quid est Etymologia? Scientia ostendens veram dictionum originem cum reliquis accidentibus.

Vnde dicitur Etymologia? Ab etymon, quod est verum, & logos sermo, quasi veriloquium, quod Cicero reformidans, Notationem appellat: hæc ab Aristotele symbolum, à quibusdam Originatio dicitur.

LIBER TERTIVS

Quid est dictio? Minima pars orationis constructa, id est, in ordine composita.

Dictioni quot accidunt? Quatuor: Significatio, Etymologia, Figura, Ordo.

Quid est significatio in dictione? Illud, quo breuiter ostenditur, quid dictio significat.

Quid est Etymologia? Dixi esse scientiam, qua ostenditur vera dictionum origo.

Quid est figura in dictione? Forma, qua dictio simplex à cōposita distinguitur.

Quid est ordo in dictione? Qualitas, qua in oratione alia semper præponitur: alia semper postponitur: alia modo præponitur, modo postponitur.

Partes orationis quot sunt? Octo: Nomen, Pronomen, Verbum, Participium, Præpositio, Aduerbiū, Interiectio, Coniunctio.

Quot sunt partes orationis declinabiles? Quatuor: Nomen, Pronomen, Verbum, Participium.

Quot sunt partes orationis indeclinabiles? Quatuor: Præpositio, Aduerbiū, Interiectio, Coniunctio.

De Erotematis Nominum. Cap. V.

Musa quæ pars orationis est? Nomen. Quid est nomen? Pars orationis declinabilis, corpus aut rem proprie communiterve significans.

Vnde dicitur nomen? Ab onoma Græcè, quod Latine interpretatur nomen: vel dicitur nomen, quasi notamen.

Quotuplex est Nomen? Duplex, Substantiuū & adiectiuum.

Quod est nomen substantiuū? Quod substantiam vel quasi substantiam significat: vt homo, albedo.

Quod est nomen adiectiuū? Quod adiectum substantiuo significat in eo aliquod accidens: vt Homo bonus.

Musa igitur quale nomen est? Substantiuū: significat enim rem per se subsistentem obnoxiamq; accidentibus.

Nomini quot accidunt? Sex: Qualitas, Species, Genus, Numerus, Figura, Casus cum Declinatione.

DE EROTEMATIS NOM.

- Quid est qualitas in nomine? Accidens, per quod propriū nomen à communi seu appellatiuo distinguitur.
- Quod est nomen proprium? Quod vni tantum conuenit: vt Calliope vni ex nouem musis.
- Quod est nomen commune? Quod pluribus conuenit: vt Musa, Calliope, Vrania, Clio.
- Quid est species in nomine? Illud quo primitiuum nomen à deriuatiuo separatur.
- Species nominum quot sunt? Duæ. Primitiua, quæ aliunde nō trahitur: vt mons. Deriuatiua, quæ aliunde deriuatur: vt montanus, à monte.
- Musa igitur cuius speciei est? Deriuatiuæ speciei. Dicitur enim à moso, quod est inquirere.
- Deriuatiuorum nominum quot sunt differentiæ? Nouem. Patronymicum, Possessiuum, Denominatiuum, Diminutiuum, Comparatiuum, Superlatiuum, Verbale, Participiale, Aduerbiale.
- Quod est nomen Patronymicum? Quod significat filium vel filiam, nepotem vel neptem, vel aliquem ex posteris illius à quo deriuatur: vt Priamides filius vel nepos vel aliquis ex posteris Priami.
- Quod est nomē possessiuum? Quod cum genitiuo sui principalis significat aliquid ex ijs quæ possidentur, vt Euandrius ensis, pro Euandri ensis.
- Quod est nomen Denominatiuum? Quod à nomine deriuatur, neq; denominatur ab aliqua speciali significatione, vt à Iustus iustitia, à sapiens sapientia.
- Quod est nomen Diminutiuum? Quod significat diminutionem sui principalis, vt a rege regulus.
- Quod est nomen comparatiuum? Quod cum intellectu positiui, vel aliquo participe sensus positiui, significat magis aduerbium, vt iustior magis iustus, inferior, magis infra.
- Comparatiua vnde formantur? A neminibus adiectiuis quæ possunt incrementum diminutionemq; suscipere, vt a bonus bona bonum, melior & doctus, a, um, doctior.

LIBER TERTIVS.

Et à verbis, vt à detero, deterior. Et ab aduerbijs & præpositionibus: vt à pridem, prior: ab vltra, vltior.

Cōparatiua quodomo formantur? In nominibus adiectiuis secundæ declinationis formantur à genitiuo terminato in i: addita or: vt albus, albi, albior. In nominibus verò tertie declinationis à datiuo addita or: vt fortis, forti, tior.

A nominibus habentibus vocalē ante is, vel us, cōparatiua non formantur, sed supplētur ex hoc aduerbio magis & positiuo: vt tenuis, magis tenuis: arduus magis arduus.

Quod est superlatiuum nomē? Quod ad plures sui generis cōparatū, omnibus superponitur, vel per se prolatū significat quātū positiuū cū hoc aduerbio Valde: vt Plato græcorum doctissimus, & Plato doctissimus. i. valde doctus.

Superlatiua vnde formantur? Ab eisdem nominibus adiectiuis vnde formantur comparatiua.

Superlatiua quomodo formantur? In nominibus adiectiuis in er desinentibus, superlatiua formantur addita rimus, vt tener tenerrimus. pauper pauperrimus. Alias verò aut positiua sunt secundæ declinationis, aut tertie, si secundæ declinationis, superlatiua formantur à genitiuo terminato in i addita s. & simus: vt albus, albi, albissimus. Si tertie, formantur quoq; a genitiuo addita simus tantum, vt fortis fortissimus.

Patiuntur istæ regulæ exceptionem? Nimirum patiuntur. quoniā & à verbis & ab aduerbijs & præpositionibus, aliquando formantur. Sed & à nominibus, irregularia quædam non legitime formantur, de quibus alias.

Quod est nomen verbale? quod à verbo deriuatur: vt ab amo amas, hic & hæc amabilis & hoc amabile.

Quod est nomen participiale? quod à participio deriuatur, vt à lectus, lector & lectio.

Quod est nomen aduerbiale? qđ ab aduerbio deriuatur, vt à perendie, perendinus, a, um.

Quod est genus in nomine? Illud quo masculinum à femini no distinguitur, & neutrum ab utroque.

DE EROMATIS NOM.

Genera nominum quod sunt: Septem. Masculinum, Fœmininum, Neutrum, Commune duorum, Commune trium, Dubium, Promiscuum.

Quod est nomen masculinum? Quod declinatur cum hic, vt hic dominus domini, hic sermo sermonis.

Quod est nomen fœmininum? Quod declinatur cum hæc, vt hæc musa musæ, hæc terra terræ.

Quod est nomen neutrum? Quod declinatur cum hoc, vt hoc templum templi, hoc regnum regni.

Quod est nomē commune duorū? Quod declinatur cū hic & hæc, vt hic & hæc sacerdos, hic & hæc conuiua.

Quod est nomen commune trium? Quod declinatur cū hic & hæc & hoc: vt hic & hæc & hoc prudēs, fœlix, amās.

Quod est nomen dubium? Quod declinatur cum hic vel hæc, vt hic vel hæc finis, hic vel hæc cortex.

Quod est nomen Promiscuum? Quod cum articulo hic vel hæc significat animalia vtriusque sexus: vt hic miluus, hic mus, hæc aquila, hæc dorcas.

Musa igitur cuius generis est? Fœminini generis, declinatur enim cum hoc articulo hæc: vt hæc musa.

Da regulam generis. Nomen quod sit in a, finitum, dicimus liebre, neque enim ab ea excipitur musa.

Quid est numerus in nomine? Incrementum quantitatis ab vno vique ad plura procedens.

Numeri nominū quot sunt? Duo. Singularis, qui vnū significat, vt homo, Pluralia, qui plura significant: vt homines.

Musa igitur cuius numeri est? Singularis numeri, quia vnū significat tantum.

Quid est figura in nomine? Illud quo nomen simplex à composito distinguitur.

Figure nominū quot sunt? Duæ. Simplex, quæ nō potest diuidi in partes significatiuas eius, quod integrū significabat, vt parēs. Cōposita, quæ potest diuidi in partes significatiuas eius, quod integrum significabat: vt parricida.

Musa igitur cuius figuræ est? Simplicis, Nihil enim signi-

LIBER TERTIVS

ficant mu & ia per se separata.

Quid est casus in nomine? Quidam gradus declinationis per quos nomen inflectitur.

Casus nominum quod sunt? Septem. Ntūs, Gtūs, Dtūs, Accusatiuus, Vocatiuus, Ablatiuus, Effectiuus semper abltō similis.

Quare dicitur nominatiuus? Quia per illum nominamur. Rectius verò idem dicitur, qui aliunde non cadit.

Quare dicitur genitiuus? Quia per eum ostendimus cuius sumus filij, vt Antonij Ioannis.

Quare dicitur datiuus? Quia in eo casu ponimus illum, cui aliquid damus, vt do tibi pecunias.

Quare dicitur accusatiuus? Quia in eo casu ponimus illum, quem accusamus, vt Pompeius accusat Casarem.

Quare dicitur vocatiuus? Quia in eo casu ponimus illum, quem vocamus, vt o Musa mihi causas memora.

Quare dicitur ablatiuus? Quia in eo casu ponimus illum, a quo aliquid auferimus, vt ego aufero à te libros.

Quare dicitur effectiuus? Quia in eo casu ponimus instrumentum quo aliquid efficitur, vt ego peto te saxo.

Musa igitur cuius casus est? Nominatiui, siue vocatiui, siue ablatiui, qui in his casibus declinando reperitur.

Quid est declinatio in nomine? Vocis variatio quæ circa finem tantum attenditur, vt Musa, Musæ, Musam.

Declinationes nominum quod sunt? Quinque. Prima, quæ mittit genitiuum in æ, diphthongon, vt Musa Musæ. Secunda, quæ mittit genitiuum in i, vt dominus domini. Tertia, quæ mittit genitiuum in is, vt sermo sermonis. Quarta, quæ mittit genitiuum in us, vt senus, sensus. Quinta, quæ mittit genitiuum in ei, vt dies dici.

Musa igitur quotæ declinationis est? Primæ. Mittit enim genitiuum in æ, diphthongon, vt Musa Musæ.

Quotuplex est nominum inflexio? Sextuplex. Monoptota inflexio est, cum per omnes casus nusquam nomen variatur, vt nominatiuo ador, genitiuo, datiuo ador, &c.

DE EROTEMATIS NOM.

Diptota inflexio est, cum per duos casus tantum nomen, variatur. vt sappho sapphus. Triptota inflexio, est, cum per tres casus nomen variatur, vt templum, templi, templo. Te-
traptota inflexio est, cum per quatuor casus nomen varia-
tur, vt deus, dei, deo, deū. Pentaptota inflexio est, cum per
quinque casus nomen variatur, vt sermo, sermonis, sermoni,
sermonem, à sermone. Hexaptota inflexio est, cum per sex
casus nomen variatur: vt Vnus vnus vni, vnum, ō vne, ab
vno.

¶ De Erotematis Pronominum. Cap. VI.

EGO quæ pars orationis est? Pronomen.

Quid est pronomē? Pars orationis declinabilis, quæ pro
nomine proprio cuiusque accipitur, personasque finitas
recipit, vt Ego, Tu, Ille.

Vnde dicitur Pronomen? A pro præpositione & nomen,
quia pro eo ponitur in oratione.

Pronomini quot accidunt? Sex. Species, Genus, Numerus,
Figura, Persona, Casus, cum Declinatione.

Species pronominum quot sunt? Duæ sicut in nomine. Pri-
mitiua vt ego, Deriuatiua vt meus.

Quod sunt pronomina primitiua? Octo. Ego, tu, sui, hic,
iste, ille, ipse, is.

Quod sunt pronomina deriuatiua? Septem. Meus, tuus, suus
noster, vester, nostras, vestras.

Ego igitur cuius speciei est? Primitiua. Non enim aliunde
trahitur, quanquam Græce dicitur ego. Fac ex eo deri-
uatum Meus, mea, meum.

¶ Genera Pronominum quot sunt? quatuor. Masculinum,
vt meus. Fœmininum, vt mea. Neutrum, vt meum. Com-
mune trium, vt ego, nostras.

Numeri pronominum quot sunt? Duo sicut in nomine. Sin-
gularis, vt Ego. Pluralis, vt nos.

Figure pronominū quot sunt? Duæ sicut in nomine. Sim-
plex, vt hic, hæc, hoc. Composita, vt isthic, isthæc, isthoc.

Quot modis componuntur pronomina? quatuor. Primo cū

LIBER TERTIVS

nomi**n**ibus, vt eiusmodi, huiusmodi. Secūdo cū altero pro-
 nom**i**ne, vt isthic, isthec, isthoc. Tertio cum prepositione, vt
 mecum, tecum. Quarto, cum aduerbijs aut syllabicis adie-
 ctionibus, vt egomet. Quot sunt adiectiones syllabicae? qua-
 tuor. Met, se, Ce, Pte: vt egomet, tute, hicce, meapte.

Personae pronominum quot sunt? Tres. Prima, quae de se
 loquitur. Secunda, ad quam prima loquitur. Tertia, de
 qua prima loquitur.

Quot sunt pronomina primae personae? Vnum tantum. No-
 minatiuo ego, Genitiuo mei.

Quot sunt Pronomina secundae personae? Item vnū, nomi-
 natiuo tu, genitiuo tui, cum omnibus vocatiuis nominum
 pronominum & participiorum.

Quot sunt Pronomina tertiae personae? Reliqua omnia.

Casus pronominum quot sunt? Septem sicut in nomine. Ca-
 rent tamen vocatiuo omnia pronomina, praeterquam Tu,
 Meus mea meum, Noster nostra nostrum. Nostras nostra-
 tis. Caret etiam nominatiuo cum vocatiuo Genitiuo sui.

Declinationes pronominū quot sunt? Quatuor. Prima quae
 mittit genitiuū in i, vt ego, mei, tu, tui, genitiuo sui. Secū-
 da quae mittit genitiuū in ius: vt Hic huius, iste istius, ille il-
 lius, ipse ipsius, is eius. Tertia, quae mittit genitiuū in i, &
 in a, vt meus mea meum, mei meae mei. Tuus, a, um, tui tuique
 tui. Suus sua suum, sui suae sui. Noster nostra nostrum, no-
 stri nostrae nostri. Vester vestra vestrum, vestri vestrae ve-
 stri. Quarta, quae mittit genitiuum in is, vt Nostras no-
 stratis, vestras vestratis.

De Erotematis verborum. Cap. VII.

A Mo. quae pars orationis est? Verbum.

Quid est verbum? Pars orationis declinabilis cū modis
 & temporibus sine casu agendi vel patendi significatiua
 Vnde dicitur verbū? A verbero, as: quia verberato aere
 oratio profertur, quae sine verbo esse non potest.

Verbo quot accidūt? Octo. Genus, Modus, Tēpus, Numerus,
 Persona, Species, Figura, Coniugatio.

DE EROTEMATIS VERB.

Genera verborum quot sunt? Quinq; Actiuū, Passiuū, Neutrum, Commune, Deponens.

Quod est verbū actiuum? Quod definit in o, & habet passiuum in or: vt Amo amas, amor amaris.

Quod est verbum passiuū? Quod definit in or, & habet actiuum in o: vt amor amaris, amo amas.

Quod est verbum neutrū? Quod definit in o: & non habet passiuum in or, vt seruo seruis.

Quod est verbū deponens? Quod definit in or, & tamē habet actiui significationem, vt loquor loqueris.

Quod est verbū cōmune? Quod definit in or, & habet actiui & passiuī significationem, vt amplector, amplecteris.

Amo igitur quod verbum est? Actiuum.

Modi verborū quot sunt? quinq; Indicatiuus, Imperatiuus, Optatiuus, Subiunctiuus, Infinitiuus.

Quis est Indicatiuus modus? quo indicamus aliquid fieri: vt Ego amo, tu amas, ille amat.

Quis est Imperatiuus modus? quo imperamus vel prohibemus vel exhortamur, vel permittimus aliquid fieri, vt ō Antoni lege, ne legas.

Quis est Optatiuus modus? Quo optamus aliquid fieri, vt utinam legerem.

Quis est Subiunctiuus modus? Qui indiget altero verbo, vt perfectum sensum significet, vt Si legeris, audiam.

Quis est Infinitiuus modus? Qui caret numeris, & personis & indiget verbo alterius modi, vt aliquid determinatū significet, vt Cupio legere.

Amo igitur cuius modi est? Indicatiui modi.

Tempora verborū quot sunt? Sex. Præsens, Præteritum imperfectū, Præteritum perfectum, Præteritū plusquāperfectum, Futurum imperfectum, Futurum perfectum.

Quod est tempus præsens? Quo aliquid impræsentiariū fieri ostendimus, vt Ego lego.

Quod est præteritū imperfectum? Quo ostendimus, quod aliquid fiebat, sed non fuit perfectum, vt ego legebam.

LIBER TERTIVS

Quod est præteritum perfectum? Quo ostendimus, aliquid iam factum, atque perfectum esse, vt ego legi.

Quod est præteritum plusquam perfectum? Quo ostendimus id quod factum est inueterasse citra præteritum perfectum, vt Ego legeram antequam tu venisti.

Quod est futurum imperfectum? Quo ostendimus aut promittimus nos aliquid inchoaturos, vt ego legã cras.

Quod est futurum perfectum? Quo ostendimus aut promittimus quod ad certum tempus aliquid erit à nobis factum, vt Ad horam legero.

Amo igitur cuius temporis est? Presentis temporis.

Numeri verborum quot sunt? Duo sicut in nomine. Singularis, qui de vno loquitur, vt ego amo. Pluralis, qui de pluribus loquitur, vt nos amamus.

Amo igitur cuius numeri est? Singularis numeri.

Personæ verborum quot sunt? Tres. Prima, quæ de se sola vel de se cū alijs loquitur, vt ego lego, nos amamus. Secūda ad quam solam vel cum alijs prima loquitur, vt tu amas, vos amatis. Tertia, de qua sola, vel de quibus prima loquitur, vt Cicero legit, homines legunt.

Species verborum quot sunt? Duæ sicut in nomine. Primitiua vt lego, legis, Deriuatiua, vt lectito, as.

Deriuatiuorum verborum formæ quot sunt? Septem. Inchoatiua, Meditatiua, Desideratiua, Frequentatiua, Diminutiua, Denominatiua, Aduerbialia.

Quæ dicuntur Inchoatiua? Quæ Laurentius dicit continuū incrementū passionis innatæ significare, fiuntq; tantum à verbis neutris absolutis secūde coniugationis, formanturq; à secūda persona presentis Indicativi modi additico, vt tepeo, es, tepeſco, is: id est in horas magis tepe fio.

Quæ dicuntur verba Meditatiua? Quæ Laurentius appellat desideratiua, fiuntq; ab vltimo supino additatio, hæc ferè: ab edo, is, esu, esurio, à Cœno, as, cœnato, cœnatorio, à Pario, is, partu, parturio à Meio, is, mictu, micturio, à Caco, as, cacatu, cacaturio, ab Emo, is, emptu, empturio.

DE ERRORE TEMATIS VERBO.

Quæ dicuntur Desideratiua? Quæ Laurentius nō mētis affectum, sed actum corporis significare dicit. Sunt vero quæ rarissima: vt Vilo, is. Lacesso, is. Facecco, is. Capesso, is

Quæ dicuntur Frequentatiua? Quæ assiduā in agendo vim habere significant, sicutq; ab ultimo supino, u. mutata in o: vt a Curro, is, cursu, curso, as: à Duceo ducis ductu, ducto, as. Animaduertendū tamen est in verbis primæ coniugationis, supina, à quibus formantur frequentatiua, mutare a, penultimā supini in i breuem, vt ab impero, as: imperatu, imperito, as. Dicimus tamen ab ago, is: actito, as: agito as: à dico, is: dicto, as: & dictito, as.

Quæ dicuntur Diminutiua? Quæ à suo principali diminutionem significant, vt à Garrio, is, garrulo, as: à Sorbeo, es, sorbillo, as: à caluo, is, cauillor, aris.

Quæ dicuntur Denominatiua? Quæ à nomine deriuantur: vt à patre patricco, as: à Græco græcisco, as: & græcor, aris: à Frumento, frumentor frumentaris, à Pabulo pabular pabularis: à Rure rusticor, aris.

Quæ dicuntur Aduerbia? quæ ab aduerbio deriuantur vt à perendie, perendino, perendinas: à supra, supero, as ab Intra intro, as.

Amo igitur cuius speciei est. Primitiua speciei, non enim habet (quod ego sciam) vnde possit deriuari.

Figuræ verborum quot sunt? Duæ sicut in nomine. Simplex vt amo amas. Composita, vt deamo deamas.

Amo igitur cuius figuræ est. Simplicis figuræ, nō enim potest diuidi in partes significatiuas eius, quod intergram ante compositionem significabat.

Coniugationes verborum quot sunt? Quatuor. Prima, quæ secundam personā singularem præsentis Indicatiui modi mittit in a, productam in voce actiua, & in aris vel are, in passiua, vt amo amas. Lætor, aris vel are. Secunda, quæ eandem secundam personam mittit in es, productam in voce actiua, & in eris vel ere, in voce passiua, vt doceo, es; medeor, eris vel ere. Tertia, quæ eandem secundam

LIBER TERTIVS.

personā mittit in is, correptam in voce actiua, & eris vel ere, penultima correpta in voce passiua, vt lego legis, loquor, eris, vel loquere. Quarta, quæ eandem secundā personam mittit in is, productā in voce actiua, & in iris vel ire, penultima producta in voce passiua, vt Audio, is. Audior audiris vel audire.

De Erotematis Participiorum.

Caput. VIII.

AMans, quæ pars orationis est? Participium.

Quid est participiū? Pars orationis declinabilis, quæ pro verbo accipitur: ex quo deriuatur, genus & casus habens ad similitudinem nominis, & accidentia verbi sine discretionem modorum & personarum.

Vnde dicitur participiū? Quasi participiū, quia partem accipit à nomine, partem à verbo, partem ab utroque.

Participio quot accidunt? Sex. Genus, Tempus, Significatio Figura, Numerus, Casus cum declinatione.

Genera participiorum quot sunt? Quatuor. Masculinū, vt Amātes. Femininum, vt amata. Neutrum, vt amatum. Commune trium, vt hic & hæc & hoc amans.

Amans igitur cuius generis est? Commune trium.

Tempora participiorū quot sunt? Tria. Præsens, vt amans, Præteritū, vt amatus. Futurum, vt amaturus, amandus.

Amans igitur cuius temporis est? Præsentis temporis.

Significationes participiorū quot sunt? Duæ. Actiua, vt amans. Passiua, vt amatus.

Quæ participia significant actionē? A verbis actiuis & neutris actionē significantibus, actionem significant participia præsentis & futuri in rus, vt amās amaturus, seruiēs seruiturus. A verbis passiuis vel neutris passionē significantibus participia omnia significant passionē, vt amatus amāndus, vapulans vapulaturus. A verbis deponētibus participia præsentis & præteriti & futuri in rus, significant actionē, futuri verò in dus, passionem, vt loquēs, locutus, locuturus, loquendus. A verbis cōmunibus participia præsen

DE EROTEMATIS PARTIC.

tis & futuri in rus, significant actionē & passionē. Futuri in dus tantū passionem, vt criminans, criminaturus, criminatus, criminandus.

Est ne hoc semper verū? Propemodū id quidem, nisi quod à verbis actiuis & neutris participia præteriti significant nonnunquā actionem, Vt

Argutus, a, um, ab arguo is. Exoletus, a, ū. ab exoleſco, is.

Ausus, a, um, ab audio, es. Euasus, a, um, ab euado, is.

Adultus, a, ū, ab adoleſco, is. Falsus, a, um, à fallo, is.

Aſſuetus a, ū. ab aſſueſco, is. Fluxus, a, um, à fluo, is.

Cautus, a, um, à caueo, es. Iuratus, a, um, à iuro, as.

Cassus, a, um, à careo, es. (cio Ignotus, a, um, ab ignoſco, is.

Circūſpectus, a, ū, à circūſpi Oſus, a, um, ab odi, odiſti.

Cōſuetus, a, ū, à cōſueſco, is. Placitus, a, um, à placeo, es.

Cōſideratus, a, ū, à cōſidero, a, Passus, a, um, à pateo, es.

Cōtentus, a, um, à cōtineo, es. Potus, a, um, à poto, as.

Cœnatus, a, um, à cœno, as. Præſus, a, um, à prandeo es.

Decretus, a, ū, à decreſco, is. Profusus, a, ū, à profundo, is.

D. feſtus, a, um, à deficio, is. Scitus, a, um, à ſcio, is.

Diſceſſus, a, um, à diſcedo, is. Sparſus, a, um, à ſpargo, is.

Diſertus, a, um, à diſero, is. Tacitus, a, um, à taceo, es.

Excretus, a, ū, ab excreſco, is. Titubatus, a, um, à titubo, as.

Reperiūtur quoq; participia præſentis tēporis à verbis actiuis, ſignificantia paſſionē, vt voluens, volutans, quaſſans, præcipitans, pro eo quod voluitur, quaſſatur, præcipitatur, & quod dicitur euidentis negociū. id eſt, quod videtur & perſpicuum eſt.

Amans igitur cuius ſignificationis eſt? Actiuæ ſignificationis.

Figuræ participiorū quot ſunt? Duæ. Simplex, vt amans. Cōpoſita, vt adamans: quanquā ſunt qui dicant, quia participiū per ſe non componitur, non eſſe compoſitæ, ſed de compoſitæ figuræ.

Amans igitur cuius figuræ eſt? Simplicis figuræ.

Numeri participiorum quot ſunt? Duo ſicut in nomine.

LIBER TERTIVS

Singularis, vt amans: Pluralis, vt amantes.

Amans igitur cuius numeri est? Singularis numeri.

Casus participiorum quot sunt? Septem sicut in nomine.

Amans igitur cuius casus est? Nominatiui casus vel Vocatiui.

Declinationes participiorum quot sunt? Tres. Nam participia præteriti & futuri tã in rus, quã in dus, declinãtur per primam & secundã nominis declinationẽ: Præsentis vero per tertiam: nisi quod iens participium ab eo, is, mittit genitiuum in euntis, cum compositis, vt lens eũtis. Abiẽs abeuntis. Ambiens tamen facit ambientis.

Amans igitur quotã declinationis est? Tertiã nominis.

✦ De Erotematis Præpositionum. Cap. IX.

AD, quã pars orationis est? Præpositio.

Quid est præpositio? Pars orationis: indeclinabilis, quã alijs partibus orationis præponitur, aut per compositionem, aut per appositionem.

Vnde dicitur præpositio? Ab eo quod alijs partibus orationis præponitur. Nam contra naturam præpositionis est quod postponatur, vt Cum, tenus, versus.

Præpositioni quot accidunt? Tria. Figura, Ordo, Casus.

Figurã præpositionũ quot sunt? Dug. Simplex, vt abs, circũ Composita, vt absq; circumcirca.

Ad igitur, cuius figurã est? Simplicis figurã. Quia non potest diuidi in partes significatiuas.

Quotuplex est ordo præpositionũ? Triplex. Præpositiuus postpositiuus, Communis.

Quis est ordo Præpositiuus? Qui præpositionem in constructione semper debere postponi ostendit, vt ad, ab.

Quis est ordo postpositiuus? Qui præpositionem in constructione semper debere postponi ostendit: vt tenus, versus.

Quis est ordo Communis? Qui præpositionem in constructione modo præponi modo postponi debere ostendit: vt cum, per, propter.

Ad igitur cuius ordinis est? Præpositiuus. Quia semper in

DE EROTEMATIS PRÆPO.

construptione præponitur.

Casus præpositionum quot sunt? Tres, Actūs & Ablatiuus, & nonnunquam genitiuus.

Præpositiones genitiuō deseruiētes quot sunt? Tres. Pridie, Postridie, Tenus.

Præpositiones actō deseruiētes quot sunt? Triginta & octo. Ad, apud, ante, aduersus, aduersum, cis, citra, circiter, circum, circa, contra, erga, extra, inter, intra, infra, iuxta, ob, pone, per, prope, propius, proxime, pridie, postridie, procul, post, penes, præter, propter, supra, secundum, secus, trans, vsque, ultra, versus, versum.

Præpositiones ablatiuo casui deseruiētes quot sunt? Quindecim: A, ab, abs, absque, cum, coram, clam, de, è, ex, pro, præ, palam, sine, tenus.

Præpositiones accusatiuo vel ablatiuo deseruiētes quot sunt? quatuor. In, sub, super, subter.

Præpositiones inseparabiles (hoc est, quæ nusquam nisi in cōpositione reperiūtur) quot sunt? Sex: an, cō, dis, di, re, se.

Ad igitur cui casui deseruit? Accusatiuo, quoniam tali casui semper apposita reperitur.;

✦ De Erotematis Aduerbiorum. Cap. X.

Vbi, quæ pars orationis est? Aduerbiū.

Quid est aduerbiū? Pars orationis indeclinabilis, quæ addita verbo, significationē eius aut complet, aut mutat, aut minuit. Vt iam faciam: non faciam: parum faciam.

Vnde dicitur aduerbiū? quasi ad verbum, quoniam verbo semper fere adiungi desiderat.

Aduerbio quot accidūt? Tria: Species, Figura, Significatio.

Species aduērbiorum quot sunt? Duæ sicut in nomine. Primitiua, vt nuper. Deriuatiua, vt nuperrime.

Vbi, cuius speciei est? Primitiua, neque enim habet aliquid vnde deriuetur quod sit antiquius.

Figuræ Aduērbiorū quot sunt? Duæ sicut in nomine. Simplex, vt ecce. Composita; vt eccum.

LIBER TERTIVS

Vbi, igitur cuius figuræ est? Simplicis figuræ, neq; enim potest diuidi in partes significatiuas.

Significationes aduerbiorum quot sunt? Innumera.

Numeralis: vt semel, bis, ter, quater, quinquies, sexies.

Temporalis. vt hodie, cras, perendie, heri, nuper, aliquando, olim, iam, tunc, manè, fero, semper.

Localis: vt hic, iihic, illic. Huc, isthuc, illuc.

Negatiua: vt non, haud, minimè, nullatenus.

Affirmatiua: vt etiam, profecto, nimirum.

Optatiua: vt o, si, vtinam.

Demonstratiua: vt en, ecce.

Ordinatiua: vt continuo, deinde, deinceps.

Interrogatiua: vt cur? quare? quamobrem? nunquid?

Dubitatiua: vt fors, forte, fortassis, fortasse, forsan, forsitan.

Vocatiua: vt o, heus, o ho.

Discretiua: vt seorsum, diuisim, bifariam.

Congregatiua: vt simul, vnà, pariter.

Iuratiua: vt à depol, mehercule, mecastor.

Hortatiua: vt eia, age, agedum, agite.

Intensiuua: vt valde, penitus, vehementer.

Remissiua: vt sensim, paulatim, pedetentim.

Diminutiua: vt bellè, argutulè, clanculum.

Comparatiua: vt magis, melius, fortius.

Superlatiua: vt maximè, optimè, fortissimè.

Similitudinis: vt ceu, sicut, tanquam.

Quantitatis: vt multum, parum, minimum.

Qualitatis: vt bene, docte, sapienter.

Vbi, igitur cuius significationis est? Localis.

✦ De Erotematis Interiectionum. Cap. XI.

Heu, quæ pars orationis est? Interiectio.

Quid est Interiectio? Pars orationis indeclinabilis, affectum mentis incondita voce significans.

Vnde dicitur interiectio: Ab interijciendo, eo quòd alijs partibus orationis interijciatur.

Interiectioni quot accidunt? Sola Significatio.

DE EROTEMATIS CONIUNCT.

Significationes interiectionum quot sunt: Plures.

Lugentis. vt heu, heu, hei.

Dolentis: vt hei, ah.

Exultantis: vt euax, vach, oh.

Timentis: vt hei, ah.

Admirantis, vt pape.

Exclamantis: vt proh, vah.

Ridentis: vt ha-ha, he, hoe.

Deridenti: vt hui.

Silentis: vt aut, si, st.

Laudantis. vt euge.

Vitantis: vt apage, gesis, apagete.

Vocantis: vt io, oh.

Deprehendentis: vt at at.

Heu cuius significationis est: lugētis.

✦ De Erorematis Coniunctionum. Cap. XII.

T, quæ pars orationis est: Coniunctio.

EQuid est Coniunctio? Pars orationis indeclinabilis cōnectens ordinansq; sententiam.

Vnde dicitur Coniunctio: Ab eo quod coniungat, & orationi pro vinculo interponatur.

Coniunctioni quot accidunt: Tria. Figura, Ordo, Potestas, siue species, siue significatio.

Figuræ Coniunctionis quot sunt? Duæ sicut in nomine. Simplex, vt at. Composita: vt atq; etenim.

Et, cuius figuræ est: Simplicis figuræ.

Ordo Coniunctionis quotuplex est? Triplex. Quædam enim semper præponuntur: vt & ac, at, ast, aut, vel, nec, ne, neq;. Quædã semper postponuntur. vt q;, ne, ve, quidem quoq;, autẽ, vero, enim. Quædã modo præponuntur, modo postponuntur: vt atq;, igitur, itaque, quoniã, quia, etsi.

Et, cuius ordinis est: Præpositiui.

Potestates Coniunctionis quot sunt? Complures. Copulatiua, quæ sensum & verba coniungit. vt, &, q;, atq;, quoq;, autem, vero, quidem.

LIBER TERTIVS

Disiunctiua, quę quamuis dictiones coniungit, sensum tamen disiunctum habet: vt aut, vel, ve, siue, seu.

Subdisiunctiua est, quę voce disiuncta vtrunq; adesse significat vel simul, vel discretę: vt, Alexander siue Paris dormit, vel legit tota die.

Causalis, quę causam continuationis explanat: vt quoniam nam, namque, enim, vt.

Collectiua siue illatiua, quę superiora colligit: vt igitur, ergo, itaq;, quare, quapropter, quamobrem.

Dubitatiua, quę dubitationem aliquam cum interrogatione significat: vt an, ne, necne.

Aduersatiua, quę aduersam sententiam sequenti aut precedenti monstrat: vt licet, quanquam, quamuis, etsi, saltem.

Approbatiua, quę rem aliquam approbat, vt si: siquidem, quando, quandoquidem, nam, quidem.

Completiua, quę ornatus causa, aut metri necessitate ponitur, vt quidem, enim, namq;, verò.

Causalis rursus diuiditur, in Cōtinuatiuam, Subcōtinuatiuā Adiunctiuam, Effectiuam.

Continuatiua est, quę continuationem & consequentiam rerum significat: vt si, cūm, dum, vbi.

Subcontinuatiua est, quę causam continuationis ostendit cum essentia rerum, vt quoniam, quia.

Adiunctiua est, quę verbis subiunctiuis adiungitur: vt, si, vt, cum, vbi, quando.

Effectiua est, quę reddit causam effectus: vt enim, nā, namq;. Et, cuius potestatis est: Copulatiuę.

✚ De partibus orationis quę alię pro alijs & pro se inuicem ponuntur. Cap. XIII.

QUę partes orationis alię pro alijs ponuntur? Omnes fere, quemadmodum quę sequuntur.

Nomen pro participio: vt sibilus pro sibilans.

Nomen pro aduerbio: vt, recens pro recenter.

Nomen pro interiectione. Vt infandum voce incondita.

Nomen pro coniunctione: vt quare, quamobrem.

DE EROTEMATIS SYNTAX.

Pronomen pro nomine proprio: vt Ego, pro Antonius.

Pronomen pro aduerbio: vt Hoc, pro huc.

Pronomen pro coniunctione: vt Ideo, pro propterea.

Verbum pro nomine: vt Amare, pro amore. Viuere, p̄ vita.

Verbum pro aduerbio: vt Amabo, sodes.

Verbum pro interiectione: vt Age, agite.

Verbum pro coniunctione: vt Licet, licebit.

Participium pro nomine: vt Sapiens, diligens.

Participium pro aduerbio: vt Horrendum, pro horrēdē

Præpositio pro aduerbio: vt Coram, palam.

Præpositio pro interiectione: vt Prò, à.

Præpositio pro coniunctione: vt Propterea, quapropter

Aduerbium pro nomine: vt Satis est. Abundè est.

Aduerbiū pro coniunctione: vt Quando, pro quoniā.

Coniunctio pro aduerbio: vt Cūm, pro quando.

Coniunctio pro interiectione: vt At.

Quæ partes orationis ponuntur inuicem pro seipsis: Omnes fere.

Nomen pro nomine: vt Dardanius pro Dardanius.

Verbum pro verbo: vt Populo pro populo.

Participium pro participio: vt Profusus, p̄ profundens.

Præpositio pro præpositione: vt In pro contra.

Aduerbiū pro aduerbio: vt Hic loci, pro tunc temporis.

Coniunctio pro coniunctione: vt Vel pro &.

¶ De Syntaxi & orationis constructione.

Cap. XIII.

Quid est Syntaxis? Scientia, qua bona constructio à mala dignoscitur.

Vnde dicitur Syntaxis? A syn, quod est con: & tafso, ordino: a quo est taxis: quasi coordinatio.

Quid est constructio? Congrua dictionum ordinatio, congruam perfectamq; sententiam demonstrans.

Quid est oratio? Est, vt Scaurus definit, ore missa, & per dictiones ordinata pronuntiatio.

Quotuplex est oratio? Quadruplex. Perfecta, qua p̄ci fere

LIBER TERTIVS

Etum sensum in animo auditoris generat: vt Ego amo Deum. Imperfecta, quæ imperfectum sensum in animo auditoris generat: vt si Deum amaueris. Finita, in qua verbum finitum ponitur: vt Ego amo. Infinita, in qua verbū infinitum ponitur, vt Me amare.

Quid est figura constructionis? Est aliqua ratione nouatus descendendi modus, qui circa Grammaticas constructiones versatur.

Euocatio, est reductio tertiæ personæ ad primam vel secundam: vt Ego Antonius lego, tu Ioannes audis. Et requiruntur quatuor in Euocatione: Persona euocans, Persona euocata, Remotio copulæ, & verbum cõueniens cum persona euocante.

Appositio, est immediata duorum substantiuorum coniunctio, quorum alterum exponit alterum: vt Miratur moalem Aeneas magalia quondam. Et requiruntur duo in appositione: Dictio apponens, & dictio appositæ.

Prolepsis, est attributio proprietatis toti in suas partes diuisio: vt Interea Reges ingenti mole Latinus. Et requiruntur quinque in Prolepsis, hoc est, Totum, Partes, Distributio partium, Proprietas, & Ordo.

Syllepsis, est diuersarum dictionum sub plurali proprietate conceptio: vt Ego & tu docti legimus. Et requiruntur quinque in Syllepsis, hoc est, Dictio concipiens, Dictio concepta, Copulatiua coniunctio, vel præpositio Cum, Verbum vel nomen adiectiuum numeri pluralis, Proprietas concordans cum dictione concipiente.

Zugma, est vnius proprietatis ad diuersas clausulas facta redditio: vt Ego & tu & Cicero scribit. Et requiruntur tria, hoc est, Plura substantiua, Copulæ, Proprietas quæ conueniat cum propiori substantiuo.

Antiprosis, est casus pro casu positio sub aliqua proprietate vt Urbem quam statuo vestra est. Et requiruntur tria, hoc est, Vnum subiectum, Vna proprietas, & quod ponatur casus pro casu.

Synthesis, est attributio proprietatis vni vel pluribus copulatis, quod fit non gratia vocis, sed significati: vt Pars in frustra secant. Et requiruntur tria, hoc est, Vnum subiectū vel plura copulata, Proprietas, & Attributio proprietatis concordans cum significato, & non cum voce.

Synecdoche, est attributio partis ad totum sub proprietate verbi vel participij, vel nominis adiectiui. vt Expleri mētem nequit, Nuda genu, nudoq; sinus collecta fluentes. Et requiruntur tria, hoc est, totum, proprietas, & pars in accusatiuo posita.

✠ LIBER QVARTVS DE CONSTRUCTIONE OCTO PARTIUM ORATIONIS.

☉ De Constructione verborum Actiuorum Caput primum.

Verba partim sunt personalia, partim impersonalia. Personalia sunt, quæ habent numeros & personas. Impersonalia, quæ carent numeris & personis. De quibus postea.

Personalia rursus in quinque genera diuiduntur. Actiuum, Passiuum, Neutrum, Commune, Deponens.

Actiuum verbum est illud quod desinit in o, & habet passiuum in or, & exigitante se; nominatiuum in persona agentis vel facientis, & accusatiuum in persona patientis. Eius complures sunt species.

P R I M A species verborum Actiuorū est, quæ post se construuntur cum accusatiuo tantum. Qualia sunt.

Amo, as, aui. Por amar con passion: vt Ego amo filium.

Redamo, as. Amar en retorno: vt Ego redamo amātē me.

Deamo, as. Por amar cō mucha aficiō: vt Teren. Deamo te.

Adamo, as, aui. Por amar como enamorado: vt Mater filiū amat quasi admet.

Diligo, is, dilexi. Por amar con razon y eleccion: vt Ego diligo res honestas.

LIBER TERTIVS

- Colo** (colis colui. Por amar al mayor en dignidad: vt Ego colo Principes terræ.
- Colo**, is, colui. Por labrar o afeytar, o morar: vt Colo agros colo faciem, colo domum.
- Trahe**, trahis, traxi. Lleuar, o traer por fuerça: vt Trahe me post te.
- Duco**, is, xi. Por lleuar o traer guiando. Teren. Duc me ad illam.
- Deduc** o, is. Por acompañar a otro dende su casa: vt Deduc me in forum.
- Reduc** o, cis. Por acompañar a otro hasta su casa: vt Reduc me domum.
- Deduco**, is: echar las naues al agua. Verg. Deducunt socij naues.
- Subduco** subducis. Por sacar las naues del agua. Vergilius: Subducite naues.
- Ago**, is. Por lleuar delante de si: vt Capellas protinus ago.
- Ago**, is. Por lleuar la bestia caualgando: vt Ago mulam.
- Vehe** vehis. Por lleuar o traer encima de si: vt Vehe me humeris.
- Porto**, as. por lleuar o traer en su cuerpo: vt porto pecunias
- Fero** fers. **Gero** geris. **Baiulo**, as. Aquello mismo: vt Fero libros.
- Incho** o, as, aui. Por començar. Vergilius: Nil altum mens inchoat.
- Incipio**, is. Por començar como quiera: vt Incipio legere, & incipio rem arduam.
- Ineo**, is, iniui. Por començar alguna cosa notable: vt Ineo amicitiam tecum.
- Disco** diicis didici. Por aprender algo de nueuo: vt Disco prima elementa.
- Edisco** ediscis edidici: Por aprender algo de coro: vt Edidici Vergilium.
- Dedisco** dediscis dedidici. Por olvidar lo deprendido: vt Dedidicit pacem,

DE VERBIS ACTIVIS.

- Oppugno oppugnas oppugnaui. Por combatir algun lugar: vt Oppugnaui oppidum.
- Impugno impugnas impugnaui. Aquello mismo: vt Impugnaui hostes.
- Propugno, propugnas, aui. Por defender lo combatido: vt Propugnat urbem.
- Expugno expugnas. Por tomar por combate: vt Expugnaui arcem.
- Capio capis. Por tomar queriendo, o no queriendo: vt Cepi voluptatem, cepi molestiam.
- Sumo sumi sumpsi. Por tomar por nuestra voluntad: vt Sumpsi negotium.
- Paco pacas pacauit. Por apaziguar a los vencidos: vt Scipio pacauit Libyam.
- Pacifico, pacificas, aui. Por aquello mismo, o hazer paz: vt Pacificauit urbem.
- Placo placas placauit. Por amansar al ayrado: vt Ego placauit illum.
- Lasso lassas lassauit. Por fatigar lo que tiene anima: vt Ego lassabo hominem.
- Laxo laxas laxauit. Por afloxar lo apretado: vt Laxabo vincula.
- Abdico, as, aui. Por desheredar al hijo en la vida, vt Terentius. Generum abdicat.
- Exhæredo, as, aui. Por desheredar en la muerte, vt Exhæredauit filium.
- SECVNDA verborum Activorum species est, quæ præter Accusatiuum construuntur etiam cum Genitiuo vel Ablatiuo, vt Impleo granarium frumenti vel frumento. Qualia sunt hæc.
- Impleo impleo. Repleo repleo. Compleo compleo. Por hinchir alguna cosa.
- Accuso, as. Por acusar en juyzio, o fuera del, vt Accusabo te criminis vel crimine.
- Incuso incusas. Por reprehendiendo quejarse de alguno,

LIBER QVARTVS

vt Hic inculsat matrem.

Postulo postulas. Por demandar en iuzio, vt Postulabo te apud iudicem homicidij, vel homicidio.

Damno, as. Por condenar, o obligar. Vergil. Damnabis tu quoq; votis, vel votorum.

Emo, Redimo, Paro, Comparo. Por comprar, vt Emo librum tanti, vel tanto precio.

Vendo, is. Venundo, as. Distraho, is. Por vender, vt Vendidi pluris & maiori precio.

Aestimo, as. Taxo, as. Apprecio, as. Por apreciar, vt Aestimo centum aureis, vel quanti tu.

Animaduertendum est, quod verba precium significantia construuntur cum ablatiuo precium denotante: praterquam cum his genitiuis, tanti, quanti, pluris, maioris, minoris, tantidem, quantidem, quãtiuis, quantilibet, & quod Verg. dixit. Non assis faciunt, & Catullus Veronensis, Omnes vnus estimemus assis.

TERTIA verborum Actiuorum species est, quæ prater accusatiuum, construuntur etiam cum datiuo. Qualia sunt hæc.

Do, das, dedi. Por dar como quiera, vt Do tibi pecunias.

Dono donas donauit. Por dar gracioso y de balde, vt Dono tibi vestes.

Dedo dedis, didi. Por dar se à si mesmo, vt Hostes dedunt se victori.

Præpono, is. Præfero, fers. Antepono, is. Por preferir: vt Præpono te Homero.

Commodo, as. Por prestar lo mesmo que se torna, vt Commodo tibi equum.

Mutuo, as, aui. Por prestar lo que se torna en especie, vt Mutua mihi nummos.

Loco, as, aui. Por dar algo por alquiler, vt Tu locasti mihi domum, vel mulam.

Conduco, is, conduxit. Por tomar algo por alquiler, vt Tu conduxisti à me tabernaculum.

DE VERBIS ACTIVIS.

Suadeo, es, suasi. Por induzir y atraer por razones, vt Ego suasi tibi honesta.

Persuadeo, es, persuasi. Por induzir con effecto, vt Ego persuasi tibi turpia.

Dico, dicis, dixi. Por dezir, o hablar artificiosamente, vt Tu dixisti mihi sententiam.

Edico, is, edixi. Por mandar como juez, o principe, vt Praetor edixit omnibus legem.

Indico, is, xi. Por denunciar con solenidad, vt Romani indixerunt Veris bellum.

Credo, is, credidi. Por prestar, o confiar, vt Credidisti decatori nummos.

Cōmendo, as. Por encomendar, vt Ego rogo commendes regihominem.

Committo, committis, commisi. Por cometer, o encomendar, o confiar, vt Committe mihi hæc.

Consulo, consulis, consului. Por consejar algo a alguno, vt Consulo filio utilia.

Facio facis feci. Por hazer lo que passa en materia de fuera, vt Feci tibi opus.

QUARTA verborum Activorum species est, quæ præter accusatiuum principalem construuntur cum altero accusatiuo minus principali. Qualia sunt quæ sequuntur.

Doceo, doces, docui. Por enseñar, vt Tu docuisti me grammaticam & dialecticam.

Dedoceo, dedoces. Por demostrar ser falso lo enseñado, vt Ego dedoceo te vitia.

Moneo, es. Por amonestar aconsejando, vt Monuisti me iusta, Admoneo, admones. Por traer algo a la memoria de otro, vt Ego admonuite utilia.

Oro, oras, oraui. Por rogar al mayor, vt Miseri orant principes veniam.

Rogo, as. Por rogar al yqual, vt Amicus rogat amicum opes.

LIBER QVARTVS

- Interrogo, as, aui:** por preguntar, vt Interrogas me quaestio-
nem arduam.
- Flagito, flagitas, flagitau:** por demandar con importuni-
dad, vt Flagito te libros.
- Posco, is, poposci:** por demandar lo honesto, vt Posco te
rem honestam.
- Postulo, as, aui:** por demandar requeriendo en iuyzio, vt
Postulo te pecunias.
- Peto, is, ini:** por demandar rogando, vt Peto te rem factu fa-
cilem.
- Induo, is. Vestio, i:** por vestir, vt Vestiam te vel induam te di-
ploidem. **Exuo, is. Spolio, as,** por despojar, vt Exuam te,
spoliabo te vestem.
- Cingo, cingis, cinxi. Accingo, gis, accinxi. Succingo, gis,**
succinxi, por ceñir, vt Succinxisti me ensem.
- Calcio, as:** por calçar, vt Calciabo te soleas, vel cothurnos.
Excalcio, as: por descalçar, vt Excalcabo te omnia, quæ
alius calciauit.
- Quinta species verborum Actiuorum est,** quæ præter accu-
satiuum construuntur cum ablatiuo sine præpositione,
vel potius cum effectiuo, qualia sunt hæc.
- Dono donas donau:** por dar insignias de honrra, vt Ego
donabo te corona laurea.
- Spolio, as, aui:** por despojar de alguna cosa, vt Tu me spolia-
sti exuisti.
- Satio, as, aui. Saturo, as, aui:** por hartar, vt Ego satiaui te ci-
bo, & saturaui te pane.
- Onero, as, aui:** por cargar. **Exonero, as, aui:** por descargar,
vt ego exonero te fasce.
- Peto, is: pro percutio, is:** por herir, vt Verg. Malo me Galas-
tea perit.
- Afficio, is, eci:** pro eo quod est in bonum siue malū aliquid
facere. Afficio te voluptate. Yo te hago plazer. Afficio
te muneribus. Yo te hago beneficios.
- Afficio te molestia. Yo te hago pesar. Afficio te iniuria.**

DE VERBIS ACTIVIS.

Yote hago injuria.

Muto, mutas, mutauit, por trocar vna cosa por otra. vt Muta uit glandem arista.

Priuo, as, aui. por priuar o quitar algo. vt Tu me priuasti multis bonis.

Leuo, as. Subleuo, as, ui. por aliuar. vt Ego hoc te fasce leua bo

SEXTA verborū Activorū species est, quæ præter accusatiuum; construuntur cum ablatiuo & præpositione à, vel ab. Qualia sunt hæc.

Abstineo, es: por se refrenar de las injusticias. vt Ego abstineo me ab iniuria.

Contineo, es, por se refrenar de los deleytes, vt Fac contineaste à voluptate.

Accipio accipis accepi: por recibir como quiera, vt Accipiat te commoda & incommoda.

Suscipio, is: por tomar a su cargo, vt Omnia negotia suscipio à te.

Recipio, pis: por recibir, o recobrar, vt ego recepi à te libros omnes.

Eripio, pis: por librar, o arrebatat, vt Tu eripis me à malis, & ego à te pecunias.

Amoueo amoues: por quitar de alguna cosa, vt Amoueo obsecro à me manum.

Aufero, aufers: por aqueilo mesmo, vt Aufer à me opprobrium & contemptum.

Auerto, is, auerti: por boluer se de alguna cosa, vt Auerte oculos à vanitate.

✦ De verbis Passiuis. Cap. II.

PAssiuum verbum est illud, quod desinit in or, & habet actiuum in o, & exigit ante se nominatiuum pro persona patienti, & ablatiuum cum præpositione à vel ab, vel datiuum pro persona agentis vel facientis, vt Deus amatur à

LIBER QVARTVS

me vel mihi. Et eius tot sunt species, quot diximus esse in verbo actiuo. Sed animaduertendum est, quòd cùm mutamus verbum actiuum in passiuum, casus cum quo verbum constructitur, post accusatiuum principalem non mutatur. vt Impleo granarium frumenti vel frumento: Granarium impletur à me frumenti vel frumento. Do tibi pecunias: Pecuniæ dantur tibi à me. Doceo te grammaticam: Tu doceris à me grammaticam. Dono te corona: Tu donaris a me corona. Audio ex te grammaticam: Grāmatica auditur a me ex te. Animaduertendum est quoque, verba reciproca, & quæ dicuntur vocatiua, qualia sunt, scribor, habeor, iudicor, prædicor, agnoscor, dicor, vocor, nominor, appellor, nuncupor, & similia, construuntur post se eodem casu, cum quo ante se construuntur. vt Scribor fortis, vocor Antonius.

De verbis Neutris. Cap. IIII.

Neutrum verbum est illud, quod desinit in o, & non habet passiuum in or. vt seruiο seruis. Eius complures sunt species.

PRIMA species verborum Neutorum est, quæ post se construuntur cum genitiuo vel ablatiuo. vt Careo pecuniaram vel pecunijs. Cuiusmodi sunt quæ sequuntur.

Careo cares. Por no tener lo que desicamos. vt Ego careo tui, tu cares pecunijs.

Egeo eges egui. Indigeo, es, indigui. Por auer mēester, vt Egeo salutis, & salute.

Abundo, as. Redundo, as. Por abundar, vt Abundo diuitiarum. & diuitijs.

Sto, stas. Consto, as. Por costar, vt Hic liber stat tanti, quanto precio tu emisti.

Satago, gis. Por estar sollicito y congoxoio, vt Hic satagit rerum suarum. & rebus suis.

Abstineo, abstines. Por se refrenar, vt Abstineo irarū. & ab iracundia.

DE VERBIS NE VTRIS.

SECUNDA species verborum Neutorum est, quæ post se construuntur cum datiuo. Qualia sunt quæ sequuntur. Cedo cedis cessi. Por dar a otro la ventaja, o mayoria, vt Cedo maiori.

Pareo, pares. Obedio, obedis. Obtempero, as. Por obedecer, vt Paret amor dictis.

Consulo, is. Prouideo, es. Prospicio, is. Caueo, es. Por proouer, vt Pater consulit filio.

Placeo, es. Por aplazer. Displiceo, ces. Por desagradar, vt Ego placeo tibi, Tu displices mihi.

Occurro, is. Obuio, as. Por salir al encuentro y a recibir, vt Ego occurram tibi.

Fauo, es. Studeo, es. Aspiro, as. fauorecer, vt Tu faues mihi. Seruio seruis. Por seruir como seruo, vt Seruus frugi seruit domino fideliter.

Inseruio inseruis. Por hazer lo que alguno quiere, vt Fac inseruias mihi.

Parco parcis. Ignosco ignoscis. Por perdonar, vt Ego parco tibi, vt ignoscas mihi.

Noceo noces. Officio, is. Por empecer, vt Non noceas mihi, ne ego officiam tibi.

Doleo doles. Por doler lo que trae dolor, vt Hoc vulnus non dolet mihi.

Indulgeo, es. indulsi. Por dar obra o regalar, vt Indulgeo literis & filio.

Insto, as, institi. Por dar priestia, vt Noli instare mihi.

Supplico, as, aui. Por rogar humilmente, vt Ego supplico tibi: & tu regi supplica.

Hæreo, es. Adhæreo, es. Por se allegar, vt Ego hæreo tibi, & adhæres mihi.

Illudo, is, illusi. Insulto, as, aui. Por burlar escarnesciendo, vt Tu illudis capto.

Invidco, es. Por auer embidia, vt Omnibus inuideas, inuide, nemo tibi.

Impono, nis, imposui. Por enganar, vt Facile est barbaro

LIBER QVARTVS

Imponere regi.

Incesso, incesis incesi. Por acometer, vt Regibus incesit magno discordia motu.

Inuado, is. Por lo mesmo, vt Tāta inuasit cupiditas plarisq̃.

Incumbo, is, bui. Por poner las fuerças en algo, vt Validis incumbite remis.

Volo vis, cum bene iunctum. Por querer bien, vt Non tibi vult qui accusat.

Cupio, is, cum bene iunctum. Por lo mesmo, vt Quod bene cupio Glycerio.

Timeo, times, timui. Por temer que no venga mal a otro, vt Pater timet filio.

Metuo metuis, Por lo mesmo, vt Inopi metuens formica senecta.

TER TIA verborum Neutorum species est, quæ post se construuntur cum ablatiuo sine præpositio ne: vel potius cum effectiuo. Qualia sunt.

Fragro, as. Por oler dādo de si olor, vt Redolentq̃ thymo fragrantia mella.

Flagro, as. Por encēderse, vt Flagratq̃ cupidine currus.

Ardeo, es. Por arder, vt Ardet amore pari, qui scit se amari

Exardeo, es, exarsi. Por mucho arder, vt His dictis subitas exarsit in iras.

Aestuo, as. Por hauer mucho calor, vt Oceanus lunaribus aestuat horis.

Caleo, es. por escalētar se, vt ego caleo febrī, tu cales amore

Frigeo friges. Algeo alges, Por enfriarse, vt Tu friges dio, ego algeo pluuiā.

Fluo, is. Mano, as. Por correr, o manar, vt Locus fluit lacte, & fons manat aqua.

QVART A verborum Neutorum species est, quæ post se construuntur cum ablatiuo & præpositione a, vel ab, ad similitudinem verborum passiuorum in persona agente vel faciente: ante se vero exigunt nominatiuum personæ patientis. Qualia sunt hæc.

DE VERBIS NEUTRIS.

- Exulo, as,** por ser desterrado: vt Homicidæ exulant à præ-
tore.
- Vapulo, as,** por ser herido: vt Discipuli vapulât à magistro.
- Veneo, is,** veniui vel veni: por ser vendido: vt Serui veniunt
à mangone.
- Fio, fis,** factus sum: por ser hecho: vt Templum fit ab archis-
recto.
- Liceo, es,** ser puesto en precio o en almoneda: vt Liber licet
à me.
- Quinta verborũ Neutorũ** species est, quæ post se cum nul-
lo casu construuntur nisi media præpositione: vt **Ego via-
uo in vrbe.** Qualia sunt quæ sequuntur.
- Viuo, is,** por viuir: vt **Viuat Gabijs,** vt dixit in vrbe.
- Eo, is,** iui, por yr. **Adeo, is,** por yr a lugar, o a persona: vt
Adeo urbem, adeo Antonium.
- Obeo, obis,** por morir. **Exeo, is,** por salir de lugar: vt **Obijt
& exiuit de vita.**
- Nato, as,** por nadar. **Enato enatas,** por salir a nado: vt **Natat
in flumine, & enatat.**
- Sto stas,** por estar en pie. **Sedeo sedes:** por estar assentado:
vt **Ego sto, tu sedes.**
- Salio, falis,** por saltar. **Salto saltas:** por baylar, o dançar: vt
Ego salio, tu saltas.
- Ambulo, as,** por andar. **Deambulo, as,** por passarse: vt **An-
te cœnam deambulo.**
- Incedo incedis,** por andar cõ pompa y aparato: vt **Ast ego
quæ diuum incedo regina.**
- Sapio sapis,** por saber. **Desipio desipis,** por enloqueserse:
vt **Modo sapit, modo desipit.**
- Resipisco, resipiscis,** por tornar en su seso el que enloques-
cio: vt **Resipiscit ex phreniti.**
- Contendo contendis.** **Certo, as.** **Pugno, as,** por pelear o
contender: vt **Contendo tecum.**
- Concurro concurris,** por encõtrarse con otro: vt **Noli con-
currere mecum.**

LIBER QVARTVS

Constituo constituis constitui, por concertarse con otro, vt ego constitui cum illo.

Attineo attines, pertineo, es, por pertener: vt Hoc attinet siue pertinet ad me.

Animaduertendum est, hoc verbum Sum esui, post se construi cum nominatiuo: vt Ego sum Antonius. Cū genitiuo: vt Virtus est hominis. Cum datiuo: vt Tu es mihi magister. Cum septimo casu: vt Vir est singulari eloquentia. Cū hoc nomine opus, omnibus fere casibus iūgi potest.

Sunt præterea quædam alia verba, quæ dicuntur substantiua, desiderantia post se casum similem præcedenti: vt Existit inutilis, extat incorruptus, manet immortalis, viuit fœlix, & similia.

Sunt & alia, quæ cum sint intransitiua, reciprocantur tamē: vt Incedo tristis, ambulo lectus, euado doctus.

Præterea verba illa quæ dicuntur neutra transitiua, iudicio meo nihil habent quod illis repugnet, cur non dicamus actiua: cum etiam si natura repugnaret, sermo idcirco non deberet esse mæcus. Nam si recte dicitur, Comederūt Iacob, & Domus tuę zelus comedit me, recte quoque dicet Iacob, Ego sum comesus sicut & Iuuenalis dixit. Et cito rapturus de nobilitate comesa, Quod superest.

Præterea verba quæ dicuntur ad solam naturam pertinere ego non video cur non recipiant omnes numeros & per sonas: vt Ego non sereno, ego non grandino.

Præterea nullum esse verbum actiuum, quod nō possit esse absolutum, si post se cum nullo casu construatur: vt si dixeris, Ego amo.

Præterea verba neutra posse construi cū accusatiuo rem verbi significante: vt Ego viuo vitam eo iter, ambulo viā serui seruitutem, furio furorem, certo certamen, pugno pugnam, pecco peccatum.

Præterea nullū esse verbū, quod non cū accusatiuo vel ablatiuo significante tēpus, indifferenter construi possit.

DE VERB. DEPONENT.

Præterea complura esse verba neutra absoluta, quæ figuratè accusatiuo iungi possunt: vt Depereo virginẽ, & Corydon ardebat Alexin. Illa quoque ex idiomate sermo: nis Latini dicuntur. Hoc latet me. Nescio quis me manet exitus, & Olet vnguentum, sapit picem, & similia.

Omnia etiam verba neutra posse iungi datiuo significanti illum cuius voluptati, aut molestiæ: damno, aut commo- do, aut deniq; cuius gratia aliquid fit. Vergil. Cui pendere sua patereris in arbore poma.

✦ De verbis Deponentibus. Cap. IIII.

DEponens verbum est illud quod in or desinit, & non habet actiuũ in o, retinetq; tamen actiui significatio nẽ: vt Ego loquor verba. Eius cõplares sunt species.

PRIMA species verborum Deponentium est, quæ post se cõstruuntur cũ genitiuo. Qualia sunt quæ sequuntur.

Misereor misereris. Por auer misericordia: vt Miserere ani mi non digna ferentis.

Obluiscor obliuisceris, oblitus sum. Por oluidarse: vt quis malorum non obliuiscitur?

Reminiscor, eris. Recordor, aris. Por recordarse: vt Remi niscere bonorum.

SECUNDA verborum Deponentium species est, quæ post se construuntur cum datiuo. Qualia sunt hæc.

Opitulor, aris. Auxilior, aris. Por ayudar. vt Op itulare mi hi auxiliabor tibi.

Suffragor, garis. Por ayudar con el voto: vt Rogo te, suf- fragare mihi.

Refragor, aris. Por estoruar con el voto: vt Peto à te, ne re- frageri mihi.

Patrocinator, aris. Por defender en juyzio: vt Ego patroci- nabor tibi.

Adulor, aris. Assentor assētaris. Palpor, aris. Por lisonjear: vt Ne aduleris malo.

Blandior blandiris. Por aquello mismo, o halagar: vt Cur blandiris potentiore?

LIBER QVARTVS

Gratulor, aris. Por auer plazer del bien de otro: vt **Gratulor tibi fortunis aucto.**

Iraſcor iraceris. Por se eſañar de otro: vt **Tibi pol iratus ſum Philumena.**

Aſſentior aſſentiris. Por ſentir y conſentir con otro: vt **Senatus mihi aſſenſus eſt.**

Inſidior, aris Por aſſechar a otro: vt **lupus inſidiatur ouibus**
Obſequor obſequeris. Por obedecer: vt **Ego obſequor tibi: vt obſequar mihi.**

TE RTIA verborum Deponentium ſpecies eſt quæ poſt ſe conſtruuntur cum accuſatiuo. Qualia ſunt hæc.

Solor, aris. Conſolor, aris. Por conſolar: vt **Solare egenum conſolare orbum.**

Execror, aris. Abominor, aris. Detector, aris. Auerſor, aris.
 Por maldezir: vt **Execror te.**

Sequor, eris, ſequutus ſum. Por ſeguir: vt **Sequere Italiam ventis.**

Conſequor, eris, ſequutus ſum. Por alcançar: vt **Conſequor id, quod volo.**

Fateor, eris. Por cõfeſſar por ſu volũtad: vt **Fateor fatẽda.**

Confiteor confiteris. Por conſeſſar ſin ſu voluntad: vt **Cõſfiteor conſitenda.**

Diffiteor diffiteris. Por no conſeſſar o negar: vt **Diffiteor neganda.**

Precor, aris. Por rogar: vt **Sæpe precor mortem.**

Deprecor, aris. Por rogar, o abominar: vt **Mortem quoq; deprecor idem.**

Demereor demereris. Por obligar por beneficio: vt **Demereor amicum.**

Cauſor, aris. Por traer ocaſion, o achaque: vt **Locum immeritum cauſatur.**

Aemulor, aris. Imitor aris. Por remedar: vt **Aemulor patrẽ Imitor matrem.**

Quarta verborum Deponentium ſpecies eſt, quæ poſt ſe conſtruuntur cum ablatiui, ſiue ſeptimo caſu. Qualia

DE VERBIS DEPONENT.

sunt hæc quæ sequuntur.

Lætor, aris. Delector, aris. Por se alegrar: vt Lætor meis rebus, & delector tuis.

Vtor, eris. Por vsar: vt Rogo te, vttere meis omnibus rebus. Potior potiris. Por alcançar lo deseado: vt Optata Troës potiuntur arena.

Vescor, eris. Por comer: vt Capræ vescuntur frondibus.

Fungor, eris. Por vsar de officio: vt fungor meo munere.

Fruor, eris. Por gozar de algo: vt fruimur honestis, & quæ sunt propter se expetenda.

QUINT A verborum Deponentium species est, quæ post se cum nullo casu construuntur, nisi media præpositione.

Qualia sunt hæc quæ sequuntur.

Iocor iocaris. Por burlar de palabras: vt Cicero iocatus est in Antonium.

Grassor grassaris. Por saltar para robar: vt Clodius grassabatur per urbem.

Castrameter, aris. Por assentar real: vt Cæsar castrametatus est in alpihus.

Labor laberis. Por caer o resbalar deslizando: vt Caue labaris in lubrico.

Rusticor, aris. Por estar en el campo, o en heredad: vt Rusticatur in otio.

Philosophor, aris. Por estudiar en Philosophia: vt Philosophatur in vrbe.

Tumultuor, Por hazer bullicio: vt Tumultuatur in castris.

Cachinnor, aris. Por reyr demasiado: vt Cachinnatur in cõuiuio.

SE X T A verborum Deponentium species est, quæ post se construuntur cum ablatiuo & præpositione a vel ab.

Qualia sunt hæc.

Orior, iris vel eris. Nacer: vt Ortus à patribus honestissimis.

Nascor nasceris. Por aquello mismo: vt Natus à clarissimis maioribus.

Patior, eris. Por padecer: vt Rustici patiuntur à ciuibus.

LIBER QVARTVS

¶ De verbis communibus. Cap. V.

Comune verbum est, quod desinit in or: & nō habet actiuum in o, & retinet actiui & passiui significationē vt Ego amplector te; tu amplecteris à me. Pauca huius generis reperiuntur. Hęc ferè.

Complector, eris. Amplector, eris. Por abraçar, y ser abraçado. vt Complectortē, & à te.

Osculor, aris. Por besar, y ser besado: vt Ego osculor te: & tu oscularis à me.

Criminor, aris. Por acusar, y ser acusado: vt Ego criminor te, & tu à me.

Experior experiris. Por experimentar, y ser experimentado: vt Experior illam, & illa à me.

Veneror, aris. Por honrar, y ser honrado: vt Ego veneror Deos: & Dei à me.

Interpretor, aris. Por declarar, y ser declarado: vt Ego interpretor obscura: & illa à me.

Largior, iris. Por dar, y ser dado: vt Largior pecunias: & pecuniæ largiuntur à me.

¶ De verbis diuersorum generum, atque sub eodem genere diuersarum formarum. Cap. VI.

Abstineo me ab iniurijs. No hago iusuria a otro. Actiuū sextę speciei.

Abstineo manum à muliere. Por no tocar a muger. Actiuum est eiusdem speciei.

Abstineo iratum. Por no enseñarse. Neutrū primę speciei.

Abeo domum vel ad domum. Por yr a casa. Neutrum quintæ.

Adulor tibi vel te. Por lisonjearte. Deponent, secundę & tertię.

Admoueo tibi manum. Yo llego la mano a ti. Acti. tertię speciei.

Amoueo à te manū. Yo quito la mano de ti. Actiuū sextæ.

Aduersor tibi. Yo te contradigo, o soy te contrario. Deponens, secundę.

DE VERB. DIVER. GENER.

- Auersor te. Yo huyo de ti, & abominor te. Depo. tertij.
- Audio te, audio vocem. Por oyr el sonido tuyo. Actiuum primę.
- Audio à te, vel ex te, vel de te. Por oyr tu doctrina. Acti. sextę.
- Audio tibi vel in audio. Por obedecerte. Neutrum secundę.
- Audio male, absolutum. Por ser infamado. Neutrũ quintę.
- Assentior tibi, vel assentio tibi hoc. Por conceder, y consentir con otro. Deponens secundę & tertię.
- Assentio tibi, vel assentio tibi hoc. Por aquell o mismo. Neutrum & actiuum.
- Caueo tibi. Yo te proueo. Caueo te. Huyo de ti. Neutrum & actiuum.
- Careo te, vel Careo tui. Carecer de ti. Neutrum primę & tertię.
- Committo tibi libros. Por encomendarte los libros. Acti. tertię.
- Committo prælium vel milites. Por trauar pelea. Actiuum primę.
- Committo vt non colam parentes. Por pecar. Neutrum quintę speciei.
- Credo tibi, & credo tibi hoc. Creer. Neu. secundę, & Acti. tertię.
- Credo tibi pecunias. Por prestarte los dineros. Actiuum tertię.
- Consulo tibi. Por proueer te, o darte conseio. Neut. secundę speciei.
- Consulo te. Por de mandarte consejo. Actiuum primę speciei.
- Consulo boni. Por echarlo, o juzgarlo a buena parte. Neutrum secundę speciei.
- Commendo te Regi. Por encommendarte al Rey. Actiuũ tertię speciei.
- Commendo te apud Regem. Por alabarte delãte el Rey. Actiuum primę speciei.

LIBER QVARTVS

Certo tibi, vel Certo tecum. Por cõtender contigo. Neutrũ secundæ & quintæ speciei.

Contendo tibi, vel tecum. Por aquello mismo. Neutrum secundæ & quintæ speciei.

Congredior tibi, vel tecum. Por encontrar contigo. Depo nens secundæ & quintæ speciei.

Constituo tibi, vel tecum. Por concertar contigo. Neutrũ secundæ & quintæ speciei.

Do tibi pecunias. Por darte dineros. Actiuũ tertiæ speciei.

Do tibi literas ad amicum. Para que se las lleues. Actiuum eiusdem speciei.

Do ad te literas. Para que en ausencia las leas. Actiuum primæ.

Do tibi pecunias dono. Por darte los dineros gratuitos. Actiuum tertiæ speciei.

Dono tibi pecunias. Aquello mismo. Actiuum eiusdem speciei.

Dono te corona. Darte corona en señal de honra. Actiuũ quintæ.

Dolet mihi caput, proprie. Doleo caput, figurate. Neutrũ secundæ.

Doleo vicem tuam. Pesa me de tu fortuna y desdicha. Figuratum.

Dego, is, absolute: vel Dego vitam. Por viuir. Neutrum quintæ.

Exigo te pecunias, vel exigo à te pecunias. Actiuũ quartæ & sextæ.

Exeo domum, vel exeo domo. Por salir de casa. Neutrum quintæ.

Facio tibi iniuriam. Por hazer te injuria, &c. Actiuum tertiæ.

Facite maximi. Por estimar te en mucho. Actiuum secundæ.

Facio te certiozem. Por auisar te. Actiuum primæ speciei.

Facio tecũ, Por cõuenir y cõcertar cõtigo. Neutrũ quintæ.

DE DIVERSORVM GENER.

- Induo te vestē. Por vestirte la vestidura. Actiuum quartę.
Induo te veste. Por aquello mismo. Actiuum quintę.
Induo tibi vestem. Por aquello mismo. Actiuum tertię speciei.
Ignosco tibi, vel Ignosco tibi peccatum. Por te perdonar. Neutrum & Actiuum.
Inuideo tibi, vel Inuideo tibi vestem. Por auer te enuidia. Neutrum & actiuum.
Illudo tibi, vel Illudo de te. Por hazer de ti burla. Neutrū & actiuum.
Indulgeo tibi. Regalar y tratarte delicadamente. Neutrū secundę.
Indulgeo operam literis. Dar obra a las letras. Actiuum tertię.
Impono tibi onus. Por ponerte carga a cuestras. Actiuum tertię.
Impono tibi. Por engañar te. Neutrum secundę speciei.
Incesso tibi. Inuado tibi, Tentarte, o acometerte. Neutra secundę.
Incesso te, Inuado te. Por aquello mismo. Actiua primę.
Lator malorum vel malis. Por alegrarse con los males. Deponens primę & quartę.
Manat aqua ex fonte, vel fons manataqua. Por manar. Neutrum quintę & tertię.
Moneo te rem honestā, Amonestarte lo honesto. Actiuū quartę.
Admoneo te honestorum, Traerte a la memoria. Actiuum secundę.
Misereor innocentis. Auer misericordia del innocente. Deponens primę.
Misereor innocentem. Por aquello mismo. Deponens tertię.
Miseret me innocentis, Aquello mismo. Impersonale quintę.
Metuo tibi. Por auer miedo que te vęga mal. Neut. secundę.

LIBER QVARTVS

- Metuo te. Por auer miedo de ti. Actiuum primæ.
- Noceo te, vel Noceo tibi. Empecerte. Neutrū secundę, & actiuum primæ.
- Oro te, vel à te rem honestam. Por demãdarte lo honesto. Actiuum quartæ & sextæ.
- Oleo vnguentum. Por oler a vnguento. Neutrum figuratum.
- Olet mihi vnguentum. Oler me el vnguento. Neutrum secundæ.
- Olfacio vnguentum. Por oler yo el vnguento. Actiuum primæ.
- Oliuiscor tui, vel te. Por oliuidarte. Deponens primę & tercię.
- Palpor tibi. Por lisongearte, o halagarte. Deponens secundæ.
- Palpo te. Por aquello mismo. Actiuum primæ.
- Pugno tibi, vel pugno tecum. Por pelear contigo. Neutrū secundę & quintę.
- Prouideo tibi. Por proueerde y mirar por ti. Neutrum secundę.
- Prouideo te. Por mirarte de lexos. Actiuum primę.
- Pareo tibi. Por perdonarte los errores. Neutrum secundæ.
- Parco tibi pecunias. Por guardarte los dineros. Actiuum tercię.
- Pareo tibi, vel pareo tibi omnia. Por obedecerte. Neutrū secundæ, & actiuum terciæ.
- Postulo te, vel à te debitū. Por demandarte la deuda. Actiuum quartę & sextæ.
- Postulo te repetundarum. Demãdarte los cohechos. actiuum secundæ.
- Peto te, vel à te libros. Por demandarte los libros. Actiuū quartæ & sextæ.
- Peto te lapide. Herirte cõ piedra. Actiuum quintę speciei.
- Potior virgine. Por yo alcanço la donzella quæ deesseaua. Deponens quartæ.

DE VERB. IMPERSONALIB.

Potior rerum. Por alcançar el imperio de las cosas. Depo. primæ.

Reminiscor tui, vel te. Recordarme de ti. Depo. primæ & tertiar.

Salio, is, Por saltar. Salto, as, Por dançar. Neutra quintæ.

Salit ouem aries. Por saltar sobre ella. Actiuũ primæ.

Timeo tibi. Auer miedo que te venga algun mal. Neutrũ secundæ.

Timeo te. Por auer miedo de ti. Actiuum primæ.

Vescor panem vel pane. Por comer pan, Depo. tertiar & quartæ.

Vtor panẽ vel pane. Por vsar de pan. Deponens tertiar & quartæ.

De verbis Impersonalibus. Cap. VII.

Verbũ Impersonale duplex est. Actiuę vocis, quod est simile tertijs personis actiuę vocis: vt Miteret, Pudet.

Passiua vocis, quod est simile tertijs personis passiuę vocis, vt Curritur, statur, de quo paulò post dicemus. Sed verborum impersonalium actiuę vocis complures sunt species.

PRIMA verborũ impersonaliũ actiuę vocis species est, quę ante se exigunt genitiuũ, & post se infinitiuum, & sunt duo. Interest & Refert: vt Preceptoris interest docere. Senatoris refert administrare Rempublicã. Construitur verò cũ ablatiuo generis fœminini numeri singularis horũ pronominiũ, mea, tua, sua, nostra, vestra. Adde etiã ab hoc nomine Quis vel qui, cuius: vt Mea interest legere. Tua refert audire. Cuius interest profiteri, eius interest salarium percipere.

SECUNDA verborũ impersonaliũ actiuę vocis species est, quę ante se exigunt datiuũ, & post se infinitiuum: vt Accidit mihi febrile. Acontece me tener fiebre.

Contingit mihi ire. Acontece me yr.

Euenit mihi docere. Acontece me enseñar.

Conuenit mihi audire. Conuiene me oyr.

LIBER QVARTVS:

Placet mihi legere. Plaze me leer.

Licet mihi amare. Yo puedo amar.

Expedit mihi proficisci. Es me vtil partir.

Vacat mihi dormire. Vaga me dormir.

Constat mihi te insanire. Es me cierto que eres loco.

Patet mihi te esse ignarum. Es me claro que eres necio.

TERTIA verborum Impersonalium species est, quæ ante se construuntur cum accusatiuo, & post se cum infinitiuo: vt

Delectat me audire. Plaze me oyr.

Iuuat me cantare. Plaze me cantar.

Oportet me docere. Conuiene me enseñar.

Decet me legere. Es me honesto leer.

QVARTA verborum impersonalium species est, quæ cum iunguntur infinitiuis verborum impersonaliũ proprie sic dictorum, impersonalia sunt: alias verò personalia: vt Incipit me tædere vitiorum. Comienço auer enojo de los vicios.

Definit vos pudere. Vosotros dexays de auer verguença.

Solet bonos pigere. Suelen los buenos auer gonçarse.

Debet malos pudere. Deuen los malos auer gonçarse.

QVINTA verborũ impersonaliũ species est, quæ ante se construuntur cũ accusatiuo, & post se cũ genitiuo vel infinitiuo, & hæc sunt proprie impersonalia (si vlla sunt.) vt

Pœnitet me vitæ. Pesame dela vida, vel Pœnitet me legere, Pesame leer.

Piget me patris. Verguença he de mi padre, vel Piget me audire. Pesame oyr.

Pudet me peccati. Verguença he del pecado, vel Pudet me docere. Verguença he de enseñar.

Miseret me pauperis. Misericordia he del pobre.

Tædet me ciborum. Enojo he de los manjares.

Verba Impersonalia passiuæ vocis semper significant actionem cum quadam generalitate, suntq; proprie à verbis neutris absolutis, vt Curritur, cõcurritur, statur,

DE VERB. IMPERSONALIBVS

pugnatur,itur,certatur,Transfigurantur tamē(vt dicit Dio medes) à verbis neutris , quę datiuum casum in seriem ora- tionis recipiunt.vt Nihil mihi noceri potest. Cum accusati- uo verò nullo modo construi possunt, sed neque cum abla- tiuo cum præpositione a vel ab , nisi generalitatem illam explicet.vt Ab omnibus reclamatur , hoc est, quod omnes reclamant. Quòd si vsquam apud autores reperiatur exem- plum, quod huic præceptioni repugnet , illud erit perquã rarum,& quod non possit vsum consuetudinemq; efficere atque ex consequenti neque in artem redigi . Habent ver- ba impersonalia sua participia similia participijs vocis pas- siuæ in neutro genere, quasi substantiue posita, vt Itum est, eundum est, ab eo quod est Itur. ibatur, ibitur.

De Infinitiujs. Caput VIII.

Infinitiuus dicitur, quia non habet determinatos nume- ros & personas, & construitur ante se cum accusatiuo personæ agentis in actiua significatione, & in passiuâ personæ patientis : post se verò construitur cum casu verbi à quo descendit, vt Me amare Deum , pium est: me amari à Deo, fœlicissimum est. Me carere voluptatibus & inseruire amicis, & misereri innocentis, iucundum est . Dicimusta- men. Volo esse doctus, & Natura beatis omnibus esse dedit. Sed non dicimus, Videor mihi esse docto , sed doctus : & Volo me esse poëtam, & non poeta . Verba infinitiua vo- lunt determinari à verbis voluntarijs, quæ Græci proçretic- ca dicunt, qualia sunt, Volo, cupio, desidero, opto, debeo, habeo, & similia . Iunguntur tamen aliquando etiam alijs verbis & nominibus adiectiujs: sed figurate, aut ad imita- tionem Græcorum, vt Video illum sapere , & Iampridem à me illos abducere. Thestylis orat: Illud quoque. Et canta- re pares, & respondere parati.

Circūloquimur futurum infinitiui modi vocis actiuæ per hoc verbum Ire, & primum supinū: Verbi impersonalis

verò & passiuæ, per hoc verbū Iri, & idē supinum, vt Spe-
ro me amatum ire deum, vel, deum amatum iri à me.

Alio modo circumloquimur idem futurum per participiū
futuri in rus, & hoc verbum Esse in actiua: & per partici-
pium futuri in dus. & idem verbum Esse in passiuæ: vt Spe-
ro me amaturum esse Deum, vel, Deum amandum esse
à me.

Posuimus præterea propriam infinitiui futurum simile par-
ticipio futuri in rus, in voce actiua, & participio futuri
in dus in voce passiuæ: iungiturq; omnibus generibus
vtriusque numeri, eo tamen non vtimur: vt Spero virgi-
nem nupturum tibi, &, virgines nupturum viris, & spe-
ro fœminas amaturum viros: &, viros amandum à fœmi-
nis, Vergil. Et pacem Troiano ab rege petendum, & Lu-
cretius, Aeternas quoniam pœnas à morte timendum.

DVo de triginta anni sunt, ex quo primas Introductio-
nes Grammaticas Hispanæ Reipublicæ vsui publica-
ui: vnde quantum utilitatis sit consecutum, alij melius
incorruptiusq; iudicabunt. Interim tamen nunquam destiti
admonere eos, qui hanc artem profitebantur, vt si quid in-
uenirent, quod operi nostro posset conducere (me prius
consulto) suis in locis adderent. Atque imprimis Alphon-
sum Alvarez non vulgaris ingenij virum, quo cum in ijs stu-
dijs, quibus ego delector, fuit mihi iucundissima consue-
tudo. Is retulit ad me quosdam locos, qui sibi videbantur
commodius in arte tractari posse, quam sunt à me præscri-
pti: vt quod de infinitiuo modo, atque Comparatiuis & Su-
perlatiuis in hac parte subieci: quæ quia non fuit mihi tem-
pus diiudicandi, aliorum iudicio examinanda relinquo.
Mihî certe prima fronte summopere placuerunt, atque a-
lij: proinde placitura spero. Infinitiuæ, inquit, aut nomina
sunt, aut verba, aut participia. Nomina, cum in casu posita,
cum tempore non significant, vt Scire tuum nihil est.
Participia, cum & sunt in casu, & cum determinato tem-

pore significant: vt Miserum est nunquam fuisse. Iucundum est didicisse. Verba verò, cum sine casu, & cum tempore significant. Ex ijs quædam impersonalia sunt, vt Pœnitere, pugnari, quæ in constructione nihil prorsus à suis verbis dissentiunt, nisi quod eorum oratio imperfecta est, indigetq; alterius adminiculo, vt perfectum sensum significet, vt reliquæ infinitæ orationes. Infinitiva impersonalia, vnica voce omnes numeros & personas complectuntur: est enim Amare tribus vtriusque numeri personis commune. Sed ideo infinitum appellatum est, quod per se prolatum, parum determinatas habeat personas. Determinatur tamen per adiunctionem suppositi: vt me Amare deum. Primæ personæ numeri singularis est: te amare Deum, secundæ personæ eiusdem numeri, &c. Determinatur quoque verbum infinitiuum à verbis voluntarijs & passiuis reciprocis, & quibusdam violentiam aut imperium significantibus: hæc enim trahunt infinitiuum ad suum numerum & personam, vt Volo legere, Nolo mori. Plato dicitur omnium sapientissimus fuisse, Iubeor in senatum venire. Iu reiurando cogor vera dicere.

Construuntur infinitiva personalia ante se cum accusatiuo in actiua significatione personæ agentis, in passiuua personæ patientis: post se verò exigunt casus, quos & verba à quibus descendunt.

Infinitiva verò à verbis substantiuis atque reciprocis, possunt post se casum similem præcedenti: vt Volo esse poëta. Cupio dici sapiens. Volo te esse poetam. Cupio te dici sapientem. Licet omnibus esse beatissimis: tametsi posset quoque dici, Licet omnibus esse beatos.

Infinitiva omnia tempora habuerunt: vt Amare, amauisse, amaturum, in actiua voce. In passiuua, Amari, amatum, amandum: pugnari, pugnatum, pugnandum. Sed nunc his vocibus non omnibus utimur. Circumloquimur enim præteritū passiuæ vocis per participiū præteriti &

LIBER QVARTVS

verbum esse vel fuisse : vt Pugna dicitur cōmissa esse. & Dicūt pugnā commissam esse & audio pugnatum esse.

Circumloquimur quoque futurum eiusdem modi vtriusq; vocis per suum cuiusque participium futuri cum hoc verbo esse. vt Hic creditur venturus esse, Ille dicitur accusandus esse, vel Hunc dicunt venturum esse, Illum verò accusandum esse, & Spero mihi meliori conditione viuendum esse.

Circumloquimur quoque idem tempus passiuę vocis per primum supinum cum hoc verbo Iri: vt Spero me amatum iri: & Suspikor inter nos pugnatum iri.

Vtimur præterea futuro infinitiui verborum deponentium & quorundam neutrorum simili participio verbi impersonalis: vt Scio moriendum esse mihi, & carendum esse sensibus, id est me moriturum & cariturum esse.

De Gerundijs. Caput IX.

Gerundia sunt qui verbis annumerēt, quia regunt casus. Sunt qui Nominibus, quia habent casus. Sunt qui Nomina participialia esse dicant, quòd in quibusdam Nominibus, in quibusdam Participio similia sunt. Nobis tamen, vt captiones euadamus, dicendum est, esse aliam partem orationis, quæ tamen habeant maximam similitudinem cum Nomine, Neque enim id mirum videri debet alicui, cum alij plures, alij pauciores quam octo partes orationis posuerint.

Gerundia ante se casum non regunt. Nam inaudita est in sermone Latino constructio illa, In conuertendo dominus captiuitatem Sion, Et illud. In deficiendo ex me spiritam meum. Illud quoque, In conueniendo populos in vnum. Post se regunt casum verbi à quo descendunt: vt Tempus est carendi voluptatibus, in seruiēdi amicis, amādi Deum.

Gerundia, aut sunt substantiua, aut adiectiua. Gerundia adiectiua, omnia genera & numeros & casus habent, & iunguntur substantiuis, significantq; semper passionem.

DE GERUNDIIS.

vt Voluenda dies(en) attulit vltro, id est, volubilis: hoc est, quæ voluitur. Iusiurandū, hoc est, quod iuratur. Est mihi cura iurisdicundi. & Do operam iuridicundo, & Veni ad iusdicundum, & Delector iuridicundo.

Gerundia substantiua tantummodo reperiuntur substantiua in genitiuo, accusatiuo, & ablatiue generis neutri, quorum nominatiuus est Amare, cum pro nomine vlturatur: vt Est mihi cura soluendi pecunias. Venio ad soluendum pecunias, & Delector soluendo pecunias. Reperitur etiam gerundium datiu. vt Ego non sum soluēdo. Nescio tamen an post se cum accusatiuo casu possit constructui.

Gerundia substantiua a verbis actiuis, significant actionem & passionem, præterquam quod gerundiū genitiui semper significat actionem. A verbis neutris actionem significantibus gerundia significant actionem tantum: A neutris passionem significantibus, passionem tantum. A communibus & deponentibus, actionem & passionem.

Inter gerundia adiectiua & Participia hæc est differentia, quod gerundia significant rei administrationem, siue habitū sine tēpore. saltem determinato ad futurū, resolunturq; in gerundia substantiua. vt, Est mihi cura iurisdicundi, id est, dicendi ius. & Delector iuridicundo, id est, dicendo ius. Participia verò significant tempus futurum in actu siue rei administratione: vt Ius dicendum est a me, id est, dicetur. Causa est a me oranda, id est, orabitur.

Gerundia accusatiui iunguntur frequenter his præpositionibus, ad, ob, propter, inter, ante. vt Ad numerandū, vel ob numerandum, vel propter numerandum pecunias veni. Propter orandum causas studeo. Inter agendum capras, Ante domandum boues.

Gerundia vero ablatiu iunguntur cum his præpositionibus, In, de, ex, a, ab. vt In nauigando venti posuerunt. & Est libellus Hieronymi de videndo Deo. & Ex defendēdo, quam ex accusando maior gloria comparatur.

Aduertendum etiam est, quod gerundia adiectiua in accusatiuo semper iunguntur præpositionibus illis. vt Ad numerandas vel ob numerandas, vel propter numerandas pecunias veni. præterquam cum his verbis Loco, conduco, mando, curo, habeo pro debeo. vt Ego locaui faciendam sepulturam.

Animaduertendū quoque est, gerundium genitiui singularis rectè iungi substantiuo plurali, vt Plautus: Nominandi tibi istorū magiserit quam edundā copia. Aut dicere possumus quod regit post se genitiuum casum.

¶ De verbis supinis. Caput. X.

Quod de gerundijs diximus, idem de supinis dici potest, esse aliam ab octo partibus orationis, nisi quod gerundia participijs, supina verbis annumerari possunt.

Primum supinum semper iungitur verbo significanti motū ad locum. vt Eo deambulatum, vado venatū, significatque semper actionem, nisi sit à verbis neutris passionem significantibus. Nam illa. Do filiam nuptum, Venum do feruos, Spectatum admissi risum teneatis amici, motum in se continent. sicut & illa superiora.

Vltimū supinum semper iungitur nomini adiectiuo, non tanquā substantiuū, sed tanquā verbū: regiturque ab eo, & significat passionē. vt Res est horrenda dictu, id est, vt dicatur. Miserabilis visu, id est, vt videatur. Ex quo sequitur, quod neque potest iungi verbo: vt Grammatici indocti dicunt, venio lectu. neque ponitur pro nomine, vt Priscian. dicit, Venio venatu, pro de venatione, neque iūgit sibi adiectiuū neque recipit præpositionē, neque regit nomen. Quod si dixeris, Bonus ciuis dignus est gubernatu. dubitaueritque aliquis, gubernatu vt ū sit nomen an verbū supinū, ex adiūctis tolletur hæc ambiguitas. Nā cū est nomē, genitiuū regere potest: vt dignus gubernatu rei publicæ, & iūgit sibi nomē adiectiuum, vt Dignus magno gubernatu & recipit præpositionem, vt Recessit ex gubernatu

tu. Cùm vero est verbum supinum (quem admodum diximus) nihil tale habet, sed tantum a nomine adiectiuo regitur, & in verbum passiuum resôluitur.

¶ De constructione Participij. Cap. XI.

Participium eodem modo iungitur Nomini & Pronomini & Verbo, quo nomen adiectiuum: post se vero desiderat casum, cum quo construitur verbum a quo descendit, vt Amans filium, amaturus deum. Amatus a patre. Amandus ab vxore. Inseruiens amico, Inseruiturus propinquis. Carens voluptatibus. Cariturus turture magno.

Sunt nomina participijs similia, vt Amans, doctus, quæ sola constructione discernuntur. Nam cùm dico Amans vxorem, Participium est: Amans vxoris, nomen est: sed cum sunt nomina, recipiunt comparisonem, vt Amãtior vxoris, amãtissimus vxoris. & doctior Cicerone, doctissimus omnium. Tempore quoque possunt discerni, nã cum dico Est amandus a me, significat quod a me amabitur: cùm vero tantum. Est amandus, quod est dignus amari. Vix tamẽ sub hac forma recipit comparisonem: nam quod quidã dicunt Reuerendissimus, colendissimus, obseruandissimus: ego dicerem potius, Admodum reuerendus, per quã colendus, plurimùm obseruandus, & alia simili modo.

¶ De nominum Constructione cum alio casu.

Caput. XII.

Nomina quoque cum casibus construuntur, quædam cū genitiuo, qualia sunt nomina adiectiua certæ cuiusdam significationis: vt, Integer vitæ. Sceleris purus. Præceptus animi. Prodigus vitæ. Dubius itineris. Tenax propositi. Cupidus honoris.

Nomina præterea formam participiorum habentia. vt Patiens laboris. Negligens amicorum. Fugitans litium. Appetens alieni. Profusus sui. Doctus Grammaticæ. Vi:

ctus animi. Expertus belli.

Nomina quoq; masculina terminata in or, quæ formantur ab vltimo supino, u mutata in or: & fœminina terminata in trix, quæ formantur a masculinis, tor mutata in trix. vt Amator vxoris, amatrix viri, doctor gentium, expultrix vitiorum.

Et nomina superlatiua construuntur cum genitiuo, sed tantum plurali, nisi sint nomina collectiua, vt Doctissimus Græcorum, sapientissimus philosophorum. Fortissimus gentis Danaum. Comparatiuū quoque inter duo, vt Aia: cum fortior fuit Telamonius.

Sunt quædam, quæ possunt iungi genitiuo vel datiuo. vt Similis patris, vel patri. Fidus regis, vel regi. Proximus Tullij, vel Tullio. Propinquus Cæsaris, vel Cæsari.

Quædam sunt, quæ possunt iungi genitiuo vel ablatiuo. vt Diues agrorum, vel agris. Vacuus cerebri, vel cerebro. Plenus rimarum, vel rimis. Dignus honoris, vel honore. Datiuo etiam complura iunguntur. vt Facilis omnibus. Difficilis nemini, charus suis, iucundus alienis, aptus bello, idoneus paci.

Verbalia quoque in bilis, datiuo iungi possunt. vt Amabilis cunctis. Visibilis nulli.

Accusatiuo etiam iunguntur complura nomina adiectiua, sed (vt diximus) figuratè, idq; apud poëtas tantum: vt Flauus capillos. Niger oculos. Horridus barbam.

Ablatiuo quoque, media præpositione, siue septimo casui complura iunguntur: vt Alienus a crimine, oriundus ex Africa. Diuersus a vitijs. Alius ab humanitate. Secundus ab Hercule. Tertius a Ioue. Vir singularis ingenio. Excel lens virtute. Insignis pietate.

Comparatiua quoq; cum ablatiuo siue septimo casu construuntur. vt Nemo est eloquentior Cicerone.

Ablatiuus siue septimus casus plærung; ponitur absolutè, aut per duo nomina: vt, Rege Ferdinando Munda in dedicationem Christianorum venit. Aut per nomen & pronon-

DE NOMI. CONSTRVCT.

men: vt, Me præceptore didicisti literas. Aut per nomen
sive pronomen & participium: vt, Deo ducente veniam
ad te. Me veniente gaudebis.

✦ De Constructione quarundam partium ora-
tionis. Caput. XIII.

Quisq; semper iungitur superlatiuo, vt Optimus quisq;
Sapientissimus quisque.

Omnis & cunctus positiuo & comparatiuo, vt Om-
nes boni, omnes sapientiores, cuncti sapientiores. At ve-
ro quisq; cum positiuo iungitur, cum non recipit compa-
rationem positiuus, vt Strenuus quisq;, septimus quisq;. Iū-
gitur etiam Quisq; cum hoc nomine Quotus, sed semper
interrogatiuè, vt Cicero: Quotus enim quisque istud fe-
cisset?

Tantum & quantum, positiuo iungitur, vt Tantum doctus,
quantum facetus. Tanto & quanto comparatiuo, vt Tan-
to doctior, quanto facetior. Idem quoq; dicimus de Ali-
quantum & Aliquanto, Multum & multo, Paulum &
paulo.

Per, semper iungitur positiuo, vt, per bonus, per doctus.

Quam, superlatiuo, vt quam optimus, quam doctissimus.

Perquam, positiuo: vt perquam bonus, perquam doctus.

Hei & vœ, semper iunguntur datiuo, vt Hei mihi. Vœ tibi.

Heu & ô, accusatiuo, vt Heu me miserum, ô te infelicem.

En & ecce, nominatiuo & accusatiuo, vt En Priamus, En
capellas, Ecce homo, & ecce hominem.

✦ De Comparatiuis & Superlatiuis.

Caput. XIII.

Cum de Erotematis nominum ageremus, dictum est
de comparatiuo & superlatiuo, a quibus nominibus
positiuis, & vnde formarentur: sed iniquis tunc spa-
cijs exclusi, quoniam alio properabamus, nō diximus for-
mationem illam in plarisque deficere. Idē quoq; fecimus
cum de constructione partium orationis nonnihil per-
stringeremus, vbi pauca interposuimus. Quare visum est,

LIBER QVARTVS

quæ illic debuerant copiosius per tractari, hoc in loco supplere, atque imprimis de illorum irregulari formatione.

Bonus, tr elior, optimus.	tium regularem habet.
Malus, peior, pessimus	Gracilis, gracillimus. Cōpa-
Magnus, maior, maximus.	ratiuum regularem habet.
Paruus, minor, minimus.	Humilis, humillimus. Cōpa-
Nequā, nequior, nequissimus	ratiuum regularem habet.
Maturus, rior, maturrimus, cō	Similis, simillimus. Compara-
paratiuum regularē habet.	tium regularem habet.
Magnificus, magnificentior, Magnificenti-	Multus, plurimus. Compara-
simus.	tio caret.
Munificus, entior, entissimus.	Multa, plurima. Cōpa. caret.
Mirificus, centior, tiffimus.	Multum, plus, plurimum.
Beneficus, centior, tiffimus.	Multi, plures, plurimi. In plu-
Maleficus, centior, tiffimus.	rali integrum est.
Benedicus, centior, tiffimus.	✦ A verbis.
Maledicus, centior, tiffimus.	Detero, is, deterior, rimus.
Beneuolus, lētiior, lentissimus	Potior, eris: potior, tiffimus.
Maleuolus, lētiior, lentissimus.	✦ Ab aduerbijs.
Multiuolus, lentior, tiffimus:	Extra, exterior, extimus.
Pius, pijsimus, pientissimus,	Intra, interior, intimus.
comparatiuo caret.	Vltra, vltior, vltimus.
Senex senior, superlatiuo caret.	Infra, inferior, infimus.
Iuuenis iunior, superlatiuo ca-	Citra, citior, citimus.
ret.	Supra, superior, supremus.
Vetus veterrimus, cōparatiuū	Prope, propior, proximus.
regularem habet.	Post. posterior, postremus.
Dexter, dextimus. Compara-	Ante, anterior. Superlatiuo
tium regularem habet.	caret.
Sinister finistimus. Compara-	Pridem, prior, primus.
tium regularem habet.	Penitus, penitior, penitissim?
Facilis, facillimus. Compara-	Ocyor, ocysimus. Positiuo
tium regularem habet.	caret, nisi maus ob ocys for-
Agilis, agillimus, Compara-	mare.

DE COMPARAT. ET SUPERLAT.

Nomina, quorū significatio crescere, aut minui non potest non formant ex se cōparatiua aut superlatiua. Qualia sunt Ingens, omnipotēs, summus, vnicus, imus. Et nomina numeralia siue sint distributiua, siue ordinalia. Et pronomina: quanquam Plautus dixerit Ipsissimus est, sicut Vergilius ab Ingens Ingentior fecit comparatiuum.

Construuntur comparatiua cum ablatiuo, vel cum alio casu, quæ coniunctio Quam poterit pro ratione verbi subintellecti nō iungere. vt Plato fuit doctior Aristotele, vel quàm Aristoteles. Credo Platonem eloquentiorem Demosthene, vel quàm Demosthenē. Vtor te benigniore patre meo vel quàm patre meo. Dicimus tamē: Sum auidior gloriæ, quàm pecuniæ, & non pecunia: & Similior patri quàm matri, & non matre, quia auidus & similis cum genitiuo & datiuo construuntur.

Construuntur præterea cū ablatiuo significante excessum, quo aliquid excedit, aut exceditur: vt Ego sum duplo maior quàm tu, & tu dimidio minor.

Superlatiuum nomen est, quod ad plures sui generis comparatum, omnibus antefertur: vel absolute prolatū, significat quantum positiuū cū hoc aduerbio Valde: vt Achilles est Græcorum fortissimus, & Achilles est fortissimus, id est, valde fortis.

Superlatiuū construitur cum genitiuo numeri pluralis, aut singularis, sed nominis tantum collectiui, qui resoluitur in ablatiuū cum præpositione Ex. vt Achilles est fortissimus Græcorum, & fortissimus gentis Danaūm, id est, ex Græcis, & ex gente Danaum.

Superlatiuū à cōparatiuo differt, quod comparatiuū exponitur per positiuū cū Magis, & Quàm. Superlatiuū verò per positiuū etiam cū Maximè & Ex vt Est eloquentior Cicero, id est, magis eloquens quàm Cicero. & Eloquentissimus omnium, id est, maximè eloquens ex omnibus.

Superlatiuo quoque non est locus in cōparatione duorum. Comparatio verò duorum & plurium esse potest: vt Ali-

LIBER QVARTVS

cum Telamonius fuit fortior, sed non dices, fortissimus. Præterea Digitorum medius est longissimus: & Digitorum medius est longior cæteris.

Est & alia differentia, quod optimè superlatiuum possit resolui in comparatiuum cum relatiuo diuersitatis, eodem sensu manente. non tamen omne comparatiuum in superlatiuum conuertitur: vt, Poëtarum nobilissimus est Homerus: & Cæteris Poëtis nobilior est Hômerus.

Comparatiuum plus significat quam superlatiuum, si postponatur illi vt, Aristoteles est doctissimus, sed Plato doctior. Aliquando significat minus quam positiuum, vt Vergilius: Tristior & lachrymis oculos suffusa nitêtes, p subtristis. Et fere quoties comparatiuum non construitur cum casu illius: ad quod fit comparatio, minus significat, quam positiuum. aut quantum positiuum.

✦ De Diminutiuis. Caput. XV.

Diminutiua non habent certam rationem, qua possunt formari: sed illud tantum hoc loco dicendum est: exire in varias terminationes, sed plærung; in ulus, ula, u: Ium: vt Frater, fraterculus, soror sororcula, munus munusculum. Aliquando in io: vt homo homücio, senex senecio. Aliquando in aster, astra, astrum: vt Pinus pinaster, filia filiastra, apium apiastrum, quæ proprie non sunt diminutiua, sed imitationem quandam significantia. Aliquando in olus, ola, olum: vt Sergius sergiolus, corona coronula, pallium palliolum. Aliquando in ellus, ella, ellum: vt Tener, a, um: tenellus, a, um. Aliquando in illus, illa, illum: vt Tantus tanta tantum, tantillus, a, um. Aliquando in leus: vt Equus, equuleus. Aliquando in iscus: vt Pan, paniscus: basileus basilliscus.

✦ De Relatiuis. Cap. XVI.

Relatiuum est, quod rem antecedentem refert. Et est duplex. Substantiæ, & accidentis. Relatiuum substantiæ est, quod refert antecedens substantiuum, qualia sunt: Qui, quæ, quod. Suus, sua, suû, Ipse, ipsa, ipsum, Iste, ista, istud:

DE RELATIVIS

Ille illa illud, Is ea id, Idem ea id, Idem eadem idē, Alius alia aliud, Alter altera alterum, Reliquus reliqua reliquum, Cætera cæterum: nam Cæter vix reperitur. Horum septem priora sunt relatiua identitatis: quatuor posteriora sunt diuersitatis.

Relatiuū accidentis est, quod refert antecedens adiectiuum qualia sunt, hic & hæc Qualis & hoc quale. Quātus, a, um. Plurali nominatio Quot, Quotus, quora, quorum: hic & hæc Quotēnis & hoc quotenne. Quotuplus, a, um. hic & hæc & hoc Quotuplex.

Relatiuum accidentis cum substantiuo sequenti debet concordare: vt Animal est varium, qualis est mulier. Tēplum magnum, quantus est mons. Horatius tamen in Epodo relatiuum accidentis antecedenti retulit: Sed incitat me pectus & mammæ putres, equina quales vbera.

Relatiuum verò substantiæ cum antecedenti plærunque debet cōuenire: vt Dedi tibi libros, sed illos a te acceperā. Si tamen Quis vel Qui ponitur inter duo substantia, vtrique possit referri: vt, Est animal quod appellant orygē, vel quem appellant orygem. Si tamen alterū ex duobus substantiuis est proprium, semper ad illud referendum est, vt Salustius: Est locus in carcere, quod Tullianū appellatur. Verg. Est locus. Hesperiam Graij cognomine dicūt. Vbi Seruius dicit deberi subintelligi Quam, & nullo modo Quē.

✦ De nominibus Patronymicis. Cap. XVII.

Patronymica masculina in nominibus primæ declinationis formantur a genitiuo, & finali mutata in ades. vt aeneæ, aeneades. In nominibus secundæ declinationis sūt a genitiuo, addita des: vt Aeaçus, aaci, Aeaçides. Quæ tamen in eus, diphthongon terminantur, cū duplicem habeant genitiuū in ei. & in i formant Patronymicum a genitiuo secundo, addita, des: vt Pentheus, Penthei, vel Penthi, Penthides. In nominibus tertię declinationis, Patronymica formantur a datiuo, addita des: vt Nestor, nesto-

ris, nestori, Nestorides.

Sed hæc regula non est vsquequaq; vera. Nam autores aliquando addunt aliquid, aliquando detrahunt: vt Atlāti, Atlantiades, pro Atlātides. Amphitryoniades, pro Amphitryonides. Menœciades, pro menœcides. Meniades pro menides. Aenides quoq; Vergil. dixit pro Aeneades libro nono: Sit satis Aenide telis impunè Numanum Op petuisse tuis. Idem quoq; Scipiades pro Scipionides. Deucalides pro Deucalionides. Declinanturq; per primam nominis declinationem.

Patronymica fœminina fiunt a masculinis patronymicis ablata de: vt ab Acolides, æolidæ, Acolis, idis. A Theseides, Theseis, theseidis, à Peliades, Pelias peliadis, & declinantur per tertiam nominis declinationem.

Reperiuntur pauca nomina Patronymica fœminina in ne, desinentia, per primam nominis declinationē variata: vt Nerine, filia Nerei. Adrastine, filia Adraſti. Acryſione, filia Acryſij.

Cum patronymica propriè à nominibus patrum deriuentur, aliquando trahuntur à nominibus matrum, aliquando ab auis paternis siue maternis, aliquando à fratribus aut sororibus, aliquando ab vrbibus, siue vrbium conditoribus, de quibus passim exempla reperies apud Autores.

¶ De aduerbijs localibus. Cap. XVIII.

ADuerbia localia in quadruplici sunt differētia, hoc est, aut in loco, aut de loco, aut ad locū, aut per locū. Vbi, & Vbinam, quærunt de loco in quo: vt, Vbi est Antonius? Quò, & Quorsum, quærunt de loco ad quem: vt, Quo proficisceris? Vnde, quærunt de loco à quo: vt, Vnde venis o Antonius? Quà, quærunt de loco per quem: vt, Quà iturus es?

Interrogantibus per hæc aduerbia, aut respondemus æque per aduerbia, aut per nomina propria locorum aduerbialiter posita. Si respondere velis per nomina propria loco

DE ADVERBIIIS LOCALIBVS.

rum, interroganti vbi est, aut sit aliquid. si ciuitas illa, siue sit oppidum, siue municipium, siue castellum, siue pagus, siue vicus, declinatur per primam aut secundam nominis declinationem in numero singulari, tunc ponitur in genitiuo: vt, Est Salmanticæ, est Toleti. Si per tertiam, aut pluraliter declinatur, ponitur in ablatiuo, siue (vt vult Seruius) in datiuo: vt, Est Hispali, est Septimancis, est Burgis, est Trallibus.

Illa quoque nomina appellatiua Togæ, Militiæ, Domi, Ruri, rationem priorum sequuntur, ponunturq; aduerbialiter sicut illa.

Si per aduerbia, per vnum ex ijs quæ sequuntur responderi oportet, Fingamus igitur eum, quocum loquimur sit Hispali, & de quo loquimur sit Toleti: is verò qui loquitur sit Salmanticæ. Quærenti itaq; Vbi est Antonius: Respondebis, hic, id est, Salmanticæ vbi ego sum.

Isthic, id est, Hispali, vbi tu es. Vbicunque, id est, in quocun-

Illic. i. Toleti, vbi aliquis est. que loco.

Vbi, id est, in loco, vbi aliquis est. Alibi, id est, in alio loco.

Sicubi, id est, si in aliquo loco aliquis est. Vtrobique. i. in vtroq; loco.

Necubi, id est, ne in aliquo loco vbi aliquis est. Ibi, id est, in eo loco.

Alicubi. i. in aliquo loco. Ibidem, id est, in eodẽ loco.

Vbiuis, id est, in quouis loco. In ibi. i. in eodem loco.

Vbique, id est, in omni loco. Vsq; quã, id est, in aliquo loco.

Vbilibet. i. in quolibet loco. Nusquam. i. in nullo loco.

Vbiubi. i. in quocunq; loco. Intus. i. in interiori loco.

Foris. i. in exteriori loco.

Supra. i. in superiori loco.

Infra, id est, in inferiori loco.

❖ Significantiã ad locum.

Interroganti quõimus, si per vrbium nomina respõdemus, illa ponimus in accusatiuo aduerbialiter: vt Eo Salmanticam, Toletum, Hispalim, Septimancas, Burgos, Tralleis rus, domum, sed militiam & togam non dicimus, sed

LIBER QVARTVS

per aduerbia respondemus sic.

Huc, id est, Salmanticam, vbi ego sum. Nequo, id est, ne ad aliquem locum.

Isthuc, i. Hispalim vbi tu es. Aliquo, i. ad aliquem locum.

Illuc, id est, Toletum, vbi alius quis est. Intro, id est, ad interiorem locum.

Alio, id est, ad alium locum. Foras, id est, ad exteriorem locum.

Vtrobique, i. ad vtrunq; locum. Quoquo, id est, ad quemcunq; que locum.

Quouis, i. ad quolibet locum. Deorsum, id est, ad inferiorem locum.

Eo, id est, ad eum locum. Eodem, i. ad eundem locum.

Siquo, i. si ad aliquem locum. Sinistrorsum, i. ad sinistram.

¶ Significantia de loco.

Interroganti vnde venimus, si per vrbium nomina respondemus, illa ponimus in ablatiuo aduerbialiter; vt Venio Salmantica, Toletum, Hispali, Septimancis, Burgis, Trallibus, rure, domo. Sed non dicimus militia & toga, sed per aduerbia respondemus sic.

hinc, i. ab eo loco vbi ego sum. Isthinc, id est, ab eo loco vbi tu es.

Illinc, id est, ab eo loco vbi alius quis est. Unde, id est, pro ex quocunq; loco.

Sicunde, i. si ab aliquo loco. Undecunq; pro ex quocunq; loco.

Necunde, id est, ne ab aliquo loco. Inde, id est, ab eo loco.

Aliunde, id est, ab alio loco. Indidem, id est, ab eodem ipso loco.

Alicunde, i. ab aliquo loco. Intus, id est, a loco interiori.

Vtrinque, i. ab vtroque loco. Foris, id est, a loco exteriori.

Vndique, id est, ex omni loco. Supernè, id est, a loco superiori.

Vndeuis, ex quouis loco. Inferne, i. a loco inferiori.

¶ Significantia per locum.

Interroganti qua profecturi sumus, si per vrbium nomina

DE ADVERB. LOCALIBVS.

respondemus, ponimus illa æquè in ablatiuo: vt Salmanti
ca, Toletò, Hispali, Septimancis, Burgis, Trallibus, rure,
domo. Sed non dicimus militia & toga, sed per aduerbia
respondemus in hunc modum.

Hac, id est, per locum vbi ego sum. Siqua, id est, si per aliquem locum.

Isthac, i. per locum vbi tu es. Nequa, id est, ne per aliquè

Illac, id est, per locum vbi ali-

quis est.

locum. Alia, id est, per alium locum.

¶ Libri quarti finis.

¶ LIBER QVINTVS QVI est de Profodia.

Liber quintus. Profodia, cui inter quatuor præceptiæ
grāmaticæ partes syllaba respondet, in ordine naturæ
secunda est, via tamen doctrinæ vltima. Syllaba vero
(quantum ad præsentem considerationem attinet) aut atten
ditur ratione tēporis in quo profertur: quā syllabæ quanti
tatem appellamus, aut ratione altitudinis & profunditatis,
in quibus ratio consistit accentus. Agit itaque prius de sylla
barum quantitate, sine qua accentus. Latini ratio constare
non potest.

¶ *CAPVT PRIMVM, IN
quo præmittit regulas generales.*

LIBER QUINTVS

Syllaba longa duo consumit tempora: sed quæ
 Dicitur esse breuis, tempus sibi vendicat vnum.
 Ancipites profert vocales sermo Latinus:
 Nam modo correptas, modo longas promit easdem.
 V sequitur post q semper, semperq̄ liquescit.
 At post s. & g. vim seruat, vimq̄ remittit.

Syllabarōga. Anteaquã tradat regulas de syllabarū quã
 stitate, præmittit quasdam suppositiones, quarum prima
 est. Quod syllaba lōga est illa, quæ consumit duo tem-
 pora in prolatione: vt mos, res. Breuis vero, quæ vnum tēpus
 consumit: vt sal: aut duo tempora, id est, spacium duplex ad
 illud tēpus, in quo syllaba breuis profertur, vt syllaba bre-
 uis sit mensura longæ. Consumit, subaudi in prolatione.
 † Ancipites. Secundū præsuppositum est, quod omnes vo-
 cales apud Latinos ancipites sunt & mediæ, hoc est, quod a-
 liquādo produci, aliquādo breuiari possunt, sed qđ dicit ser-
 mo Latinus, propterea quod apud Græcos duæ sunt semp
 longæ, ita & o mega. Duæ æternū breues: e psilon, y o mi-
 cron, Tres bitemporales, quæ aliquando producantur, ali-
 quando breuiantur. alpha, iota, ypsilon. † V sequitur post
 q. Tertium præsuppositum est, quod post q. semper sequi-
 tur u, sed illud non est vocalis simpliciter: sed cum adiectio-
 ne vocalis liquida. Itaque non constituit syllabam per se,
 neque habet vim producendi vocalem quã præcedit, cum
 neque in syneresim, neque in diphthongon coët, & hoc
 significat esse liquidam. Sed post s, & g, aliquando est voca-
 lis simpliciter, vt suus, sua, suum, suo, suis: ambiguus, irri-
 guus. Aliquando est vocalis liquida: vt suavis, suadeo, lingua, lan-
 guo. † Seruat vim. i. vocalis rigorem. † Remittit vim. i. a-
 mittit, languescitq̄.

DE PROSODIA.

L. aut r. aut s. vsu plerunq; liquefcunt.

M. aut n. raro: seruant quandoq; rigorem.

Diçtio vocali si desinit, atque sequatur

Altera vocalis, perimit synalœpha priorem.

Si finitur in m. vocalis & inde sequatur

M. perit ec̄thlipsi cum vocali præeunte.

✚ *L. aut r.* Quartū præsuppositū est, quod quinque sunt consonantes liquidæ, l, m, n, r, s, sed tres, l, r, s, in vsu plerumq; reperiuntur liquidæ, m, n, raro. Dicuntur aut̄ liquidæ, quoniã cum sit proprium duarū consonantium vocalem præcedentē producere si sequatur muta cum liquida, aliquando liquida illa vim suam amittit, aliquando retinet suum vigorē. i. vim intensam & nō remissam siue liquefcētē, sed de hoc paulo post in secūda regula. ✚ *Diçtio vocali.* Quintū præsuppositū est, quod si in eodē versu aliqua diçtio finitur in vocali, sequiturq; altera diçtio incipiens quoq; a vocali, prior illa dispūgēda est, neq; in ratione versūs numerāda per figuram quæ a grāmaticis dicitur Synalœpha in specie metaplasmi, vt Sēper eḡ auditor, extrita o. legendū semper eḡ auditor. Aliqñ etiã ab autoribus fit Synalœpha ex fine præcedentis versus & principio sequētis. Verg. 2. Geor. Inseritur vero ex fœtu nucis arbutus horrida. sequitur alter vers. Et steriles platani malos gessere valētes. ¶ Si finitur in m. Sextū præsuppositū est, qd si in eodem versu aliqua diçtio finitur in m. literā, sequiturq; altera diçtio incipiens a vocali, dispūgendum est illud m. cū vocali præcedēti, ne fiat metacismus (vt ait Victorinus) perfigurā quæ a grāmaticis dicitur ec̄thlipsis, species quoq; metaplasmi. Verg. 1. Aen. venturū excidio Libya: sic voluere Parcas, extrita m. cum sua vocali profertendum est, ventur: excidio Lybia:, Fit ec̄thlipsis aliquando ex fine diçtionis præcedentis, & principio sequentis, vt apud Vergiliū. 2. Georg.

DE PROSODIA.

Syllaba quàm scribis diphthongo, longa notetur.

Quòd si vocalis sequitur, breuiabis eandem.

Sive brevis seu longa tibi vocalis habetur,

Porrectam dicēs, si duplex consona subsit.

Hæc tria sint elementa tibi geminantiã vires,

Zeta valet sigma cum delta: xi, capa, sigma:

Atq; duas inter vocales iota repertum,

Pro duplici numerã, modo sit tibi dictio simplex.

Aur dulcis musti Vulcano decoquit humorẽ. Et sequitur al-
ter vers. Et folijs vnd im tepidi desoum it aheni. Apud anti-
quissimos m. aliquãdo non abijciebatur, vt apud Enniũ: In-
signita forent tũ millia militũ octio. ✦ Syllaba quàm. Prima
regula est, syllaba quæ scribitur diphthongo, est longa. vt
audio, æquor, euge, pœna. Sed si sequatur vocalis a qua inci-
pit sequens dictio, aut in eadem dictione si sit cõposita, diph-
thõgus breuiatur. Verg. 3. Aeneid. Insulæ Ionio in magno
quis dira Celæno. Irẽ in octauo, Stipitibus duris agitur sudi-
busque præustis. ✦ Sive brevis. Secunda regula est, q. si post
vocalem siue longã, siue breuem sequatur duæ consonantes
aut vnã vim duarũ habens, vocalis illa producitur. vt vesti-
salubris: & subdit, quod tres sunt eiusmodi consonantes vim
duarum habentes, z, pro sd. x: pro es, siue pro gs iota in me-
dio duarũ vocaliam posita, vt gaza dixi, maia. In principio
tamen dictionum pro simplicibus habendæ sunt: neq; vim
habent vocalem præcedentẽ producendi. Verg. 4. Aeneid.
Iam medio apparet fluctu nemorosa zacynthus. Et Lucan.
i. 211. Tumidum super æquora Xerxem. Iquoque cõsonans
pro simplici habetur, si dictio ab illa incipiens cõponatur,
vt bisjugo, a, um. a bis & ingum. Vergil. 5. Aeneid. Non tam
præcipites bisjugo certamine campum. Itaque non sine caus-
sa est adiectum, modo sit tibi dictio simplex: quod etiam ad
x & z potest pertinere, nisi quod exẽpla nũ succurrũt, ppte

DE PROSODIA.

*Syllaba si brevis est natura, & muta sequatur
Cum liquida, semper breuiabit sermo solutus.*

At carmen poterit producere seu breuiare.

Si post vocalem vocalis & altera subsit,

Illam prior brevis est: dum sint modo verba Latina.

Nam Græci variant nec certa lege tenentur.

rea q̄ ab illis literis nulla dictio incipitur nisi sit peregrina.

✦ Syllaba si brevis est. Hæc non tã regula per se est quam exceptio siue limitatio regulæ superioris. Dicitur q̄ quod si vocalem natura breuem sequantur duæ consonantes, quarum prior sit muta, & posterior liquida in sermone soluto (hoc est in prosa oratione) vocalis illa semper est brevis, in carmine verò potest produci & breuiari, vt tenebrę pharetra meleagri. Neque solum in eadem dictione, sed etiam in diuersis habet verum, vt apud Vergilium in Buc. Terasq̄ tractusq̄ maris, cœlumq̄ profundum. Idem in Georg. Tribulaque trahatq̄ & iniquo pondere rastro. Iuena.

Occulta spolia & plures de pace triumphos. Syllaba verò dicitur natura brevis, quæ semper talis reperitur, nisi positione producat. Syllaba natura longa est, quæ nunquã reperitur brevis. Quæ autem sit brevis quæ longa natura: per regulas quæ de syllabarum quantitate traduntur, scire poteris. ✦ Si post vocalem. Tertia regula est, quod syllaba quæ post vocalem alteram habet vocalem brevis est, quod intelligendum est in eadem dictione: nam in diuersis, per Synalæpham prior abiicitur, quemadmodum in sexto præsupposito diximus: aliquando etiam syllaba longa ratione sequentis vocalis breuiatur, id quod de diphthongo diximus: vt Vergilius in Bucoli. Te Coridon o Alexi trahit sua quemque voluptas. Idem in eodem. Vale vale inquit Iola. Idem v. Aeneid. Victor apud rapidum Simoenta sub Illo alto. Deinde subdit, quod regula intelligitur de dictionibus Latinis, nã Græci aliam rationem sequuntur in illis.

LIBER QVINTVS

Fio producit dissyllabon, Et genitiui

Longa penultima sit quinta, cui iunge datiuum:

Sed breuiant tantum tria, resq; spesq; fidesq;

Si genitiuus erit, quem dat pronomen in ius,

Seu nomen, longam poteris proferre breuemq;

Corripit alterius, semper producit alius.

E, de, præ, se, di, componens non breuiabis.

Sed breuiant: si vocalis subit, atque disertus.

De vocali ante vocalem nulla certa regula dari potest, tametsi neicio quid tentauimus tradere in nostris commentationibus. Deinde ponit exceptionem dicens, quod hoc verbum Fio cum est dissyllabum producit primam: vt Fio fiunt. Fiã, fies. Fias, fiat. Et quod genitiuus & datiuus quintę declinationis producant penultimam, hoc est, e ante i, finalem, vt Dies diei. Species speciei. Sed tria nomina huius declinationis breuiant eandem penultimam. Res, rei. Spes, spei. Fides, fidei.

✚ Si genitiuus erit. Quod pronomina secundę declinationis facientia genitiuũ in ius per, i, vocalẽ, & nomina illa octo quę ad secundam pronominis declinationẽ referũtur habent vocalẽ illã genitiui indifferentẽ, vt vnus vnus, vllus vllius, nullus nullius, solus solius, vter vtrius: praterquam quod alter semper corripit alterius, & alius quod semper producit alius. Heu quoq; Interiectio producitur, & haec utrobique autore Probo. ✚ E, de, præ, se, di. Quod hæ præpositiones tres priores separabiles, & duę posteriores inseparabiles in cõpositione semper producũtur: vt Eligo, is, deligo, is, præligo, is, seligo, is, diligo, is: sed si vocalis, sequatur per regulã superius traditã breuiantur: vt deero, deorsum, prægeo, præuro, seorsum. Breuiat quoq; hoc nomẽ disertus, quã videtur, ab eo quã est dissero, is, deriuari, altero, s. extrito

Tenditur a, nostrum. Sed Græcis a, breuiatur.

Re breuiat semper, nisi duplex consona subsit

Refert, pro res fert, seu distat, porrige semper.

Sed, pro, componens debes producere sæpe.

(His tamen exceptis) proficiscor, siue profanus

✧ Tenditur. Quod a præpositio in compositione produ-
citur, vt auius, a, um: amens: sed a. particula Græca priuati-
ua breuiatur, vt acharis, adyta, atomus. Re breuiat. Quod
hæc præpositio re, inseparabilis in compositione breuia-
tur: vt repono reponis, refero refers, pro eo quod est retro
vel iterũ ferre. Nam pro eo quod est res fert, siue distat, hoc
est differentia est, producitur: vnde à quibusdam per du-
plex ff, scribitur. Iuuenalis: Quid refert quanta nemorum
vectetur in vmb: a? Si tamen sequantur duæ consonantes,
ex regula generali superius tradita producuntur, vt resto,
relliquia, relligio. Imo quoties re. inuenitur producta in
carmine, semper consonans quæ sequitur debet geminari,
vt reppuli, rettuli. ✧ Sed pro componens. Quod hæc præ-
positio latina, pro, in compositione producitur: vt prodo
prodis, promitto, is, proluo, is. Excipiuntur pauca, quæ se-
quuntur. Proficiscor proficisceris, profectus: quod Gellius
libro secũdo ex autoritate Ciceronis primam dici habere
breuem. Verg. 7. Aeneid. Arcados his oris genus à Pallan-
te profectum. Alij tamen producunt. Iuuenalis: Profectura
domò Sicula non mitior aula. Profanus, a, um. Vergil. 6.
Aenei. Procul ó procul este profani. Profiteor, profiteris.
Quid. secũdo de remedio. Vtilitas lateat quod non profi-
tebere fiet. Horatius in arte poëtica: Inceptis grauibus plerũ
que & magna professis. Profor profaris. Verg. quarto Ae-
neid. Et sic accensa profatur Lucanus in. x. Hoc satis est di-
xisse Iouem, sic ille profatur. Profundo, profundis.

LIBER QVINTVS

*Quòd si præteriti geminetur syllaba prima,
 Vtraque corripitur, nisi duplex consona tardet,
 Cedo cecidi dat, cui iunges pedo pepedi,
 Quæ si componas, ex his dispunge priorem.
 Longa supina manent dissyllaba sede priori.*

✦ Quòd si præteriti. Quòd præterita geminantia primas syllabas, habent illas vtraq; breues, nisi post secundam sequantur duæ consonantes. Verba geminantia primas syllabas in præterito hæc ferè sunt. Primæ cōiugationis illa duo, Do dedi, Sto steti. Secundæ. Mordeo momordi, tondeo totondi, spondeo sponondi, pendeo pependi. Tertiæ. Pario pepereri, disco didici, parco pepercì, posco poposci, pendo pependi, tendo tetendi, tundo tutudi, pungo pupugi, tangogotetigi, pedo pepedi, fallo fefelli, pello pepuli, tollo tetuli, cano cecini, curro cucurri. Duo verò illa cedo cecidi, & pedo pepedi, producant secundam, licet non sequantur duæ consonantes.

✦ Quæ si componas. Quòd verba geminantia in præterito primas syllabas, si componantur, amittunt in compositione priorem ex illis. Secunda vero perstat in sua quantitate: vt tondeo totondi, detondeo detondi, spondeo sponsondi, despondeo despondi, tundo tutudi, contundo contundi. Horat. in Epistolis. Dirã qui contudit hydram. Ennius tamen producit dicens: Virosq; valentes Contudit crudelishyems.

✦ Abscidi præteritum ab eo quod est abscondo breuiatur ab eo quod est abscondo, producit. Do tamen & sto, pungo cum re. & curro cum præ. in compositione nihilominus geminant primas syllabas.

✦ Longa supina. Quòd supina duarũ syllabarũ producant ex illis priorè: vt lauo, lotũ, potuo potũ, moueo motũ, foueo fotũ, cresco cretũ, nuco nutũ. Breuiant vero quæ hic

DE PROSODIA.

*Hæc breuiant primas, & quæ componis ab illis.
Et status atque datus, ratus, & ruitus, satus, hisq;
Et fitus, & litus, et citus, & quitus, atque itus addes*

explicantur cū suis compositis ex prima coniugatione. Stofas steti statum, consto constas constiti constitū, præsto præstas præstiti præstitum. Lucan. in. 10. His ascripta quis quorū stata tempora satus. Staturus tamen Lucan. in. 6. producit dicens, Vnaq; percussit pontum Symplegas inanem. Et staturam reddit. Composita vero quæ mutant a in i, omnia breuiant: quæ vero non mutant a, producūt: vt consto, constiti, constium, constarum: præsto, præstiti, præstitum, præstatum: insto, institi, institum, instatum. A datus, data, datum: tam mutantia a in i: quam non mutantia, in compositione breuiant: vt Circundo, circūdedi, circūdatus. Reddo, redditum. Ratus, rata, ratum: à reor. Virg. ij. Aeneid. Nos abisse rati. Et ab eo composita & deriuata breuiant vt irritus & ratio. Rutus à Ruo, rui: quod in supinis facit ruitum, sed in compositione semper rutus in penultima breuiat: vt Obruo obrui, utus: dirno, ui, utus, eruo erui erutus. Satus à fero, is. Virgil. in Buc. Dulce satis humor depulsis abrutus hœdis. Composita quoq; mutantia a in i, breuiant: vt consero consitus, insero insitus, assero as situs. Situs, a, um. à sino, is. Ouid. 2. Meta. Hic situs est Phaëton, & ab eo compositum desitus, a, um: etiam breuiat. Litus, a, um. Virgil. 4. Georg. Paribus lita corpora guttis, ab eo quoq; composita breuiant: vt Illitus, a, um: oblitus, a, um: citus, cita, citum, à cicio, es. siue cio, is. Ouid. 2. Meta. Obuius ire polis, nec te situs auferat axis. Composita vero tum correpta tum producta reperiūtur: vt Exitus, a, um, concitus, a, um. Quitus, a, um à queo, is: & nequitus à nequeo, is. Ter. in Ecyra, Forma in tenebris nosci non quita est. Itus, a, um, ab eo, is. Ouid. Sed itum est in viscera terræ, & ab eo cōposita, vt Peritus, a, um: obitus, a, um: aditus, a, um.

Ex ui praterito in tum, faciente supinum.

(Præter sex illa iam dicta) penultima longa est.

Dictio composita deriuatiuaq; simplis

Et primo genitis equalia tempora seruat.

Sed sunt multa, quibus non seruit regula semper

Illam tamen quæ sint primas mediasq; require.

✦ Ex ui. prat. quod supina uenientia à præteritis uerbo rû, ui. mutata in tû, producant penultimam: ut amo, as aui, amatû: rogo, as, aui, atû: cupio, is, iui, itû: quæro, is, iui, itû, audio, is, iui, itû, q, præceptû ad supinam etiã duarû syllabarû extenditur, præter illa sex quæ superiori regula sunt posita. Ea sunt seui satus, sui situs, lini litus, ciui citus, quiui quius, iui itus. ✦ Dictio composita: quod dictio composita & deriuatiua equalia retinent tempora suis primitiuis & simplicibus etiam si uocalis in uocalem mutetur, dummodo eadem consonans maneat, quod si consonans mutetur: ad regulas particulares recurrendum est: hoc est, quæ tradentur de primis & medijs syllabis. Esto exempli causa, quæro primam produxit diphthongo: in compositione mutat & diphthongon in i longû, quia mansit eadem consonans, hoc est, r. ut inquiri, inquiris: requiro, is. At uerò iuuenis primã breuiat, sed quia iunior cõsonantẽ mutauit, hoc est u, in n, eandẽ producit, nihilominus tamen patitur hæc regula exceptionem, etiam si consonans non mutetur: ut à te go deriuatur tegula, à re go regula, à se deo sedes, à lateo laterna. In primitiuis tamen breuiat, in deriuatiuis producant. E contrario à dico deriuatur dicax, à luceo lucerna, ab areo arista, ab offa offella, à mamma mammilla. In primitiuis tamen producant, in deriuatiuis breuiant.

¶ De cremento singulari nominis. Caput secundum.

EX a mittit atis, genitiuus & est breuiandus.

Onis, & enis, ab o producit, inis breuiatur.

Al, alis, neutrum producit, sed breuiat mas.

Nomen in el, elis protendit: dic & Hebreæum.

Il, breuiabit ilis: Vl, ulis iungere debes.

Vnus in ol, est sol, crementum porrigitur.

EX a mittit atis. Caput secundum. De cremento genitiui super nominatiuum in numero singulari tradit regulas per ordinem terminationū in nominibus, quæ possunt recipere crementum illud, quæ omnia sunt secundæ aut tertiæ declinationis. Ex a mittit atis. Quod in a desinentia (quæ sunt Græca, & ad tertiam nominis declinationem referuntur) breuiant crementū: vt dogma, atis: emblema, atis: poemā, atis: toreuma, atis: enigma atis. ¶ Onis, ab o. Quod desinentia in o, quæ mittunt genitiuum in onis, aut in enis, producūt: vt sermo, onis. lectio, oni: dictio, onis: anio, enis: nerio, enis. Quæ verò mittūt in inis, breuiat: vt Apollo, inis: virgo, inis: homo, inis. Al, alis, neutrum. Quod nomina neutra in al desinentia, quæ omnia mittunt genitiuū in alis, producant: vt animal, alis. tribunal, alis: vectigal, alis. Matculina vero breuiant: vt sal salis, Hannibal hannibalis.

¶ Nomen in el. Quod nomina in el desinentia (quæ omnia sunt Hebræa) mittentia genitiuum in elis, producant: vt Michael Michaelis, Gabriel Gabrielis, Raphael Raphaelis, Daniel Danielis Manuel Manuelis, Israel Israelis.

¶ Il, breuiabit ilis. Quod nomina in il, & in ul, desinentia, breuiant: vt vigil vigilis, pugil pugilis, consul consulis, p̄sul p̄sulis, exul, exulis.

¶ Vnus in ol. Quod in ol, vnum tantum reperitur. Sol solis, quod producit.

LIBER QVINTVS

An, anis produc: Atque en, si mittit in enis.

Quod si mittit inis, breuiat, sed in, porrigit inis.

On, modo producit, modo corripit o, genitiui.

Si tenet o magnum, producit, Si breue curtat.

Nomen quod fit in ar, genitiuo protrahit aris.

Sed breuiat Cæsar cum nectare, parq; iubarq;

Atque arar, & baccar, peregrinaq; noia quædã.

✚ An anis, produc. Quod nomina in an, desinētia, quæ omnia sunt Græca, producūt: vt Pean peanis, Titã titanis, A carnan acarnanis. Atq; en, si mittit in enis. Quod nomina desinentia in en, quæ mittunt genitiuum in enis, producant: vt ren renis, splen splenis, lyen, lyenis, lychen lychenis, firen firenis: quædam tamen ex Græcis (quæ videlicet in genitiuo habent e psilon) breuiant: vt hymen hymenis, damen damenis, quæ verò mutant genitiuum in inis (quæ omnia sunt Latina) breuiant: vt nomen nominis, fulmen fulminis, numen numinis, culmen culminis. ✚ In porrigit. Quod nomina in in, desinentia, quæ omnia sunt Græca, facientia genitiuum in inis, producūt: vt delphin delphinis, eleusin eleusinis, salamin salaminis. ✚ On modo producit. Quod nomina in on, desinentia (quæ omnia sunt Græca) aliquando producant, aliquando breuiant. Nam quæ retinent o mega, id est o magnum, in genitiuo producant: vt Amydon amydonis, Babylon babylonis, cytheron cytheronis. Quæ verò mittunt in o micron, id est breue, breuiant: vt dæmon dæmonis, canō canonis, Agamemnon Agamemnonis, Iason Iasonis. Sed de his in declinatione Græca plura dicemus. ✚ Nomen quod fit in ar. Quod nomina desinētia in ar, producant: vt puluinar puluinaris, tocular, aris, cochlear cochlearis. Breuiant verò Cæsar, aris, arar araris, iubar iubaris, nectar nectaris, par paris, baccar, aris: & nomina quædam barbara: vt Hamilcar, aris, Gaspar gasparis, bostar aris.

DE CREMENTO.

Tertia quod nomen declinat, siue secunda,

Si finitur in er, breuiabis. Demis, Iber, ver.

Græcum nomen in er, modo curtat, vt æther & aër;

Et modo producit, vt crater, atque character.

Sed breuiant treuir, & vir cum martyre gadir.

Porrigit oris, ab or: breuiant sed marmor & æquor,

Et memor atque arbor, Græcū quoq; iūgitur illis.

Et quod componit corpusq; puerq;, decusq;.

¶ Tertia quod nomen. Quod nomina in er, desinentia, que per secundam siue tertiam declinationem inflectuntur breuiant: vt puer pueri, miser miseri, gener generi, ansar anseris, mulier mulieris. Producent vero ex secunda declinatione Iber, eri, & ex eo compositum celtiber ri. Ex tertia quoque ver veris: & nomina Græca retinentia in genitiuo eta, hoc est e longum, vt byzer byzeris, crater, eris: haltar, eris: physeter, eris: clyster, eris: climater, eris: character, eris: chremaster, eris: luther, eris: panther, eris: stater, eris: loter, eris. Que vero mutantur in e psilō. breuiāt: vt aer aeris. Sed de his cum de Græcis plura dicemus.

Sed breuiant. Quod secundæ declinationis duo reperiuntur nomina treuir treuir, & vir viri. Et tertiæ declinationis item duo, martyr martyr, gadir gadir, corripientia crementum.

Porrigit oris ab or. Quod nomina desinentia in or: producent: vt amor, oris: dolor, oris: decus, oris. Sed breuiant que hic ponuntur s. marmor, ri: æquor, oris: memor, oris: arbor, oris. Et nomina Græca: vt castor, oris: rictor, oris: nestor, oris: Polymnestor, oris. Et nomina cōposita à corpore: vt bicorpor, oris: tricorpor, oris. Et à puero: vt marci por, oris: publi por, oris. Et à decore, quod est decus, vt decor, oris: indecor, oris.

LIBER QVINTVS

Vr breuiat semper, sed de fur dicitur furis.

As, atis, produc, breuiat sed vas vadis & mas.

His addatur anas, & ados, capientia Græca.

Es breuiabit etis vel itis, sed deme quietis,

Et magnes locuplesq;. Et græcum quod facit etis

Merces mercedis illis iungatur & hæres.

✧ *Vr breuiat.* Quod nomina secundæ declinationis terminata in ur: vt satur, turi. (nam quod matur, turi, reperiatur, non cõstat) Et nomina tertiæ declinationis exeũtia in uris, siue oris. vt vultur, uris: anxur, uris: turtur, uris: iecur, oris, breuiant cremen- tum: præterquã fur furis, quod pioducit.

✧ *As, atis.* Quod nomina desinentia in as, produ- cunt cremẽ- tum, quod plerun- que exit in atis: vt pietas, atis. çitas, atis: me- cœnas, atis. Breuiant verõ vas vadis, nam vas vasis producit: breuiat quoq; mas maris, & anas anatis, quod necui dubiũ videatur, probant auctores. Ruffus in Arato: Latipedẽq; anatem cernes excedere ponto. Mace- quoq;: Anseris aut anatis mixta pinguedine tauri: & Martiali in ca- mine tri- metro lambico, quod recipit in primo loco tribrachum Et anatis habeas vropygiũ macre. Et nomina Græca exeuntia in genitiuo in ados, & apud nos vero in adis: vt Arcas, adis: Pallas, adis.

✧ *Es breuiabit.* Quod nomina desinentia in es, mitẽtia genitiuũ in itis: vt stipis itis: limes, itis: miles, itis: so- spes, itis vel in etis: vt abies, etis: paries, etis. aries, etis: breuiãt cremen- tũ. Excipiuntur pauca quę produ- cunt, quies quietis & ab eo compositum in- quies inquietis: & magnes magne- tis, locuples locupletis. Et nomina Græca propria viro- rũ: vt Rhamnes, rhamnetis. Dares, daretis. Et appellatiua. vt le- bes lebetis, tapes tapetis. Superioribus adiungit duo facien- tia genitiuum in edi: vt merces, edi: hæres, hẽgredi.

✧ *Datq; ceres.* Quod ex desinentibus in es, vnum tantum mittit in ris, breuiatq; cremen- tum, scilicet ceres cereris.

DE CREMENTO.

Datq; ceres cereris, quod solum in ris breuiabit.

Pesq; pedis breuiat, nomenq; quod ex sedeo fit.

Nomen in is, quod mittit idis, vel eris, breuiabit

Illud producit quod mittit in itis, & iris:

Et quæ dant inis, de sanguis sanguinis exit.

Protrahæ nomen in os, quod prodit in oris, & otis.

Custos custodis producit Bos bouis arctat.

Et quod componit potis & pote, cōpos & impos.

Vs breuiabit oris, & eris, pecus hæc pecudisq;.

✦ *Pesq; pedis.* Quod hoc nomen pes cum suis composi-
tis: vt bipes, tripes breuiantur. Composita quoque à sedeo,
es, vt obses obsidis, præses præsidis.

☞ *Nomen in is.* Quod nomina desinentia in is, quæ mittunt
genitium in idis, breuiant: vt lapis lapidis: cuspis, idis: aspis
idis, vel in eris: vt puluis, eris: vomis, eris: cinis, eris: cucumis,
eris. producant vero quæ mittunt genitium in itis: vt sam-
nis, itis: quiris, itis: lis litis. Et quæ mittunt in iris: vt glis gli-
ris. Et quæ in inis, vt delphis, inis: salamis, inis: eleusis, inis,
producant crementum, sed excipitur sanguis sanguinis,
quod breuiat.

☞ *Protrahæ nomen in os.* Quod nomina terminata in os,
mittentia genitium in oris, vel in otis, producant: vt ros,
roris: flos, floris: lepos, leporis: monoceros, monocerotis:
rhinoceros, otis: phileros, philerotis: eros, erotis. Deinde
dicit quod hoc nomen custos custodis producit cremen-
tū: & bos bouis breuiat. Breuiant præterea duo composita ab
hoc nomine potis & pote: quod propemodū significat po-
tens: ea sunt cōpos, otis: impos, otis. Vs breuiabit: quod no-
mina tertie declinationis terminata in us, quæ mittunt geni-
tium in oris, vel in eris, breuiant: vt corpus corporis: tem-
pus, oris: stercus, stercoris. Vultus, eris: fidus, eris: vellus, eris.

LIBER QUINTVS

*De pus exit odis, tibi sit pro teste Melampus.
Sed palus, & subscus, atque incus, & quod in utis
Tendunt obliquos. Intercus, utis, tibi præbet.
Telluris, venerisq; dabunt tellusq; Venusq;
Si monosyllaba sunt, genitiuus porrigit uris.
Crementum breuiat, s consona si præit illi.
Porrige seps & plæbs diphthongo: Græca notentur.*

Breuiant quoq; ex mittentibus genitiuū in udis: hæc pecus, udis. Et nomina Græca cōposita à pus podos, quod est pes: vt melampus, odis: decapus, odis. Tria vero producant: palus, ludis: subscus, udis: incus incudis. ✦ Et quod in utis. Quod nomina mittentia genitiuum in utis, producant, ea sunt quinque, virtus, utis: salus, utis: iuuentus, utis: senectus, utis: seruitus, utis. Sed intercus breuiat intercutis. ✦ Telluris, venerisq;. Quod duo nomina exeunt in ris: quorum alterū tellus, uris producit, alterum venus, eris breuiat. ✦ Si monosyllaba. Quod monosyllaba in us desinentia, quæ mittunt genitiuum in uris, producant: vt ius, iuris: crus, uris: thus, uris: pus, puris: mus, muris. Crus vero & sus breuiant ex regula generali de vocali ante vocalē. Ligus vero sequitur crementum, alterius terminationis, hoc est, lygur, uris: quod & pleraque alia faciunt: vt arbor vel arbos arboris, puluer vel puluis, pulueris: delphin vel delphis delphinis. ✦ Crementum breuiat. Quod nomina desinentia in s, habentia consonantem ante s, breuiant, vt hyems, emis: inops, inopis: daps, dapis: arabs, abis. scobs, scobis: scrobs, scrobis. Plæbs vero plæbis, & sæps, sæpis producant: quia scribuntur diphthongo, nam seps, sepis pro serpentis genere quodam breuiat. Græca notentur. Quod nomina græca partim producant: nam quæ tetinent o micron breuiant: vt epops, epopis: cecrops, opis: ethiops, opis: quæ vero habent o mega producant: vt hydrops, opis: conops, opis: cyclops, opis: europis

DE CREMENTO.

Tenditur ex illis pars quedam, pars breuiatur.

Sed capitis breuiat caput, & sua compositiua.

Quod fit in ax nomen, producit. Fax breuiabit.

Ex Græcis partim producant, pars quoque curtant

Nomen in ex, breuiat, Producingis, duo, rex, lex,

Et vibex, halex, & veruex. Græca notentur.

Protrahit ix, icis, nonnulla tamen breuiantur.

Sunt ea, coxendix, hystrix q̄, filix q̄, larix q̄

europis: sed de his cum de græca declinatione agetur, plura dicemus. Gryphs vero gryphis producit, ciniplis ciniplis breuiat. † Sed capitis. Quod hoc nomen caput capitis cum duobus compositis sinciput sincipitis, occiput occipitis breuiat: nam composita à capite quæ desinunt in ps, ex regula superiori dicimus breuiari: vt biceps, pitis: anceps, itis: capriceps, itis. † Quod fit in ax. Quod nomina in ax producant: vt audax, acis: contumax, acis: capax, acis. Sed fax facis breuiat. Virgil. 1. Aeneid. Iamq̄ faces & saxa volant. Græca vero partim producant: vt aiex aiacis, siphax, acis: partim breuiant: vt abax, acis: dropax, acis: similax, acis: thorax acis. Nomē in ex. Quod nomina desinētia in ex, quæ mittunt genitiuū in cis vel in gis breuiant: vt pellex, icis: index indicis: remex, igis: aquilex, legis: grex, egis. Producant vero vibex vibicis: halex, ecis: veruex, ecis. Sed nomina græca partim producūt vt mirmex, ecis: scolex, ecis: narthex, ecis: partim breuiant: vt alopex, ecis. † Ex mittentibus genitiuū in gis, producant: lex legis, & ab eo composita exlex, legis: illex, gis, rex regis, & ab eo composita, prorex proregis: interrex, regis. Protrahit ix, icis. Quod nomina desinētia in ix, q̄ mittūt gtiū in icis, producant: vt coturnix, icis: lodix icis, breuiāt vero q̄ hic ponūtur coxēdix, icis: hystrix, icis: filix, icis: larix, icis: calix, icis: pix, icis: onyx, ychi: & ab eo

LIBER QUINTVS

*Atque calix, & pyx & onyx, varicisq̄, salixq̄
Bebryx, atque cilix, eryx, natrix quoque serpens,*

His numeris in gis, mittentia, nix niuis addes.

Ox, ocis producit, vt atrox. Gis breuiabit.

Cappadocis breuiat, & præcox iungitur illi.

Porrige nomen in ux, quod mittis in ucis, & ugis.

*Quinque tamen breuiant hæc nux, crux, dux, ducis,
& trux*

Atque volux volucis: de coniux coniugis exit.

compositum sardonix, ychis: quæ duo habent ch. aspiratū:
salix, icis: varix, icis: bebrix, icis: cilix, icis: erix, icis: natrix,
icis. Lucillius: Si natibus natricem impressit. Et mittentia ge
nitiuū in gis: vt nomina ppria quorundā principū Gallorū:
vt Ambiorix, rigis. Dumnorix, rigis: & Oryx orygis: quod
per ypsilon scribitur: & diorix, igis: quod interpretatur
fossa: iapyx, gis. Nix vero quod solum in genitiuo facit ni
uis. Niuis breuiat. Ox, ocis, producit. Quod nomina desin
entia in ox, mittentia genitiuum in ocis, producantur: vt
atrox atrocis, velox velocis. In gis, tamen vnum reperio.
Alloborox allobrogis, quod breuiat. Iuuenalis. Ruffum,
qui toties Ciceronem allobroga dixit. Breuiant quoque
Cappadox cappadocis & præcox, præcocis. Calphurnius,
Insita præcocibus subrepere persica prunis. Porrige. Quod
nomina in ux desinentia, quæ mittunt genitiuum in ucis, &
ugis, producant: vt lux lucis, pollux pollucis, frux frugis.
Excipiuntur quinque breuiantia: hæc scilicet, nux nucis,
crux crucis, dux ducis, trux traxis, volux volucis. Coniux
quoque vt omnes docti putant, siue per n, coniunx (vt Pri
scianus credidit) breuiat. Quod si regulam inuertas: quan
doquidem plura excipiuntur, quam quæ sub regula con
tinentur.

DE CREMENTO.

¶ De Cremento plurali.

A Plurale vel o; crementum protrahit eque:
Sed breuis est i, vel u, patribus probat hoc veru-
busq̃.

A Plurale. quod a o. e, in cremento partium orationis,
qua per casus declinantur, in plurali producantur: vt
musa mularum, domini dominorum, dies dierum. Ita-
men & ubreuiantur: vt patres patribus, veru verubus. Ad-
uertendum tamen, quod crementum plurale, debet intelli-
gi quoties crescit vna syllaba super genitiuum singularis: q̃
si non crescit super genitiuum, illud crementum non plura-
lis, sed singulariserit. Tempestatum, sermonum, magnetum
non producant penultimam ratione crementi pluralis, sed
ratione singularis: quod vero diximus de genitiuo singula-
ri, de regulari intelligendum est: nam irregulares propor-
tionem regularium sequuntur, vt ab eo quod est vnus, vna,
vnum: genitiuus irregularis est vnus: regularis vni, vne, vni:
quare in plurali vnorum vnarum vnorum crementum ha-
bet, non super genitiuum irregularem, sed super regulare.
Eodem modo de similibus.

† De Crementis verborum. Cap. III.

De crementis verborum. Post formationem temporum
& personarum nihil est in verbo magis necessarium,
quam crescentium syllabarum quantitas. vnde accen-
tus pendet, quare vltimum est in hoc loco de crementis verbo-
rum regulas tradere. Sed quia haec pars satis commodè est
ab Alexandro pertractata, nisi quatenus in subiunctiui praes-
terito & futuro non nihil aberrauit, quatuordecim versus il-
lius mutuati sumus, caetera ex nostro adiecimus.

Personam primipresentis verba secundam,
 Si numero vincunt, dicas clementa tenere.

Clementum verbi primum dic, quod posituram
 Aequat, bis superans dicatur habere secundum
 Quod si ter vincit, tria tunc clementa notabis,
 Nam finem verbi specialis regula signat.

A. crescens, verbum producere debet vbi que.

Ex do fit a. breuis, cum primæ compositiuis.

Personam primi. Quid sit verbi clementū in primis ostēdit
 dicens. Quod cum ratio declinandi verbum exigit,
 vt per vnam aut duas aut tres syllabas crescat supra ver-
 bi primam positionem, tunc dicetur habere clementū: q, si
 vna syllaba crescit, syllaba quæ æquiparat vltimā secundę
 personæ erit in primo cremēto: nam vltima semper sequi-
 tur regulas, quę de vltimis syllabis traditæ sunt. Secundū ve-
 ro cremētū erit, cum duæ syllabæ superant positionem. Ter-
 tium præterea, cum tres syllabę superāt eandem positionē.
 Positio autē illa dicitur, vnde nomen siue verbū incipit de-
 clinari. Sed hic secundā personam præsentis indicatiui mo-
 di facimus positionem, quia prima persona in verbis, secundę
 & tertię & quartę coniugationis in o. purū desinens, vna
 syllaba vincit secundam personam. vt doceo, es. cupio, is. au-
 dio, is.

✦ A. crescens. quod a. in omnibus tribus clementis, &
 in omnibus coniugationum omnium temporibus semper
 producitur. vt amamus, amabamus, amaueramus. Excipitur
 primum clementum huius verbi do, da: & ab eo compos-
 fitum quod breuiatur. vt damus, dabam, dabo, dato, dar em.
 dare. Venundamus, venundabam, venundabo, venundarē,
 venundare. & in voce passiva eodem modo. In alijs clemen-
 tis regulam sequitur generalem.

DE CREMENTO.

E nisi cūm subit r, debes producere semper.

Cūm subit r. curtam dant plurima, plurima lōgam.

Omne lego præsens breuiat, quartiq; secundum,

Plusquam perfectum per quamlibet est breuiandū.

Semper ero, vel erim breuiabis, quæq; sequuntur,

Curta sit in prima, beris, & bere, siue secunda.

¶ E, nisi cum subit. Quod e in cremen-
tis verborum (nisi se-
quatur r. litera) semper producit. ut amemus, docemus, le-
gemus, audiemus, quod si vocalis sequitur, ex regula gene-
rali breuiatur: ut doceam, doceamus; si vero sequitur r, nu-
merosior est ratio. nam aliquando e breuiatur, aliquando
producit. ¶ Omne lego. Prædicat igitur quod lego, id
est verbum tertie coniugationis per quam hoc verbū Lego
legis declinat, si post e, sequitur r, breuiat omne præsens,
tam in voce actiua, quam in voce passiua. ¶ Breuiat quoq;
secundum quarti, id est præteritum imperfectum, quod est
tempus secundum quarti, id est subiunctiui, qui est in ordine
modorum quartus, ut utinā legerem, cum legerē. Legere.
In voce passiua legeris vel legere in præsentis indicatiui. Le-
gere legatur in præsentis imperatiui. Utinā legerer in præsen-
tis optatiui. Cū legerer, in præterito imperfecto subiuncti-
ui. ¶ Plusquam perfectū, quoq; in omni coniugatione bre-
uiat e. sequitur. ut amauerā, docueram, legeram, audiuerā.
¶ Semper ero. Quod tempora in ero vel erim desinentia,
hoc est futurum indicatiui & subiunctiui, & præteritum per-
fectum optatiui & subiunctiui.

¶ Quæq; sequuntur, id eum, sequentes personæ cum futuro
imperatiui breuiant illud e, in penultima, ut amauero, ama-
uerim, amaueris, amauerit.

¶ Curta sit. Quod futurum primæ & secundæ coniugatio-
nis vocis passiuæ breuiat e anter, ut amabor, amaberis vel
amabere, docebor, doceberis vel docebere.

LIBER QUINTVS

Longum passiuo, reris vel rere notato.

E. Verbum crescens alibi producit vbique

I. tibi producunt quartæ crescentia prima.

Primi præterito reperitur imus breuiari.

Rimus vel ritis, verbum producit vbique.

✦ Longum passiuo. Quod in voce passiuo. reris vel rere producite ante r, quod fit in præsentis optatiui, & in præterito imperfecto subiunctiui. vt Vtinam amarer amareris vel amare. Cum amarer, amareris vel amarere. ✦ E. verbum crescens. Quod in omnibus alijs locis ab ijs qui supra notati sunt e in cremento semper producit, cum vi. scilicet sequitur r. quod si non sequitur: superius regula iam tradita est, vt in præsentis optatiui & præterito imperfecto subiunctiui vocis actiuæ. vt vtinam docerem Cùm docerem. Et in præterito perfecto indicatiui, vt Amauerunt vel amauere. Docuerunt vel docuere: legerunt vel legere: audiuerunt vel audiuerere, & alijs in locis, qui iam superius notati sunt. ¶ I. tibi. Quod i, in primo cremento verborum quartæ coniugationis producit, vt audimus, auditis, audiuit, audire, audierent. ✦ Primi præterito. Hæc regula partim præceptum est per se, partim exceptio est. Est inquam exceptio, quod in verbis quartæ coniugationis quorum præteritum non superat positionem, nisi in vna syllaba in prima persona plurali, cum debuerit produci, i breuiat. vt vincio vincis vinxi vinximus. Sancio sancis sanxi sanximus. Sentio sentis sensi sensimus. Venio venis veni venimus. Partim est regula per se, quoniam in omnibus coniugationibus in præterito perfecto indicatiui illud i. breuiatur, vt Amauimus, docuimus, legimus, audiuimus.

¶ Rimus vel ritis, Quod vbicumque in coniugatione reperitur rimus & ritis, illud ri. debet produci. hoc est in secundo futuro indicatiui & futuro imperatiui, & in præterito optatiui & subiunctiui, & futuro etiam eiusdem modi, qui-

DE CREMENTO.

Sed primi præsens breuiat: i. præteritumq̃.

Atq; erimus, eritis ab ero semper breuiabunt.

bus in locis eadem est vox, idemq; accentus. Deinde dicit, quod in præsentis aut præterito perfecto indica iui non produciturimus & ritis, sed sequitur regulam generalem: vt quærimus quæritis. Quod de verbis tertie coniugationis intelligendum est, nam de verbis quartæ iam tradita est regula, quod produciuntur in præsentis, vt esurimus, parturimus. In præterito breuiantur, vt comperimus, reperimus.

¶ Breuiant quoque erimus, eritis in futuro huius verbi sum, es, quod vero illud i, produci debeat, omnes grammatici (qui modi digni sunt hoc nomine) testantur. Probus de præterito perfecto subiunctiuui, quem in se adiectiuum appellat, in omnibus (inquit) quatuor coniugationum modis prima secundaq; plurales penultimam semper produciunt. De futuro quoq; subiungitur: plurali numero prima & secunda persona omnium coniugationum penult longam habent, & subdit exempla, vt clamauerimus, eritis, mouerimus, eritis: audierimus, eritis. dixerimus, eritis. Idem quoq; ubi de breuibus pro longis, & longis pro breuibus agit, sic scribit Vergi. cum dicit. Egerimus nostri. ri. inquit syllabam longam corripuit, cui assentitur Seruius locum illum exponens: ri, inquit syllabam præternaturam corripuit Vergi. metri gratia, quia aliter non poterat itare versus. Eadẽ quoque ratio coëgit Ouid. syllabam longam breuiare, cum dicit in 2. Meta. Nuper honoratas summo mea vulnera cælo Videritis itellas: & præter autores quos in commentationibus nostris attulimus. Prudent. in Psychomachia prologo: Si quid recen. is his nouenis additis possint, figura nouerimus mystica quod est trimetrum iambicum habens necessario in quarto loco iambum et consequenter ri. longam Catul. quoq; in car. Phalaetico, Et cum n. illia multa fecerimus.

LIBER QUINTVS

Inq; velim produc clementa priori, vel in sim.

I breues alijs, si non u consona subsit.

O crescens semper producitur, V breuiatur.

✦ Inq; velim produc. Quod velim & sim in futuro optatiui & in presentisubiunctiui producant clementum: vt vtinam velimus, itis. cum velimus, itis. vtinam simus fitis. cum simus fitis. ✦ I. breues. Quod in alijs locis ab ijs, qui superius notati sunt, i semper est breuis: vt legimus, itis. legite, legitote. legimini, amamini, docemini, audimini. Quod vero subdit, si non u consona subsit, iam dictum est de præteriti perfecti clemento in quarta coniugatione, quod producitur: vt audiui, stabiliui, dormiui nunc vero de alijs coniugationibus idem dicendum præcipimus, vt cupio, iui. sapio, iui. quero, fui. cico, ciui.

☉ O crescens. Quod o. in clementis verborum semper producitur, vt amatote, docetote. V, vero semper breuiatur, vt volumus, possumus.

✦ De primis syllabis. Caput. III.

A Ante b, breuis est, vt strabo, onis. tabes, is. labo labas. Producant vero Abel, crabro, onis, flabrum, flabri, flabellum. li. fabula, æ. labicum, ci. labor, eris labes, is. nabis, is. pabulum, li. sabura, ræ. fabus fabi. tabraca, braca, tabes tabis tabi, tabo. Et verbalia in abilis. vt fabilis, nabilis. Breuiant habilis, stabilis.

A ante c. breuis est. vt Academia, æ. acanthis, idis. acer acris, parbore macer, a, crui. Producant acer acris, acis, i. flu. brachiui, ij. brache, bracharum. cacus, ci. cacabo, cacabas. cacabus, bi. dacus, daci. facundus, a, um. gracito, as. machina, na. macero, as. pacuius, un. pachinus, i. placo, as. rapolis, is. trachin. inis. traches, es. vacia vacia, vacienus, i. vacinium vacini, vacillo vacillas.

A ante d. breuis est, vt vadum, i. gradior, eris. Producant vero Adæ, caduceus, i. clades, is. padus, i. gades gaudiui, la dō ladonis. rado, is. radix radiceis. spadix, icis, suadeo, es. tra-

DE PRIMIS SYLLABIS.

do tradis, traduco, traducis. vado vadis. gradius indifferen-
 tem habet.

A ante f. brevis est: vt vafer, a, um. Afer vero producit.

A ante g. brevis est. vt Ago agis, plaga, arum. pro reti: & p
 regione plaga, æ. Producent vero agea, æ. agalima, atis.
 bragada, æ. fagus fagi, flagito, as. flagitium, ij. flagrum, i.
 fragor aris. vnde suffragor & refragor. lagus lagi. maga
 lia magalium. mago magonis. pagus, gi. pagina, ç. pla-
 ga, æ. pro vulnere, fagus fagi, saga, æ. strages, is. stragu-
 lum, li. tragula, læ. vagio, is. vagina, æ.

A ante l. brevis est. vt malus, a, um. alo, is. Producent vero a
 la, æ. aleç, itis. alea, æ. alecto alectus: alia alia: flu. balena,
 æ. balista, æ. balo, as. calo, ni. caligo, as. halo halas: halex,
 ecis malus arbor. malum pomum. mala malæ: pro man-
 dibula. palatium, ij. palus, i. palor, aris. pala, æ. qualus qua
 li. qualis, e talus, i. siue talis, e, palatum mediam habet in-
 differentem.

A ante m. in dissyllabis producitur. vt fama, æ. Breuiant ve-
 ro amo, as. chlamys, ydis. fames is. fames, i. tamen. Et po-
 lysyllaba. vt mamilla, æ. amita, æ. Præterquam amentū,
 i. amincum, i. damæta, æ. lamina, æ. lamentor, aris. mamer-
 cus, i. mamertinus, i. mamura, æ & mamurius, ij. & bamura
 ç. hamus hami. indifferenem habet.

A ante n. in dissyllabis producitur. vt sanus, a, um. planus, a,
 um. Breuiat vero anas anatis. anus, us. cano, is. canis fluuius.
 manus us. planus plani pro nebulone. Et ab ana præposi-
 tione Græca composita, vt analecta analectorū, anagly-
 phum, anaglyphi. Et polysyllaba, vt animus animi, anu-
 bis anubidis, præterquam anulusanuli. canabis, is. danu-
 bius, danubij. ganeo ganeonis, quæ producent.

A ante p. brevis est: vt apis, is. napus napi. vapidus, a, um. Pro-
 ducunt vero apis bos, apulus, a, um: apulia apulia: apœnis
 nus apœnini. Aphrica, çæ. crapula crapula: caprus ca-
 peti. pape interiectio. papilio, onis. papo, as. rapum ç. ta-
 po saponis, sapis, is. flu. saperda, saperdæ, vapulo, çs.

LIBER QUINTVS

A ante q, breuis est, vt aqua aquæ, laqueus, i.

A ante r, breuis est, vt arista, & haruspex, icis. hara haræ. Producent vero ara, æ. pro altari, arados, i. arceo, es. arca, æ. barium, barij, baris, idis. caria, æ. carica, æ. carex, icis. glareæ, æ. larius larij, larissa, æ. nares narium. naricia, æ. pæreo, es. Et nomina adiectiua in arus, a, um. vt clarus, a, um. varus, a, um.

A ante s, breuis est, vt Asia, æ. casa case. Producent asius, a, um. asis, idis, asopus, i. basium basij, caseus casei. natus nasi. Naso Nasonis, phasis phasidis phasithea. Sascn Sasonis.

A ante t, breuis est, vt quater & quaterni. nato, as. Producent verò atys aryos, atagena, æ. atella, æ. atina ating, ater, a, um. catilus catilli, chratis, tidis, crates cratis, crater crateris, clatru: clatri, frater fratris, fatū fati, gratus, a, um. latus, a, um. laterna, & latona, & mater matris. materia, & matur⁹, a, um. matutinus, a, um. pratum, i. patagia, & fluuius: Saturnus i. Scatinia lex, vates vatis, Vaticanus, i.

A ante u, consonantem breuis est: vt auis. Producent vero auius, a, um. claua, & clauis, is. clauus, i. Dauid nomen propriū. dau⁹, i. flauus, a, um. gnau⁹, a, um. gauisus, a, um. Lauinlum. nq. lauinia, & Mauors mauortis, mauis à malo. nauis, is. pauo, onis. prau⁹, a, um. rau⁹, a, um. suavis, e. suauium suauij.

E Ante b breuis est, vt trebia, & nebris, idis. Producent vero creber, a, um. crebenus, i. fluuius. debeo, es. debilis debile. flebilis, e. gleba glebq; hebe, es. hebesus, i. rhebus, bi. sebethus sebethi. fluuius: crebula, & thebe thebarū: thebe, es: Immo omnia Græca que per eta scribuntur.

E ante c, breuis est: vt secus, pecus. Producent vero secius, pminus: securus, a, um. Græca vero que per eta scribuntur, omnia producent: vt echo, us. lecytos, i. theca, & ab eo composita: vt dactylotheca, & pinacotheca, &:

E ante d, breuis est: vt sedeo, es. Producent vero cedo, is, cessi. pedo, is, pepedi. sedulus, a, um. sedes, is. seditio, onis. Et Græca que per eta scribuntur: vt Medca Medeq; theda, &:

DE PRIMIS SYLLABIS.

E ante f brevis est: vt nefas nefarius nefandus.

E ante g. brevis est: vt lego, is. rego regis. tego regis. Produ-
cunt vero lego legas. pegafus, i. regula, a. regulus reguli
regina reginae: rhegium rhegij, tegula tegulae.

E ante l, in dissyllabis longa est: vt chela chelae. Breuiant ve-
ro chelys, is. celer, is, e. gela, a. gelu indeclinabile: lelex le-
legis: helix, is. Et à meli (hoc est melle) & à melā (quod est
nigrum) composita & deriuata: vt melilotus, i. melan-
thium, melanthij: scelus sceleris, telon telonis: velim, is, ve-
lut. veluti. Et nomina polysyllaba, vt melior. Producent
vero bellua, e. delibutus, a, um: delitig delitiarum, delu-
brum i. elysium, ij. electrum, i. helio: i. sol & ab eo com-
posita. Peligni, orum, pelusium, ij. pelium pelij: peliaspe-
liadis, spelunca speluncae: speleum spelei: teleplus, i: pela-
mis, idis. telegonus, i: telemachus, i. telemus telemi: vela-
brum velabri.

E ante m. brevis est. vt emo, is. Producent vero cumentum,
i. demum aduerbium. demo, is. Et à demos composita. vt
Demosthenes: emathia, e: emolumentum, i: eminus aduer-
bium: femen, nis. Et ab hemis, quod est semis, composita:
vt hemina, e. hemiciclus: hemus hemi, nemo neminis. phe-
mone, es: remus remi. chema, aris. Et à semis composita,
vt semita semitae, temo temonis.

E ante n longa est: vt vena venae: veneo, is. Breuiant vero be-
ne aduerbium benignus, a, um: enyo, enyus. enipeus, eni-
pei. Enim coniunctio, fenestra, e. & a genes, quod inter-
pretatur genus, & a geno generis deriuata & composita: vt
Genesis, eos: genus generis, n. enalippus, i: menapi, orum.
menander, dri: phrenitis, is. Penes prepositio, penitus ad-
uerbium, penetro, as. penates. penatium. penus, us, vel oris
tenex senis. Seneca, e. tenon, onis. sthenelus, i. teneo, es: te-
nor, oris. tenuis, e, tenus prepositio, venafrum, i. venilia e:
& venetus, a, um, venia, venig: Venus, eris. venenum, venes-
ni. venio, venis, xenium, xeniij.

LIBER QUINTVS

- E** ante p. breuis est. vt lepus, oris. nepa, ꝑ. Producunt vero ce-
pa cepa, cephisus, i. Epirus, i. repo, is. sepe, is. sepia sepia.
E ante q. breuis est. vt equus, nequeo, is. neque. Producunt ve-
ro nequam nequitia, ꝑ. nequaquam, nequis, sequana, ꝑ. flu.
E ante r. breuis est. vt serum feri. herus heri. Producunt vero
beryllus, i. beritus, i. cerusa, æ. cerinthe, es. cera cerg. cler⁹
cleri, eridanus, i. fretum freti. Eruca, ꝑ. feralis, & feronia,
æ. feris feriarum. geryones. heres, edis. heros herois. He-
rodes Herodis. metiones, neritos, riti, neris, is. nerio nerie-
nis. pera peræ. pero peronis. ferus, a, um. seres serium. spe-
ro, as. seria, ꝑ. seria seriorum. theron, nis. thera, æ. thereus,
rei. verus, a, um. veratru veratri. verona, ꝑ. Et a xeros, hoc
est ficus, composita, vt xerampelinus xerolophus.
E ante s. longa est. vt thesus thesei. Breuiant vero sesostris,
is. thesis. vetulus, i. & vesuus, i. vesuius, ij.
E ante t. producitur. vt meta, ꝑ. tethys, yos. Breuiant vero, es-
tiam coniunctio. fretum, i. getes, æ. hetruria, ꝑ. meto, is.
metuo, is. metallum, i. metaurus, i. metop^o, u. Et a metros
siue metha cõposita & deriuatiua, vt metreta, ꝑ. metapho-
ra, ꝑ. retro. aduerbium, tetricus. a. um: theris thetidis. Et a
terra composita: vt tetarcha. veto. as: vetus veteris: veter-
nus veterni. Et habentia p ante e. vt petra: ꝑ. peto petis.
E ante u. consonantem longa est: vt leuus: a: um. leuis & leue
pro tersus & planus. Breuiat vero breuis, e. leuis leue pro
non grauis. seuerus: a: um.
I Ante b. breuis est. vt liber libri. Producunt vero fibula: ꝑ.
hibernus. a. um. ibis. is. liber liberi pro baccho & homi-
ne libertatem habente. Libethrum. oppidum. libo. as. li-
bum. libi. scribo. is. scibilis scibile. sibilo. sibilas. tibia. ꝑ. ti-
bur triburis. tribulum tribuli. Nam tribulus breuiat. vibur-
num viburni. vibex vibicis.
I ante c. breuis est. vt dicax. acis ficulus. a. um. Producunt ve-
ro dico. is. ficus. i. Icarus. i. icon. onis. ico is. ycas. ꝑ. liciu. ij.
mica. ꝑ. mice, es. i. victoria, Phycus. untis. oppid. pica, ꝑ. pi

DE PRIMIS SYLLABIS.

cuspidi. picenum, i. fica ficę. sicut coniunctio. Sicilia. ę. Sicheus. i. Sicauia. ę. spica spicę. spiculum, i. tacinus. i. trica, tricę. triceni. ę. a. viceni. ę. a. vicus vici. vicinus. a. um.

Iante d. longa est. vt idem in genere masculino. Breuiant vero cydon. onis: didymus, i. didyme, es: fidelia: fides chor da: fides fidei. Fidenę fidenarum. gnydos: hydaspes: pis hydus: dri. Idem in genere neutro: idoneus: a. um. idume: es. Ideo coniunctio. Quidem coniunctio. video: es: vidua: viduę.

Iante r. non reperitur nisi in compositis, & breuiatur.

Iante g. breuis est: vt figulus: i. Producent vero bigę bigarum: figo: is. fligo: is. frigus frigidus. frigilla: ę. gyges: ę. pigę: ę. pigardus pigardi: strigilis: is. striga: ę. stigo: gas. trigę: garum. triginta: viginti: vigesimę aduerbium.

Iante l. longa est: vt Illius fluuius: hyle: es. pileus pilei: pila pileę. pro columna. Breuiant vero Cilium cilij: cylidrus: i. cylindrus: i. cillx cilici: filix filicis. hilaris: e. ilaria. ę. Ille da: ę. lilea lileę. lylibaum. i. milium milij. milo. onis. pila. ę. qua ludimus. pilus. i. pylos. i. phyllos, i. phylera, ę. phylene, es. filer fileris. filix filicis. fila, ę. fileo, es. filigo filiginis. filiqua, ę. filutus, i. stilus, i. tilia, ę.

Iante m. in dissyllabis longa est. vt limus limi. Breuiant vero fimus fimi. himen, nis. minas minantis. nimis aduerbiu. Simon simonis. simul aduerbium, thymus, i. Polyssyllaba quoque, similis, e. Producent vero simuis, ij. simia, ę. simulus, i. Hymera, ę. & chimerinos, i. timeus, i. dimidium, ij.

Iante n. longa est: vt linum, i. sinum fini, pro vase. Breuiant vero cynapes, is. flu. cynedus, i. cinis cineris. cyniras, ę. cynicus, a. um: & a cynos composita. Inula, ę. inuus inui. Linus, i. nomen proprium: lino, is. minę minarum. Minera, ę. minium minij. minius, ij. flu. minio, nis. Mynia populi: mina minę. minister ministri. minor minaris, verbum, minor minoris. nomen, minuo, minuis. minus aduerbium, miniscor. Ninus ninui. sinapis, sine præpositio: sinister sinistra sinistrum, sino finis: sinon, onis. sinopsis, is. sinus, nus

LIBER QUINTVS

sinueſta, æ: inea, ç. Et à ſyn præpoſitione Græca compoſita: vt ſynagoga, gç: ſynhedra, ç.

I, ante p. breuis eſt: vt ſtipes, is. typhœus, i. ſcyphus, i. Produſcunt vero gryphes, gryphus, i. Iphitus, i. pipo, as. pipilo, as. riphçi riphçorũ: i pa riphç. Scipio Scipionis, ſiphio onis ſtipes ſtipitis, ſtippo, as. ſcripulus ſcripuli, ſipharium ſipharij, ſipus ſipuntis, typhis, is. typhon typhonis. vipera, ç.

I. ante q. breuis eſt. vt liqueo, es. liquo, as. ſiquidem. Produſcunt vero liquetium liquetij. liquor, eris. liquor, qris. liquidus, a, um. primam habet indifferentem.

I. ante r. longa eſt. vt lira pro ſulco, & à chir (quod eſt manus) deducta partim breuiant vt chiragra, ç. partim produſcunt: vt chirurgus, i. chironomon, tis. Breuiant vero dirimo, is. hyrie, es. hirudo, inis. hirundo, inis. lyra, ç. Myrõ, onis, nomen propriũ viri: myron (quod interpretatur vnguentũ) nireus, i. & a pyr (quod eſt ignis) deriuata. partim breuiant. vt pyra, pyramon, nis. pyretum pyretri. pyropus pyropi: partim produſcunt, vt pyramus pyrami: pyramus, ides. pyrene, es. pyrous pyroi, pirus: piri pirum, ti. quirinus, i. ſyrus, a, um: ſyracuſç ſyracuſarum. tyrus tyri: tyrannus, ni: viridis viride: vireo vires: viriatus, ti: viroſus a viro.

I. ante ſ. longa eſt: vt niſus niſi. Breuiant vero biſon biſontis: ciſum ciſij. diſertus diſerti. Iſara iſaræ: Iſaurus iſauri: miſer, a, um: niſi coniunctio: ptiſana ptiſanæ: ptyſis, is: ſiter ſiferis: ſiſimbrium ſiſimbrij.

I. ante t. breuis eſt. vt Italus, a, um: mitra mitræ: citrũ citri: vitrũ vitri: Britannia britanniæ: vitium vitij: litera, æ. Produſcunt vero bithinia, æ. briton britonis: clitella, æ. clitũnus, i: clitorius clitorij: cliton, onis: dito ditas: diteſco, is: fritinio fritinis. Italia Italiæ: Ithyreus, a, um: mitis, e. mitylus mityli. nitor niteris. Pythagoras, æ: pitheus, ei: Python, nis: pythius, a, um: pyteleon pyteleontis: pytilma, tis: pituita, æ: indifferentem habet: ritus. uſ: rito, as: ſcitor ſcitaris: ſithõ, onis: triticum, ci: triton, nis: tityrus tityri: titan titanis. titul

DE PRIMIS SYLLABIS.

Io titillas. vita vitæ: vitis, is: vito vitas: vitupero, as. zithum zithi.

I. ante u, consonantem longa est: vt liuor, oris: viuo viuus.

○ Ante b. longa est: vt gobius, ij. robur, oris. Breuiant vero globus, i: obelus, a, um: obelus, i: obulus, i. obex, icis: probus, a, um. probo, as: probrum, i. soboles, is.

○ ante c. breuis est: vt proceres, rum: voco, as. Producent vero cocyrus, i. crocalus, i: focale, is: locusta, æ: oceanus, i: ocyor & ocyrus: phoca, ç. phocus, i: phocis, idis, procerus, a, um: poculum poculi. vocalis vocale.

○ ante d. longa est: vt clodius clodij: lodix lodicis, rodo rodus. Breuiant vero Fodio fodis: modus modi modo aduerbium odor, ris: odiũ odij: & a pus podos (hoc est pes) & a rhodos (quod est rosa) composita & deriuata: vt podalyrius podalyrij, rhododaphne, es. rhodus, di: rhodope, es: rhodanus, rhodani: sodalis, is,

○ ante f. breuis est, vt ofella. Producent vero tofus, tofi.

○ ante g. longa est: vt cogo cogis. Breuiant vero logos, & ab eo cõposita & deriuata: vt theologus: rogius rogi: rogo, as: toga togæ.

○ ante l. breuis est, vt colon membrum: colo is: colocasia, æ. Producent vero boletus boleti bola, æ. colum, i: colyphiũ colyphij: dolium dolij. dolõ, onis: moles, is: molior, iris: moly molyoc: nola, æ: nolo verbum: olearus, i: olenus, is olim aduerbiũ prolixus, a, um: proles, is. polypus, i: polydamas, is: solus, a, um: solor solaris: solers solertis: solennis solenne spoletium spoletij: tmolustmo li.

○ ante m. longa est: vt doma, atis: vomer vel vomis, eris: comom, mis. comessor, aris. Breuiant vero bromius bromij: coma, æ: comes, itis: chromis, is: comedo, is: domfnus, ni: domus, us: domo domas: glomero, as: homo hominis: homerushomeri. nomas nomadis. omasum, i. omitto, is: siomacus, i: tomos, & ab eo composita et deriuata: vt atomus atomi: protomus protomi. Tomacula, æ: vomo, is.

○ ante n. breuis est: vt bonus, a, um: moneo, es. Producent

LIBER QVINTVS

conor, aris. cone, es. conopeū, i. conus, i. donum, i. donec: monychus, chi: nonus, a, um. nonæ, a, um. pronus, na, nū. pono, nis. pone præpositio & aduerbium: zona zonæ, & gonia, quod interpretatur angulus, & phone quod est vox, & ab eis cōposita & deriuata: vt trigonus, a, um. pho nascus, i. de quibus in medijs syllabis dicemus.

○ ante p, breuis est, vt populus populi, opis opem ab ope. Et in plurali opes, sopor soporis. Producent Copa, copæ: nomen proprium fœminæ, copia, æ. copula copulæ. copo, nis. cophos, i. hoc est surdus, dropax, acis. opis, is. nympha, opilio, onis. populus, i. pro arbore. popeanum, i. pro pagæ provite, propino, as. indifferentem habet. psophis, idis. scopæ scoparum. sopio sopis. stlopus, i.

○ ante q, breuis est, vt loquor, eris. coquo, is. quoque, a aduerbium.

○ ante r, breuis est, vt chorus chori. Cora coræ, oppidum Italiæ. Producent verò coris cori, pro vento argeste, coram præpositio & aduerbium, corycus, i. corytus i. corallium coraliij, choreus, i. doris doridis. doricus, a, um. dorion doriij. doron, hoc est donum siue palmus, hora horæ. morus, i. moro, nis. Noricum, i. ora oræ, oro oras: orythia orythiæ. orion orionis. Oricos, oppidum, prora prore, fora foræ. foracte foractis. forex foricis. thorax thoracis. Et habentia l. ante o. vt lorū lori. gloria, riæ. ploro, ras.

○ ante s, longa est. vt Moses mosis. prosa prosæ. Breuiant vero cosæ cosarum. cosyra cosyre. dosis, hoc est datio, mosa mosæ, ofyris ofyridis. profcucha, æ. profymna, æ. polui, a pono, nis. rosa rosæ.

○ ante t, breuis est. vt notus, ventus, nothus, i. spurius, nota notæ. & noto notas. botrus botri. Producent vero clotho, us. lothos lothi. pote potas. proteus, i. sotades sotadis. totus, a, um. Et a protos, quod interpretatur primus, composita: vt Protogenes protogenis.

○ ante u, consonantem, breuis est, vt ouis, nouus noua nouum, Producit vero ouum oui.

V Ante b. brevis est, vt tuber, a, um. Producent vero bubulcus, i. bubo, nis. bubalus, i. bubastus, i. iubilus, i. lubricus, a, um. nubes, is. nubo, is. pubes, is. rubigo, inis. suber suberis: subula, æ. tuber, ris. vber vberis.

V ante c. longa est, vt duco ducis. luceo, es. Breuiant vero cucufas cucutatis, cuculus, i. cuculo, as. cucullus i. cucuma cum æ. cucumis, is. cucurbita, æ. cucurrio, is. ducenti, æ, a. duceni, æ, a. iucundus, a, um. lucerna, æ. lucrum lucri. lucumo, is, lucellum, fucerda fucerdæ.

V ante d. longa est, vt rudo. dis. ludo ludis. Breuiat vero pudor. doris. pudet pudebat. rudis, i. virga prætoris, rudens rudentis. fudes, i. studium, ij. Tuder, eris. tudes, itis.

V ante f. longa est, vt Vfsensvfentis. bufo, nis. Breuiant vero Rufe rufarum.

V ante g. longa est, vt iugerum. i. nugæ, arum. Breuiant vero fugio, is. fuga, æ. iugum, i. iugis, e. iugulo, as. pugil, is. turgurium, ij.

V ante l. brevis est, vt fulix, icis. Producent vero culus culi. Dulichium, ij. fuligo. inis. Iulius, ij. mulus, i. mula mulæ. pulegium pulegij, pulex pulicis. Thule thules. vligo vligibus.

V ante m. longa est, vt humor, oris. humidus, a, um. humanus, a, um, iumentum, i. Breuiant vero ctimulus, i. crumena, e. humus, i: humerus, i. Numa, æ. Numantia, æ. Numanus, i. nomen proprium viri: numerus, i. numisma, atis. rumex, cis. tumeo, es. tumulus, i.

V ante n. longa est, vt munus, eris. Breuiant vero cuneus, i. cuniculus, i. tunica, æ.

V ante p. brevis est, vt lupus, i. Producent vero cupa, æ. Iupiter, nuper aduerb. pupus pupi. pupa pupæ. pupilla, æ, pupillus, i. rupes rupis, scrupus scrupi. suparus supari, stupa, c.

V ante r. lōga est: vt cura, æ. curio. onis. Breuiāt vero Curi?, ij. Cures curiū oppidū. Curetes, populi curulis, e. Darius durij: fluius furio is. muria, æ. nurus us: spurius ij.

V ante s. longa est: vt pufio pufionis, Breuiant vero Frufino,

LIBER QUINTVS

onis: pusillus, a, um. Susanna, æ: susurrus susurri.

V ante t, longa est: vt vtor, eris. Breuiant vero cutis, is: frutex fruticis: futuo, is: futurus, a, um. latū, i. Mutina, æ. mutilus, a, um: muto, oni: nutrio, is: pute⁹ putei: putris c: puto, as. Ru teni populi: rutilus, a, um. Rutuli populi: rutrum rutri. Rutuba, æ: fluius. Rutupe oppidum: vter, a, um: vter vtris: vterus vteri. vtica vtica: vti coniunctio.

V purum ante u. consonantem longum est: vt vua. Quod si consonans præcedat, breuiatur: vt fluius, ij: iuuo, as: pluvia, æ.

✦ De medijs syllabis. Caput. V.

A Ante b in medijs syllabis breuis est. vt Calabria, e. syl: laba, æ. Producent vero Atabulus, i: & verbalia in abilis desinentia: vt amabilis. Et in abundus, a, um: vt populabundus, a, um. Et in abulum: vt incunabulum, i. venabulum, i. tintinabulum, i. Et in abrum: vt Velabrum, i.

A ante c. breuis est: vt alacer, cris. Producent vero Benacus, ci: cloaca, e: iracundus, a, um. meracus, a, um. mastaciū, ij. nouacula, e. opacus, a, um. pastinaca, æ. pistacium, ij. portulaca, e. retinaculum, i. farracum, i. Et nomina deriuata in acrum: vt lauacrum, simulachrum, ambulacrum: vel in aculum. vt gubernaculum, i. Et in aceus, a, um. vel acius, a, um: vt ordeaceus, a, um: gallinaceus, a, um: accinacius, a, um. vinacium.

A ante d breuis est. vt Bragada flu. Producit vero cicada.

A ante g. longa est. vt imago, ini. indago, as. vel indago, inis. Breuiant vero aruiragus, i. asparagus, i. chiragra, e. lalage, es. mandragora, æ. massagera, e. paragia, x. pelagus, i. podagra, e. vertagus, i. Et composita ab agorazo, quod est emo, vt Pythagoras, Anaxagoras. Et ab ago, quod est duco, vt pedagogus, synagoga, e. paragoge, es. Et a franco. is. vt naufragus, & avagus, a, um. vt noctiuagus.

A ante l. breuis est. vt Menalus, i. Italus, i. Producent vero canalis, omphale, sardanapalus, stimpalus, sandalium, daliij. Et in alis desinentia deriuata a nominibus vel verbis. vt

DE MEDIIS SYLLABIS.

animalis, vocalis, venalis.

A ante m brevis est: calamus, i: thalamus, i. Producent verò dīstramū, i. Et verbalia in amen siue amentum finita: vt solamen solamentum, iuuamen iuuamētum: & Hebræa ad declinationem nostram deducta, vt Adam Adamus, i: Abraam Abraamus, i.

A ante n longa est, vt inanis. Breuiant vero apidanus, i bala nus, i: clibanus, i: drepanum, i: dardanus, i, neridanus, i, galbanum, i. hypanis, is, hypomanes. Laganū i: libanus i raphanus, i: rhodanus, i: & nomina græca desinentia in phanus, vel phanes. Stephanus, i: epiphanes, nis. Aristoz phanes, is: sicanus, a, um. Cyane indifferentem habet.

A antep brevis est: vt alapa, e: terape, es. Producent vero anapis, anapis: mesapus, mesapi priapus, priapi: serapis, i: sinapis, is.

A ante q brevis est: vt tanaquil. Producent vero nequaquā & vtraq; in ablatiuo, & vsquequaque aduerbium.

A ante r brevis est, vt cithara, æ. barbarus, a, um. Producent vero amaracus, i: amarus, a, um: auarus, a, um: cochleare, is: denarius, ij: tiaras, e: & denominatiua in aris, vel arius, a, um: vt auxiliaris, e: antiquarius, a, um: sextarius, ij: la crarium, ij.

A ante s brevis est: vt petaso, onis, carbasus, i. Producent ve ro agaso, onis. amasis, is: omasum, i: parnasus, i.

A ante t brevis est, vt cyathus, i: calathus, i. Producent verò acathes, æ, pro lapide, aratus, i, aratum, i. Egathes in sulæ. Et propria nomina in ates: vt phrates, is: Euphrates, is: Mithridates, & denominatiua in atus, vt Senatus.

A ante u consonantem longa est: vt cadauer, eris, papauer, eris. Breuiant vero Batauus, a, um, Patauium, ij.

E Ante b brevis est: vt tenebræ, arum, erebus, i. Producūt vero corebus, i: ephebus, i: perrhebus, a, um.

E antec longa est: vt imbecillus, a, um, & à theca composita: vt bibliotheca, apotheca. Breuiant vero Seneca, æ senecio, onis: illecebræ, arum.

LIBER QUINTVS

- E** ante d lōga est: vt teredo, inis. Breuiāt vero Andromeda, æ. effedum, i. lebedos, i. Macedo, onis, peucedanū, i. Tenedos, i. Vnedo, is. Et ab hēdra composita: vt cathedra: sinhedra: & à medeo, quod est impero composita: vt Diomedes: & à cleos, quod est gloria: vt Empedocles.
- E** ante f indifferens est: vt tepefacio, is. calefacio, is. Producent vero veneficus, i. venefica, æ.
- E** ante g breuis est: vt elegia, æ. telegonus, i. Producent vero cethegus, i. aliqui diphthongo scribunt.
- E** ante l breuis est: vt obelus, i. sepelio, is. Producent vero phaselus, i. philomela, æ. & deriuatiua in elis: vt crudelis & in cla: vt tutela. Cybele indifferentem habet.
- E** ante m longa est: vt eremus, i. Breuiāt vero Artemis, id est id est Diana: & ab eo composita: elementum, i. Ptolemæus, i. telepolemus, i. vehemens, entis.
- E** ante n producitur: vt verbena, æ. Breuiant Armenia, s. Achenus, i. helenus, i. Helena, ç. iuuenis, i. ingenium, ij. id genus, a, um: olenus, i. orcomenos: porsena, ç. & composita à Venio: vt aduena, æ. & à genes, hoc est genus, vt Archigenes: Antigenes: Diogenes: Hermogenes: Menogenes: Origenes: Protogenes. Et à sthenos, hoc est robur vt Antisthenes: Calisthenes: Demosthenes. Et à parthenos, quod est Virgo, vt parthenius, ij. parthenope: parthenopeus: & in mene vel menes finita: vt climene, es. nyctimene, es. philopomenes, is. periclemenes, is. achemenes, is.
- E** ante p breuis est: vt telephus: i. Producent vero asepus, i. asclepius, ij. Iosephus: i. ptesepes: is.
- E** ante q breuis est: vt diequarti: diequinti: neq: nequeo: is.
- E** ante r breuis est: vt Cerberus: i. Producent vero Abdera: ç. austerus, a, um. Chimera: æ. Cythera: orū. Cytherō: n is. cyperus: i. galerus: i. Homerus: i. Et à hieros cōposita: vt hiera, æ. Hierapolis: is. Iberus: ij. machera: æ. Megera: æ. mysterium: ij. niceteriū: ij. pāthera: ç. proderis: is. syncearus: a: um, trieteris trieteridi. seuerus: a: um,

DE MEDIIS SYLLABIS.

E ante s breuis est: vt Apesas,antis. hēresis. Producent vero carchēsū, ij. diæcesis, eos. Galeus, i. Haleus, i. Iesus. Lyrnesus, i. Milesius, a, um. Marpesus, i. Magnesia, æ. mathesis, eos. poësis, is, synteresis, i. & ab esus, a, um, composita: vt obesus, a, um.

E ante t longa est: vt moretū, i. Breuiant vero Amethystus, i. Arethusa, ç. chrysendetū, i. Iapetus, i. Lāpetia. Macetes, ç. pharetra, ç. pheretrū, i. Piritrum. Phaëtō, tis. Phaetusa, ç. Taygeta, æ. Taygetus, i. Triq̄tra, æ. triquetrus, a, ū. temētū, i. Venetus, a, ū. vietus a, ū. Et denominatiua in etas desinentia. vt pieras, atis. varietas, atis: & ab arete, hoc est virtute, composita: vt paneretos, i. aretalogus, i. ante u consonantem producitur: vt Veleuus; Sueuus.

Y Ante b breuis est: vt sensibilis, alibi.

I ante c breuis est: vt rusticus. Amicus nomen propriū viri. Producent vero amicus, a, um. Apicius, ij. apricus, a, ū. Aricia, e. Caicus, i. canicula, ç. craticula, ç. cuticula, ç. cuniculus, i. conuitiū, ij. cernical, alis. Equicolus, i. febricula, æ. formica, æ. Labicus, i. lectica, æ. lūbricus, i. myrica, æ. Marica, æ. lorica, æ. mendicus, a, um. meretricula, æ. multiciū, ij. Nafica, æ. nouicius, a, um. Numicius, ij. Palicus, i. periculū, i. posticus, a, um. posticū, i. pudicus, a, um. pedico, as. pediculus, i. phœnicopterus, i. redimiculū, i. rubrica, æ. Triuicus, i. tibiçē, inis. tegeticula, ç. vesica, æ. vmbilicus, i. vrtica, ç. vstica, æ. Vaticanus, i. viticula, ç. Et à nice, hoc est victoria, composita: vt Polynices, is. olympionices, ç. Et nomina barbara ia icus: vt Alaricus Alarici: Theodoricus, i. Fredericus, i.

I ante d breuis est: vt liuidus, a, um. cupidus, a, um. Producūt vero Abydos, i. Acidala, æ. desidero, deras. fastidio, is. formido, as. trucido, as. Et nomina in do excūtia: vt crepido, inis. cupido, inis. formido, inis. libido, inis. Et nomina patronymica masculina à nominibus in eus diphth. desinētibus: vt à Prometheus: Promethides: à Tides, ei

LIBER QUINTVS

prijs virorum siue locorū deriuata in ites, vel in ita pro masculinis in itis, pro fœmininis desinentia: vt leuite, vel leuita, & leuitis, idis. Moabites vel moabita, moabitis, idis. Et denominatiua in itus, a, um, exeuntia: vt auritus, a, um, turritus, a, um. Verba quoq; frequentatiua, & nomina participialia, quæ formantur à supinis verborum quartæ cōiugarionis in itum penultima longa terminatis: vt dormio, is, dormitū, dormito, as, audio, is, auditum, anditus, tus. Seruitus tamen à seruiō, is, penultimam breuiat, & seruitium, ij.

Iante u consonantem longa est: vt saliuā, æ. Breuiant vero rediuinus, a, um. Niniue, es.

O Ante b breuis est: vt orobū, i. Producent vero Iacobus, Iacobi, october, bris.

O ante c breuis est: vt colocasīa. Producent patrocīnium, ij. negocium, ij.

O ante d longa est: vt erodius, ij. Herodes, is. orodes, is. Et nomina græca in odes finita: vt geodes, i. terrenus. capnodes, i. fumosus. Et ab ode, quod est cantus: vt epodos. Ab hodos vero quod est via, composita breuiant: vt exhodus, i. perihodus, i. synhodus, i.

O ante g breuis est: vt composita à logos, quod est sermo: vt theologus, astrologus, aretalogus. Producent vero ab ago (quod interpretatur duco) cōposita: vt pēdagogus, isagogā, æ. synagogā, æ. paragogā, æ.

O ante l breuis est: vt asbolus, i. soboles, is. Producent vero ctolia, &. capitoliū, ij. cimolus, i. idolū, i. mediolanū, i. pactolus, i. Et à poleo, hoc est vendo composita: vt Pharmacopola, &. bibliopola, æ.

O ante m longa est: vt amomum, i. Breuiant vero Sodoma, Salomon, Salome. Et à stomos composita: vt Chrysostomos. Et à dromos: vt catadromos. Et à tomos: vt atomus.

O ante n longa est: vt corona, bellona. Breuiant vero abrotonium, i. aponus, i. ausonius, a, um. coctonū, i. geryones, is, hermiōne, nes, mycone, es. Et a gonos siue gone (quod

DE MEDIIS SYLLABIS.

est genus) cōposita: vt antigonus, o. erigone, es. Et à pho-
nos quod est mors: vt Tisiphone, es. Persephone, es. Leon-
tophonus, i. Nam à gonia, quod est angulus, producant:
vt trigona figura, aut tetragona, pētagona. Et à phone,
quod est vox: vt symphona, antiphona, aphona.

O ante p breuis est. vt caropus, æsopum, rhodope. Produ-
cunt vero anthropos, asopus, i. æsopus, i. canopus, i. cono-
pœū, æi: crotopus, i. Europa, ç. hyssopus, i. opas, æ. meto-
pen, pyropus, i. sinope, es. sino pis, idis.

O ante r breuis est: vt pacorus. Et composita à chorus: vt me-
sochorus, philochorus: & ab agoreo, quod est mercor:
vt pythagoras, æ. anaxagoras, ç. Et à phoro, quod est fero
vt carpophorus, i. doriphorus, i. Producant vero aurora
æ. antores, is. cytorus, i. diorus, i. florus, i. Et denominati-
ua in orus, a, um. vt decorus, a, um. odorus, a, um. Et à do-
rō: quod interpretatur palmus siue donū cōposita: vt Po-
lydorus, i. Theodorus, i. Isidorus, i. Et à moros: quod est
fatuus: vt Sycomoros.

O ante s longa est: vt hircosus, dolosus, alosa. metamor-
phosis, eos. Breuiant vero ambrosia, æ. Ambrosius, ij.
Theodosius, ij. Et Græca habentia o micron: vt Mnemo-
syne.

O ante t longa est: vt ægrotus, a, um. Breuiant vero à dotos:
quod est datus composita. vt antidotum, i. Herodotus, i.

V Ante b breuis est: vt coluber, Rutuba, ç. delubrū, i. Pro-
ducunt vero ambubata. A nubi, idis. saluber, bris. solu-
bilis: volubilis. A nubo, is. composita breuiant duo,
pronuba, innuba, connubium vero indifferentem ha-
bet.

V ante c longa est: vt eunuchus, i. caducus, a, um. Breuiant
vero volucer, cris, cre. volucris, is.

V ante d longa est: vt hirudo, inis, testudo, dinis. Breuiat ve-
ro Dryuda, ç.

LIBER QUINTVS

V ante f vnum rep̄io nomē proprium viri Cucufas, quod breuiat.

V ante g longa est. vt falsugo, inis. ærugo, inis.

V ante l breuis est: vt annulus, i. æmulus, a, um. Producūt vero adolor, aris. Amulius, ij. Apulia, æ. curulis, e. edulis, e. Getulia, æ. peculium, ij. torcular, aris. tribulis, e. Et à bule quod est consiliam composita: vt Thrasybulus, i. Aristobulus, i. Cleobulus, i.

V ante m longa est: vt acumen, inis. alumen, inis. Breuiant autumo, as. Automedon, ontis. columen, inis. columella, æ. documentum, i. emolumentum, i. irrumo, as. Lucumo, onis. monumentum, i. Et à tumeo composita: vt cõtumax acis.

V ante n longa est: vt fortuna, æ. Breuiat vero Albunea, æ.

V ante p breuis est: vt vpupa, æ. Centurupe, es.

V ante r longa est: vt silurus, i. ligurio, is. Breuiant vero Bisturi, orum. camurus, a, um. centurio, onis. lemures, rû. luxuria, æ. Mamuriu, rij. Mercurius, ij. purpura, æ. Sabura, æ. tugurium, rij. Et verba desideratiua quę formantur ab vltimo supino addita, rio: vt ab esu, esurio, is; à partu, parturio, is.

V ante s producitur: vt cerusa, æ. Breuiant Brundusium, Blādusia, Canusium, Perusium, ij. Volusius, ij. Venusium, ij.

V ante t longa est: vt cicuta, ç. præputium, ij. confuto, as. refuto, as. Breuiant arbutus, i. defrutū, i. recutitus, a, um: & à quatio, is. composita: vt concutio, is.

V ante u consonantem breuis est: vt diluuium, ij. exuuia, arum.

✚ De vltimis supinis. Cap. VI.

A Terminalis longa est: vt ama, supra. Breuiant vero ita, puta aduerbium, quia. Postea, indifferētem habet. Nominatiuus quoq; accusatiuus & vocatiuus vtriusq; numeri, præter nomina numeralia in ginta desinētia: vt triginta, quadraginta. Et à nominibus Græcis in as, & in es productas desinentibus vocatiuus in a producitur: vt Ae

DE VLTIMIS SYLLABIS.

neas, ô Aenea; Anchises, ô Anchisa. Nominatiuus quoq; à Græcis plerunq; producitur: vt Nemea, & Tegea, &c.

Et terminalis breuis est: vt hoc mare, lege, legere. Produ-
cunt vero accusatiui trium pronominum ego: me: tu: te:
sui: se. Et nomina Græca fœminina, quæ ad primam no-
minam declinationem referuntur: v Penelope in nomi-
natiuo, datiuo, vocatiuo & ablatiuo. Et nomina Græca
pluraliter declinata: vt cere, tempe, mele: & vocatiuus ab-
latiuusq; à nominibus Græcis terminatis in es productâ:
quæ ad primam & tertiam declinationem Latinam refe-
runtur: vt Anchises ô Anchise, ab Anchise. Vlyxes, o Vly-
xe, ab Vlyxe. Et ablatiuus singularis à nominibus quintæ
declinationis: vt dies à die. Et genitiuus irregularis quin-
tæ declinationis in e: vt dies die. Et secunda persona sin-
gularis præsentis imperatiui modi secundæ coniugatio-
nis actiuæ vocis: vt doce, mone, aude. Et aduerbia illa, fe-
re, ferme, quare, ne pro non, neq; pro certe, vq; pro hei: sed
hæc duo diphthongon habent. Interiectiones quoq;
producuntur: vt pape, ohe. Et aduerbia à nominibus adiecti-
uius deriuata: vt à pulchro pulchre. Breuiant tamen à
bono bene, à malo malè Et præpositiones, e, de, produ-
cuntur.

Iterminalis longa est: vt gummi, amaui. Breuiant vero, nisi
quasi. Datiuus quoq; & vocatiuus Græci in i, desinen-
tes à nominibus quintæ declinationis illorum, quæ ad ter-
tiam nostram referuntur: vt Palladi, Phyllidi, Priami,
pari: mihi vero, tibi sibi ibi & vbi indifferentem habet.

Oterminalis indifferens est: vt ego ergo sermo onis: amo
as. Producent vero datiuus & ablatiuus singulares secundæ
declinationis vt domino à domino: & aduerbia datiuus
similia: vt falso certò. Et omnia Græca fœminina in
o desinentia: vt Sappho, Alecto Clio: & distiones mo-
nosyllabæ vt o do pro. Breuiant tamen cedo pro dic ci-
to ilico modo, duo ambo. Gerundia vero datiuus & ab-
latiuus indifferenter desinunt.

LIBER QUINTVS

V terminalis longa est: vt cornu, gelu.

B terminalis breuis est: vt ab, ob, sub. Barbara vero produ-
cunt: vt Iacob, Aminadab.

C terminalis longa est: vt hoc, dic, duc, sic. Breuiant vero fac,
lac, donec, nec. Hic pronomem, indifferens est.

D terminalis breuis est: vt, ad, apud, sed, illud, istud.

L terminalis breuis est: vt tribunal, alis. Produciunt vero Nil
indeclinabile, Sol solis. Et nomina barbara: vt Baal, Mi-
chael, elis. Israel, elis.

M terminalis ab antiquioribus breuis ponebatur, sed in vsu
suorum aut abijcitur, aut cum sequenti consonante vo-
calem praecedentem producit.

N terminalis longa est: vt Pæan pæanis, non, quin. Breuiant
vero an, forsitan, forsitan, tamen, in. Et ex his composita: vt
attamen, exin, dein, proin. Et nomina Graeca in on finita,
quæ ad secundam nominis declinationem latinam refer-
runtur: vt Ilion, ij. Pelion, ij. Accusatiuus quoque primæ de-
clinationis à nominibus graecis in a breui terminatis, &
secundæ in os, & tertiæ in is: vt Aegina, æginam. Mene-
laos, Menelaon. Daphnis, daphnin. Et nomina Latina in
en desinentia, quæ mittunt genitiuum in inis: vt nomen,
inis. fulmen, inis. Et dictiones compositæ cum hac particu-
la ne, interrogatiua, quæ in fine abscinduntur: vt egone?
pro egone? viden, pro videnes?

R terminalis breuis est: vt Cætar, ris. Produciunt vero far far-
ris, par paris, nar naris, ver veris, iber iberi, cor cordis, fur
furis. Cur aduerbium. Et nomina Graeca in er, mittentia
genitiuum in eris. vt aër aëris, æther ætheris.

As terminalis producit: vt estas æstatis. Breuiant vero gra-
ca mittentia genitiuum in adis, vel ados: vt Arcas, adis vel
ados. Accusatiuus quoque pluralis à nominibus graecis, quæ
ad tertiam nostram nominis declinationem referuntur:
vt Arcas arcadas. Menas menadas.

Es terminalis longa est: vt proles, is. leges. Breuiant vero
Es, à Sum, es, fui, cum compositis, Penes prepositio, seges

DE MEDIIS SYLLABIS.

etis, tege, tegetis, indiges, etis. perpes, is. interpres, etis. teres, etis. prepes, etis. hebes, etis. inquires, etis. Et mittentia genitium in itis, vel idis: vt stipes, itis. obses, idi. Et pecum suis compositis, vt bipes, tripes. Et nomina Græca quintæ declinationis, quæ ad tertiam nostram declinationem referuntur in nominatiuo & vocatiuo plurali: vt arcadeso arcades. peliageso peliades. In is breuiant: vt panis, legis. Producent vero dis, ditis. lis, litis. famnis, famnitis. quiris, quiritis. glis, gliris. pyrois pyroentis. simois entis. Et similia quæ per ei diphthongon à Græcis scribuntur. Et Græca mittentia genitium in inis. vt Salamis salaminis, delphis delphinis. Et mittentia genitium in yos: vt Tethys tethyos, erinnyserinnyos. Datiuus quoq; & ablatiuus plurales primæ & secundæ declinationis: vt musa musis à musis, dominus dominis à dominis. Et accusatiuus tertie declinationis quædo exit in is: vt omnis, tris. Vt etiam in nominatiuo & genitiuo. Vt quoq; in secunda persona à Volo. Velis quoque & Nolis, & Sis à Sum, es fui, & fis à fio. Et secunda persona singularis præsentis indicatiui modi quartæ cõiugationis: vt audis ab audio, venis à venio, nescis à nescio.

O terminalis producit: vt ros rosis, sacerdos, otis. Breuiat vero os osis: nam os ori producit, cõpos, otis. impositis. Et græca quartæ declinationis desinentia in os, quæ ad secundam declinationem latinam referuntur: vt Abidos, i. chaos chai. Et genitiuus Græcus in os: vt tereus tereos, arcas, ados.

Vt terminalis breuis est: vt dominus, amamus. Palus, udis. mediam habet. Producent vero Tellus, uris, incus, udis. subscus, udis. Et nomina monosyllaba: vt grus gruis. thus thuris. Et quæ mittunt genitium in utis penultima longa. vt virtus virtutis. Et nomina Græca mittentia genitium in untis vel in odis: vt Amatus, untis. melampus, podis. Et nomina quæ habent apud illos oy diphthongen:

LIBER QUINTVS

vt panthus panthu. Iesus Iesu. Et genitiui synerizati à nominibus fœmininis desinentibus in o: vt sapho, plus mātō mantus. Genitiuus quoq; singularis: & nominatiuus, & acufatiuus, & vocatiuus quartæ declinationis: vt manus, sensus.

T terminalis breuis est: vt caput amat.

Omnis syllaba in fine carminis, aut profæ orationis clausula, indifferens est: quia longa pro breui, & breuis pro lōga inuicem ponuntur.

Dictiones barbaræ, quæ accentu acuto in fine proferuntur, in quacūq; literam desinant, vltimas syllabas producunt, vt Iacob, Ioseph, Alaric, Lenor, Enric.

¶ Longæ pro breuibus.

Pro breuibus longas posuerunt sæpe poëta,

Pro longis contra correptas sæpe dederunt:

Matri longa decem tulerunt fastidia menses.

Obstupui, steteruntq; comæ, & vox faucibus hæsit

¶ Longæ pro breuibus. Notauerūt autores in poëtis (Virgilio maxime) quosdam locos: quibus posuerūt syllabas longas pro breuibus, atq; ediuerso breues pro lōgis: vt in Buc. Matri longa decem tulerūt fastidia menses. Nam per regulam superiūs traditam, hoc est. E verbū crescens a libi producit vbiq;. E penultima producit, cum in carmine illo breuietur. Idem 2. Georg. Miscueruntq; herbas & non innoxia verba. Idem secundo Aeneid. Obstupui, steteruntq; comæ. Diomedes tamen autor est antiquiores tertiam illā personam breuiasse. idq; confirmat Terentij autoritate in prologo Eunuchi scribentis: postquam Aediles emerunt: sic enim proferendum esse dicit: vt accentus sit in tertia à fine,

*Posthabita coluisse Samo, hic illius arma.
 Vnius ob noxam, & furias Aiacis Oilei.
 Ipsius ante oculos ingens à vertice pontus.
 Cum subito assurgens flatu nimbosus Orion.
 Egerimus nosti, & nimium meminisse necesse est.
 Hi tibi momentum, & Gabios Urbemq; Fidenam.*

Breues pro longis.

*Italiam fato profugus Lauinaq; venit.
 Exercet Diana choros, quam mille secuta.
 Troas reliquias Danaum, atque immitis Achilli.
 Religione patrum multos seruata per annos.*

† Hic illius arma. illud i, ante us, natura esse longum dicit: breuiari tamen autoritate. Et idem dicendum de vnus, & ipsius, similiter declinatis. † Nimbosus Orion. hic in prima breuem posuit, cum sit natura longa: vt Ouid. 2. Fastorum: Ensisfer Orion aspiciendus erit, & Lucanus in primo: Ensisferi nimiū fulget latus Orionis. † Egerimus nosti. De hoc paulo ante ex autoritate Probi & Seruij multa diximus.

† Urbemq; Fidenā, cum Fidenæ fidenarum primam producat: vt apud Iuuen. Viuat Fidenis: vt vixit in agro. Atq; rursus: An Fidenarum Gabiorumq; esse potestas. Vergil. 6. Aenei. breuiavit dicens: Gabios, urbemq; Fidenam: † Breues pro longis. Italiam fato. Cum Italus primam breuiet: vt in. 7. Aenei. Antiqua ex cedro Italusq; paterq; Sabinus, & Horat. secundo sermonū: Prædia Cæsar an est Itala tellure daturus. Necessitate carminis producit: quia tres syllabæ breues nō veniūt facile in carmē Heroicū. Exercet Diana choros. Diana quoq; primā breuiat: siue dicta sit à die: vt Cicero voluit: siue adiecta d. Diana quasi iana ab eūdo. Verg. 1. Aen. produxit dicens: Exercet Diana choros. Troas reliquias, cum reliquæ dictæ sint à relinquendo, quod primā

LIBER QVINTVS

breuiat Vergil. i. Aeneid. producit, dicens: Troas reliquias
danaum. 20 Religionem patrum. cum religio dicta sit a reli-
gando, quod aequae primam breuiat. Virg. idem producit,
dicens: Religionem patrum multos seruata per annos. Et eo-
dem modo de compluribus alijs, quae per autores sparsa
reperietur.

20 De pedibus, qui syllabis constant.

Cap. VII.

PES, est sublatio ac positio duarum ampliusve syllabarum
spacio comprehensa.

✦ Duarum syllabarum pedes sunt quatuor,

Pyrrhichius, constat duobus syllabis breuibus: ut Deus, furor, amat. Spondeus, constat duobus syllabis longis: ut mores, gentes, audi, Trocheus, siue Choreus constat ex longa & breui: ut tempus, corpus. Iambus, constat ex breui & longa, ut dies, amant.

✦ Trium syllabarum pedes sunt octo,

Tribrachus, constat ex tribus syllabis breuibus: ut dominus. Dactylus, constat ex prima longa & duobus breuibus: ut tempora.

Anapestus constat ex duobus breuibus & longa: ut dominos.

Bacchius constat ex breui & duobus longis: ut Athena.

Antibacchius, constat ex duobus longis & breui: ut natura.

Amphimacer, constat ex longa, breui & longa: ut aureos.

Amphibrachus, constat ex breui longa, & breui: ut amoris.

Molossus, constat ex tribus syllabis longis: ut Aeneas.

✦ Quatuor syllabarum pedes sunt. XVI.

Proceleumaticus constat ex duobus pyrrhichis: ut abiete, ariete.

Dispondeus, constat duobus spondeis: ut oratores.

Dichoreus siue Dithrocheus, constat duobus choreis siue trocheis: ut cantilena.

Dijambus, constat ex duobus iambis: ut propinquitas.

Choriambus, constat ex choreo & iambo: ut nobilitas.

Antipastus, constat ex iambo & trocheo: ut Medulina.

DE MEDIIS SYLLABIS.

Pæon primus, cōstat ex choreo & pyrrhichio: vt tēporibus.
 Pæon secundus, constat ex iābo & pyrrhichio: vt Colonia.
 Pæon tertius, cōstat ex pyrrhichio & trocheo: vt catamitus.
 Pæon quartus, constat ex pyrrhichio & iambo: vt celeritas.
 Epitritus primus, constat ex iābo & spondeo: vt sacerdotes.
 Epitritus secundus, constat ex trocheo & spondeo: vt con-
 ditores.

Epitritus tertius, cōstat ex spondeo & iābo: vt discordia.
 Epitritus quartus, cōstat ex spōdeo & trocheo: vt audiuitis.
 Ionicus à maiori, constat ex pyrrhichio & spōdeo: vt Dio-
 medes. (trius.)

Ionicus à minori, cōstat ex spōdeo & pyrrhichio: vt Deme-
 ¶ Quinq; syllabarum pedes sunt. **XXII.**

Orthius, constat ex pyrrhichio & tribracho: vt anima mea.
 Periambus, ex trocheo & tribracho: vt tempora tua.

Reliqui quoq; pedes, qui ex superioribus componūtur, de
 quibus Diomedes multa. Est quoque huius ordinis pescō-
 stan ex bacchio & iābo, appellaturq; Dochimus, de quo
 apud autores crebra fit mentio. De illo Ruffinus scribit.

Rhetoricæ pulcher structura: Dochimus ornat.

Principium bacchius erit, concludet iambus.

¶ De metris qui ex pedibus componūtur.

Cap. VIII.

MEtrum, est pedum iunctura, numero modoq; finita.
 Denominantur autē ab autoribus: vt alcaicū, archilo-
 chiū, hipponacticū, Sapphicū, alcmanniū, simonideū:
 aut à materia, vt heroicū, elegiacū, lyricū, tragicū, comi-
 cū. Aut à pede frequentiori: vt iambicū, trochaicū, spon-
 daicū, dactylicū, anapesticū. Aut à numero pedū: vt hexa-
 metrū, pentametru, tetrametrū. Aut à numero syllabarū
 vt tetrasyllabum, pentasyllabum, heptasyllabum, octo-
 syllabum, duodecasyllabum.

Præterea aut deficit vna syllaba, & dicitur catalecticū: aut
 deficit duabus syllabis, & dicitur brachycatalecticū: aut
 abundat vna syllaba vel pluribus, & dicitur hypercata-

LIBER QUINTVS

Ieſticum ſiue hypermetrū, aut neq; abundat, neq; deficit, & dicitur acataleſticum. Qualia ſunt omnia carmina regularia.

Conſtat præterea carmen vnico genere verſus, & dicitur monocolon, vt Aeneis Vergilij, Metamorphoſis Ouidij, Pharfalia Lucani. Aut conſtat duplici genere verſus, appellaturq; dicolon: vt Ouid. opera præter Metamorphoſim. Tibulli quoq; & Propertij elegiæ, & carmina ſapphica mixta adonicis, & aſclepiadea mixta glyconicis. Aut conſtat triplici genere carminis, appellaturq; tricolon, vt quædam odæ Horatij Poëtæ. Præterea carmen aut eſt diſtrophon (hoc eſt cum tertius verſus primo ſimilis eſt, & quartus ſecundo) vt in carmine elegiaco, quod ex diſtichis conſtat.

Triſtrophon carmen eſt, cum quartus verſus ſimilis eſt primo, quintus ſecundo, ſextus tertio, vt apud Prudentium in præfatione cathemerinon.

Tetraſtrophon carmen eſt, cum quintus verſus primo, ſecundo ſextus, tertio ſeptimus, quarto octauus ſimiles ſunt. vt in carmine ſapphico, quod per tetraſticha, id eſt per quaternos verſus, digeritur.

Hexametrum carmen (quod etiam Heroicum appellatur) conſtat dactylo & ſpondeo indifferenter, niſi quod in quinta regione frequẽtius eſt dactylus, in ſexta vero ſpondeus. In quo genere carminum ſcribuntur geſta heroũ, clariffimorumq; virorum. Debetq; habere ſaltem vnã ex tribus cæſuris: hoc eſt penthemimerim, id eſt ſemiquinariam, hepthemimerim. i. ſemiſeptenariam: hemipenthemimerim. i. ſemiquinariæ dimidiã, vt in hoc verſu:

Arma virũq; cano Troiæ, qui primus ab oris. Arma virũ, hemipenthemimeris eſt. Arma virumq; cano, penthemimeris eſt. Arma virũq; cano Troiæ, hepthemimeris eſt, q, ſi nulla harum trium cæſurarum interuenit, verſus erit reſtorridus.

Etametrum elegiacũ, conſtat primis duobus pedibus verſus

DE METRIS.

heroici(hoc est dactylo, vel spondeo indifferenter & cęsura) tum duobus dactylis atq; iterum, cęsura vel potius syllaba terminante versum: vt Nil mihi rescribas at tamen ipse veni. Est autem cęsura syllaba terminans dictionem in medio carminis quę cum post duos pedes carminis heroici venit, penthemimeris heroica dicitur. Iambica vero dicitur cum alteruter ex illis pedibus est iambus, vt apud Horatium in primo carmınum: O matre pulchra filia pulchrior, vbi post spondeum & iambum sequitur cęsura.

Phaleucium carmen, constat spondeo dactylo, & tribus trochæis vt Passer delitium meę puellę.

Sapphicum constat trochęo spondeo, dactylo, & duobus trochęis: vt Nocte surgentes vigilemus omnes.

Adonicum constat dactylo & spondeo, vt Dulciter hymnos.

Asclepiadeum constat spondeo & duobus choriambis, & pyrrhichio: vt Sanctorum meritis incluta gaudia.

Glyconicum constat spondeo & duobus dactylis vt Hymnographus. Victorum genus optimum.

Pherecratium constat spondeo, dactylo atque iterum spondeo vt Horat. Grato Pyrrha sub antro.

Phaliscum constat vltimis quatuor pedibus versus heroici, vt idem: Aut Ephesum bimarise Corinthi.

Alcaicum constat spondeo iambo cęsura & duobus dactylis: vt Horatius: O matre pulchra filia pulchrior.

Alcaicum alterum constat ex hippio secundo siue epitrito duobus choriambis & bacchio vt idem Hora. Te Deos oro Sybarim cur properas amando perdere?

Anacreontium constat choriambo & bacchio: vt Lydia dic, per omnes, & sequitur te deos oro. Sybarim &c.

Sapphicum alterum hexdecasyllabum constat spondeo tribus choriambis & pyrrhichio vt Horatius: Nullam Vire sacra vite prius seueris arborem.

Archilochium constat parte versus heroici quę vocatur Bucolice, hoc est primis duobus pedibus dactylo & spon:

LIBER QUINTVS

deo: deinde dactylo, quo bucolice clauditur: postea vero tribus trochæis: vt Soluitur acris hyems grata vice veris & fauoni.

Dimetrum iambicum constat spondeo vel iābo indifferenter in primo & tertio loco, & iambo necessario in secundo & quarto loco: vt lam lucis orto sydere, deum precemur supplices.

Dimetrum iambicum catalecticum deficit vna syllaba a superiori, vt Prudentius in hymno ante somnum: A des pater supreme.

Trimetrum iambicum archilochium, constat spondeo vel iambo indifferenter in locis imparibus, hoc est primo tertio & quinto loco, & iambo necessario in locis paribus, vt Mart. Vir Celtiberis non tacende gentibus, Videbis altam Liciane Bilbilim.

Trimetrum iambicum hipponacticum, quod & scazon & choliambon & golliambon dicitur, eadem lege currit, qua & archilochium, nisi quod vitimi duo pedes permutantur, iamбус pro spondeo, & spondeus pro iambo, vt Persius: Nec fonte labra prolui caballino.

Tetrametrum iambicum archilochium, constat spondeo vel iambo indifferenter in locis imparibus: in locis vero paribus iābo, qualia sunt multa apud Plautum & Terētiū.

Dimetrū anapæsticum pindaricū, constat quatuor pedibus qui plærunque iunt anapæsti, recipit tamē & alios pedes, vt Seneca: Turbine magno spes sollicitæ.

Tetrametrum trochaicum archilochium catalecticum, constat octo pedibus minus vna syllaba, vnde & catalecticū appellatur, habetq; in locis imparibus trochæum, in locis vero paribus trochæum vel spondeum indifferenter, vt Scande cœli templa Virgo digna tanto fœdere. Lustra sex qui iam peracta tempus implēs corporis. quōd si dixeris, tempus implens corporale, erit catalecticum.

Alemanium dactylicum trimetrum hypercatalecticum, cōstat tribus dactylis & semipede, vt Prudentius in hymno

DE ACCENTV.

ante eihum. O crucifer bonæ lucis sator.

Partheniacum anapaesticum dimetrum catalecticum, constat tribus pedibus & syllaba, recepitq; in primis duobus locis anapaestum, & spōdeum indifferenter, in tertio semper anapaestum, vt Prudent. in exequiis defunctorum: Deus ignee fons animarum.

Euripidium dimetrum catalecticum, constat tribus pedibus & syllaba, qui omnes plarunq; sunt trochei, vt Prudentius in operis sui coronide, Dona conscientia.

DE Accentu. Ca. ix. Hucusque disputatum est de quantitate syllabarum (hoc est de illarum longitudine & breuitate) nunc reitat, vt de syllabę cuiusque altitudine & profunditate, hoc est de accentu, differatur. Imprimis igitur aliquid de nomine dicit, scilicet quod accentus est, deinde quid est accentus: postea diuidit accentum in tres species. Exinde ponit regulas ad dignoscendos cuiusque dictionis accentus.

¶ De Accentu. Cap. IX.

Accentus nobis, dicta est prosodia Græcis,
Atq; tonus, quem Romani dixere tenorem
Accentus lex est, qua tendit syllaba sursum,
Vel qua deprimitur, vel qua signatur vtrumq;.

Accentus nobis. Illa pars grammaticę quę à nobis dicitur accentus vel tenor, à Græcis dicitur Prosodia siue Tonus: vnde Latini appellauerunt illum Tenorem, auctore Quint. lib. 1. Ab Au. Gel. atq; alijs autoribus tum Voculatio, tum Nota vocis, tum Moderamentum nuncupatur.

¶ Accentus lex est. Ponit accentus definitionem ab antiquis autoribus traditam, dicit q; accentus est certa lex vel regula ad eleuandam vel deprimendam, aut eleuandam deprimendamq; simul cuiusque particulę orationis syllabam

LIBER QVINTVS

Primus acutus erit, quo syllaba surgit in altum.

Rursus & ille grauis, quo syllaba pressa deorsum.

Est circumflexus, quo surgit, deprimiturq̄.

Sed circumflexus & acutus dicitur esse.

Verborum accentus: grauis est, quo syllaba constat.

accommodata: ad eleuandam (inquam) cum acuitur, hoc est sursum impellitur, ad deprimendam, cum grauatur ferturq̄ deorsum: ad eleuandam deprimendamq̄ simul, cum syllaba circūflectitur, hoc est eleuatur simul & deprimitur, sed simul intelligo eadem syllaba non in eodē instāti. ideo dicit, vel qua signatur vtrunque. i. eleuatur & deprimitur: nam cum accentus circūflexus semper collocetur in syllaba longa: quæ, vt diximus, duo tempora consumit in prolatione, in priori tempore eleuatur, in posteriori, deprimitur.

✦ Primus acutus. Ex diffinitione superius tradita colligit tres accentus. Acutus est, quo surgit in altum, id est acuitur. Et quod Grauis accentus est, quo syllaba est pressa deorsum, id est deprimitur. Et quod Circumflexus est, quo syllaba surgit & deprimitur, id est partim acuitur, partim grauatur. Alexander dicit hunc accentum ab vsu recessisse: & inducit alium Græcis atque Latinis inauditum. Itaq̄ auctoritate sua tollit, quod est atque esse debet, inducitq̄ quod non est neq̄ esse potest: moderatum ipsum nouo nomine appellat, & à se primum excogitato.

¶ Sed circumflexus. Dicit quod accentus acutus & circumflexus dicuntur accentus dictionum. Grauis vero accentus syllabicus, ac si dicat, quod illi accentus dicuntur proprii, hic vero improprius.

DE ACCENTV.

*Quæ monosyllaba sit natura dictio longa,
Circumflectetur: Si non profertur acutè.*

Syllaba si duplex fuerit, suspende priorem,

*Quæ si natura longa est, curtaq; sequatur,
Circumflectenda prior est, reprimesq; secundam.*

Si polysyllaba sit vox, atq; penultima longa

Natura, sequiturq; breuis, tunc flecte priorem.

Si fuerit longa prior, & tunc longa sequatur,

Est acuenda prior: quæ si breuis est, acuetur

Antepenultima. Sed non semper regula seruit.

✦ Quæ monosyllaba; Incipit tradere regulas de accentu: & est prima regula de accentu dictionum monosyllabarum, quod dictio vnius syllabæ, si est natura longa, circumflectitur, vt mos, ros. Et subdit, quod si non, subaudi, est natura longa, sed aut breuis, aut longa positione, acuitur, vt sal, gens.

✦ Syllaba si duplex. Secunda regula est. Quòd si dictio sit duarū syllabarū, & fuerit vtraque breuis, aut vtra que lōga, aut prima breuis, & altera longa, prior illa acuitur, vt Deus, musæ, Dei. Quod si prior fuerit longa natura, & sequatur breuis, est prior circumflectenda, vt musa in nominatiuo & vocatiuo.

✦ Suspende priorem, id est acue penultimam, Reprimes. i. grauabis secundam.

☞ Si polysyllaba, Tertia regula est. Quod si dictio est triū, aut plurium syllabarum, considerandæ sunt duæ vltimæ: & si vtraq; fuerit longa, prior acuetur: vt Romanos. Si prima lōga & altera breuis, prior circumflectetur: vt Romanus. Si vtraq; breuis aut prima breuis & altera longa, transfertur in antepenultimā, vt animus animi. Et subdit, q̄ hæ regulæ nō viquequaq; sunt veræ, nā aliquādo patiuntur exceptionē.

LIBER QUINTVS

Imprimis fallit, vt sit distinctio vocum,

Vt putà, ponè, palàm. porrò, ergoq̃, vnà, aliasq̃.

Quæ circumflectit, sed & illa in fine acuantur.

Dictio præterea si sit conscissa, manebit.

✦ *Imprimis fallit.* Dicit quòd regulæ superiores fallunt, primò distinctione (hoc est, differentiæ causa) ponitq̃ aliqua exempla, in quibus autores differentiæ causa mutauerunt accentus: vt putà, pro sicut, ne putetur secunda persona Imperatiui modi huius verbi *puto* *putas* acuit vltimã. Pone quoq̃ ne putetur secunda periona eiusdem modi ab hoc verbo *pono*, etiam eandem acuit. Palàm præterea, ne putetur accusatiuus ab hoc nomine *pala palæ* instrumẽto rustico. Porro, ne putetur datiuus aut ablatiuus ab eo quod est *porrum porri*, olus notum. Ergo, pro causa, ne putetur esse coniunctio illatiua, vt apud Vergilium sexto Aeneidos: *Illius ergo venimus, quam Probus circumflectit.* Vnà, pro simul, ne putetur esse vocatiuus generis fœminini ab *Vnus vna vnũ*. Alias, pro alio loco & tempore: ne putetur esse accusatiuus pluralis ab *alius alia aliud*: quod Priscianus dicit vltimam circumflectere, cum superiora illa in fine acuantur. In alijs vero particulis, in quibus Autores non assignauerunt hanc accentus differentiam, nec nos assignare debemus.

✦ *Dictio præterea.* Secundo fallunt regulæ superiores abscissione, hoc est cum à fine dictionis syllabã abijcimus, manetq̃ accentus in eadem syllaba, in qua erat ante abscissionẽ, vt in nominibus proprijs secundæ declinationis terminatis in ius, quæ abiecta us, in vocatiuo acunt penultimam, quam eadem sit breuis, vt Vergilius *ô Vergili*. Ouidius *o Ouidi*. Volusius *o Volusi*. Quanquam P. Nigidius, referente Aulo Gellio li. ij. noct. At. vir sui sæculi omnium eruditissimus, putauerit in vocandi casu huius nominis Valerius primam accentu acuto esse proferendam. quod quãquam non defuerint qui irriderent, qui non malit cum Nigidio Figu

DE ACCENTV.

Integer accentus in eadem sed loco q̄s.

Cum coniunctiuæ voces & præpositiuæ,

Dissimulentq̄ tonos semper, semperq̄ grauentur :

Si postponantur, retinebit finis acutum.

Attrahit accentum vox attractiuæ prioris.

Particula, finalem acuendo: quattuor hæc sunt,

Cum, q̄, ne, ue. sed cum. si sit pronomine iunctum.

lo errare, quam cum omnibus grammaticis verum dicere
Eadem præterea ratio manet in illis nominibus & pronominibus, quæ antiquioresterminabant in atis & ate: vt Arpinatis arpinate, Casinatis casinate. Nostrati nostrate. Vestratibus vestrate, pro quibus posteritas fecit Arpinas, Casinas, nostras, vestras, accentu in vltima circūflexo, quemadmodum ante erat. * Cum coniunctiuæ. Tertio deficiunt regulæ superiores in coniunctionibus & præpositionibus in quibus accentus dissimulatur & supprimitur: nam quia partes orationiserant, debuerunt accentura per se habere: quia tamen altera non tam pars orationiserat quam vinculum partium orationis, altera quasi articulus vel pro articulis nominis, iusta quadam ratione illarum accentus particulis subsequen- tibus incumbit, cum illisq̄ coalescit. Quod si postponantur, cum illarum natura sit, vt semper præponi debeant, habent accentum in fine acutū: vt si dixerishomo currit, mouetur igitur, & quod Verg. dixit in. 1. Aen. Errabant acti fati: maria oīa circū. ¶ Attrahit accētū. Quarto, q̄ dictiones attractiuæ, quas Græci vocāt encliticas, hoc est inclinatiuas, attrahūt ad se accentū syllabæ præcedentis dictionis, eandemq̄ acuunt vel potius circūflectunt. Sunt autem particule inclinatiuæ quattuor, Cū, que, ne, ue. Sed, q̄, ne, ue, coniunctiuæ sunt: cum vero præpositio, quæ contra naturam suam postposita attrahit ad se accentum, in quinque tantum ablatiuis pronominum mecum, tecum, secum, nobiscum, yobiscum, i

De q̄, ne, ve, exempla sunt in promptu. Verg. 1. Aeneidos. O qui res hominūq̄ deorumq̄. Idem eodem: Hominesne feræ ne. Idem in. 2. Aenei. dolopumve exercitus omnis, atq̄ ibidem: subiectisve vrere flammis.

Finales acuit percunctans te q̄, rogans q̄.

Hebrææ voces plerunq; in fine acuuntur.

Non tamen & semper, quia sæpe in fine grauantur

Id quod Alexander deceptus fortè putauit.

✦ *Finales acuit.* Quinto deficiunt regula: superiores interrogatione: nam cum nulla dicto Latina in fine accentū habeat, nisi sit corrupta, vltimę tamen syllabę clausularum suspenduntur, eleuanturq; in accentum acutum. Sed interrogationis species duę sunt, altera quę dicitur percunctatio, altera quę nomine generis dicitur interrogatio: nam, vt inquit Aug. in. in. li. de doctrina Christiana, inter percunctationem & interrogationem hoc interest, quod ad percunctationem multa responderi possunt: ad interrogationem non potest responderi, nisi, aut non, aut etiam, vt si dixeris, Quis nouus hic nostris successit sedibus hospes? post percunctationem multa potuerunt responderi. at cum dixit, Aut quid in euersa vidi crudelius vrbe? vnum tantum potuit responderi, hoc est, nihil.

✦ *Hebręę voces.* Sexto deficiunt regulę superiores idioma: te: hoc est, cum dictiones peregrinæ cum sua literatura in sermonem Latinum transferuntur. peregrinas autem hoc loco intelligimus Hebraicas & Gręcas, itaq; de Hebraicis tradit primam regulam, Quod plerunq; hoc est pro maiori parte, acuunt vltimam, non tamen semper. Id quod Alexander a Villa dei putauit. Quoniam complures acuunt penultimã, & nonnullæ in tertia a fine acuuntur. Nã, quemadmodum in repetitione illa, quam fecimus nuper, pluribus est a nobis disputatum, dictiones Hebraicę, quę in veteri ac nouo te

DE ACCENTU.

stamento continentur, nam de alijs in præsentiarum non curamus, nõ excedũt numerũ quinque milium, ex quibus quadringentæ aut non multo plures acuunt penultimam: tertiã vero à fine multo pauciores, sexaginta opinor, aut, vt multum, octoginta, quas licebit videas in suo loco. Sed quod de dictionibus Hebraicis diximus, intelligendũ est de illis, quæ non declinantur Græca aut latina inflexione. Nam si Græcè declinantur, accentum quoque Græcum habebunt: si Latine, accentum Latinum: vt ecce Abias si non declinetur, accentum habet in fine: si declinetur Græcè Abias, abia, accentum habet in penultima, quia vltima est longa: si Latine, Abias, abia, accentum habet in antepenultima, quia penultima est brevis: sed de hoc in memorata repetitione plura.

Si casus Græcos vsurpet sermo Latinus,

Accentu Græco talis vox est referenda.

Græca sit at si vox, sed declinata Latine,

Accentus noster casus moderabitur illos,

✦ Si casus. Subiũgit alteram partem de dictionibus Græcis. Dicitque quod si ex declinatione Græca Latini aliquos casus vsurpauerint, necessariò accentu Græco sunt proferendi. Hæc regula ab omnibus in cõmune doctis pariter & indoctis recepta est, nondum tamen ab aliquo, quod ego sciam, elucubrata: nos tamẽ in præfata repetitione pro virili nostra hæc partem enucleauimus, hoc in loco tantum admonuisse lectorem duximus esse satis. Deinde subdit, quod si dictio Græca declinatione Latina inflectatur, accentu quoque Latino est proferenda. Esto exempli causa, lampas in recto casu Græca est simul & Latina: sed a Græcis in fine, a Latinis in penultima acuitur: in genitiuo lampadis, Latine accentu in antepenultima, lampados Græcè in penultima profertur. In dative quoque lampadi vltima longa, accentu in antepenultima profertur a Latinis: sed lampadi vltima breui accentu in penultima profertur a Græcis. In accusatiuo præterea lam-

LIBER QUINTVS

padem & lampada, sed lampadā Latinè, lampada Græcè, vtriq; suo accentu proferunt. Vocatiuus similiter vt nomina tiuus. Ablatiuus quia mere Latinus est, accentu Latino tantū profertur. In plurali nominatiuo lampades à Græcis, es cor rep. terminatur, atq; proinde ab illis accentu in penulti. pro fertur, Latini tamen eandem producunt, quare suo accentu (hoc est in antepe, acuto) enunciabunt. In accusatiuo plurali lampades, quia casus mere Latinus est, accentu Latino pro fertur: lampadas vero quia Græcus, Græcum quoq; accen sum habebit, hoc est in penultima. Sed de his ad sufficien tiam in repetitione identidem repetita differuimus.

DIFFERENTIAE EXCERPTAE ex Laurentio Valla ab Antonio Nebriffensi.

✦ De litera A.

- A**bstinentia, est a rebus alienis cohibitio.
Acontinentia, est tantum a proprijs voluptatibus.
Abdico filium. i. viuensa bonis expello.
Exhæredo filium. i. testamento a bonis prohibeo.
Acus est. qua sarcinatores vestes sarcunt.
Acicula vero, qua mulieres vtuntur ad ornatum.
Abhorreo ab omni humanitate. i. alienus sum.
Exhorreo inimicos. i. illos pertimesco.
Accessus est a ditio, siue appropinquatio.
Accessio est adiectio siue incrementum.
Actio causarum rectè dicitur, & non actus.
Actus comœdiarum rectè dicitur, & non actio.
Acta & actus sunt rerum priuatarum & familiarium.
Gesta sunt rerum, publicarum & magistratum.
Actor, est causidicus, & alicuius rei representator.
Autor est (vt ita loquar) alicuius rei factor.
Acini, sunt grana in vnum racemum coëuntia.
Baccæ vero, cum sint parua poma, dispersius nascuntur.

LAVRENTII VALLAE.

- Aceruus**, est minutarum rerum congeries: vt salis.
Strues est proprie lignorum compositorum.
Strages, est cadaverum iacentium multitudo.
Sarcina est utensilium quæ ad cultum pertinent.
Accola est, qui iuxta locum habitat: vt Accola Ponti.
Incola est, qui in loco habitat: vt Incola montis.
Inquilinus est qui in aliena domo vel agro habitat.
Accusare est ostendere aliquem peccauisse.
Incusare vero, est mores alicuius reprehendere.
Excusare excusationem accusanti facere.
Adeo pro intantum: sequenti particula, vt
Adeo, pro valde: non sequenti particula vt
Aduocatus est, qui alteri adest, utcumq; illi faueat.
Patronus est, qui agit causam maxime accusati.
Cliens vero est cuius causa a patrono defenditur.
Adorare fit etiam sine verbis cum genuum plicatione;
Supplicare, fit sine genuum plicatione, sola voce.
Addicere est in auctione aliquid vendere.
Licere & Licitari, est precium in auctione facere.
Adsum, i. præsens vel prope sum.
Adsum tibi, i. studeo, & patrocinor tibi.
Aduersor tibi, i. contrarius tibi sum.
Aduersor te, i. vultum auerto a te quem detestor.
Aduerto oculos, i. aliquo oculos conuerto.
Auerto oculos, i. alicunde oculos conuerto.
Admoueo manum vulnere, i. appono & applico.
Amoueo manum a vulnere, id est remoueo.
Ad votum mihi euenit, i. vt ego optabam.
Exsententia mihi euenit, i. vt ego intelligebam.
Adulterium est quod in nuptiam committitur.
Stuprum est coitus contra legem violentus. (tur cuius.
Aedes in singulari & in plurali est tēplum & semper addi
Aedes in plurali domum prophanam significat.
Aestimare, est taxare: quod dicitur appreciare.
Existimare, est considerare. **Extimare**, iudicare.

DIFFERENTIAE

Aequalis, est æquus & coætaneus.

Aequabilis, est æqualis in priori significatione.

Aedilis, qui ædilitatem administrat.

Aedilitius vero, qui ædilitate perfunctus est.

Affectus, siue **Affectio**, est in animo, quod mens non est.

Mens vero siue ratio, in animo est, quod affectus non est.

Afficio te iniuria, id est, facio tibi iniuriam.

Afficio te beneficio, id est facio tibi beneficium.

Agitur mecum præclare, id est, bona conditione sum.

Agitur mecum malè, id est, malo statu sum.

Actum est, semper in malam partem accipitur.

Agere gratias, est verbis gratitudinem ostendere.

Habere gratiam vel gratias, est in animo.

Referre gratiam, est re ipsa beneficium dissolvere.

Aguntur animalia a fessoribus & instigatoribus.

Ducuntur illa, quæ sponte ducem sequuntur.

Trahuntur, quæ per vim, & raptando portantur.

Portare, est ferre, & suo corpore baiulare.

Vehi, est equo, naui aut curru, & similibus.

Agere, præter alias significationes, est rerum immanentium.

Facere, est rerum in materiam exteriorem exeuntium.

Agè aduerbium, cum singulari iungitur.

Agite, cum plurali. **Agedum**, cum singulari & plurali.

Ager, modo est territorium vrbi circuniectum.

Ager etiam est locus quem ruri colimus.

Aruum est, quod frumento seritur ab arando.

Fundus, est agri pars, vt vinca, oliuetum, pratium.

Prædium, est possessio rustica, siue urbana.

Campus, est planicies angustior in agro vel in vrbe.

Area, est planicies angustior in agro vel in vrbe.

Aliquantisper & **paulisper**, ad breue tempus pertinent.

Tantisper pro intantū, postulat adiungi dum, pro donec.

Alter, de duobus dicitur, aut de secundo loco.

Alius, de pluribus dicitur: & quandoque pro diuersis.

Albani, ex oppido Alba in Latio dicuntur.

LAVRENTII VALLAE.

- Albanes, ex oppido Alba ad Fuscium lacum.
Alumnus, non qui alit, sed tantum qui alitur.
Ambitio, in animo est eius, qui cupit honores.
Ambitus, in actu eius qui pecunijs honorem habuit.
Amor, ad omnes res pertinet: vt amor vini & vxoris.
Charitas, ad homines tantum pertinet.
Caritas, est penuria, quam indocti caritiam dicunt.
Amare, est cum affectu, & vehementissimè.
Diligere, est cum ratione & remissius.
Adamare, est amatoricè aliquid amare.
Amicus, honesta res est: vnde & amicitia dicitur.
Amica, si ad virum referatur, inhonesta res est.
Amator, qui modo amatorio amat.
An particula, coniunctio est, per quam interrogamus.
Aut, coniunctio quoq; est, sed per eam nō interrogamus.
Annum tempus est, quod per anni spacium durat.
Annum festum est, quod semel in anno contigit.
Antehac legi, i. ante hoc tempus legi.
Posthac legam, i. post hoc tempus legam.
Antiqui, dicuntur & senes, & veteres.
Senes dicuntur, quantum ad ipsorum vitam priuatam.
Veteres dicuntur, quod alia ætate vixerunt.
Appeto, cum affectu qualiacunque illa sint.
Expeto, tantum honesta, vt virtutes.
Præparare, ad pompam tantum pertinet.
Præparare vero, est aliquid ante parare.
Apparere alicui, est illi ministerium exhibere.
Apud me est liber, personam & locum significat.
Penes me est liber, personam & dominium.
Argutus est, qui est acuta quadam solertia.
Argutus, est sonorus. Argutus quoque breuis.
Armiger est, qui domino arma in prælio ministrat.
Armatus, qui armis ad pugnam instructus est.
Arcere, est prohibere, ac vetare: vnde Arx dicitur.
Abigere, est à loco fugare. Vnde abactores & abigei.

DIFFERENTIAE

Affurgere alicui, est in honorem illius surgere.

Surgere, est quocunq; modo se erigere.

Assentari, est falso laudare vtilitatis gratia.

Adulari verò, est inseruire, vt honorem mereamur.

Blandiri, quanquam est tactus, ad animum transfertur.

Asciscere, est remotum aliquid capere.

Consciscere, fere semper mortem desiderat.

Desciscere, est ab imperio alterius se subtrahere.

Asserere, est affirmare, & in libertatem vindicare.

Asseuerare, est vim atq; animi motum addere.

Autem coniunctio, postponitur huic negationi, non.

Vero postponitur his, neq; tum, sane, iam, enim, at.

Ausculto te, dicimus, sicut & audio te.

Ausculto tibi, est obtempero tibi.

Audiens sum te, tantum valet, quantum **A**udio te.

Audiens sum tibi, non audio tibi. i. obediens sum.

Auis est, quæ parit oua, pennisq; prædita est.

Volucris est, quæcunq; volat, vt apis, culex.

De litera B.

Barba (vt inquit Seruius) hominum est.

Barba vero in numero plurali, quadrupedum;

Mentum vero, est ipsa barba, pilorumq; sedes.

Benefactor est, qui cuiquam benefacit.

Beneficiarius, in quem beneficium collocatur.

Bene, aliquando capitur pro valde, vt **B**ene doctus.

Male, aliquando accipitur pro non: vt **M**ale sanus.

Bellum, est totum tempus, quod in militia sumus.

Praelium, ipsum tantum armorum certamen.

Pugna, etiam citra arma fit solis verbis.

Beatus est, qui omnibus rebus ad vitæ vsum abundat.

Felix, qui omnium bonorum compos est.

Bonum, genus est ad vile, iucundum & honestum.

Bonitas vero idem est, quod benignitas.

Bractea, tenuis est, & sua sponte plicatilis.

Lamina vero crassior, vt ex qua arma fiunt.

LAVRENTII VALLAE.

- Bucca, pars illa est, quæ inflatur: vt in cornicine.
 Mala, est rotundum illud, quod est supra buccam.
 Genæ, tum oculorum tegmen, tum malam significat.
 Cilium, est ambitus genarum: vnde Supercilium.
 ¶ De litera C.
- C**Edo tibi. i. concedo tibi. i. non repugno tibi.
 Cædo cecidi te. i. percutio & occido.
 Catuli, sunt ferarum, quæ fere ex raptu viuunt.
 Pulli vero cicurum: vt asini, & equi, & auis.
 Fœtus generalius est: vnde fœtificare & fœtura.
 Capitale odium, quod & caput & vitam alterius petit.
 Capitale vitium, propter quod peccans punitur.
 Capere, est sponte vel non sponte accipere.
 Sumere, est vltro & non sponte aliorum capere.
 Captare, est velle capere, & insidias parare.
 Candet, dicit Marcellus, quod ignitum est.
 Candet etiam, quod candidum & album est.
 Causari, est causam rei gestæ terre in accusationem.
 Causare nunquam apud idoneos inuenitur pro efficere.
 Cauona, est taberna vbi vinum venditur.
 Cauona quoq; mulier, quæ vinum vendit.
 Calumniari dicit Martianus, est falsa crimina intendere.
 Præuaricari dicit Vlpianus, causas aduersarijs dare.
 Cervix in singulari, est posterior colli pars.
 Cervices in plurali, pro superbia ponuntur.
 Collum, omnes partes in solidum complectitur.
 Iugulus, est anterior colli pars. Vnde iugulare.
 Celebris, passiuè ponitur: vt Locus & homo celebris.
 Frequens actiuè & passiuè: vt Vrbs & senatus.
 Cælebs est qui non duxit vxorem legitimam.
 Maritus, est qui vxorem per leges accepit.
 Certum est, modo accipitur pro manifestum est.
 Certum est, pro deliberatum, iungitur infinitiuo.
 Censor est, qui in administratione censuræ est.
 Censorius est, qui perfunctus est censura.

D I F F E R E N T I A E

Circumstare, pro eo quod est circumdare.

Circumsistere, pro eo quod est circumuenire.

Circiter, frequentissimè ad numerum refertur.

Refertur quandoq; ad tempus & ad locum.

Continuò protinus, statim: notum est quid sint.

Quod si additur negatio, valet pro non idèo.

Cōmeatus in singulari, est licētia, vt ita dixerim, ad tempus.

Cōmeatus in vtroq; numero est alimēta publica & priua

Commendo te regi. i. committo te.

(ta.

Commendo te apud regem. i. laudo te.

Commentarius, est in quo res nudæ scribuntur.

Libri sunt in quos autorum opera diuiduntur.

Volumen, est minusquam liber.

Concilio amorem dicimus, sed non gratiam.

Inimus gratiam sed non inimus amorem.

Reconciliari, & In gratiam redire. idem.

Conciliamus nouos amicos, reconciliamus veteres.

Comitari, est minores maioribus comitatum præstare.

Affectari, est comitatum alicui præstare quocunq; modo

Deducere, est aliquem de illius domo comitari.

Reducere, est illum ad illius domum comitari.

Cœnaculum, est pars domus superior ad quoscunq; vsus.

Cœnatio, est locus inferior ad cœnandum.

Comes, est qui alterius ductum sequitur vtcunq;.

Socius, est negotijs, rebus & laboribus.

Sodalis, est in leuioribus, & iocosis & voluntarijs.

Comis, est benignus, & qui alijs inseruit, q̄ festiu⁹ dicitur.

Collis, est monticulus separatus, siue pars montis.

Iugum, est, vt sic dicam, ipsa montis arduitas.

Clius, est eadem arduitas, sed clemens.

Promontorium, est mons in mare prominens.

Coxa, est pars supra fœmora, vertebrumq; ipsum.

Fœmora partem cruris exterioris significant.

Femina, partem interiorem, mollioremq; tantum.

Copia in singulari, est facultas, & iungitur do & facio.

Copia quoque est abundantia, vt vini & olei.

Copie in numero plurali, est exercitus.

Condictio, est denunciatio siue actio in personam.

Conditio verò, fortunam dicit & ordiæm.

Corpus, in nobis viuentibus est, vnde Corpulentus.

Caro, est cadaueris, quæ & pulpa dicitur.

Consolor & Consolatio, verbis fit in alicuius calamitate.

Solor & Solatium. rebus ipsis fit in alterius egestate.

Solamen, magis est poëticum quàm oratorium.

Corporeum, est existens in materia corporea: vt lapis.

Corporale, est existens ex materia corporea. vt domus.

Complodere, est manus inuicem illis collidere.

Explodere, est cum sonitu manibus enicere.

Supplodere, est pedem terre incutere.

Cordi est mihi ire aliquò. i. placet mihi ire.

In animo est mihi ire aliquò. i. constituo mihi ire.

Compertum & exploratum est mihi. i. scio.

Constitutum & deliberatum est mihi. i. decreui.

Consulo te. i. consilium peto: vnde Consultor.

Consulo tibi. i. consilium do: à quo est Consultus.

Conuenit mihi. i. decens & conueniens est mihi.

Conuenit inter nos. i. controuersia non est inter nos.

Conflaui æ alienum i. factus sum debitor.

Dissolui æ alienum. i. quod contraxi, solui.

Consternere, ad corpus tantum pertinet.

Consternari, ad animum, quum mens turbata est.

Consul est, qui in administratione Consulatus est.

Consularis, qui iam perfunctus est Consulatu.

Crimen, modo pro delicto, modo pro criminatione est.

Flagitiū, proprie est in libidine, quasi flagris dignum.

Crudus est, qui egre, difficulterq; concoquit.

Crudus est etiam, qui habet aspectum trucem.

Crudū etiā est vulnus, quod est recens & sanguinolentū.

Crudum etiam dicitur non coctum, & immaturum.

Crepitus, est sonitus violentus ex aëris impulsu.

DIFFERENTIAE

- Crepitus etiã est ventris ventus exclusus. i. peditum.
 Strepitus fit ex corporum & vocum collisione,
 Fremitus, est strepitus vehementior.
 Stridor acrior est, & quasi sibilans collisio.
 Confero me ad Catonem, non in Catonem. i. eo.
 Confero beneficia in Catonem, non ad Catonem i. do.
 Cum primũ coniunctio est: vt Cõprimũ veneris, dabo librũ
 Quãprimũ aduerbiũ est: pro cito: vt quamprimũ dabo.
 Cumani, dicuntur à Cumis oppido Campania.
 Comenses, à Como oppido Gallia Cispina.
 Culpa medici perit, qui moriturus non erat.
 Defectu medici perit, cui medicus non affuit.
 Cũ præpositio, nunquã iungitur rei notanti instrumentum.
 Cũ coniunctio, si refertur ad tũ, rei minori iungitur:
 Tum verò rei maiori: vt Cum pecunias, tum vitam.
 Tum & tum, inter æqualia: vt tum pecunias, tum libros.
 Coloria vestes sunt, quæ natiuo sunt colore.
 Versicoloria, quæ natiuum colorem mutarunt.

¶ De litera D.

- D**ebellare, est bello vincere, & bello capere.
 Expugnare, est pugnando vincere & capere.
 Propugnare, est pugnando viacere, & defendere
 Impugnare & oppugnare, est impugnando laceffere.
 Decus, est honoificentia ex rebus præclare gestis.
 Decor, est pulchritudo ex decentia rerũ & personarum.
 Desipio & desipisco, est aliquid à sensu deficio.
 Resipisco, est ad meliorem mentem redeo.
 Descendo de monte. i. de alto ad imum locum.
 Descendo in certamen. i. de tuto in periculosum.
 Deuenimus in planum. i. in vallem à loco altiori.
 Deuenimus in paupertatem. i. à maiori fortuna.
 Despicio inferiores me, loco & fortuna.
 Suspicio superiores. i. admiror vel aspicio.
 Displicere, est circumspicere, & providere.
 Deligere, est magis idoneum ad res gerendas secernere.

LAVRENTII VALLAE.

- Eligere verò, est ex multis ad nostram vtilitatem.
Cooptare, est inter collegas & pares eligere.
Declamator est, qui studet apud Rhetorem.
Orator est, qui veras causas in iudicio agit.
Defunctus officio est, qui suo officio est perfunctus.
Defunctus quoq; vita, qui vitam finiuit.
Deturbare, est violenter & deorsum deicere.
Exturbare, est eodem modo & loco deicere.
Disturbare, est dissipando, diruendoq; deicere.
Deprecor supplicium. i. detestor & execror.
Deprecor veniam. i. precibus veniam precor.
Imprecor, est alicui malū & infortunium precor.
Decuriones sunt, qui denis equitibus ex nobilioribus præsunt.
Centuriones, qui centum ex inferioribus præsunt.
Depectus (dicit Vlpianus) qui turpiter pactus.
Pactus est, qui quomodocunq; pepigit.
Decedere, est ex officio abire: vnde dicitur Decessor.
Succedere, est in officium ire: vnde Successor.
Decedere vita, est officio vitæ excedere.
Depositor est, qui depositum alicuius fidei credit.
Depositarius verò, cui depositum creditur.
Discere, est vt aliquid intelligas, quod ignoras.
Ediscere verò est, quod memoria complectaris.
Dediscere vero est, quod didiceris, obliuisci.
Dicere proprie est Oratorum, & eleganter loqui.
Dictitare, est frequenti loco & tempore dicere.
Dictare, est alio verba excipiente, vt scribat, dicere.
Docere discipulos, notum est quid significet.
Dedocere est, quod alter docuit, falsum ostendere.
Dico sententiam in senatu, quasi Consiliarius.
Fero sententiam in foro, quasi prætor siue iudex.
Dicere leges, est ad eos, qui bello superati sunt.
Fer leges, est ad suos: vnde Legum latores.
Dies pro certo die, generis est masculini.
Dies pro tempore, fœmininū est, & caret plurali.

DIFFERENTIAE

Domus quando facit domi in genitiuo, locum significat.

Domus cum facit domus, ædificium & familiam.

Do literas tabellario, ad aliquem perferendas.

Do literas ad amicum vt eas legat.

Dono te corona, est præmij & honoris gratia.

Dono tibi coronam, notum est quid significet.

Do tibi fidem, id est persauerte tibi iuro & promitto.

Habeo tibi fidem, hoc est, credo tibi.

Dudum & iam dudum de breui tempore dicitur:

Nuper, pridem, & iam pridem: de longiori.

Diu, & iam diu, est per longum tempus.

✚ De litera E.

E Pulæ, sunt cibi ministerio hominum comparati.

Epulum, sunt cibi solemniore, & conuiuium publicum.

Edicere, est magistratum regum, vnde edictum prætoris.

Indicere, est denunciare, vt Indico bellum hostibus.

Elogium, est testificatio laudis vel infamiae.

Et nō & actō iungitur: vt En Priamus. En capellas.

Apud oratores exprobrando, cū nō: vt En homo.

Ecce, apud Vergilium semper de re improuisa dicitur.

E republica. i pro republica & vtilitate reipublicæ.

E regione domus meæ, pro ex opposito domus.

Ex tempore dixit, pro ex improuiso dixit.

Ergo & igitur, breuioribus adhibentur conclusionibus.

Quare, quapropter, quamobrem: maioribus:

Et si, quanquam, in principijs poscunt Indicatum:

Quamuis, licet, tametsi, in alijs locis Subiunctiuum.

Euentus, iussus, permissus in singulari quartæ declinationis.

Euenta, iussa, permissa, in plurali secundæ declinationis.

Excubiæ, tam diurnæ, quam nocturnæ dicuntur.

Vigiliæ, tantum modo nocturnæ: diuisæ in quatuor.

Exemplum, est quod sequimur, aut vitamus.

Exemplar, ex quo simile aliquid facimus:

Existit, quod eminet, & exurgit cum motu.

Extat, quod eminet & superstat sine motu.

LAVRENTII VALLAE.

Exprobrare, est immemorem beneficij culpāre.

Imputare, est citra reprehensionem id facere.

Esse, p̄sens verbi Infinitiui est: Fore, futuri.

Eodem modo differūt adesse, adfore, prodesse, profore.

✦ De litera F.

Facio te certiore, non facio certum, neque ago:

Facio rem gratam, rem diuinam, damnū non ago.

Facies, magis ad corpus pertinet: vt Facies longa.

Vultus, ad animum refertur: vt Vultus tristis.

Factio, est diuisio ciuium in diuersa studia.

Seditio, cum populo discorde res agitur.

Fama Græce, idem est quod Rumor latine.

Sed rumor est tantū de re, quæ recens est, & sine autore.

Fama verò, etiā de antiqua dicitur, & de alicuius celebri

Fatuus, est insipiens: tractum à sapore ciborum. (tate.

Stolidus, qui proxime ad naturam pecudum accedit.

Stultus est, qui improuidens est, & imprudens.

Facile scribit, pro eo q̄ est leuiter scribit, & non laboriose.

Facile princeps oratorum est. i. non dubie princeps.

Fero auxilium. Do auxilium: recte dicitur vtrunque.

Do opem non dicitur, sed fero opem. vnde opitulor.

Festus dies recte dicitur, & non festiuis: vnde opitulor.

Festiuis homo. i. iucundus, vnde festiuitas.

Ferus homo, qui animum ferinum obtinet.

Ferox homo, qui animo suus est ad certandum.

Fessus, est fatigatus, siue animo, siue corpore.

Defessus, & defatigatus, qui amplius fatigari nō potest.

Ficus, ci, vel cus, p̄ fructu: & p̄ arbore generis est fœminini.

Ficus fici, genere masculino, pro morbo accipitur.

Filius, pater, mater, magis ab oratoribus dicitur.

Gnatus, genitor, genitrix: magis sunt poëtarum.

Fingere dicitur, qui formas ducit ex luto: & dicitur Plastes.

Effingere, qui ad alterius formam aliquid fingit.

Flere, est lachrymas effundere in dolore.

Gemere, est p̄ angustia in sonum crumpere.

DIFFERENTIAE

- Plorare**, est voce flebili dolorem suum aperire.
Plangere est percussione membrorum se affligere.
Eiulare, est alta voce flere: quod est mulierum: (derē.
Vociferari, est nō modo dolorē, sed indignationē ostē:
Lamentari, est oratione tristi cladem testari.
Felix est qui prosperitatem recipit: vt Homo felix.
Prosperum est, quod fœlicitatem affert: vt Sydus.
Felix, etiam aliquando ab effectu dicitur.
Fœnero tibi dicitur, sicut mutuo tibi, & promitto tibi.
Fœneror abste, sicut mutuor abste, & stipulor abste.
Fœnus, est proventus ex ipso solo, quod est naturale.
Fœnus, quod est vsura à priori significato defluxit.
Vestigal ex omni prælio est, vel publicū, vel priuatū:
Fruus, est quicquid ex terræ fructu in cibum vertimus.
Seges est, ex qua conficitur panis non demessa.
Seges etiam, est terra sementi excipiendæ subacta.
Frondes, sunt tantum arborum.
Folia etiam sunt aliarum rerū: vt florum, herbarum,
Frai est potiri aliqua re propter seipsam.
Fungi, est officium munusq; agere.
Potior cum hoc nomine res, genitiuo plurali iungitur.
Potior, alias cum ablatiuo: & significat obtinere.
✦ De litera G.
Gestus, est actio quædam, & corporis pronuntiatio.
Gestio, est administratio quædam & actio.
Gemæ, sunt lapilli omnes preciosi, præter margaritā.
Margarita est, quæ in concha nascitur.
Vnio verò, est quū magnitudinem solitam excedit.
Gratus, est in aduersis. Iucundus, in prosperis.
Iucundus non est latus, sed qui latitiam affert.
Gratulari alicui, est verbo testari se gaudere de illius felici
Gratari idē, nisi q; magis est poëticū quā oratoriū. (tate.
Gratificari, est beneficium minori conferre.
Gratum facere, est maioribus inseruire.
Graue est, quod suapte natura est ponderosum.

LAVRENTII VALLÆ.

Grauem etiam virum per translationem dicimus.

Gremium, est intra complexū fœminum in fœminis:

Sinus, est intra pectoris brachiorumq; complexum,

Sinus, etiam est vestis fluxus, & littorum curuitas.

✦ De litera H.

HAbeo rationem salutis. i. habeo respectum.

Constat ratio. i. rationem legitimam esse ostendo.

Habeo orationem dicimus, non facio orationem.

Facio sermonem dicimus, non habeo sermonem.

Hei, semper iungitur datiuo: vt Hei mihi qualis erat.

Heu, accusatiuo, & nonnunquam nominatiuo.

Væ, semper datiuo iungitur: vt Væ tibi cauidice.

Histrionus est, qui personatus fabulas in scena agit.

Mimus, qui quouis in loco gestulationes exercet.

Hiare est, aliquid sua sponte, vel externa vi aperire.

Hiscere, est tantum oris, & quidem humani.

Hortus est, vbi sunt holera, quibus vescimur.

Horti sunt arboribus consiti voluptatis gratia.

Hospes est, qui in aliena ciuitate est.

Peregrinus est, qui in propria ciuitate non est.

Hic, ad primā personā, vel ad res primæ personæ pertinet.

Iste, ad secundā personā, vel ad res secundę personæ.

Ille, ad tertiam personam, vel ad res tertię personę.

Eodem modo differunt aduerbia ab eis tracta.

✦ De litera I.

Iam, notum est quid significet, vt iam venit.

Vsurpatur quoq; pro tunc: vt si sedet, iam non stat.

Interdico tibi aqua & igni: non aquam & ignem.

Interdicitur tibi à me aqua & igni &

Interdicitur tibi à me aqua & ignis.

Incumbo studijs vel in studia, vel ad studia.

Incumbo remis, non in remos, ved ad remos.

Intercedit mihi tecum amor: id est amor est inter nos.

Intercesserunt tribuni, hoc est se opposuerunt.

Instituta sunt, boni mores ratione sumpti.

DIFFERENTIAE:

- Institutiones sunt præceptiones, quibus docemur.
Indulgentia, est mollis & delicata educatio.
Venia, etiam quandoq; indulgentiam significat.
Infidus est, cui non est fidendum: à Fido fidis.
Perfidus est, qui fidem violat: à Fides fidei.
Inensus est, vehementer iratus, & odium gerens.
Infestus est, vehementer molestus, & nocens.
In diem viuo tantū. i. diei præsentis rationem habeo.
In dies lenesco. i. cotidie magis efficior senex.
Inhibemus rem inceptam: vt Tela inhibete Latini.
Prohibemus ante rem inceptā: vt Hospitio prohibemus.
Invertere, est rem aliquam in contrarium vertere.
Pervertere, est rem aliquam in malum vertere.
In manu mea est negotium. i. in potestate mea est.
In manibus est liber. i. inter manus meas.
Ingredior forum. i. intro in forum.
Ingredior. i. ambulo; vt Si stas, ingredi, & ingredi, & ingredi.
Interrogamus, causa, aliquid intelligendi,
Percontamur verò gratia argumentandi.
Sciscitamur, vt vox indicat: sciendi gratia.
Introcludo te. i. in interioribus claudio.
Intercludo te. i. iter tuum claudio & impedio.
Incedere, est ambulare cum fastu & pompa.
Ambulare est simpliciter pedibus ingredi.
Impendere est quasi supra caput in ruinam imminere.
Impendere, penultima breui, est quasi dare.
Perpendere est exacte ponderare, & examinare.
Appendere, est suspendere & ad lancem ponderare.
Inter cœnandum venit. i. dum essem in cœna.
Inter agendum dormio. i. dum sum in actione.
Impono tibi onus. i. iniungo tibi onus.
Impono tibi. i. decipio te. Vnde impostores dicti.
Inficiari & inficias ire. i. negare, sic dicitur: vt
Opem ferre, & suppetias ferre, pro auxiliari.
Indoles, in pueris est signum futuræ virtutis.

LAVRENTII VALLAE.

Indoles etiam in malum accipitur, sed raro.

Iocus, & iocari, proprie ad verba tantum pertinent.

Ludus, & ludere, ad facta. vt Ludere pila.

Iter facere est, quod imperiti dicunt itinerare.

Viam facere est, vbi via non erat, aperire.

Munire viam, est reficere & reparare.

Iter habere, est iter aliquem esse facturum.

¶ De litera L.

L Abare aliquid est ruere, & repente cadere.

Labi verò, est leniter, sensimq; descendere.

Lacesso, prouoco, quod est in certamen vocare.

Plarunq; in bonū, nonnunquam in malum accipitur.

Latebræ, hominum proprie dicuntur.

Latibula, sunt ferarū, sed quandoq; confunduntur.

Legere literas, legere libros, notū est quid significet.

Perlegere literas, est vsq; ad finem legere.

Eodem modo differunt vigilare & peruigilare.

Negare, & pernegare. Agere & peragere, & similia.

Leges, sunt aut principis, aut populi alicuius liberi.

Rogationes dicebantur, quia populus rogabatur.

Leuo & Alleuo, est molestiam laboremq; extenuo.

Subleuo, est auxilium defensionemq; præsto.

Litera in singulari, est vnum elementum. vt a, b.

Literæ in plurali, est epistola quæ mittitur.

Libertus est, qui de seruo liber factus est, semperq; habet re-

lationem ad eū, cuius est libertus: vt Libertus Cæsaris.

Libertinus idem significat, nisi quod est absolutum.

Libertas, aliquando in bonum, & in malum accipitur.

Licentia verò, est cum quis libertate abutitur.

Libri sunt, in quos autorum opera diuiduntur.

Volumina verò, sunt minora quam libri.

Ludicrum substantiue, est quodcumq; lusoriū opus: vnde

Ludicrus, a, um non (vt dicit Priscianus) ludicre.

Lucus, est silua cędua deo vel homini consecrata.

Saltus, silua vbi pecudes hyemare aut æstiuare solent.

DIFFERENTIAE

Nemora, voluptatis causa constant arte siue natura.

Silua est, vbicunque sunt arbores cędua vel incędua.

Lues, est morbus in homines scruiens, in pecora & agros.

Pestis, est pestilentia, quę aut cito occidit, aut cito abit.

Lubricus locus est, in quo nequeas insistere.

Lubrica est anguilla, quę non potest retineri facile.

Lubrica ætas, in qua qui sunt, facile labuntur.

Luce & tenebris, pro die ac nocte accipimus, sed prima luce

& primis tenebris, est principio diei, & principio noctis.

Prima die, prima nocte, respectu secundę dicitur. (Cic.)

Reperitur verò luci pro luce, vesperi pro vespere, & ruri

pro rure, Carthagini pro Carthagine. Sed Seruius vult

hęc nomina vrbium propria debere poni in datiuo.

De litera M.

Male de te sentio, existimo, iudico, non errorem sentientis, sed eius de quo sentimus vitium designat.

Male audio est malam famam habeo. i. infamor.

Magni, parui, tanti, quanti in gto solū iunguntur cum illis

verbis, interest & refert, vt magni interest, parui refert.

Cætera in ntō vel aduerbialiter, vt plurimū interest.

Sex, pnomina in abltō, mea, tua sua, nostra, vestra, cuius.

Malleolus, est in modū mallei rostra habēs apt⁹ plātationi.

Sarmentum, est are factum, quod igni reseruatur,

Palmes est, cum in vite frondes, vvasq; habet.

Marinum est, quod in mari est, vt piscis marinus,

Maritimum est, quod iuxta mare est, vt vrbs maritima.

Transmarinū est, quod trās mare est, vt bellū trās marinū.

Meditari, præter eā significationē, quam habet in prōptu:

est etiam ad aliquid se exercere, vt ad palæstram.

Memoria teneo, recte dicitur, non memoriter teneo.

Memoriter recito, memoriter renūcio non memoria.

Memoria, & memoriter complector te, repeto, recolo.

Memini, pro recordor, genitiuo & accusatiuo iungitur.

Memini pro mētione facio, genitiuo & ablatiuo cū de.

Melisis, tum ipsa melisio est, tum seges iam matura.

LAVRENTII VALLAE.

Sementis est fatio, sine (vt ita dicam) seminatio.

Semen est, quod in terram subactam iacitur.

Seminariū, est locus vbi plantę ad transplantādū serūt.

Mereri, est mercede operari & in militia exerceri, vnde

Meritoria taberna, quò sine mercede non est aditus.

Meritorius puer, qui mercede prostat libidini.

Meritoria puella non dicitur, sed meretrix, quia meret.

Mercor de te bene. i. beneficium in te confero,

Mereor de te male. i. male in te contuli.

Demereor amicos, i. beneficijs illos obnoxios facio:

Emercor, vnde est Emeritus, à labore cesso.

Ministerium in singulari, est ministri opera.

Ministeria in plurali, pro ministris accipiuntur.

Eodem modo differunt seruitium & seruitia.

Mille in singulari, substantiuū est: vt Cice. Mille hominum

versabatur, & mille nummum expensum.

Millia vero in plurali, ab eo quod est mille.

Mille in plurali adiectiuum est, vt mille viri.

Moratus ille dicitur, qui bonis moribus est præditus.

Morigerat⁹ est, obsequēs & obediēs, à verbo morigeror

Morosus, qui est difficilis, & peruersis moribus.

Mollis homo, in vituperationem dicitur. i. effeminatus.

Molle opus, in laudem. i. pulchre fabrefactum.

Moror te, & maneo te, pro expecto te, seu poëtice.

Moror te. i. detineo te, magis oratorium est.

Maneo, pro eo quod futurū est: vt qui te manet exitus,

Munimenta, sunt munitiones castrorum, vt vallum, fossa:

Monumenta sunt, sepulchra, statuę, tituli, fossa.

Murus, est ambitus vrbis, aut etiam castrorum:

Paries est, ambitus ille domorum, quo tecta fulciuntur.

Mœnia, & murum significant & vrbis ædificia.

Mulier, ea dicitur quę corrupta est. Virgo, quę integra.

Patitur tamen vtrumq; aliquando exceptionem.

Munus, teste Paulo dicitur quod dono mittitur.

Munus, aliò modo est onus. Vnde immunitas dicitur.

DIFFERENTIAE

Munus præterea, est officium, vt militare munus.

✦ Delitera N.

Natalis, & natale substantiue, est dies natalitius.

Natales verò in plurali, sanguinis cõditionē significat

Ne dicā, substantiuo præcedente, vult post se accusati uū: vt Cic. Crudelis Castor, ne dicā sceleratum & impiū.

Secus autem sequente substantiuo: vt si dicamus, Crudelis ne dicam sceleratus & impius Castor.

Necatus, generalen habet significationem.

Nectus non dicitur, sine certo genere mortis.

Nedū, vno modo vtimur, cū vtrāq; sententiā vno claudimus verbo: vt funderē pro te sanguinē, nedū pecuniā. Altero

cū suū vtriq; sententiæ verbū damus: vt funderem pro te sanguinem, nedū pecuniam crederem, scilicet affirmando, quod est maioris momenti preponimus: negando vero contra, quod est maius, postponimus.

Næ cum diphthongo, pro valde vel certe accipitur.

Ne producte accepta pro non. Ne correpte pro an.

Nisi, quoties ponitur in principio, indicatiuum postulat.

Alias vero etiam subiunctiuo iungi potest.

Nihil ad Cæsaris equitatum. i. nihil ad comparationē Cæsaris equitatus. Teren. Nihil ad nostram. i. nihil ad cõparationem huius nostræ.

Non me fallit, non me præterit, non me fugit, non me capit, est non ignoro, teste Quintiliano.

Noualis (inquit Paulus) est terra proscissa, anno cessans.

Ager restibilis (inquit Varro) quod restituitur.

Nunc aduerbium, tempus instans significat.

Nunc, etiam sine temporis significatione vsurpatur.

Cicero: Plura euenirent, si ad quietem integri iremus, nunc vero onusti cibo & vino confusa & conturbata ceruimus.

Nutare, est male solidatæ molis ruinam minari.

Titubare, est pedibus non valentis insistere.

Vacillare, est alterno motu inconstantem esse.

LAVRENTII VALLAE.

Nuncius est, qui nunciat, non quod nunciatur.

Quod enim dicit Seruius, nunciū esse, quod nunciatur, non est verum.

De litera O.

O Vocatiuo & accusatiuo iungi potest: vt **O** me miserū.
O te fœlicem. Aliquando supprimitur, sed in re leuio-
ri: vt **H**ominem indoctum qui hæc ignoret.

Obseruo. i. custodio: à quo verbo est obseruatio.

Obseruo. i. colo & veneror, à quo verbo est obseruãtia.

Obeo legationem. i. exequor munus & officiū legationis.
Sic **O**beo mortem, exequor officiū mortis, & obeo non
addendo mortē, sicut oppeto mortē & oppeto: defun-
ctus vita & defunctus.

Obuio tibi, & obuius tibi fio, & obuiū me tibi fero: obuius
tibi sum.

Obuiam tibi processi, idem significant.

Obses est, qui traditur imperio alterius quasi pignus.

Vas est, qui est sponsor alicuius in capitis periculo.

Fideiussor est, qui spondet in causis leuioribus.

Otium, est vacatio à labore, cuius contrariū est negotium.

Otium quoq; pro studio literario accipitur.

Occupare, est locum tenere, & vi capere: & etiam

Occupare, antecapere, quod dicunt præoccupare.

Odor, notum est quid significet in vtroq; numero.

Odores in plurali numero, sunt odoraamenta.

Officium, est virtutis actio pro loco & tempore.

Officium, est beneficium & obsequium in amicos.

Officium, est quoq; magistratum & aliarum rerum.

Officina, est vbi opera fiunt: vnde sunt opifices.

Taberna est, vbi opera venduntur: vnde tabernarij.

Opera, vt dicit Vlpianus, est diurnum officiū.

Opus, est finis fructusq; operæ vt **O**pusest **O**uidij.

Operæ precium, est fructuosum & ad rem pertinens.

Orare, est verbis aliquam rem petere.

Exorare, est orando & precibus aliquid impetrare.

DIFFERENTIAE

Oriundus à Roma. i. cuius maiores fuerunt Romani.

Ortus Romæ. i. qui in vrbe Roma natus est.

Ordo, est digestio, & suo cuiusq; rei loco dispositio.

Series est rerum quadam continua progressio.

Orphanus est, qui caret patre, præsidioq; paterno.

Pupillus est, qui caret patre: sed tantisper dum est in ætate, cui dari consueuerunt tutores per leges.

Orbus est, qui aliqua re chara priuatus est: vt filijs.

¶ De litera P.

Parasitus est, qui ventris gratia nihil recusat ferre: & omnia loquitur ad voluntatem inuitantis eum.

Scurra est, qui risum ab audientibus captat sine differentia.

Pastio, est ipsa pascendi actio, quæ ad pecudes pertinet.

Pastus, homini cõpetit, & potius ad animum pertinet.

Pabulũ, est cibus pecorum, qui sine semine est: vt Palea.

Esca, & hominũ est, & quod captandis piscibus subditur.

Pasci pecudum est, & construitur cum accusatiuo.

Vesci, hominum est, construiturq; cum ablatiuo.

Partior, idem est quod partes facio & distribuo.

Partio, raro reperitur: sed Impertior frequenter.

Pacificatus sum. i. pacem feci.

Pacatus sum, in pace sum: vel ab armis recessi.

Placatus sum, ab indignatione ad lenitatem redij.

Parem esse, idem est quod sufficere alicui operi.

Par esse, idem est quod esse conueniens & decens.

Paria facere, est quod alibi omissum est, compensare.

Patres, inquit Paulus, vsq; ad tritaños proprie dici.

Qui super tritaños sunt, maiores debere appellari.

Minores, dicit Seruius nuncupari, quoties deficit nomen in posteris. Sed potius dicendum est, esse maiores qui nos præcesserunt. Minores verò qui sequuntur.

Penu continentur, quæ ad victum priuatum pertinent.

Penarium, est locus (teste Varrone) vbi penu reponitur.

Commeatus dicitur, qui ad victum publicum pertinet.

- Pecus**, significat omne animal, quod sub homine ex pabu-
lo terræ pascitur: significat etiam multitudinē pecudū.
- Pergameni**, ab oppido Asiæ, quod est Pergamus.
- Bergomenses**, à Bergamo, Galliæ Cisalpinæ oppido.
- Per**, in compositione, cum nomine positivo iungitur.
Quàm vero superlatiuo: vt Perdoctus, quàm doctissimus.
Perquàm vero positivo: vt Perquàm doctus homo.
Quàm pro quantum, semper in positivo adiungitur.
- Per** aliquando in malū accipitur: vt Periusus, perfidus.
Aliquando accipitur quasi per mediū: vt Perspicuus.
- Præ** idem significat, sed cū alijs dictionibus iungitur quam
per, vt Præclarus, prædulcis, prædiues. Nō perclarus, per
dulcis, perdiues.
- Perinde**, vult post se Ac si vel atq;: vt Fac perinde, ac si tua
res esset: vel atq; tua res esset.
- Proinde**, idem est, quod ideo, vel ideoq;.
- Subinde** accipitur pro inde, statim, vel identidem.
- Petere**, in bonum & in malum accipitur.
Posco, est proprie rem debitam & honestam peto.
- Postulo**, est quodammodo requiro: vt Res postulat.
Expostulo est cum querela amici officium desidero.
Flagito, est vehementer, & importune postulo.
- Persequor**, & in bonam partem & malam accipitur.
Prosequor, ablatiuo iungitur: vt Prosequor te oculis.
- Peculium**, est quicquid labore nostro comparatur.
- Peculatus**, est furtum rerum ad rempublicam pertinen-
tium.
- Sacrilegium**, est furtum rerum sacrarum.
- Pellex**, est quæ cum eo, cui est vxor miscetur.
- Palaca**, est cōcubina eius, qui non habet vxorem.
- Pluit**, caret supposito, & construitur cum ablatiuo.
Ningit, tonat, serenat, & similia vtrumq; respuunt.
- Plura**, possunt esse duo, & est nomen comparatiuum.
Cōplura, duo esse non possunt: & non est comparatiuū.
Plerique, modo maximā partē significat, modo nōnulli.

DIFFERENTIAE

- Porro, licet eiusdem significationis sit, cuius vero & autem: hæc semper postponuntur, illud potest etiam præponi.
- Pondo, (teste Phoca) singulari numero caret: dicimustamen duo, tria pondo, non bina, terna pondo.
- Potior, cum hoc nomine res in plurali genitio iungitur. Cū alijs vero nominibus, frequētis ablatiuo copulatur.
- Potus vini, aquæ, lactis, & similibus recte dicitur.
- Potio, datur ægrotanti, quod Græce Pharmacū dicitur,
- Pompa, est spectaculum in prosperis rebus & aduersis. Spectaculum verò est, quod spectatur: & ipsa spectatio.
- Locusetiam vnde spectamus, spectaculum dicitur.
- Proteruus, procax, & petulans aliud alio magis increscit tam in factis quàm in dictis, significantq; quandã lasciuia libidinemq; & impudentiam.
- Præsens, non modo dicitur quod est huius temporis, sed aliterius: vt Horat. Præsens in tempus omittat.
- Præsens quoq; dicitur quod subitum est, & non dilatatum in tempus: vnde Præsensissimum periculum, & præsensaneum remedium.
- Præesse, est rei administrandæ præpositiū esse: ab hoc fit præfens, quod à verbi significatione recessit.
- Præsidere, est ad opem præstandam præesse, à quo fit Præses, sicut à Desideo, detes: à Resideo, reses.
- Præsidium, est præcipuum auxilium.
- Subsidium, est quod in auxilium succedit.
- Præstare, præter eam significationē, quã præ se fert, significat etiam prohibere, ne alicui fiat incommodum.
- Pridie & postridie, genitio seruiunt & accusatiuo: vt Pridie nona: ù decembrium, & pridie nonas decembres.
- Procul, apud quosdã auctores accusatiuo seruit: vt Curtius, Procul urbem &c.
- Prius vocauite, ad tempus referri debet.
- Prior vocauite, ad personam potius refertur, estq; inter duos: sicut primus inter plura: vt ego prior quam tu veni domum: & ego primus omnium veni.

Eadem ratio est de posterior, posterius & postremus.
 Præ me fero, est dicto vel facto, qualem opinionem habeã,
 quasi ipsa fronte confiteri: in eadem significatione sunt,
 Præ me duco, Præ me gero.

Prisca sunt, quæ prioribus seculis fuerunt.

Pristina, quæ fuerunt prioribus annis.

Probrum idem est, quod dedecus & ignominia.

Opprobrium, est aliquando facto, sed frequentius dicto.

Pulsare, est graui & vehementi ictu cadere.

Verberare, est cadere instrumento longo & exili.

Præuaricatores sunt, qui causam aduersarijs donant.

Tergiuersateres, qui in totum ab accusatione desistunt.

✦ De litera Q.

Quando & quando quidem, idem est quod quoniam.
 Quatenus, idem significabat Quintiliani sæculo. Ci-
 cero tamen quatenus, pro in quantum vitur.

Questus in plurali pro querela, a Queror, quereris.

Quæstus, etiam in singulari significat lucrum nummarium,
 derivaturq; à verbo Quæro quæris.

Quidem, vno modo accipitur ad distingendum res, quod
 Græci nimium faciunt, vt Alius quidem bonus, alius vero
 non.

Altero modo per exceptionem illius, quod affirmes. vt
 Quintilianus: Torquebis quidem filium, sed fatebitur ma-
 ter.

Tertio modo ponitur completiue non sequente eius ad-
 uersatiua.

Quin modo pro quinetiam, siue atq; etiam accipitur.

Quin, pro non desiderat subiunctiuum. vt Quin a deas.

Quin, pro cur non? semper interrogat per indicatiuum.

Quid, substantiuum est, vt Quid negotij est tibi?

Quod, adiectiuum, vt Quod negotium est tibi?

Quisq; cum superlatiuo construitur. vt Optimus quisq;.

Cunctus & omnis positiuo iungitur. vt Cuncti sapientes, om-
 nes docti.

DIFFERENTIAE

At verò omnis cōparatiuo additur. vt Omnes doctiores.
 Quæ vero superlatiuo carent etiam cum quisq; iūguntur.
 Quotusquisq; semper interrogatiuè ponitur.

↪ De litera R.

Rhegini, ex oppido Calabriae Rhegio dicuntur.
 Rhegienses ex Rhegio Galliae Cisalpinæ oppido.
 Retulit Pompeius ad senatum. i. in cōsultationē posuit.
 Refero tibi beneficium. i. cōfiteor me accepisse beneficiū.
 Rixa (vt dicit Vlpianus) potest esse inter duos.
 Turba, in multitudine & cœtu hominum tantum.

↪ De litera S.

Saluber cibus. Saluber aër est sanitatem conferens.
 Sanus homo, sanum caput: est sanitatem habens.
 Satiare, ad omnes sensus pertinet, atq; etiam ad animum.
 Saturare, ad vnum gustum pertinet tantum.
 Salio, vnde Saltus deducitur, est saltum facere.
 Salto, vnde Saltatio fit, est tripudium facere.
 Scilicet & videlicet, idem significare videntur, quod Certè:
 sed per amaritudinem quandam cum derisū mixtam. Re-
 centiores vtuntur expositiue his particulis.
 Sciens feci. i. cum faciebam sciui me facere.
 Ignorans feci. i. cum faciebam sciui me ignorare.
 Sciēter feci. Ignorāter feci. i. cū sciētia vel ignorātia feci.
 Secundum particula: notum est quid significet:
 Secundum præterea accipitur pro iuxta & post:
 Secundum etiam pro eo quod est, pro: vt secundum me iu-
 dicatum est. i. pro me sententia est lata.
 Senectæ & Senectus, vtraq; est similis ætas.
 Iuuentus, non modo ætas, sed multitudo iuuenum est.
 Sin, pro si nūquam in prima parte collocatur sed in secūda,
 cum præcessit si. Igitur exponendum sin pro sed si.
 Sincerus (vt dicit Donatus) est sine cera, vt mel simplex. Sed
 potius dicendū est, Syncerus. i. integer & incorruptus, qua
 si cum cera & nulla parte fraudatum, hoc est diminutum.
 Sius (vt dicit Priscianus) est negligentia, sed potius est ser-

LAVRENTII VALLAE.

desilla & illuies domus diu non repurgata.

Solus & Vnus inter omnia adiectiua, quæ non sunt superlatiua g^o plurali iunguntur. Vt Sol⁹ omniũ. Vnus cūctorũ.

Stare, est non ire, in ij: quæ sunt sine pedibus. vt Nauis.

Stant quæ recta sunt, quàm diu nõ cadunt. vt Stat turris.

Stant quæ dā, si non eunt, cum ire possint. vt equus, homo.

Sedere, in hominibus notum est, quomodo fit.

Sidere est pessum ire, deorsumq; descendere.

Sto, verbum absolutum est. Sisto actiuũ. vt Virgil. Siste gradum. Vtrunq; habet supinum Sdatum.

Stellæ (inquit Macrobius) sunt singulares vt erraticæ.

Sydera constant multarum compositione. vt Aries.

Astrum, est signum ex stellis coactum, quod nos dicimus sy dus, quæ differentia non semper obseruatur.

Super contiguitatem significat vt Sedeo super lapidem.

Supra, spacij interpositionem: vt Nubes pēdent supranos.

Suffragia, sunt voces quæ dantur in electione.

Vnde suffragari, pro auxiliari plærunq; inuenitur.

✦ De litera T.

Tantum abest post se habet vt, aut semel. vt Cicero: Tantum abest ab officio, vt nihil officio possit magis esse contrarium. Aut bis. vt Idem. Tantum abest. vt aliquam bonam gratiam quæsisse videar, vt multas etiam simultates subeundas intelligam.

Tanti & quanti, & ab eis composita, Tantidem & quantilibet quanticunq; totidē pluris & minoris, iunguntur verbis emo, venundo, veneo, mercor comparo, æstimo, taxo, liceo, addico, distraho, metior, conduco, loco, fœneror, paciscor, pāgo, cōdēno, postulo, & similibus verbis.

Tenus, semper postponitur, atq; in singulari cum ablatiuo tantum, in plurali etiam cum genitiuo. vt Vergilius: Crusum tenusa mento palearia pendent.

Thebani a Thebis, quæ est vrbs in Bœotia insignis.

Thebus, à Thebe vrbe antiquissima in Aegypto.

Timeo te, id est tanquam inimicum metuo te.

DIFFERENTIAE.

- Timeo tibi. i. metuo tibi tanquam amico.
- Trañcio exercitum. i. trans mare, trans montes, trans flumen duco.
- Trañcio mare. i. transeo mare.
- Triclinium, a tribus thoris, mēsis ve triplicibus appellatū est. Aula est Græcè, quam Latini atrium appellant.
- Tolle, aliquando pro capio dicitur. vt Tolle librum.
- Tollo, aliquando pro educo accipi solet: vt Sustuli filiū.
- + De litera V.
- V**alde, positiuo & verbo iungitur sed non longè, vt Valde doctus, valde legit, non longe doctus, longe legit, nec Valde ditior, valde ditissimus.
- Venio in suspicionem, semper accipitur passiuè, vt Veni in obliuionem, veni in vituperationem, etiā passiuè.
- Veni in opinionem, actiuè & passiuè solet accipi.
- Vector, vnum ex verbalibus in or, passionē significat. i. cum qui vehitur, aliquando cum qui vehit.
- Venale, significat rem venditioni expositam.
- Vendibile, quod cito & facile vendi potest.
- Vendico (vt sic dicam) est proprio, & meum esse dico.
- Vindico, est vlciscor, aliquando ab iniuria defendo.
- Ventitare, est frequenter venire ad locum.
- Aduentare, est proximum esse, vt veniat.
- Versicoloria dicuntur, quæ natiuum colorem mutant.
- Coloria, quæ colorem habent natiuum.
- Vicus, vrbis est pars: sed vicus paganus muris caret.
- Castellum est, quod muris cinctum est vndique.
- Oppidum, est omnis vrbis præter Romam.
- Victus appellatione, continētur homini necessaria ad vitā.
- Penus, est omne quo homines vescuntur.
- Vltro, citroq; ad dicta & facta referuntur.
- Vsurpare, est vt i. tum dicto, tum facto i. vsum capere.
- Vt, pro vtpote, siue quippe, sequenti relatiuo. Quintiliā. Nō dāno, vt qui dixerim esse in omnibus vtilitatis aliquid.

FINIS.

VOCABVLARI VM

✦ DICTIONES GRAECAE ET LATINAE
quæ per Artem sparguntur in ordinem Al-
phabetarium redactæ.

A Bacus, i. por el aparador acer, cris: fuerte, o ingenioso o tabla para contar. o agro	
Abas, antos, nomen pro: priū apud poëtas. (c?, i.	Acer, eris. por el azre arbol Acetum, i. por el vinagre
Abax, acos, idem est qd abas	Acharis. in tep, sine gratia
Abel. filius Adam ex Eua	Achates æ. no. p. viri & lapi:
Abdera, æ. ciudad de Tracia	dis (Parthos)
Abderitanus a, um: cosa de a: quella ciudad (regrina	Achæmenes, is. vn rey de los acherõ. ontos. rio d'l infierno
Abies, etis: el abeto arbol pe:	Acinus, i. el grano d'l razimo
Abydos, i. ciudud de Asia.	acis, is. n. p. viri, y rio d' Sicilia
Abietos, i. non missus vel inie: ctus	Aconitum, i. el rejalgar
Abraã. no. p. primi patriarche	Acras, ados. por el peruetano
abram?, i. el mesmo patriarca	Acragas, antos. ciudad de Si cilia
abrotonū, i. yerua lōbriguera	acris, idos. lãzosta o renueuo
Ab præpositio, retractionem significat (Athenas	acropolis, la fortaleza de ciu dad
Academia, æ. lugar cerca de	Acuo is, acui, por aguzar
academ?, i. vir vn? ex heroib?	Acumē, inis. por el agudeza
Acamas, antos. int. irrequiet?	Acus, i. el aguja, paladar, pece
Achanthus, i. intero. carduus	Acus, us. el aguja de hierro
achātis, idos. el sirguerito aue	Acus, eris. granzas de trigo
Acarnā, anis. hōbre de Epiro	Ad cum accusatiuo locū & personam significat.
Acastos, Pelia regis Argiuo: rum filius	Ad, p apud aliquãdo ponitur
Acidalia, & por la diosa Ven?	Adā: nuestro primero padre
Accino, is. cantar a otra cosa	adamas, antis. por el diamãte
accipiter: gaulã. açor o h. lcõ	Adamantinus, a, um: cosa de diamante
Aceo, es, vel acefco, is: azedar ie	Adam?, i. idē est quod Adam

VOCABULARIVM

adeps, ipis. la grossura o seuo & rugo, inisi. el moño d'l cobre
 adhibeo, es. añadir a otra cosa. Aes, eris. cobre, metal, o mo
 sa neda

Aden, enis. por la landrezilla & sop^o, i. vn philosopho. antiguo

Adigo, is, adegi. por & puxar & stas, tis. el estio parte d'l año

adyta, rñ. el sagrario d'l tēplo & stuo, as, aui. por auer calor

Adimo, is, ademi. por quitar & ther, ris. por el cielo o ayre

Adipiscor adipisceris. por al- & thiops, is. el varō de guinea

cançar & thiopissa, &. muger d' guinea

Ademes, etos, inte. indomit^o & tolia, &. regio est in Epiro

Adonis, idos. amasius Veneris Aetolia, &. vna region cerca

Ador, oris. farro o escandia de Albania

adorea, &. por la gloria o paz Afer a um. cosa de Africa

aduena, estrāgero o strāgera affligo, is, xi. derribar a tierra

Adulo, aris. por lisonjear Agalma, atis. interp. statua

Aduersus, vel aduersum. por Agamēnon. Plistenis ex Eu-

contra ro filius. (nieto de aql

Aeas, antos. vir fuit & fluuius Agamemnonides. el hijo o

aeacus, i. Iouis ex & gina filius agaso, is. el arriero o recuero

Aedes, ium. la casa o morada Agathos. inter. bonus, a, um.

Aedilis, is. por el fiel o alarife Agathocles rex fuit Siciliae

Aegāō, nis. vn^o ex gigātibus Agea, &. por la tilla d'la naue

Aegō, onos. nom. p. pastoris Age, agedum, agite aduer-

Aegina, &. insula & fœmina bium. para exhortar

Aegrot^o, a, um. cosa enferma Agefila^o. n. p. viri apud græ.

amō, onis. vir: à quo dista est Agis. Lacædæmoniorum rex

armonia Theffalia. Agya, &. intepretatur viā (sar

Aemul^o, a, um. passiuē. lo que Agito, as. aui. aguijar o acosa-

se ha embidia aglaophō, pictor nobiliseft.

Aenaretes, &. vir simulator Aglauros vna ex filiabus Ce-

Aeneas, &. el hijo de Anchises. cropis

Aeneis, idos. opus Vergilij Aglis, i thos. interp. spica. &.

Aenigma, atos. interp. scirpus Agnosco, is noui. reconocer

Aequor, oris. la llanura de la Agonalia, orum. fiestas eran

mar o campo

delos Romanos

INTRODVCTORIVM.

Agrippa, g. el q̄ nasce d̄ pies. Alumen inis. por el alumbre
 Ah, interiectio est dolentis Althea æ. Meleagrimater
 Ajax aiacis. nōbre proprio Alucus, i. el vientre mas baxo
 de los Griegos (alegre Amarac^o i. amor adux yerua
 Alacer alactis, cre. por cosa amaracin^o a ũ. cosa d̄ frayerua
 alapa, g. bofetada. g. colaph^o Amarus a um: cosa amarga
 Alaricus. vn principe de los Amasis, is. vn rey de Egypto
 godos (cus Amathus, untis. ysla del Arca
 Aleman, nos. poëta fuit Græ pielago (ma
 Alcmęon, onos. Amphiarai Amazon, nos. inter. sine mās
 filius Ambo bę bo. por dos junta:
 Alcimedō, vir apud Vergiliū mente (nombre
 Albunea, æ. vn bosque cerca Ambrosi^o, sij. vn sancto deste
 de Roma. (fortuna Ambrosia, g. el Artemesia yer
 Alea, æ. qualquier iuego de ua (sar
 Ales itis, aue. o cosa q̄ buela Ambulachrū. lugar para pas:
 Algeo es. vel algesco is por Ambubaia. g. muger que tañe
 enfriarse (frio flauta
 Alguis, i. vel algor, oris. el Amēs, entis: por loco sin ıeso
 alecto, us. vna d̄ las tres furias Amentum. amiento como de
 Alia, æ. por vn rio de Italia dardo (dra preciosa
 alibas, atos. vir apud homerū Amethystus. i. amethysto ple
 alibi aduerb. en otro lugar Amethystinus, a ũ. cosa desta
 allifę arū. vna ciudad d̄ Italia piedra (tre
 Allifan^o, a um. cosa de aq̄lla Ametor, ros. inter. carēs ma:
 ciudad (los pies Amias; genus est pisciculi
 Alipes dis. lo q̄ tiene alas en amic^o. amigo en buena parte
 aliphar atos interp. vnguētū Amicus, a um. cosa amigable
 Allicio, cis. xi. atraer por ha: Amycus i. vn varon deste nō
 lagos (otra bre
 Allido dis. herir vna coĩa cō Amydon, onis. ciudad de Ma
 Allobrox gis. pueblos son d̄ cedonia (bol
 Francia (la Amygdalus i. el almēdro ar:
 alofa, g. piscis est, q gr. thrif: Amygdalinus, a um. cosa de
 alopex, ecos interp. vulpes almendras

VOCABULARIVM.

- Amicio, is, cui. cobrir o vestir Anacharsis, sapiens vnus ex
Aminadab. n. p. apud Hebræ septem
Amineū, i. vinū ex Campania Anatole, es. interp. oriens.
Amita, ç. hermana de padre Anax, actos. interp. rex.
Ammon, os. cognomen est Anaxagoras, æ. vn philoso-
Iouis. (Melāpi pater pho notable.
Amythaō, nos. Crethei filius Anceps, itis. cosa dudosa
Amnis, is. rio q̄ siempre corre Anchises, æ. vn Troyano pas-
Amomō, i. vnguēto oloroso dre de Eneas
Ammonita, æ. populuspalæ: Andrias, tos. interp. statua viri
stinæ (illo Androgeos, u. Minois ex Pa
Ammonitis, dis. fœmina ex siphæe filius (de Perseo
Ampelos, u. interp. vitis (cis ādromeda, medç. muger fue
amphissa, vna ciudad de Pho Ango, i, xi. congoxar o an-
amphitryon, onos. Alcçi fili⁹ gustiar
Alcmeng vir. Anhelos, as, aui. por anhelar
Amphimedon, nos. Penelos Anio, enis. vn rio de Italia
pesprocus (Antiope Anomalon. inter. irregulare
Amphiō, onos, filius Iouis ex Antes, tium. los liños caberos
Amphrysus. vn rio d̄ thessalia delasvides
Amplustre. los ornamētos de Anthedō, onos opp. Bœotia
la naue Antennæ, arū, las antenas de
Amulius, ij. rey d̄ los Albanos la naue.
Anconiunctio interrogatiua Antenis, dos. inte. obluſtatio
por auentura. Anihracia, as. interp. pruna
Anabis is, fluuius est Siciliae Anthropos. interp. homo
Anadiplosis. int. reduplicatio Anthores, is. vn varon en el
Ante. prep. accus. ante o d̄ late Vergilio (tra ponçoña
Anaglyphum, i. lo sinzelado Antidotū, doti. remedio cō-
Analectica, orū. inter. relicta Antichir ros, interp. pollex
Analectum, i. el releue del Antia, arum. el copete delos
manjar cabellos (de varon
Analogia, æ. inter. proportio Antigenes, is. nōbre proprio
Anas, æ. por guadiana rio Antigonos, u. nomē celebre
Anas, atis. por el anade aue. multorum

INTRODVCTORIVM.

Antilochus, i. filius Nestoris.	Aplustre, is, los ornamentos
Antioch ^o , i. rey fue de Syria.	de la naue
Antipho, nis, nom. pro. viri.	Apœninus, i. monte de Italia
Antiphona, æ. interp. vox reciproca.	Apocope. interp. abscissio
Antiphora, æ. inter. respõsio.	Apollo, inis. el dios Apolo
Antiquarius, ij. amator de antiguedad.	Aponus, i. vn lugar cerca de Padua
antistes, itis. el perlado o perlada	Aponotus, i. interp. missus.
Antistita, ç. la muger plada	Apostrophe. interp. cõuersio
Antisthenes, is. philosopho notable	Appello, as, aui. por llamar
antyx, gos, est curuatura rotę	appello, is, puli. por arrimar
Anubis, idos, vn dios d los Egyptios	Apricus, a, um. cosa abrigada
Anulus, i. anillo, o es lauon o heuilla	Aprilis, is. por el mes de abril
Anus, us. por la vieja	apto, as. por atauiar o aparejar
Anxur, uris. ciudad de Italia.	aptos, otos. interp. nõ cadens
Aor aoros. inter. ensis	Apotheca, æ. la bodega o ta uerna o tienda
Apage, gesis. interiectio filendi.	Apulia, æ. region de Italia
Apatortoros. int. carēs padre	Apul ^o , a, um. cosa de Apulia
Apes, is. por la abeja	aposphax. interp. iugulator
Apes, edit. el arrexaque o vècejo aue.	Apud prepositio. cerca de lugar o persona (tre
Aphona, æ. interp. sine voce	Aqualiculus. el bajo del viē-
apetus, untos. mōs est Nemeę	aqualis, is. por jarro de agua
Apicius, nom. prop. ingenio mirus ad omnem luxum.	aquilex, egis. po zero que buca pozos.
Apidan ^o , i. vn rio d Thessalia	aquor, aris. por yr por agua.
Apirinū i. la grana de çafari	Arabi, arabis. el varon de Arabia.
apis, is. el toro dios d egypto	arabista, æ. muger de Arabia
apisaõ, nos. vir apud homerū	arados, i. insula adiacēs Phœnicie
	Arar, aris. va rio de Francia
	Araris, is. por el mesmo rio

VOCABVLARIVM

- Aratus, i. por vn poëta Griego.
- Arbutus, i. madroño arbol
- Arcas, adis. varō de Arcadia.
- Arceo, es. apartár y arredrar de si.
- Arcesso, is. por llamar
- Arctos u. interp. vrsa animal
- Archigenes, is. no. propriū de vn medico. (Griego.
- Archilochus, i. poeta lyrico
- Archytas, æ. vn philosopho Pythagorico.
- Areo, es. vel aresco, is. secarse
- Aretalogus, i. fingidor de nouelas.
- Arete, es. int. virt⁹ generaliter
- Arethusa, æ. nympa y fuëte de Sicilia.
- Arges, etos inte. candidus.
- Argia, æ. hija d'l rey Adrasto
- Argi, orum. vna ciudad de Grecia.
- Argos, i. aq̃lla mesma ciudad
- Argiuus, a, um. cosa de aq̃lla ciudad
- Argyreos, u. inte. argenteus.
- Argiodus, i. habens dentes argenteos.
- Argo, us. primera naue de Iason.
- Argut⁹, a, ũ. cosa aguda y sub
- Argutulus, a, um. diminutiũ
- Argutiæ, arum. las agudezas y astucias.
- Aricia, æ. vna ciudad d'Italia
- Ariminũ, i. op. Gallie Cisalpina.
- Arista, æ. la raspa dela espiga
- Aristobulus, i. nomē celebre multorum. (Griego
- Aristophanes, is. vn poeta
- Armenia, æ. region de Asia la mayor.
- armiger, i. el paje d'las armas
- Arpinas. cosa de Arpino ciudad.
- Arrabõ, onis. interp. pignus.
- Arsen siue arrẽ. inte. masculus
- Artemis, idos. inte. Diana.
- Arthron, u. inte. articulus.
- Artifex icis. hazedor de arte
- Arto, as. frequētati. ab arcio, is. (cuerpo.
- artus artuũ. los miembros del
- Aruspex, icis. a deuino por sacrificios.
- aruirag⁹, i. rey de Inglaterra
- Aruisium. vn cabo de la ysla Chio.
- arx arcis. fortaleza o alcaçar.
- As, sis. la libra o heredad entera. (nisi in Ouid.
- Asbolus, i. no. proprium cas
- Ascisco, seis. llamar y traer de lexor. (lebre.
- Asclepius, pi. vn medico ce
- Assephus, i. vn rio de Troya
- Asia, æ. la Asia menor o mayor.

INTRODVCTORIVM.

Afius a um. cosa destas dos	Astyanax, aetris. Hectoris fili ⁹
Afias.	Astyinos, u. inte. vrbalitas
Afis idis. hembra de alli	Astur ris. hõbre de Asturias.
Afylũ, i. lugar priuilegiado.	Asturica, ç. muger Asturiana
Afil ⁹ i. la moscarda o tauano	o de Astorgia.
Afilas, æ. nombre de varon en	Atabul ⁹ i. vn vieto d' Apulia.
el Vergilio.	(chaia. Ater a um. por cosa negra.
Afine, es. vna ciudad de A:	Athamas, tos. Phryxi & Hel-
Afin ⁹ , i. por el asno. g. onos.	les pater.
Afma, atos. interp. canticum.	Atheroma atis. vna especie d'
Afopus, i. vn rio de Bœocia	vlcera.
Afopus, oppidũ & fluui ⁹ Pe	Atina, ç. vna ciudad de Italia
lopõnesi.	Atyr atyos, vn moço q̃ amo
Afop ⁹ , fluuius quoq; Achaiæ	Cybele.
in Pelopõneso.	Atlas atos. vnus ex gigãti-
Aspalax acos. inte. talpa:	bus.
Aspar. varõ fue hijo de Hani	Attagen, inis. el francolin a-
bal.	(conoscida ue.
Asparag ⁹ , i. esparrago spina	Attagena, æ. por la misma a-
Aspis, idis. serpiente propria	ue.
de Aphrica.	Attella, æ. ciudad de Campa
Aspledon onos. Phocidis re	nia.
gionisciuitas	(otro Attingo is, attigi. por alcan-
Assecla, ç. el que acompaña a	çar.
Assero, is, qui. plantar cerca d'	Atomus, est sine incisione.
otra cosa.	(librar. Athrax, cos. ciuitas est Thessa
Assero is erui. afirmar o de	Atrox cis. por cosa cruel
Assideo es. assentarse cerca	Auceps upis. caçador d' aues
de otro.	(sa. Aucen, enos. interpret. cer-
Assilio, is. saltar azia otra co	uix.
Assito, is. estar cerca de algu	Audax, dacis. cosa osada sin
na cosa.	(cosa prudencia.
Assulto, as. refurtir azia otra	Audeo, es, ausi. por osar
Aster, eros. inter. stella.	Anernus. ni. lago de Italia o
Assuma, atos. inte. anhelitus.	infierno.

VOCABVLARIVM.

- Auia, a, um. cosa sin camino Balæna, æ. por la vallena
 Aufilena, æ. n. prop. fœminæ. Baltheus i. la vanda o ciuita
 Augur, uris. aduino aguero Bamura, æ. n. proprium viri.
 Augeo, es. por acrecentar Barathrum, i. vaso sin hondõ
 Aulax, acos. interp. sulcus o infierno
 Aule, es. interp. aula, atrium Barbitos, i. cierto instrumen-
 vel caula to musico.
 Auletris, idos. tibicina Baris, dis. cierta especie de
 Auriga, æ. regidor del carro naue (Italia
 Aurigo, nis. la itericia dolen Barrium. Earleta ciudad de
 cia (orejas Basiũ ij. beso de enamorado.
 Auritus, a, ñ. cosa de grandes Batauium, ij. vna ysla del rio
 Ausonius, a, ñ. cosa de Italia Reno (alli
 Ausonius, ij. nombre de vn Batauus, a, um. por cosa de
 poeta Latino Barytonõ. interp. grauis ac-
 Auster⁹, a, ñ. por cosa aspera centus.
 Autographũ, i. scriptura de Bauis⁹, ij. pessimus fuit vir
 propria mano (ger Achillis Bebryx, ycos. nomẽ celebre
 Automedõ Diorei fili⁹ armi apud Poëtas
 Autumo, as. por dezir, rarũ. Bema, atos. interp. gradus
 Auxiliaris, e. por cosa para a Bendis, os. dea quæ ex Tracia
 yudar venit
 axis, is. el exe del carro, o car Benignus, a, ñ. cosa liberal
 reta. Belides, Danaï filia fuerunt,
 Aal, nomẽ dæmonis est. à Belo, auo.
 Bacchar, aris. por el assa: Bellona, æ. la Diosa de la
 rabacar guerra (cida
 Bacchanalia. fiestas eran de Beryllus, i. beril piedra cono
 Bacco (bardia beryt⁹. vna ciudad d phenicia
 Banacus, i. vn lago de Lom: Bessis. ocho partes de doze
 Betis, is. el rio Guadalquivir. Bitā. la b, letra de los Grie-
 Balanus, i. pars illa quæ præ- gos.
 putio tegitur. (zer camara. Eex becos. interp. ruffis
 Balanus, i. por la cala para ha Bibliotheca, æ. por la libre:
 Balanus, i. interp. glans ria.

INTRODVCTORVM.

- Biblopola, & el q̄ v̄de libros
 Biceps, itis. cosa de dos cabe-
 ças (lores
 Bicolor, ris. cosa de dos co-
 Bicorpor. cosa de dos cuer-
 pos. (tes
 Bifrons, tis. cosa de dos fren-
 Bige. el carro de dos cauallos
 Biug^o, a, ũ. j̄nta de cauallos.
 Bilis, is. por la colera
 Bini, & a. por cada vno dos
 Bipes. edis. cosa de dos pies
 Byrrhian. n. proprium serui.
 Bison, tis. animal es no conof-
 cido. (cie de lino.
 Byssinus, a, ũ. cosa de bizzo spe
 Bituri, orũ. los Burgoñones
 pueblos.
 Bithynia, & vna regiõ de Asia
 Byzeres. pueblos son Septen-
 trionales. (norum
 Blandusia, & regio est Sabi-
 Bogud, is. vn rey de Aphrica
 Bola, & vna ciudad antigua
 de Italia. (arbol
 Bolet^o, i. hongo q̄ nasce en el
 Bombyx, icis. el gusano que
 nasce dela seda.
 Bõbycinus, a, ũ. cosa de seda.
 Bostar, aris. varõ de Aphrica
 Botrus, i. vel botrio, is. el ra-
 zimo. (neras.
 Brachæ arũ. las bragasmari-
 Brachys, eos. inte. breuis.
 Brady, eos. interp. tardus
- Brabion, u. quod certantibus
 proponitur.
 Bragada, & vn rio de aphrica
 Bryax, cis. vn entallador o
 platero.
 Britannia, & Inglaterra ysla.
 Briton, nis. Bretõ de Bretaña
 Bromius ij. vno delos nobres
 de Bacco.
 Brũdusium, ij. opp. Calabriae
 portus.
 Bubalus, i. bufalo animal
 Bubast^o, i. ciudad de Egipto
 Bubo, nis. interp. inguen, inis
 Bubo, onis. el buho auc.
 Bubus, i. morbus est inguina-
 lis. el encordio, (po
 Bufo, nis. rana terrestri. el fa
 Buccina, & la bozina para ta-
 ñer. (lio
 Bucolica, orũ. obra de Vergi
 Buris, is. la cama del arado
 Burdo, nis. el burdiegano
 Busboo. bos masculus aut foe-
 mina. (tiorum
 Busiris, idos. tyrann^o Aegypti
 Butyrum, i. caieus ex lacte bo-
 uis.
- C** Abax, eos. interp. vafer
 astutus.
 Cacabo, bas. por cantar
 la perdiz
 Cacaturio. por auer gana de
 aquello
 cacula, & el rapaz de escudero

VOCABULARIVM

- Cacus, i. hijo de vulcano que mato Hercules.
- Cadaver, ris. el cuerpo muerto. (xador.
- Caduceus, i. la vara del emba
- Caducus, a, um. por cosa cae: diza. (tar.
- Cædo, is, cecidi. herir o ma:
- Cælebs. soltero o soltera no no casados. (Phrygia
- Caicus i. vn rio de Mysia, o
- Caystros, asiæ proprie dictæ flu.
- Calabria. vna regiõ de Italia
- Calamus, i. caña o paja como de trigo.
- Calam^o. la caña para escreuir
- Calath^o. el canastillo d mim: bres. (uer
- Calathus, i. por vaso para be:
- Calefacio, i. calçar otra cosa
- Calendæ, arum. el primer dia del mes. (Aetoliæ
- Calydon, y donos. ciuitas est
- Caligo, inis. la escuridad.
- Caligo, as. por escurecerse
- Calypsous. nympha Atlan: tis filia.
- Calix, icis. vaso para beuer
- calyx, cis. el erizo d la castaña
- Calisthenes, is. discipulo de Aristoteles. (estrecho.
- Callis is. el camino hondo y
- Callitrix, icos. interpre. pul: cher capillus.
- Callipetes, æ. n. prop. viri. colo, onis. el leñador d l real
- Calos u. interp. bonus
- Caluo, is calui. por enganar.
- Calx, cis. la cal para edificar
- Calx calcis. por el calcañar
- Cambyses, is. vn rey y rio de los Persas.
- Caminos u. interp. fornax.
- Camirus i. ciuitas est in insula Rhodo
- Camur^o, a, um. cosa retuerta.
- Canabis, is. por el cañamo
- Canalis, is. la cañal por do al: go corre. (partamiento.
- Cancelli orum. las rejas d l a:
- Cædeo, es. emblanqueserse.
- Cani orũ. las canas de la cabe: ca. (en los dados.
- Canis. perro o estrella o azar
- Canicula, æ. perra pequeña o estrella.
- Canõ, onis. interp. regula.
- Canopus, i. Damiaa ciudad de Egypto.
- Canusiũ. ñ. ciudad d Apulia
- Capesso, is. tomar para go: uernar.
- Capet^o, i. profossa. el hoyo
- Capitoliũ. ñ. el capitolio mõ: te de Roma.
- Capistrum, i. por el cabestro.
- Cappadox, cis. hõbre de Cap padocia. (ego cephalos.
- Capriceps. cierta aue. Græc

INTRODVCTORIVM.

caprile, is. el aprisco d cabras	filla.
Car, ros. vir ex Caria regione	Catillus, i. el poblador de Ti
Carbasus, i. especie de lino	bur.
muy blanco.	Catina, æ. ciudad de Sicilia.
carbasinus, a, ñ. cosa dñte lino	Catamitus, i. idem est qui Ga
Carceres, cuerda que yguala	nymedes.
loscauallos. (dela naue	Catholicus a um. interp. vni-
Carçhesiũ, ij. la copa o gavia	uersalis.
Carchedõ, os. Carthago ciui	caueo, es. huyr e por proueer
tas. (ta.	cauillor, aris. vsar d malicias.
cardo, inis. el quicio d la puer	cauliodus, habens dñtes exer
carex, icis. el carizo yerua co	tos.
noscida,	Caules, is. la verça o tallo de
Caria æ. vna region de Asia.	yerua.
Cara, atos. interp. caput	Caupo, nis. el tauernero o vñ
Carica, æ. el higo passado.	tero. (tera.
Caries, ei. por la carcoma	Caupona, æ. tauernera o ven
Carpo, is. pñ. coger rñpiẽdo	Cecrops. el primero Rey de
Carpophorus, i. nombre de	Athenas.
vn varon.	Cedo, is, si, dar la vñtaja o me
Carpos. interp. fructus	joria.
Castes, ium. la red para pren-	Cedo, pro die secunda perso
der algo. (cabeça.	na Imperatiui.
Cassis idis. la armadura de la	Celor oros. interpreta. vox
cassinũ, i. vna ciudad de Italia	Celeber, bris, bre. cosa famo
Cassinus, atis. cosa de aquella	sa.
ciudad.	Celer, eris, e. por cosa ligera
casti, a, ñ. particip. à careo, es	Celos, cis. vna especie d naue.
Castigo, as. corregir y casti-	Celtiber, tiberi. el que mora
gar.	cerca del Ebro.
Castrũ, i. por la villa cercada	Censeo, es. juzgar, o pensar,
castra, orũ. el real dela hueste	o contar.
Catelips, pos. int. scala (dera	Centaurus, i. n. prop. nauis
Catadromos, i. por la corre-	Centussis, por cien asses. mo-
Cathedra, æ. por cathedra o	neda.

VOCABULARIUM

Cēturio, nis. el capitā de ciēto	Cesenas, atis. cosa d̄sta ciudad
Cēturupe, es. ciudad d̄ Sicilia	Cesper. cesp̄ed, tierra cō ray=
Cepa, æ. la cebolla de comer	zes. (de
Cephisus, i. vn rio cerca de	cete indeclinab. pescado gr̄a=
Parnasō	cethegus, i. vn varō Romano
Cerceros. interp. pestis	Cethi. flu. Carmaniā regio=
Cerceros. interp. cor cordis.	nis.
cerasus, i. por el cerezo arbol	Cet ⁹ , i. qualquier pece gr̄ade
Cerasus. untis. ciudad de Cap	Ceu aduerbiū. porassi como
padocia	Chalceos. interp. æreus
Cerberus, i. el can portero d̄l	Chalcoodon, tos. habens den
infrno.	tes æreos. (de Ponto
Cercita, æ. vn genero d̄ naue	Chalybes. lybū. pueblos son
Cercita, æ. nōbre fue de Co:	Chalybissa. cosa hēbra d̄ alli
rintho (paus	Chaos. la cōfusiōn delas cosas
Cercopithecus, i. por el gate	Character, eris. la esculpidu=
Cerdo, nis, oficial mecanico	ra.
Ceres, is. la diosa d̄ las mieſſes	Carchesiū, ij. gen ⁹ poculi est
Ceremoniæ, arū. las cerimo:	Chariens. ētos. int. gratiositas
nias. (decerpūt mel.	charētismos. int. gratiosus.
Cerithe. herba ex qua apes	charybdis, dis. cierto peligro
Cerrus, i. arbor glandifera	del mar.
Cerrinus, a, um cosa del mes	Charites, tū. las tres Gracias.
mo arbol	Charon, tos. portitor infer=
cerno, nis. creui. mirar cō los	norum.
ojos.	Charopus. interp. pulchros
certo aduerb. por ciertamēte.	habens oculus.
Cervical, alis. la cabecera o	Chela. æ. el braço del escor=
cabecal	pion. (do.
cervical, alis. el almohada de	Chelidon, onos. interp. hirū:
cama	Chelys, os. interp. cithara
Cerusa, æ. el aluayalde o blā:	Chelydrus, i. cierta serpiente
quibol.	Chenchenos. interp. anser
Cesena, æ. ciudad de Lōbar	Chernips, pos. intep. labrum,
dia.	malluuium.

INTRODVCTORIVM.

Chenophon, ontis. discipulus Socratis.	Chryseos, interp. aureus.
Cher, os. interp. terra	Chryseus, gen ⁹ cometæ aurei coloris.
Chimera, æ. monstrū triceps fabulose.	Chrysoſtomus, inter. os aureū
Chimerinos, interp. hyemalis	Christophorus, interp. ferens
Chirchiros. interp. manus.	Chritum. (varon
Chiragra, æ. La gota de la mano.	Chromis, nōbre proprio de
Chiron, nos. Centaurus Saturni filius.	Chronica, orū. la historia de lostiempos.
Chironomō ontis. por el trinchante.	Chros, otos. interp. corpus.
Chironomos, i. El que danza por personaje.	Cyamos, u. faba legumen
Chirurgus, i. por el cirugiano	Cyane, es. vna fuēre de Sicilia
Chytrapus, odis. Olla de tres pies. (litar.	Cyane. vnas rocas de Bofforo
Chlamys, idis. Vestidura militar.	Cyathus, i. medida de vn soruo.
Chloreus, i. auis est, quæ vireo interp.	Cibaria, orū. el mätenimiēto.
Chlorion. auis est eadem.	Cybele, es. La madre de los dioses.
Chœnix. interp. semodium.	Cicada, æ. por la cigarra.
Choræbus, i. vir Atheniensis.	Cicer, eris. por el garuanco.
Chonus, oos. interp. lanugo	Cicis, idos. interp. galla, æ.
Chordax, genus est choreæ	Cicon, nos. popul ⁹ Thraciæ.
Chorus. ayūtamiēto de ygualles.	Cicuta, æ. la ciguta yerua conocida. (oculi
Chratis, dis. vn rio de Apulia	Cyclops, por. monstrū vnus
Chremaster, tis. nerui testiculorum.	Cydo, nis. vna ciudad de Creta.
Chremes, etis. nomē propriū de varon en Terencio.	Cio, is. vel cieo, es. ciui. mouer
Chrysendetū, plato o vaso de oro.	Cylindrus, i. por coluna rotunda.
	Cilix, icis, vn varō de Cilicia
	Cilissa, æ. cosa hembra de alli
	Cilium. cuenca del ojo, o papado. (ñe cãpana.
	Cymbalista, æ. por el que ta-

VOCABVLARIVM

Cymbalistria, æ. la que tañe	Cithara, ε. harpa instrumēto musico (harpa)
Cyminus, i. vn monte y lago de Italia (pielago)	Citharistes, æ. por el que tañe
Cimolus, i. vna ysla del Arza	Citharistria, æ. la que la tañe
Cinnabaris, ios inter. minium	Cytheron. mons est Bœotix
Cinædus, i. por el puto que pa dece (ca)	Cythera, orū. vna ciudad de chypre
Cinyps, pis. flu. est in Cyrenai	Cythereus, i. mōsest Peloponnesi.
Cynipes, is. vn rio de Ponto	Citimus, superlatiuū est à circa præpositione
Cynicus, i. interp. caninus	Cytillus, i. cierta flor y yerua
Cyniras, æ. vn rey que fue de Chipre	Cito aduerbiū. por prestamēte
Cynodus, tis. int. dēscaninus	Cytorus. mōsest Macedonix Seruio
Cynomyia. int. musca canina	Citus, a, um. pro eo quod est velox
Cyparissos, n. p. viri et ciuitat.	Citra præpositio, por aquēde
Cyphas, os. oppidum Pelopōnesi	Clades, is. mortādada a hierro
Cyperus, i. la juncia olerosa	Clā præposi. por ascondidas
Cyperus, i. por aq̃llo mismo	Clanculū aduer. ascōdidillas
Cypris, idos. dicitur Venus vel pulchritudo	Clandestinus, a, um. cosa a es scondidas
Cyprus, i. por chipre ysla	classes, is. la flota de naues
Circa, circum, præpositiones. por enderredor	clatrus. la rexa de aptamiēto
Circinus, i. por el compas	claua, ε. por la porra
Circiter. vn poco mas o menos	cleobulus. vno de los siete sabios
Circū vel circa. enderredor	clepo, is, psi. por hurtar
Cynus, i. por Corcega ysla	clerus, i. enfermedad es en la colmena
Cisium, η. genus vehiculi gestatorij est	clibanus, i. por el horno
Cis, int. vermis ligna rodens	climacter, eris. grado que corta la vida
Cis & circa præpo, aquende	
Cisleris, int. pumex (menor)	
Cytorus, i. vn monte de Asia	

INTRODVCTORIVM.

clymax. interp. scala, arum clymene, nes. hija de Oceano y Theris clio, us. vna ex nouem musis clis, idos interp. clauis clyster, eris. el cristel o ayuda clitella, æ. por el albarda clitorius, ij. fuête de Arcadia cliton, onis. nombre de varõ clitumnus, i. vn rio de Italia cloaca, g. por el albañar clodius. lo mismo que Clau- dio (cas cloto, us. vna de las tres Par- clunis, is. por la nalga coccinus, a, um. por cosa de grana cohleare, is. por la cuchara cocytus, i. vn rio del infierno cocles, itis. el tuerto de vn ojo cocctonum. vna especie de hi- gos (testamêto codicilli, orũ. el codicillo de cœnatio, onis. por la sala ba- xa (nar cœnaturio. auer gana de ce- cœnomyia, æ interp. commu- ne muscarum genus cœlites, tũ. los moradores del cielo cœpio, is. començar. Verbum antiq. coërceo, es, cui. por refrenar cognosco, is. por conocer cohibeo, es. por refrenar	collido, is. herir vno con otro coliphium. pan cozido so la ceniza collyrium. vnguento para los ojos colis, is. el sarmiêto que no lle- ua fruto colis, is. el tallo de qualquier yerua colocasia, æ. la culcasia yerua colon. interp. membrum coluber, bri. por la culebra colum, i. por el coladero colus i, vel colus, us. la rueca columen, inis. por el altura columella, æ. nõbre de varon comedo, onis comilõ o glotõ comes, itis. conde, o el que acõ- paña a otro comessor, aris. ser cõbidado cominus aduer. amanteniente comys, ythos. interp. fascis commi. interp. gummi. (sar comminiscor, eris. fingir o pẽ como, is, compsi. por afeytar cõpar. por cosa ygual cõ otra compedio, is, diui. impedir o embaraçar (pies cõpes edis. por la prision de compendium, ij. por el atajo cõpesco is. refrenar, o retener cõperio, is. cõperi. por hallar compello, is. por constreñir compello, as. por llamar cõpingo, is. ayũtar o cõponer

VOCABULARIVM

Complodo, is. por desfauo: recer.	Consciscere mortem. por ma (alguna cosa. tarse
Compos, otis. poderoso de	Cōsero is, cui. plantar en vno
Concerpo, is. coger rōpiēdo.	Consero, is, rui. por trauar en
Concido, is. por caer o morir	vno
Cōcido, is. por herir o matar	Consors, tis. cōpañero y qual
Concupisco is. por codiciar	Cōticeo, es. por callar en vno
Concutio, is. sacudir vno con	Cōtrecto, as. tractar entre ma
otro	nos
(meso	(do
Conchyle. la concha del Car	Contumax, acis. por el porfia
Concors, dis. cosa concorde.	Contumelia, æ. por la injuria
Conculco, as. hollar, pisar, o	Conuitiū. el denuesto riñen
acocear	do
Condyloma, atis. especie de	Conu, i. el agalla de cipres
Almorranas	Cooperio, is, rui. por cubrir
Cone, es. vna ysla dl danubio	Copa, pæ. nombre de muger
Conis, nidos. interp. puluis.	enel Vergilio
Conopæum. pauellon contra	Cophosinterp. surdus, a, um.
los mosquitos	(to
Conops, opis, por el mosqui:	Copia, arū. la hueste de la gē
Conor, aris por esforçarse	te
Confercio, is. recalcar vno cō	(facultad
otro	Copia, æ. por la abundācia o
(fuerça	Copo, onis. por el tauernero
Confiteor, eris. confessar por	Copona, æ. la tauernera o vē
Confringo, is, egi. por q̄brar.	tera
Cōfuto, as. destruyr los argu:	Copos, interp. labor.
mentos	Copula, æ. ayuntamiento o
(con otro	trailla
Cōgredior. andar o encōtrar	Coquo, is, xi. por cozer
Cōiux, gi. por marido o mu:	Corallium, ij. por el coral
ger	Cora, æ. vna ciudad antigua
Conniueo, es. inclinar la cabe	de Italia
ça o ojos	Corax, acos. interp. coruus
Conquinisco, is. aq̄llo mismo	Corbis, is. la goja para las
Conubium, ij. el casamiento	mießes
Conquiro, is, siui. por buscar	(Ionio
	Corcyra, æ. vna ysla del mar

INTR ODVCTOR IVM.

Corinthos, ciuitas celebris	Crater, eris. por la copa
Coryphas, oppidū Aeolidis	Creber, a, um. por cosa espesa
Corys, ythos. interp. galea.	fa
coronis, idos. int. extremas	Crebenus, i. por vn rio
Corytus, i. el goldre para flechas.	Credo, is. por creer, confiar o prestar
Cornicen, inis. el varon trompeta.	Crementum, ti. por el acrecētamiento
Cornicina, æ. la muger trompeta.	Cremaſter. el neruio delos testiculos
Cornus, i. por el cerezo silueſtre	Cremon, onos. vicus prope
Cornu. por el cuerno o trompeta	Corinthō. alias cremyon
Corus, i. por el viēto gallego	Creon, onos. mons Lesbi eſt
Cos, cotis. la piedra aguzadera	Crepis, idos. interp. ſolea.
Coscinomantis, vates crebro diuinans	Crepis, idos. interp. fundamētum
Coſſæ, arum. vna ciudad antigua de Italia	Crepo, as. ſonar quebrando algo
Coſyra, ræ. vna yſla cerca de Sicilia	Crepundia, orum. por los diſges del niño
Coxēdix, icis. por dōde juega	Creſcens, entos. nomen proprium apud Latinos
Crabro. el tauarro gene. de abispa	Creſſa, æ. nombre de hembra fue
Crapula, læ. por la embriaguez	Creſ cretis. rey o varō de creta yſla
Craſaduerbiū. mañana otro	Criminor, aris. acufar o ſer acufado
Crathes, idis. vn rio de Achaia	(cristal
Craticula, ç. las parrillas para aſſar	Cryſtallinus, a, ū. por cosa de crocalus, i. vn rey de Sardinia
Crates, is. por el ſarzo	Crocis, genus herbæ eſt
Crates, etis nom pro. philoſophi	Crocinus, a, um. cosa de açasfran
Crater, eris. la cōcha d'la pila	Crocodilus, i. por la cocatriz del Nilo

VOCABVLARIVM

Croton, ciuitas Italiae in sinu Tarenti	cuniculus, i. el conejo o madri- guera
crotopus. rex fuit Argiuorū crumena, æ. bolsa para dine- ros	cuniculus, i. la que se haze mi- nando
crustumium. ij. vn rio de Italia	cupidus, a, um. cosa codiciosa
ctis, ctenos. interp. peçten	cupa, æ. genusest nauigiij
cubile, is. por cubil de fiera	cupa, æ. por la cuba o cepa
cuias, atis. por de que tierra	cur aduerb. interrogantis. por porque
cuculus, i. por cucillo aue	cur aduerb. relatiuum: vt dicā
cuculo, as. por cantar el cucillo aue	cur fecit
cucullus, i. la capilla o cogulla de frayle	curetes. pueblos son de Creta
cucuma. cierto vaso de barro o arma	cures, curium. ciudad de los Sabinos
cucumis, eris. el pepino o melon	curulis, e. cosa de carro o cor- rida
(tosa	currus, us. por el carro
cucurbita. g. la calabaza o ven	curius, ij. nombre de varō Ro- mano
cucurrio. cacarrear el gallo	curio, onis. nombre de varon Romano
cudo, dis. por herir como en yunque	curio, per quē populo respon- debat princeps
cudo, onis. caxquete de cuero	curio maximus erat qualis a- pud nos est papa
cudicula, æ. inquit Festus dici- tur fustis paruus	curio, pro quocunq; sacerdo- te. como cura
culus, i id est, podex, gr. colos	curio, onis qui erat curiæ præ- fectus
cumulus, li. por el colmo, o monton	cupido inis. la codicia o dios de amor
cū, præposi. ablatiui. por con	cupio, is. por codiciar
cum, coniuñctio. por quando	custos, dis. guardador o guar- dadora (dadora
cunæ, arum. la cuna de los ni- ños	custodia, æ. la guarda aguar-
cunabula, orū. la criãça dellos	
caneus, i. cuna, o batalla, o as- fiento	

INTR O D V C T O R I V M

Cuspis, idis. por la punta	Dasyptus, odis. por liebre
cuticula. pellejuela o cuero	Dauid, idis. el propheta y rey
D actylos, u. interpretatur digitus	De in compositione aliquando auget. vt deamo
Dactylotheca, æ. por caixa de anillos	De, aliquando minuit. vt de mens
Daci, seu æ. pueblos son Septētrionales	Debilis, por cosa debil y flaca
Dacus, i. por aq̃llos mesmos	Decas decadis, numerus est de narius
Dæmon, onos, dicitur fortuna sapiens, deus	Decapus, odis. la medida de diez pies
Damar, aros. interp. vxor	Decoctor, oris. el que quiebra el credito
Damatias, no. prop. pastorts	Decorus, a, um. cosa graciosa
Dama, æ. la gama, especie de ciervo	Decus, oris. por honrra
Damen, enos. vnus fuit ex heroi bus	Dedecur, oris. por la deshõrra
Damno, as. condenar o obligar	Decerpo, is. coger rompiendo
Danaë, es. fuit Acrisii filia	Dedoceo, es. de enseñar lo en señado.
Danubius, ij. vn rio de hūgria	Decuns, uncis. diez partes de doze
Daphne, nes. nem? Antiochiæ	Defetiscor, eris. cansar o desfallecer
Daphne. accentu in penul. no men puellæ	Decussis, sis. por diez asses
Daphnō, onis. por el lauredal	Defraudo. enganar o amenguar
Daphnis, idis. nombre de vn pastor.	Defrudo, is. pro eo quod defraudo
Daps dapis. el manjar costoso	Defrutum, i. vino cozido a la mitad
Dapsilis, e. cosa magnifica	Degener, eris. lo que no respõde a su genero
Dapsilis, cosa abundante y costosa	Deglubo. por q̃tar el helicio
Dardanus, i. hijo de Iupiter y Electra	
Dares, eris. nombre de vn varon.	

VO C A B V L A R I V M

Dego, degis, degi. por viuir	Deni, æ, a. diez, o cada vno
Delusco, is. por henderie	diez
Dein vel deinde. dende o despues	Denso, as. por espessar
Deiero, as, aui. jurar mucho	Denseo, es. por aq̃llo mesmo
Deinceps aduer. por despues	Depeciscor. hazer torpe pa-
Delear, atos, illecebraesca ad	cto
decipiendum	Deperco, is. por perdonar
Delecto, as, aui. por deleytar	Depleo, es. vaziar, o mēguar
Deleo, es, deleui. por quitar o	Defero, is, diferui. desampa-
raer	rar
Delibutus, a, um. cosa vngida	Deses, idis. el perezoso, à ni-
de olores	mium sedendo.
Delicium, ij. delicia, arum. de	Desideo, es, sedi. emperezar
leyte.	Desilio, is, lui. por saltar aba-
Deliteo, es, tui por escōderse	xo
Delphin vel delphiis. delphin	Despondeo, es. por prometer
Delirus, a, um. cosa desuaria-	Destino, as. delibrar o cōprar
da	Detero, is, iui. gastar por vso
Delubrum, i. por el templo	Deterior, rioris, cosa menos
Demeter, ros. interp. la diosa	buena
Ceres	Deuns, cis. por onze onças
Dementia, æ. por la locura	Dextans, tis. diez partes de
Demipho, onis. no. prop. viri	doze
Demo, is. dempsi. por quitar	Dexter, a, ñ. por cosa diestra
Democoõ, ontis. Priami fili?	Diadema, atis. la diadema o
Demophoon, ontos. Thesei fi	corona
lius	Diapason. consonãtia dupla
Demosthenes, nis. orador fue	Diateffaron. consonantia ses-
Griego	quinaria
Democritus, i. philosopho	Dyas, adis. por la dualidad
Griego	Dicax, acis. dezidor o parla-
Demũ aduerb. por finalmēte	ro
Denarius, narij. moneda que	Dicæor. interp. iustus
vale diez asses	Dico, as. dedicar, o cōlagrar
	Ditio, onis. por el señorio

INTR ODUCTORIVM.

Dictamū, i. el dictamo yerua	Diomedes, rex fuit Aetoliæ
Diēticos, int. demonstratiuus	Diome, es. Venus siue illius ma-
Diēto, dezir lo que otro el cri-	ter (cho
ue	Dionysia, fiestas eran de Bac-
Diētito, as. por dezir a menus-	Dionysius, ij. nomen propriū
do	viri (gil.
Didymus, i. interp. geminus	Diores, is. vn varon en el Ver-
Didyme, es. vna ysla cerca de	Dioryx, chis, el fossado, o ca-
Sicilia	ua
Dido, us. la que poblo a Car-	Diræ, arū. las furias del cielo
thago	Dirimo, is. por apartar
Die quarto. quatro dias passa-	Diruo, is. por derribar edifi-
dos	cio
Die quinto. cinco dias passados	Dis, ditis. por cosa rica
Diffiteor. no confessar o ne-	Discludo, is. echar a fuera
gar	Disclusio, onis. aquella obra
Differtio, is. recalcar por di-	de echar fuera
uersas partes	Discors, dis. cosa discorde
Digitus, i. el dedo generalmē	Discumbo, is. assentarse ala
re (otro	mesa
Digredior, dieris. se partir de	Discrimē, inis. el apartamiēto
Diluo, is. por desseir o desta-	Discrimen, inis. el peligro o
uar	diferencia
Diluuiū, ij. auenida o diluuiio	Discussio, is. sacudir por diuer-
Dimico, as. por pelear	sa partes
Dimidium, ij. la meitad delo	Disertus, a, um. cosa eloquēte
entero	Dispar, ris. por cosa desygal
Dindymus, i. vn monte de	Dispergo, is. esparzir en par-
Phrygia	tes (tes
Diptoton, toti. cosa de dos ca-	Dispertior, iris. partir en par-
fos	Dispelco, is. apartar del pasto
Dipus, odis, interp. bipes	Displiceo, es. por desagradar
Diogenes vn philosopho	Displodo, is. por desfauore-
Griego (cion	cer (ta o raec
Diœcesis, la dioecesis, o juridi-	Dispungo, is. por castarla cuē

VOCABVLARIVM

- Disquiro, is.** buscar por partes diuersas
Differo, is, ui. declarar cõ palabras
Dissipo, as. dissipar y destruir
Dissulto, as. resurtir por partes diuersas
Ditesco, is. por enriquecerse
Dito, as. por enriquecer a otro (no
Dium, dij. por el cielo, o serena
Dius, a, um. cosa diuina, o de Iupiter
Diutinus, a, ñ. cosa de mucho tiempo
Dinos. interp. seruus
Dinois, idos. interp. serua
Documentum, i. la enseñanza
Dodrans, tis. nueue partes de doze
Dœdyx, cos. inter. cochleare
Dogma, atis. el decreto o ley
Dolion, nomen prop. apud Strabonem
Dolium, ij. por tinaja o cuba
Dolabella, æ. proprio de varrones Romanos
Dolo, onis. por arma offensiva secreta
Dolon, nis. varõ fue Troyano
Dolon, onis. vela mas pequeña de la naue (ter
Delopio, nis. Hypsenoris pa
Dolosus, a, ñ. cosa engañosa
doma, tos, dom⁹ siue rectũ int,
- Donec** adverb. por hasta que
Dorion, oppidum Messeniæ in Peloponneso
Doris, idis. helladis siue Achiæ regio
Doris, idis. vna diosa ðla mar
Doricus, a, um. cota de grécia
Doryphorus. interp. ferens hastam.
Dormito. entre dormir y velar
Doron, oppidum Syriæ Phœnicis
Doros, idem oppidum quod Doron (terp.
Doron, palma vel donum in
Dos, dotis. la dote ðla muger
Dosis. interp. datio
Dotos. interp. datus, a, um.
Dracō, nis. el dragon o sierpe
Dracena, æ. la dragona, o sierpe
Drama, atis. rei representatio
Drepanũ, i. Drepana ciudad de Sicilia
Drepanum quoq; interp. falx
Dryas, ados. la diosa de los arboles
Dryudæ. pueblos y philosophos en Francia
Drys, os. interp. quercus
Dropax, is. el atanquia para pelear
Duceni, æ, a. cada dozientos
Ducto, as, aui. guiar o capita

INTRODVCTORIVM.

near	Electrum, i. ambar, o oro de diez y ocho quilates
Dulos, u. interp. feruus	Elegia, α. est carmen flebile
Dulichium. insula in mari Ionio.	Elephas, antis. animal est, & mons Aethiopiae
Dumus, i. por maleza de matas	(ña Eleon, u. interp. oleum
Durius ij. Duero rio de España	Eleusis vel Eleusina. ciudad cerca de Athenas
Duo, duæ, duo. Dose en numero	Eleuther, interp. liberator
Dux ducis. la guia o capitana	Elis, idis. regio est Peloponnesi (Dido
E Arinus, inter. vernus, verena, vernum.	Elisa, α. la mesma es q̄ reyna
Ebenus, i. abenuz arbol	Elysium, ij. lugar de los bienaventurados
Ebenum, i. la madera del	Elysius, a, um. cosa de aquel lugar
Ebur, ris. el marfil del elefante	Elisius. vn rio de Africa region
Ebusus. Iuiza ysta contra Valencia	Elorus, i. vn rio de Sicilia
Ecce aduerbium. para demostrar	Elos, eos. interp. palus
Echion. onos. vir Thebanus	Emanco, es. quedarse en lugar
Echis, ios. por la biuora	Emathia, α. region de Thessalia
Eccum aduerb. para demostrar	Emblema, atis. por el esmalte
Echo, us. el son que resurte de la boz	(a luz Emineo, es, ui. por estar enci-
Edo is, didi. publicar y sacar	ma
Edonis, nidis. fœmina fuit ex Thracia.	Eminus, aduerb. por alexos
Educo; as, aui. criar cõ criança	Emolumentum, i. por la ganancia
Educo, is. por sacar a fuera o arriba	Emo, is. por comprar
Edulis, e. por cosa de comer	Empedocles, philosophus poëta maximus
Eleemosyna, α. est misericordia	Empturio, auer gana de comprar

VOCABVLARIVM

- En, aduerb. demonstr. por he
 he (næ
 Endymion, onos. amasius Lu
 Enyo, us. hermana fue d' mars
 Enipeus, i. vn rio de Thessalia
 Enricus, nomen propriũ Hi-
 spaniarum regis
 Enthymema, atis argumento
 oratorio
 Epili, idos. interp. aduena
 Ephebus, i. el que comienza a
 barbar
 Epiales, is, febris lentæ genus
 Epicænos, u. interp. promissus
 cuus
 Epiphaneis, is. interp. illustris
 Epirus, i. por Albania region
 de Græcia
 Epictesis, interp. adquisitio
 Episcepsis, ios, interp. fictio
 Epodos, u. interp. incantator
 Epos, est carmen Heroicum
 Epodos, u. carmen siue incantatio
 est
 Epos, opis. est auis quæ vpu-
 pa latine
 Epulum, i. sala, o combite pu-
 blico
 Epulæ, arum. por los mājares
 Eques, itis. por el cauallero
 Equiculi, pueblos fueron de
 Italia
 Erasimus. fluius Pelopōnesis
 Erato, vna ex nouem musis
 Erebus, i. por el infierno
 Eremus, i. el yermo o desierto
 Erimū, i, vna ciudad antigua
 de Italia
 Eretum, i. oppidum est Italiae.
 Ereuthalō, onos. vir apud Ho-
 merum
 Erga, præposi, cerca en volū-
 tad
 Ergo, assi que concluyendo
 por causa
 Eridanus, i. el Po rio de Italia
 Erigo, is, erexi. por enhestar
 Erigone, Icarī filia in cœlo po-
 sita
 Erinnys, furia est inferorum
 Eriphyle, es. muger fue de
 Amphiarao
 Erimanthos, Arcadiæ mons
 Eris, eridos, interp. discordia
 Eryx, ericis, vn varon y mōte
 de Sicilia
 Eruca, æ. oruga yerua cono-
 cida
 Erodius, ij. aue es incierta, o
 la garça
 Eros, erotis. morbus ex amo-
 re proueniens
 Eros, erotis. nomen propriũ
 de varon y del amor
 Eshedū, i. el carro para carga
 esca, e. por el mājara o comida
 Esurio, is. auer gana de comer
 Ethica, orum. libro de philos-
 ophia moral
 Etymologia, int, veriloquiũ

INTR ODUCTORIVM.

Ethre, es. nomē propriū fœ minæ, celebre	Excitus, a, um. participiū est, ab eo quod est excio, is.
Etor. oros. interp. cor.	Excito, tas. frequentatiuum ab excio, is.
Euandrus, i. rex Arcadiæ	Exhedra, g. locus ad sedendū aptus
Euentus, us. la salida de lo que acontece	Exin pro exinde. por donde o despues
Euge aduerb. vel interiectio para loar	Excubiæ, arum. por las escu= Excludo, is. por echar a fuera
Eunuchus, chi. el castrado	Exculco, as. hollar o açoçar
Eupæan ab eu & pæan com: positum	Exculpo, is. por esculpir
Euphrates, tis, vel tes. Mesopo taniæ fluuius	Excutio, is, ssi. por sacudir
Euphrosyne, nes, vna de las tres Gracias	Execror. abominar o malde= zir (quias
Eupolis, lidis, Poëta comicus Græcus	Exequiæ, arum, por las exe= Exerceo. exercitar, o trabajar
Eurymedon, fluuius Pamphi liæ	Exlex, egis. cosa fuera de ley
Euripos, no. pro. viri celebre	Exigo, is, demandar por fuer ça
Euripides, is. poeta fue Grie= go (groponte	Eximo, is, emi. sacar a fuera
Euripus, i. vn mar cerca de Ne	Exilis, e. cosa feble, o delgada
Eurytion. nombre proprio en Vergilio	Exhodus. interp. exitus
Europs, opis. rey fue de la mo rea (bis	Exolctus, a, um. cosa que de= xa de crecer
Europa, æ. tertia pars est or= Euros, ventus ab ortu spirans	Experior, iris. experimentar Expergiscor, ris. por desper= tar
Ex præposit. ablatiui. por de.	Expes. por cosa sin esperança
Exanguis, is. cosa sin sangre	Explodo, is. patear en disfa= uor (animal
Excretus, a, um. cosa crecida	Extæ, orum. las astaduras del
Excello, is. por sobrepujar	Exul, ulis. hōbre o muger de= sterrados
Excio. por mouer o desper= tar.	Exuuiæ, arū. por los despojos

VOCABVLARIVM

F Abilis, e, à fais vel fare, quod est loquor. ueris	Femen, nis, por el muslo, por dentro
Facūdus, a, ũ. cosa elegāte	Femur, moris, por el muslo por defuera
Faceſſo. hazer molestia o enojoso	(res Feralis, e. por cosa de fiera
Facetia, arum. por los donai	Fere, ferme, aduerbia por casi
Facetus, a, ũ. por cosa donosa	Feria, arum. por las fiestas de guardar (Italia
Fæx, cis. por la hez o borra	Feronia, æ. por vna fuente de
Fagus, i. por la haya arbol	Fibula, æ. por la heuilla
Faginus, a, um. por cosa de haya	Fidelia, æ. por la olla
Falernu m, i. vino de cāpania	Fidenæ, arum. vna ciudad de Italia
Far farris, el farro simiente	Fidicen, cinis. el que tañe instrumento de cuerdas
Falso aduerb. por falsamēte	Fidicina, æ. la muger que lo tañe
Fama. g. latine rumor interp.	Fidus, a, um. por cosa fiel
Farcio, is, farsis, por recalcar	Figo, is, fixi. por hincar
Farcimen, inis. morcilla o lōganiza (gion	Figulus, i. por el ollero
Fas indeclin. lo licito en reli	Filix, icis. por el helecho
Fascis is. haz o emboltorio	Filius, ij. por el hijo legitimo
Fastidio, is, iui. emhastiar, o hazer hastio	Filiastra, æ. la semejāte a hija
Fastigium, ij. la cumbre o altura (calendario	Fimus, i. por el estiércol
Fasti, orum, vel fastuū. por el	Fingo, is, finxi. por fingir
Fateor, eris. por cōfesar por voluntad	Fiscina, æ. la encella o esportilla (o viento
Fatisco, is. por henderse	Flabrum, i. por el moscadero
Fatigo, as, aui. por acossar	Flabellum. por moscadero
Fauco, es, faui. por fauorecer	Flabilis, e. por cosa que sopla
Fax, facis. por la hacha para quemar (ce pyretos	Flagitium, ij. pecado digno de castigo
Febris, is. por la calētura	Flamen, inis. por el sacerdote
Febricula, æ. diminutiū est a febre	Flamina, æ. por la sacerdotissa

INTR ODVCTORIVM

Flauus, a um. por cosa ruuia	regis Romanorum
Flecto, is. doblegar o inclinar	Fremo, is. por bramar
Fleo, es, eui. por llorar	Fretū, i. el estrecho de la mar
Fligo, as. à quo est profligo,	Frigeo, es, por se resfriar
as	Frigo, is, xi. freir en sartén
Fligo, is. à quo est profligo, is	Friguillo, as. cantar ciertas a-
Fluo, is xi. por correr lo liqui-	ues
do	(da Friguilla, æ. cierta aue que cã
Fluxus, a, um. cosa floxa y cay	ta con el frio
Focale, is. por la beca.	Fritinio, is. chillar la cigarra
Fodio, is, fodi. por cauar	Frico, as, cui. por fregar
Fœdus, eris. la confederacion	Frit. el grano menudo del tri-
Follis, is. por la bolsa o fuelle	go
Fomes, itis. la astilla de made	Frōs, dis. la hoja del arbol
ra	(naue Frons, tis. por la frente
Fori, orum. por la tilla de la	Frumentor. aris, yr por trigo
Formica, æ. la hormiga. Græ	o ceuãda
ce myrmex	(leno Fruor, ris. gozar de alguna
Formica. genusest morbi Ga	cosa
Formido, as. por auer miedo	(lia Frusino, nis. vn lugar de la
o temor	Frutex. por mata menor que
Formido, nis. por aq̃l miedo	arbol
Fornix, icis. el arco o boueda	Fruux, gis. el fruto de la tierra
Fornix aliquando dicitur lu-	Fucinus, i. lacus nominatissi-
panar	mus Italię
Forpex, icis. por lastenazas	Fulcio, is, iui, vel fulsi. susten-
Fortan, forsitan forte, fortas-	tar
sis. por uentura	Fulix, icis. por el aue cerceta
Fors, forte. por la fortuna	Fulgeo, ges. por resplãdecer
Fortuna, arum. por las rique-	Fulgur, uris. el relampago
zas	Fullo, nis. el que laua los tra-
Fragor, aris. à quo suffragor,	pos
refragor	(pos Fullona, ç. la que laua los tra-
Fraudo. defraudar, o mēguar	Fulmen, inis. el rayo que cae
Fredericus. nomen proprium	del cielo

VOCABULARIVM

Funis, is. la cuerda para atar	Gelu indeclinable. por el yeso
Funus, eris. el mortuorio	lo (dos)
Furfuris. ladrón o ladrona	Genæ. las maxillas o parpadas
Furio, is. infantiui. enloquecer	Gener, eri. el yerno, marido de la hija
Furfures, um. por la caspa de la cabeza	Genos, interp. genus
Fustis, is. vara para hostigar	Geno, is. antiqui dicebāt pro gigno, is
Fuscina, æ. el arrexaque de tres puntas	Genys, yos, inter. gena, barba
Futuo, is. est coire virum cum fœmina	Geometres, interp. terræ mensura for (de España)
Futurus, a, um. lo que esta por venir	Geryones, nis. vn rey antiguo
G Ades, iñ. la ysla de Calez	Getes, æ. pueblos son de Thracia
Gadir, iris. ciudad desta ysla	Getulia, æ. por vna region de Africa
Galbanum, i. el Galbano, ma conocida	Gibber, beri. el corcobado o corcobada
Galesus, i. vn rio de Tarento en Italia	Gigas, antis. inter. filius terræ
Galerus, i. por el sombrero	Gyges, is. vn rio y pastor de Lydia
Ganeo, es. el que come por ta uernas.	Gingiuæ, arum. por las enzias
Garganus, i. vn mōte de Apulia (Phrygia)	Gynis, idos. interp. effœmina
Gargarus, i. por vn monte de	tus
Garrio, is. por gorgear las aues	Gigno, is, nui. por engendrar
Garrulo, as. gorgear amenu-	Git indeclinabil. por el axenuz
Gausape, is. vestidura vellofa	(do Glās, dis. por la bellota, o fruta syluestre
Gausapinus, a, um. cosa assi como vello (deo gaudes	Glarea, æ. el cascajo, arena como guijas
Gauisus, a, ũ. participiũ a gau-	Glaucoma, atis. enfermedad de los ojos
Gela, æ. por vn rio y ciudad de Sicilia	Glaucinus, na, num. cosa de color verde vn poco

INTR O D V C T O R I V M.

Gleba, æ. el terron de tierra	o aguileñado.
Glen glenos. interp. pupilla.	Grus, is. la grulla. gr. geranos
Glycon, nis. n. viri celebre.	gūmi indeclinabile. la goma
Glis, is. el liron animal conof	Abilis, bile. coſa abil o
cido	H ligera.
gliſco, is. crecer, o engordar	Habitior, pro pinguios
Globus, i. la redōdez, o oui-	ri accipitur.
llo, o pelota.	Hama, atos. inter. ſanguis
Glomero, ras. redondear, o	Hæreſis. interp. electio
deuanar,	Haleſus, i. mons & fluuius iux
Gloſſa, æ. interp. lingua	ta Aetnam.
Gluten, inis. por el engrudo.	Haleſus, i. vn rio de Sicilia
Gnauus, a um. coſa indusrio	halex, ecis. por el alache pece
ſa.	Halec. por la ſalſa que del ſe
gnidos. vna yſla del Arçapie	haze.
lago.	Halo, as. por euaporar, o va-
Gobius, ij. vel gobio, nis. el	ziar.
gobe pece.	Hals, alos. inter. ſalſiue mare
Gonia, as. interp. angulus	Halmyris, idos. inter. ſalſugo
Gortyn, os. à Latinis cortina	Halter, is. alçadera pa ſaltar
dicitur.	Hamilcar, aris. capitan delos
gortyna. ciuitas eſt q̄ gortyn	Carthaginenſes.
Gracito, a. graznar el anſar	Ham ^o , i. el anzuelo pa peſcar
Gradius, i. por el Dios delas	Hãnibal, alis. hijo fue de A-
guerras,	milcar. (puercos
gradior, eris. andar o paſſear	Hara, æ. per la pocilga delos
Græſſo, as. remedar à Grie-	Harpago, onis. inte. harpax
gos.	Harpyia, æ. por aquella aue
Gramma. interp. litera	de rapña,
Graidton. interp. vetula	Haurio. ſacar, o recebir, o he
Grates, ium. por las gracias.	rir.
Grex, egis. la piara, o mana-	Heautontimorumenos, id eſt
da de ganado.	ſe crucians.
Gryph ^o i. el grypho animal	Hebdoas, os. inter. ſep̄timana
Gryphus, i. por naryz corua,	Hebe, bes. por la Dioſa dela

VOCABVLARIVM.

- mocedad. (no aguda. Heros, ois. por el medio dío
 Hebes, etis. por cosa bota y Heroína, æ. la hija de algun
 Hebesus i. ciuitas est Libyæ. Heroe. (dios.
 Hedra, æ. inte. sedes fedis Herodes, is. vn Rey delos Iu-
 Helen^o, ni. Propheta fue hijo Her^o, i. el señor delos sieruos
 de Priamo. (Menelao. Hyacinthus, i. vna flor y pie-
 Helena, æ. por la muger de dra. (ste color.
 Helicops, pos. i. nigros habēs Hyacinthinus, a, um. cosa de
 oculos. Hyacinthinus, a, um. cosa de
 Helios, u. inte. sol color de violeta.
 Helix, icis. por vna espie de Hyaspis, dis. vna piedra pre-
 yedra. (taneus. ciofa.
 Helix, cos. interpretatur coæ Hybris, idis. ex duobus anima
 Hellen, enos. inte. Græcus libus genitus.
 Hellen, enis. filius Deucalio- Hic, hæc, hoc. por este, o esta,
 nis. o aquel demostando.
 Hellepōtus, i. fretum celebre Hydaspes. vn río d los Medos
 Helmins. vermis lumbricus Hydrops, pis. por la ydrope
 Helorus i. fluuius Siciliæ fia.
 Hemera, as. inte. dies. Hydromeli. por el aloxa.
 Hemycicl^o, i. el cemicirculo Hydrus, druntis. Otranto ciu-
 Hemina, æ. por media medi- dad de Italia.
 da. Hierax acos. inte. accipiter
 Hem^o i. vn mōte de Thracia hiericus, tis. ciudad d Hierico
 Hepar, atos. inte. iecur Hiera æ. vna ysla cerca de Si-
 Hermagoras, ç. vn Orador y cilia.
 Philosopho. Hiera, æ. por la giraphia
 Hermaphroditus. hijo de Ve Hierapolis, ciuitas Phrygiæ
 nus y de Mercurio. in Asia minori.
 Hermione, es. filia de ç Vene- Hieropolis. oppidum Cretæ
 ris. in ora maritima.
 Hermogenes. vn celebre Phi Hilax. nom. prop. canis
 losopho. Hyle, es inte. materia
 Herodotus, i. vn historiador Hymen, enis. el dío delas bo-
 fue celebre. das.

INTRODVCTORIVM.

Hymen, enis. la red en que na ce el niño.	Hulc ⁹ , eris. la lлага cō mates ria.
Hilaris, e. por cosa alegre	Humus, i. por la tierra.
Himera, æ. vn rio da Sicilia	I Acio, is, ieci. por lãçar tiro
Hypanis. vn rio de Tartaria	I Iacob. hijo de Rebeca y I-
Hypar, atos. inte. veritas.	saac.
Hyperion, nis. vnus ex Titani bus. (de yegua.	Iacobus, i. n. prop. viri
hippomanes. sudor d̄ la yngle	Iacchos, idē quod Bacchus
hipponax, ctis. poeta griego	Iader, ris. vn rio de Esclaues nia.
Hippotion, nos. vir apud Ho merum. (mano	Ianthinus, a, um. cosa violada en color,
Hir indeclina. la palma de la	Iapetus, i. vno delos gigantes
Hyrie, es. vna ciudad de Boe cia. (a cabron.	Iapyx, ygis. el viēto propio de Apulia. (nal.
Hyrcofus, a, ũ. cosa que hiede	Iapyx, gis. pueblo Septētrio:
Hyrudo, inis la sangrisuela	Iber, i. por hōbre de España.
His, henos. inte. vnus, a, um.	Iberus, i. Ebro rio de España
Hyshyos. inte. sus suis	Ibis, idis. aue propria en Egy pto.
Hysopos, i. el hisopo yerua	Icarus, i. nōbre de varon fue.
Hystrix, cis. por el puerco e spin.	Icor, ris. inte. Ianies & cruor
Histrion, nis. el representador	Ichythys, yos. inte. piscis.
Hendecasyllabum. carmē vn decim syllabarum.	Ico icis. por heri .
Hexdecasyllabum. quod sex syllabarum est.	Icon, onis. figura o ymagen
Hodos. inte. via, o camino	Idar, atos. esca vel cibus
Homœosis. inte. similitudo	Idolū, i. ydolo, ymagē o esta tua. (los ydolos.
Holus, eris. por la hortaliza.	Idolotythum, i. sacrificio de
Homerus, i. vn poeta griego	Idume, es. region en Iudea, y Arabia, (meses.
Homostyx, gos. inte. coniuix	Idus, uum. cierta cuēta de los meses, (conoscer.
Hornotinus, a, um. cosa del mismo año. (speda	Ignosco, is. por pdonar o no
Hosper, itis. el huespad o hue	Iecur, oris. por el higado

VOCABULARIVM

IESVS, inte. Saluator	Impingo, gis. por embuxar
Iynx, gys. torcecuello aue conoscida	Impos tis. cosa no poderosa,
Ilaira, æ. hija fue de Leucipo.	Impubes, is. el q̄ aun no tiene barba. (vana.
Ilerda, dæ. Lerida, ciudad de España.	Inanis, e. cosa hueca, vazia, o Inculco. recalcar vna cosa cõ otra. (go
Ilia, liũ, las tripas delgado sãres. (hora	Incubo, as. acostarse sobre al-
Ilico aduerbium. luego a la	Incunabula, orum. la criança de niñez.
Ille, la, lud. aquel tercera persona	Incus, udis. por la yunque
Illecebræ, arum. los halagos.	Incuso, as por quejarse de al-
Illex, icis. por el añagaza	guno (rastros
Illex. gis. hõbre o muger sin ley. (Granada ciudad	Indago, as. por buscar por el
Illiberitanus, a, um. cosa de	Indago inis. el mismo rastros
Illicio, is. atraher cõ halagos.	Indecor, ris. cosa fea y sin hon-
Illido, is. herir vna cosa con otra (ya	Indiges, etis. el sancto canoni
Ilios aut iliũ. la ciudad d̄ Tro	Indidem, aduerbiũ loci. por del mismo lugar.
Ilisus. vn rio cerca d̄ Athenas	Ingruo, is. por arremeter cõ impetu. (los niõos.
Ilos, oros, inte. seruus	Indoles, is. seõal de virtud en
Imas antos, inte. scutica	Inducie, arũ. por las treguas.
Imbecillus, a, um, siue imbecillis, e. cosa flaca.	Ineptior, iris. hazer bouerias.
Imbrex, icis. por la tesa	Inferi, orum. los Dioses del infierno.
Imbuo, is. embeuer en otra cosa (lugar.	Inferia, arum. la ofrenda de los muertos, (adẽtro
Immane, es. quedar en algũ	Infero, fers. intuli. por traer
Immineo, es. estar encima de otra cosa.	Inficias, eo. por negar lo hecho. (tando.
Impedio, is. por embaraçar	Infligo is. por imprimir apre
Impertior, iris. por dar parte	Infringo, i. por quebrar.
Impetix, igis. por el empeine	Ingeniũ, ij, la cõdiciõ natural
Impete. ablatiu ⁹ ab impetu	

INTR O'DVCTORIVM.

Ingenium, ij. la naturaleza, o ingenio natural.	cia y Italia. (dios. Ioseph ^o . vn caudillo de los Iu
Ingenuus, a, um. el hidalgo o libre.	Iopas, æ. cãtor en el Vergilio.
Inguen, inis. por la ingle	Iphytus, i. vn varon en el Ver=
Inoleo, es. vel inolesco, is. por crescer.	gilio. Iple, ipsa, ipsum. el mismo.
Inops, opis. pobre o mengua	Ir, iros. interp. procella.
Innuba, æ. muger no casada	Irrito, as. prouocar, açomar, o encender.
Inquies, etis. cosa sin holgãça	Irrumo, as. est mentulam ori
Inquino, as. por enluziar	inferere.
Insculpo, is. por esculpir	Isagoga, æ. inte. introductio.
Infideo, es. assentarse en algo	Isara, æ. vn rio de Francia
Infidia, arũ. las assechanças	Isaurus, i. vna ciudad ã Sicilia
Instar, indecl. por semejança	Isaurus, i. vn rio de Italia
Instigo, as. auí. hostigar, o a: guijonear. (hazer.	Isidorus. nõbre es de varon
Insulto a, auí. saltar por mal	Ismarus. monte de Thracia
Inter præpositio. por entre	Israel. populus est Hebræorũ
Intercus, cutis. cosa entre cue	Israel. inter. vir videns Deum
ro y carne.	Iste, a, istud. Esse. secunda per
Intercipio, is. por entrefacar.	sona.
Internodiũ, ij. por el cañuto.	Ita, aduerbium. por si, o assi.
Interrex. el Visorey entre	Ithereus. inte. directiuus.
reyes. (les.	Ithyreus, a, um. hoc est Par=
Interrex el cõsul entre consu	thicus, a, um.
Interpres, etis. el faraute; o tru	Iubar, aris. interp. claritas.
jaman.	Iubilus, i. la grita ã la alegria.
Intib ^o , j. la cicorea, o endiuiã	Iugis, e. por cosa perpetua
Intra præpositio. por dentro	Iugis, e. por cosa manantial.
Insto, as, iti. por dar priessa	Iugum, i. por yugo ã bueyes
Inula, lę. la enula campana	Iugum. enxullo de telar, o bã
Inuus, i. por el Dios Pan	co de galara.
Iocus, i. burla de palabra	Iuga, orũ. la cũbre del monte
Ionium, ij. el mar entre Grea	Iugerũ, i. vna huebra de tier=
	ra.

VOCABVLARIVM.

- Iuppiter**, Iouis. aquel Dios de Lædo, is. la si. por lissar o dar los Gentiles. ñar.
Iuratus, a, ũ. cosa juramēta da Lælaps, is. interp. procella
Iusticiam, ij. las vacaciones d'l lælaps, pis. vn cã en el Ouidio
 iuyzio. Læstrygones. pueblos fuerõ
Iusta, orum. las exequias de de Italia.
 los muertos. læuis e. por cosa lisa sin pelos
Iuuenis. mancebo, manceba en edad. Laganũ, i. la saña o hojuela.
Iuuamen, inis. por el ayuda Lagº i. el padre d Ptolomeo
Iuuamentũ, i. idẽ significat Lagoopus. animal que tiene
 Iuuo, as, iuui. por ayudar pies de liebre.
Iuxta præpositio. por cerca. Lalage. nõbre celebre de mu
 ger.
Ixion, onis. Ixion qui torquetur apud inferos. Lalax, gos. interp. loquax
 Lamẽtor, aris. llorar gritado
Abes, is. por la corrupciõ Lamina, æ. la lamina o hoja
Labicum, i. vn lugar cerca de metal.
 ca de Roma. Lãpedo. n. celebre fœminarũ
Labo, as, aui. caer derrocãdo Lampetia. filia Solis sic appel
Labor, eris. caer desliziãdose lata.
Laburnũ. vna especie d roble Lampon nis. no. viri celebre.
Lacedæmon, onis. vir ex Lacedæmonia. Lanista, ç. por el esgremidor
 Lacer a ũ. cosa despedaçada Lacoõ, tis. varõ fue Troyano
Lacesso is. desafiar o puocar Latius, ij. vn lago fue d Italia
Laches etis. vn varon en Tencia. Larissa, vna ciudad d Thessa
 rencio. lia. (bol
Lacon, onis. varõ de Lacedemonia. Larix, cis. especie de pinõ ar
Lacœna æ. muger de Lacedemonia. Larynx, gis. pro gutture
Lactes, ium. por entresijo Lasser, eris. por el assar
Lacto, as. por amamantar Latebræ, arũ. por escõdediño
Ladanum. i. sudor de la xara latex icis. por el vino o agua
Ladon, nis. vn rio de Thessalia. Lãterna, æ. por la lenterna.
 Latio, nis. pro ipsa ferendi actiõne. (y Diana.
Latona, ç. la madre de apollo
 lia.

INTR O D V C T O R I V M.

Latrina, æ. por la priuada	Leuus, a, um. cosa sinieſtra
Latris, idos. inte. ancilla	Leucippos. virorum nomen.
Lauinium. ciudad antigua d Italia.	Leuis, e. por cosa liuiana
Lauinia, vna hija del Rey La tino.	Leuites, e. vel leuita, æ. vir ex tribu Leui. (tribu.
Learchos, i. Athamãtis filius.	Leuitis, idis fœmina ex eadẽ
Lebedós, oppidum Colopho nirum in Ionia.	Lẽuitic ⁹ , a, ñ. possessiuum est
lebes, tis. el calderõ de cobre	Libertus, ti. el libre fecho de esclauo. (esclaua
Lecythus, i. por el azeytera	Liberta, tæ. la libre hecha de
Lectica, æ. las andas de viuos	Liberi, orum. el hijo, o hijos, o nietos.
lectito, as. por leer a menudo	Libethrum, i. locus Thraciæ
Lego, as. por mãdar, o õbiar.	Libye, es. quẽ latinẽ dicitur A phrica.
Lego, is. leer, coger, hurtar, o nauegar. (salia	Libys, ys. vn varõ de Aphrica
Lelex. pueblos fuerõ de Theſ	Lybs, bos. inte. vêt ⁹ Aphricus
Lemures, um. las fantasmas d la noche.	Libyssa, æ. muger d Aphrica.
Lenio, is. halagar o amansar.	Libido, inis. luxuria o antojo
Lenimẽ, inis. por aq̃l halago.	Libo, as, aui. gustar sacrifican do. (ficamos.
Lens lendis. por la liendre	Libũ, i. la ofrenda que sacri
Lens lentis. por la lenteja	Libripens, dis. el que pesa la moneda,
Leõtophon ⁹ . leonem necans	Lycaba ^c . n. p. apud Ouidium
Leonor n. p. Hispaniarum re (ginæ. (blar.	Lycas, æ. el que lleuo a Her cules la camisa. (peine.
Lepos, oris. la gracia en el ha	Lichen, enis. el vsagre, o em
Lepus. oris. la liebre.	Liccior. ceris. poner en precio en almoneda.
Lesbos. vna ysla de nuestro mar.	Licinus, i. vn varon Romano
Lestes, æ. interp. latro.	Licitor, aris. poner en precio o en almoneda.
Lethes, æ. vn rio del infierno.	Liceo, es. por ser vendido en almoneda,
Leucasps. nomen celebre a: pud Virgilium.	
Leuir, i. por el cuñado	

VOCABVLARIVM

Licum, ij. el lizo dela tela.	Liqueo, es. vel liquefco, is. derretirse
Lyen, eni. por el baço	Liquetium, ij. vn puertocerca de Venecia.
Lyenteria, æ. el fluxo de viẽtre.	Liquo, as, aui, por colar.
Liger, ri. nombre de varon,	Liquor, oris. lo q̄ se derrite
Lygo, nis, açada, o açadon	Lira, ræ. la tierra entre dos sulcos
Ligo, as aui. por atar	Lyra. æ. instrumento musico
Lignor, aris. por yr por leña	Lyricen, inis. por el q̄ lo tañe
Ligur, uris. varon o muger d̄ Genoua.	Liricina æ. por la q̄ tañe
Ligurio, comer cosas delicadas.	Litera, arum. la carta mensajera
Lilea, æ. vna ciudad de Bœoticia.	Litura, æ. el borrõ, o raedura
Libybaum, i. vn cabo de Sicilia.	Liuidus, a, um. cosa cardena, o embidiosa
Limax, acis. por el caracolo limaza.	Lixa, æ. por el aguador del real
Limen, os. inte. portus	Loculi, orum. la bolsa o bolsico. (ca.
Limes, itis. la linde o senda	Locuples, etis. por rico o rido
Limus, i. el limo dela tierra	Lodix, icis. por la manta
lindos. ciudad de rhodas ysla	Lœtum i. por la muerte
Lingo, is. lamer cõ la lēgua.	Logos, u. inte. sermo
Linguo, is, liqui. por dexar	Lorica, æ. por la malla o costata.
Lino, is, lini, vel leui. por vntar.	Lorũ, i. la cuerda o coyunda
Linum, i. el lino yerua o materia.	Lotos, i. arbol propria de Aethiopia.
Linus i. poeta antiguo hijo d̄ Apollo.	Lubricus, a, icum. cosa que se desliza.
Linther thris, por la barca pequeña	Lucellũ, i. ganancia pequeña
Linx, gos, interp, singultus.	Luceo, es. por resplandecer.
Lynx. vn animal no conosciendo.	Lucumo, om̄. pueblos fuerõ de Tuscia.

INTRODVCTORIVM.

Luceres, um. vna de tres par-	tes de los Romanos.	Magalia, ium. majada de los
Ludo, is. por jugar o burlar		pastores.
Lues, is. por la mortandad		Magiros. interp. coquus.
Lugeo, es. por traer luto		Magnes, etis. la piedra iman.
Lumbricus, i. por la lombriz		Magnes tis. varō d Magnesia
Luo, is. por lastar o pagar pe-	na.	Magnetis, idis. cosa o hēbra
		de alli.
Lnpercalia, orum. fiestas erā		Magnesia, a. aquello mesmo
del dios pan.		Magnesia. vna regiō de Thef-
Lusitania, a. por Portugal		salia.
Lustrum. espacio de quatro		Maiores, rum. nuestros anti-
años.	(ña.	guos.
Lustra, orū. la puteria o bre-		Mala, a. la maxilla dela cara
Luter, ris. barreña para nos		Malus, i. por el mançano
lauar.		Malum, i. por la mançana
Lutum, i. por el lodo o cieno		Mamercus, i. prenombre de
Luxuria, a. la luxuria o des-		Romanos.
masia.		Mamertinus, i. populi sunt Si-
		cilia.
M Acar, ros, siue macars,		Māma, a. la teta de muger
artos. interp. beatus.		Mamilla, a. la teta pequeña
Macedo, nis. varon de		Mamura, a. nōbre de vn Ro-
Macedonia.		mano.
Macer, cra, crū. cosa magra.		Mamutius, ij. por vn herrero
Macero, curtir, o por remo-		Mādibula, a. por la quixada
jar.		Mando, as, aui. por embiar.
Macetes, um. los Macedones.		Mādo, is, di. comer o mascar.
Maeste in vocatiuo. o acrecen		Mandragora, a. la Mandra-
tado.		gora yerna.
Maesti in vocatiuo. o acrecen		Maneo, es, mansi. quedar o es-
tados.	(cio	perar.
Machina. el ingenio o edifi-		(fierno.
Mæa, mæas. q̄ a latinis		Mantes, ium. las animas del in-
Maandros. fluius est Lydia		Mango, onis. el q̄ vède esclavos.
Maenalus, i. vn monte de Ar-		

VOCABVLARIVM

Mantile, is. pañizuelo de ma nos.	Medea, æ. aquella grande he chizera.
Mantes, ios. vates diuinus	Medeon, onis. oppidum est Bœotia.
Manto, us. Tyrthesia filia	
Manubig, rum. dinero del bo tin. (stores.	Medeor, eris. por melezinar Mediolanum. Milan ciudad
Mapalia, liū. majadas de pa-	de Lombardia.
Marcipor, oris. el esclauo de Marco.	Medis, enos. int. nullus
Margarita, æ. el aljofar o pla	Medon, onos. vnus ex procis Penelopes. (merum
Margo, inis. la margen o ri- bera.	Meges, etos. vir est apud Ho-
Marica, æ. nemi Italia, & no men nymphæ.	Meieris, int. congregatio
Marpesius, i. vn monte de Pa- ros ysla.	Meio, is, minxi. por mear
Mars tis. el Dios d la guerra.	Melan, anos. int. nigrum
Martyr, ris. int. testis	Melas, int. niger.
Mas maris. el macho de ca- da especie. (thia in Asia	Mela, æ. vn rey de Lydia
Massagetæ. populi sunt Scy-	Melampus, odis, varon fue a- deuino.
Massilia. vna ciudad de Proe ça. (ca.	Melanthium, ij. por axenuz
Massyl ⁹ . pueblos son d aphri	Melilothus. corona de Rey, yerua.
Massyli ⁹ . a, ũ. por cosa de alli	Melite, es. insula prope Sici- liam.
Mastiche, es. por el almaciga	Mele, eos. int. cantus. siue mē- brum.
Mastyx, ici. aquella mesma.	Memor, moris. por cosa que se acuerda
Mastix, gis. int. flagellum	Mēphis, itis. ciuitas Aegypti.
Mastygia, æ. int. verbero, nis.	Men, menos. int. mensis
Mathesis. eos. interp. doctri- na.	Menalipus, i. nomen viri cele- bre.
Mauors, tis. por el Dios Mars	Menander. i. vn poeta comi- co Griego.
Mauritania, æ. la Africa oc cidental.	Menapi, orum. pueblos son de Francia.
Mecon, onis. int. papauer,	

INTRODVCTORIVM..

Menas, menadis. la sacerdo tissa de Baccho.	Metaurus siue Metaurum, rio de Italia.
Menelaus, lai. rex Laconum, Helena coniu.	Meter, eros. inte. mater Metior, iris por medir
Menis. idos. int. ira	Methodus i. inte. cōpendium
Mēdic ^o , a, ũ. cosa pedigueña	Meto, is. por segar o cortar
Meninx gis. mēbrana que cu bre el meollo.	Meireta, a. medida para me dir
Menogenes. nōbre de varon	Mica, a. por miga o migaja
Menon, onis. Auroræ filius	Mico, as. por resplandecer
Mens mentis. por el anima	Micos, i. inte. fungus
Mentor, oris. celator nobilis.	Mycol. muger fue de David.
Meracus, a, ũ. por cosa pura	Mycone, e. vna ysla del Ar: zapielago.
Merces, dis la soldada y jor: nal.	Myconus, i. aquello mesmo.
Meretricula a. puta pequeña	Micturio, micturis. auer ga: na de mear.
Merges, itis. por manojo	Mydas, a. rex Phrygiæ
Mergo, is. por anegar en el a: gua.	Mygdon. vir celebris apud Homerum.
Mermis, intos. int. funiculus	Miles, itis. varon o muger ar: mada.
Meridies, ei. por el medio dia	Milesus, a, ũ. cosa de Mileto ciudad.
Merops, pis. el abejeruco aue	Milo, onis. nombre proprio de varon.
Meriones is. por vn Griego	Milijū, ij. por el mijo legūbre
Merops, opis. n. p. viri	Mimasmimantis. monte de Asia menor.
Messena, a. Mecina ciudad d Sicilia.	Mina a. vna cierta moneda
Mesapus, i. vn varon en el Vir gil. (coro.	Mina, arum. por las amena: zas.
Mesochor ^o , i. el principe del	Minerna, a. la diosa Pallas
Mestor oris. filius Priami	Minæ, arum. pueblos de I hel: Italia.
Metallum, i. por el minero	
Metamorphosis, eos. est transf mutatio (Aristoteles	
Metaphysica, orū. vn libro d	
Metaphora, g. inte. translatio	

VOCABULARIVM

Minio, onis. vn rio de Italia	Mœnia, nium. los muros de la
Miniscor, a quo reminiscor	ciudad.
Minius, ij. vn rio de Galizia	Monoptota. cosa de vn caso
Minium, ij. por el vermellon	Monas, adis. por la vnidad
Minos, ois. vn rey de Creta	Monile, is. el collar de oro
Minores, um. los nietos y de	Monoceros, otis. el vnicornio.
scendientes.	
Myops, opos. interp. tabanus	Monops. animal est qui bos
Myrmex, ecos. inte. formica.	nasus.
Myron. inte. vnguentum	Monumentum. memoria, o
Myron. nom. proprium. de	sepultura.
platero o entallador.	Moretum, i. el almodrote
Myrrha, æ. arbol y vngüeto	Morges, etos. vir & rex Ita-
del.	myrra. lia.
Myrrhinus, na, num. cosa de	Morio, onis. por el bouo
Mysmyos. inte. mur	Morini. pueblos son de Bru-
Mysteriũ. el mysterio secreto	jas.
Mitilus, i. vn genero de cõcha	Morus, i. el moral arbol
Mitra, æ. por la cofia	Morum, i. la fruta del
Mna, æ. idẽ quod mina, æ.	Mosa, æ. flu. est Gallia Aqu-
Mnemosyne, es. mater est mu-	tanica.
farum.	Mos moris. por la costumbre
Moabitis vel Moabita. ali-	Moses, is. Propheta y capitan
quis ex terra Moab.	delos Indios.
Moabitis, idis. muger de a-	Mulceo, ces, mulsi. por hala-
quella tierra.	gar.
Moles, is. el muelle o edificio	Mulciber, bris. el Dios Vulca-
Molimen, inis. el aparato del	no.
edificio.	Mulgeo, es, mulsi. por orde-
Moly, yos. herba centum ca-	ñar.
pita.	Mulcto, as, aui. penar en di-
Molion, nos. vir apud Home-	nero.
rum.	Mulio. azemilero o mulates-
Molior, iris. por aparejar	ro. (da.
Molops, opos. interp. vibex	Multiciũ, ij. vestidura delica-

INTRODVCTORIVM.

Municep ^o , morador de la villa.	Nafus, i. por la nariz
Municipium, villa con jurisdicion.	Narhex, cos. inte. ferula
Munimen, is. el guarnescimiento.	Natalis, is. el dia del nascimie ^o
Munus, eris. por el don	Natales, iũ. el estado en que nascemos.
Muria æ. salmuera o salmore	Natu, por el nascimiento
Mur muris. por el raton	Natrix, icis. cierta serpiente
Musa, æ. la musa inquisidora.	Naufragus, a, um. el que se le quebro la naue.
Muscus, i. el almizque	Nausicaa, filia Alcinoi
Muscus, i. por moho de arbol	Nebris, idis. pelleja de gama
Mustatium, ij. para amassado con mosto.	Necys, yos. int. mortuus
Mutina, æ. vna ciudad de Italia.	Neco, as. au. por matar
Mutilus, a, um. cosa mocha o desmochada.	Nectar. lo que beuen los Dioses.
N Abis. la girafa, animal peregrino.	Necto, is, nexui. por enlazar.
Nabilis, le. por cosa que se puede nadar.	Nefas indeclinabile. lo illicito.
Nanciscor, eris. alcãçar y ganar.	Nefandus, a, um. cosa no licita.
Napus, i. por nabo luengo	Nefarius, a, ñ. por lo mesmo.
Nar, is. vn rio de Vmbria en Italia.	Nefrens, dis. el cochino menor de año.
Narcissus, i. puer & flos.	negligo, isexi. menospreciar
Nares, ium. por las narizes	Nelys, ydos. nup adueniens.
Naricia, æ. vna ysla en el mar Ionio.	Nemea, æ. regio est Elydis
Nasica, nom. prop. de varon Romano.	Nemesis, dea indignationis.
Naso, onis. hombre narigudo.	Nenia, arum. por las endechas.
	Neo, es, neu. por hilar
	Nepa, æ. el escorpion, o alacran.
	Nepos, otis. por el nieto
	Neptis, is. por la nieta

VOCABVLARIVM.

- Neoterici, los autores moder Nimirum aduerbiū. por cier
nos. tamente.
- Neptunalia, orum, las fiestas Niniue, es. por la ciudad de
de Neptuno. Niniue.
- Nequam indeclinabile, cosa Niobe, es. vna hija de Tātalo
luxuriosa. Nin^o, i. rey fue delos Aſſirios
- Nequaquā. en ninguna ma- Nyſyrus, i. vna yſla en la ribe
nera. ra de Capia.
- Nequeo, is. por no poder Nire^o, i. por vn niño muy her
Nequitia, & luxuria, o mali- moso.
- cia. Nifus, niſi. por alcotan de ſme
rejon.
- Nequis, porque ninguno Niteo, es. por reſplandecer.
- Ne, aduerbiū eſt negandi Nitor, eris. eſtribar eſforçarle
- Nereus, i. el Dios del mar Nitor, eris. eſtribar eſforçarle
- Nerio, niſi. la muger del dios Nix, niuis. por la nieue
Marte. Noctiuagus, a, um. cosa que
anda de noche.
- Neris, idos, nomen propriū Noctu, aduer. por de noche
apud Papinium. Nola, g. vna ciudad de Italia.
- Neritus, i. vn monte dela yſla Nolo, non vis. por no querer
Itaca. (go. Nolo, non vis. por no querer
- Nestor, oris. vn varon Grie- Nomias, adis. pueblo es de A-
Nestorides, &. hijo o nieta de phrica.
- Nestor. Nomiō, nos, vir apud Home
rum.
- Nex, necis. por la muerte. Nonæ, arum. ciertos dias del
mes.
- Nexo, as, nexui. por enlazar, Nonagies aduerbium. nouen
o trauar. ta vezes.
- Nexo, is, ui aquello meſmo Nonagies aduerb. noueciē
tas vezes.
- Nice, es. int. victoria Nōgies. por aquello meſmo
- Niceterium, ij. insignias del Noricum, i. vna region cerca
vencimiento. de Dalmacia.
- Nyctalops, int. luſcio ſus Noſtras, tis, cosa de nueſtro
vando.
- Nycticorax, cis. la lechuzza a-
ue.
- Nyctimene. moça fue de Les-
bo yſla.

VOCABVLARIVM

Octies adue. b. por ocho ve- zes.	Olympionices, æ. el vencedor dellos.
Octoni, æ, a. ð ocho en ocho	Olympus, i. mons est multis in locis.
Occulo, is, ui. por esconder	Oloason, n. p. viri
Oodus, ontos. int. dens	Olx olcos. int. sulcus
Oeconomica, rum. la œcono- mica.	Omasum. grossura en la bar- riga.
Oeconomus. int. villicus	Omelix. int. coætaneus
Occophylax, cos. domi cu- stos. (ba.	Omitto is. por dexar
Oedipus odis. vn rey de The	Omostix. int. coniux
Oenomoli, darea. de vino y miel. (dysf.	Onar aros. int. somnium
Oenops. vir Homero in O-	Onyx, chis. la cornerina pie- dra.
Oesopum, i. la grossura de la na fuzia.	Onus u. int. asinus
Offa, æ. por la carne sin hues- fo.	Opa, æ. n. p. fœminæ.
Offella, æ. por aq̃llo mesmo	Opacus, a, um. cosa sombria.
Offendo, is. por tropeçar.	Opaon, onos, n p. viri
Officio, is, eci. por empescer.	Operio, is, rui. por cubrir
Ogdoas, ados. int. octaua	Opes opum. por las riquezas
Olearos, i. vna ysla del Arza pielago.	Ophis. int. serpens
Oleaster, i por azebuche	Opilio, onis. pastor de oue- jas.
Oleaginus, a, um. cosa de oli- uas.	Opimus, a um. cosa fertil y gruessa.
Olenus, i. ciudad ð Etolia en Bœocia.	Opis is. por vna nympha
Oleo, es. oler, echando de si olor.	Opisin genitiuo. por ayuda.
Olfacio, is. oler recibiendo olor.	Opis. int. retro.
Olympia, orum. los juegos	Opois, idem est quod Opus, untos.
Olympicos.	Oporinos. int. autumnalis
	Opifex. oficial de arte algũa
	Opperior, iris. esperar a otro
	Ops opos, per o mega est op- culus.

INTRODVCTORIVM.

Oos, opos, per o micron est vox	Oxytonos. interp. accentus acutus.
Optimates, um. los buenos ciu dadanos	P Abulum, i. pasto que no es grano
Opus, untos. ciudad de grecia	Pabulor, aris. por yr a buscar pasto
Ora, æ. la orilla o costa de mar	Pachinus, i. vn cabo de Sicilia
Orbis, bis. por la redondez	Pachys, chyos. interp. crassus
Ordior, iris. ordir o comēcar	Paciscor, eris. por hazer pacto
Orichalchū, i. alaton morisco	Pacorus, i. vn Rey de Parthia
Orgentorix. vn principe frances	Pacuuius, ij. vn poēta antiguo
Oricum, oppidū est Thraciæ	Pactolus, i. vn rio de Lidia
Origanū, i. el oregano yerua	Padus, i. por vn rio de Italia
Origenes. nomen prop. viri	Pæan, anis. Apollo, aut laus illius
Origenestes, ex Origenis festa	Pæs pædos. interp. puer
Orion, onis. vna cierta cōstelacion	Pædagogus, gi. el ayo del niño
Orior, iris. por nacer	Pædico, as. hazerlo a moço
Orithyia, æ. nomen fœminarum	Pædotribus. interp. exercitor puerorum
Oryx, igis. animal proprio de Africa	Pægma, atis. interp. ludus
Ornis, ithos. interp. gallina	Pagasis, idos. fœmina à Pagasia vrbe
Orobus, i. inter. eruum, i. por el yeruo	Pango, is, pegigi. hazer pacto
Ortix, gos. interp. coturnix	Pag ² , i. por el barrio, o aldea
Oos, otos. interp. auris	Palatum, i. por el paladar
Oscen, inis. el que canta con la boca (griegos)	Palinodia, as. interp. recantatio
Osyris, idos. vn Dios de los	Pallas, antis. hijo de Euandro
Oxymeli. potio ex aceto & melle	Palesco, is. por amarillecerse
Oxys, interp. velox & acutus	Palicus, i. filius Iouis ex Thalia
	Palmes, itis. el sarmiento en la vid

VOCABULARIVM

Palor, ris. huyr el desbarata- do	parco, parcis. por perdonar o guardar
Palus, udis. por la laguna	paris, idis. vn hijo de priamo
palus, i. por el palo o picota	parnasus, i. mons phocidis
pamphagos. interp. omnia co- medens	parthenius, nij. por vn monte de Arcadia
pamphylia, æ. region de Asia la menor	parthenius, nij. vn rio de pa- phlagonia
pampinus, i. por el pampano de la vid	parthenope, es. ciuitas est Nea- polis
pan, panos. Deus pastorum	parthenopus, i. vn rey de Ar- cadia
panaretos, est omnimoda lau- datio	partior, intr. por partir
pandomator, oros. omnia do	parturio, is. auer gana d parir
pando, is. abriro o manifestar	patco, is, ui. apacentar el gana- do
panegyris. interp. festum & laus	pascor, eris. pascor el ganado
pansa, æ. patudo d pies llanos	pascua, æ. el pasto o dehesa
panther, eris. penultima acu- ta. nomen prop. viri	passer, eris. por el gorrion
panther, eris. vltima acuta. ani- mal celebre	passer, us. el passo o passada tendida
panthoos, us. vir Troianus	passū, i. por el vino bastardo
panthoides, æ. filius panthus	pastinaca, e. çanahoria, o cier- to pece
pauper, eris. por la dormide- ra	patagia, e. vn rio de Sicilia
pape, interiectio admirantis	patauiū, ij. por Padua ciudad
papo, as. por comer papas	pateo, es. por ser manifesto
papas, æ. interp. auus, ani	patina, æ. el plato, o çaquela
papilio, nis. por la mariposa	patrisso, as. remedar al padre
paradifus, i. est hortus	patro, as, aui. por hazer
paragoge, es. inter. deductio	patrocinium, ij. el auogamiẽ to
paralceue, es. interp. prepara- tio	paueo, es, ui. vel pauesco, por auer pavor
parasit ^{us} , i. el truhã por comer	paulatim aduer. poco a poco

INTRODVCTORIVM.

pectē. inis. el peyne o pēdejo	peluis, is. por el bacin de pies
pecto pectis. por peynar	pelusium, ij. por vna ciudad de Egypto
peculium, ij. por el pegujal	penates, um. los Dioses de casa
pecus, oris, por el ganado	pendeo, es. por estar colgado
pecus, udis, por la res como oueja	pendo, is. por dar o pagar pētion
pedes, itis. por hombre o muger de pie	penelope, es. filia Icarimulier Vlyxis
pediculus, i. el piojo o la dilla	penes praepositio. por cerca en señorio
pedissequa g. el que acompaña a otro	penes, etos. interp. pauper
pedo, is. el q̄ tiene grādes pies	penetro penetras. por meter adentro
pegasus, si. por cauallo cō alas	penitus aduerbium. por del todo punto
peiero, as, aui. por perjurar se	pentagonus, i. por de cinco rincones
pelagon, onos. vir apud Homerum	pentaptoton. cosa de cinco cosas
pelamis, idis. por atun nueuo	pentecoste, es. interp. quinquagesima
pelix. interp. galea	pentheus, i. vn Rey de Thebas
pelecan, anis. auis est que peliscanus	penus, oris. por la prouision de comer
pelecas, antos, ea dem auis est	penus, us. por aquello mismo
peleus, i. Eaci filius fuit	peperi. interp. piper
pelias, g. hijo de Neptuno rey de Thessalia	permaneo, es. permanecer hasta el cabo
peligni, orum. pueblos de Italia (salia	pera, peræ. el çarron o esclauina
pelion, ij. vn monte de Thessalia	perdix, icis. la perdiz auca
pellicio, is. pellexi. atraer con halagos	perendie aduerbium. tras mañana
pellis, is, pepuli. por empouar	
pelops, opos. Tantali filius	
pelor, oros. interp. magnum	
peloros. idem quod pelorus	
pelorus, i. por vn monte cabo de Sicilia	

VOCABVLARIVM

Percello, is perculi. por herir	Pessundo, as. acocear
Pergamum, i. vna noble ciudad de Asia	Petafo, onis. por el tocino
Pergama, morum. la ciudad de Troya	Petilia, æ. ciudad de Brucia
Pericles, is. vn capitán de los Athenienses	Peto, is. por herir o demãdar
Periclymenes, næ. hijo de Neleo Rey de Pylo	Phæax, os. aliquis vir ex Phæacia (menc)
Periction, onos. nomẽ prop. viri	Phaetõ, nis. hijo del Sol y Cli
Periculum, i. peligro o esperiencia	Phætusa, æ. hija del Sol y Noera
Perihodus, i. est circuitus, finis aut terminus	Phabs bos. interp. palumbes
Perimo, is. por matar	Pharynx, gos. interp. guttur
Peripetasma, atis. el cielo de la cama	Pharmacopola, æ. el boticario
Periphas, antos. nomen prop. apud Vergilium	Phasellus, i. por la barca
Peristromaton, genus quoddam vestis	Phasis, dis. vn rio de los Colchos
Permessus, i. vn rio d Bœocia	Phalanx, gis. la batalla a pie
Pernicies, ciei. muerte o destruycion	Plemone. vna de diez Sibilas
Pero, onis. abarca de cuero crudo (nua)	Phenax, acos. inter. deceptor
Perpes. cosa perpetua y conti	Pheretrum, i. por las andas
Perpetior. sufrir hasta el cabo	Pher, eros. interp. fera
Perpetro, as. hazer en mala parte	Phicus, untos. ciuitas Aphricæ
Perrhebus, a, um. cosa de Thessalia	Phidas, tos. vir apud Homerũ
Perusum, ij. Perosa ciudad de Italia	Phigopolis. interp. fugiens ciuitatem
	Phylax, acos. interp. custos
	Phylis. vna Reyna de Thracia
	Phylocorus, i. vn historiador
	Philopatris. amans patriam
	Philopomenes. vir celebris apud Græcos
	Phylos. interp. amicus
	Philothersites, æ. amans Therapitem
	Phylira, æ. la teja arbol

INTRODVCTORIVM.

Physeter, eris. vna especie de vallena	Phthir, iros. interp. pediculus
Physica, orum. vna obra de Aristot.	Phthipsis, is. por tifica dolēcia
Phlegeton, ontos. fluuius infe rorum	Pica, e. por la picaça
Phlebs, e bos. interp. vena	Picenum, i. la marca de Anco na
Phlyus, phlyuntis. vna ciudad de Achaia	Picentinus, a, um. cosa de alli
Phoca, a. por el lobo marino	Picus, i. varō fue buelto en a quella aue
Phocis, idis. por vna regiō de Gracia	Pydes, etos. nomen. prop. viri
Phocus, i. por vn hijo de Caco	Pyga, a. interp. clunis
Phonascus, i. maestro que ado ba la voz	Pygargus, i. especie de agui la y cieruo
Phœnicopterus. el aue Fla menca (phēnicē	Pila, e. la pelota para jugar
Phœnix, nicos. vir à quo dicta	Pila, a. el pilar para sostener
Phœnissa, a. muger de Phe nicia	Pileus, i. el bonete o caperuça
Phor, oris. interp. fur	Pylene, es. vna ciudad de Eto lia
Phorbas, antos. Priami filius	Pyles, etos. nom. prop. viri
Phorcin. deus marinus qui Phorcus	Pilus, i. el pelo de la cabeça
Phos, tos. interp. vir sine lumē	Pipo, as. por piar el halcon
Phrater, interp. tribulus	Pipilo, as. cantar el gorrion
Phrear, atos. interp. puteus	Piper, eris. por la pimienta
Phren, enos. interp. mens	Pinto, is. por batir el farro
Phrenitis, non frenesis. la fren nesia (gia	Pyr, ros. interp. ignis
Phryx, gis. vn varonde Phry Phrygia, a. muger d Phrygia	Pyræus, i. por vn puerto de Athenas
Phryx, gis. fluuius quoque est Phrygiæ	Pirus, i. por el peral
Phryges, etos. nom. prop. viri	Pirū, i. por la fruta deste arbol
	Pyragmon, nis. vaō de los Ci clopes
	Pyramis, is. cosa que sube en agudo
	Pyrene, es. los mōtes pireneos
	Pyretum, i. por pa. litte rayz conocida

VOCABVLARIVM

Pyrgoteles, is. sculptor gemmarum	plutax, nomen prop. viri
Pyrois, entis. vno de los cauallos del sol	pneuma, atis. por el espiritu
Pyropus, i. el carbūcol piedra	podagra, æ. la gota de los pies
Pistacium, ij. el alhozigo arbol y la fruta	podalyrius, ij. medico hijo de Esculapio (pies)
Pistris, is. nombre proprio de vna naue	poderis. vestidura hasta en peësis. por la poesia arte
Pittheus, i. vn Rey de Troezē	poëma, atis. la obra del poeta
Pituita, æ. la flegma humor	poëmen, enos. interp. pastor
Piteleon, ontis. vn varon griego	polydamas, antos. vir Troianus
Pitys, yos. interp. pinus	polydorus, i. vn hijo del Rey priamo
Pythagoras, æ. nombre proprio de vn philosopho	polymnestor, oris. Rey fue de Thracia
Pytius, a, um. cosa de Apolo	polynices, n. pro. viri celebre
Pitisma, atis. interp. irrotatio	polyphemos, vnus ex Ciclopi bus
Pitylisma, atis. aq̃llo mismo	polycletos, i. vn entallador o estatuario
Python, nis. la serpiente que mato Apollo	polypus, i. el pulpo pescado
Placus, untos. inter. placenta	polis. interp. ciuitas
Plaudo, is. fauorecer con voz y manos	politis. idos. ciuis fœmina
Plaga, æ. por region o playa	pollex icis. el dedo pulgar
Plaga, æ. la red para tomar fieras	pollis, inis. lo sotil d̃ la harina
Plaga, ç. por la llaga o herida	pollux, cis. hijo fue de Iupiter
Platanon, onis. lugar de platanos	polin. inos. rex fuit Thraciæ
Plebs, bis. por el pueblo	pompholyx. la lauadura de la escoria
Plecto, is. por herir o punir	pompholyx. gos. inter. bulla
Pleuron, nos. ciuitas est Acto lix	pondo, indeclinabil. por la libra
Plico, as, aui. por plegar	pondus, eris. por la carga
	pone præp. & aduer. por tras

INTRODVCTORIVM.

ponos, interpre. labor vel do lor	præcox, ocis. cosa temprana
pontus, i. por el mar	præcoquus, a, ũ. aq̃llo mismo
popa, æ. la grossura de viētre	præcordia, orum. lastelas del coraçon
popæanum, i. cierto afeyte de mugeres	præcurro, is. correr delante
popisma, tis. herida de vna mano con otra	prædo, onis. el robador
poples, tis. la rodilla por de tras	prædico, as. por predicar
populus, i. por el pueblo	prædico, is. por dezir antes
porfena, æ. Rey fue de los E- thruscos	præpedio, is. por impedir
portio, nis. la parte o racion	præpes, etis. el aue que vuela
portulaca, æ. la verdolaga	præputiũ, ij. el capillo de, &c.
posidon, nos. inter. Neptunus	præs prædis. el abonado en heredades
posteri, rum. los que vernan despues	præripio, is. arrebatat antes
postis is. la puerta de madera	præstigia, arum. juegos de passa passa
posticus, a, um. por cosa trasce- ra	præsto indeclinab. cosa præ- sente
posticus, ci. el postigo, puerta detras	præsul, lis. prelado o prelada
postridie aduerbium. vn dia despues	præter præpositio, por sacau- do a fuera
potior, iris. alcançar lo deslea do	præsbyter, eris. interp. senior
potis, e. por cosa que puede	præster, eris. cierta especie de sierpe
poto, as. beuer, o dar a beuer	præster, eris. llama del cielo
præ, præpositio ablatiui. pro ante	præx, cis. por el ruego
præcino, is. cinui. cãtar antes	priamus, mi. rey d̃ Troya hijo de Laomedon
præcipito, as. derribar o caer	priamides, d̃. hijo o nieto de priamo (priamo
præcipio, is. mandar enseñan do	priamis, idos. hija o nieta de priap⁹, i. el dios d̃ los huertos
	pridie. por vn dia en antes
	primates, tum los principales de la ciudad

Primores, ũ. aquello mismo	Proluo, i. por lauar mucho
Pristinus, na, num. cosa de pocos dias	Premanthis, dos. interp. vaticinans
Proauus, i. por el visahuelo	Prometheus, i. por el hijo de Iapeto
Probrum, i. por el denuesto	Promethides, æ. hijo de aq̃sto
Probus, a, um. cosa buena y prouechosa	Promineo, es. estar encima
Procella, æ. por tempestad	Promo, is. sacar lo guardado
Proceres, rum. los principales varones	Pronepos, otis. el bisnieto
Procerus, a, um. cosa grande en su especie	Proneptis. por la bisnieta
Proculco, as, hollar o tropillar	Pronuba, bæ. la madrina de boda
Procumbo, is. caer lexos	Pronus, a, ũ. cosa cuesta y uso
Prodigo, is, egi. por destruyr	Propago, la, puena de la vid
Prodigus, a, um. cosa gastado ra (por traycion	Prope, præpositio. por cerca en lugar
Prodo, dis. manifestar o dar	Propertius, ij. nombre de vn Poeta
Profanus, a, um. cosa no sagrada (fiesta	Propino, a, dar a beuer de lo que beuiste
Profestus, a, um. cosa no de	Propontis. el mar cerca de Constantinopla
Proficio, is. por aprouechar	Prophetes, æ. el Propheta varron
Proficiscor, eris. partirse a algun lugar	Prophetissa, æ. vel Prophetis. la propheta muger
Profiteor, eris. hazer profesion	Propter, præposi. por dar causa
Profor, aris. por hablar	Protinus aduerb. por luego
Profugio, is. huyra lexos	Prosa, æ. la diosa que endereça el parto
Profundo, is. derramar mucho (da	Prosa, æ. la oracion prosa
Profundus, a, um. cosa hon-	Proserpina, æ. la muger de Pluton (bres
Progentes, ei. la generacion	Proseucha, el hospital de po-
Prohibeo, es. vedar o apartar	
Proles, is. por la generacion	

INTR ODUCTORIVM.

Profymna, æ. vna ciudad de Theffalia	Puluinar, aris. estrado de almohadas
Prosper, a, um. cosa que da prosperidad	Puluis, eris. por el polvo
Proteus, vn dios de la mar	Pungo, is. por punçar
Protogenes, is. primogenito	Pupa, æ. la muñeca o mocha cha pequeña
Prototypõ, i. por el original	Pupus, i. por el muñeco
Prudens, entos. nomen prop. viri	Pupula, æ. la niñilla del ojo
Prurigo, inis. la comezon	Pupillus, i. por el pupillo.
Prunus, i. el ciruelo arbol	Q Vadrigæ, arum. carro de quatro cauallos
Psallo, is. por cantar	Quadrages aduerb. quarenta vezes
Psaltes, æ. el cantor	Quadrans, tis. la quarta parte de doze
Psaltria ella	Quadrimus, a, um. cosa de qua tro años
Pseudo in compositione. por falso	Quadringentis. quatrocientas vezes
Pteryx. interp. ala, remigium auium	Questus, us. por la ganancia
Ptisana, æ. el ordiate o fresas das	Quero, is. por ganar o buscar
Ptolomæus. nombre de los Reyes de Egypto	Quæso, quæsumus. por rogar
Ptolemæus. Mathematico no table	Quallus, i. por el canastillo
Ptox, cos. inter. lepus timidus	Quater, aduerbium. quatro vezes
Pubes, is. por el pendejo	Quaterni, æ, a cada vno qua tro
Publipor, oris. el moço de Publio	Quatio, is, quassî. por sacudir
Pudes, entos. nomẽ prop. viri	Quæror, eris. por querellarse
Pudicus, a, um. cosa casta	Quercus, us. por enzina arbol
Pugilis, luchador o luchado ra (escreit	Questus, us. la querella o que xa
Pugillares. las tablillas para	Quies, etis. por la holgança
Pulex, icis. por la pulga	Quicũs, cis. las cinco partes de doze
Puls, us. por las puchas	

VOCABULARIUM

Quinquatria, orum, fiestas e: ran de Minerva	Recuso, as, aui. por rehusar
Quinquagies aduerb. cincue: ta vezes	Recutitus, a, um, ludio circun: cido
Quingenties aduerb. quicien: tas vezes	Redigo, is egi. por reduzir
Quinquies aduerb. por cinco: vezes	Redimo, is, arrendar o rede: mir
Quinqueni, e, a. cada vno cinco	Redimiculum, i, el ornamento
Quinquageni, nae, na. por ea: da cincuenta	Reddo, is. por tornar a dar
Quingenteni, ae, a. por cada quinientos	Redoleo, es. por oler bien
Quirinus, i. Romulo Rey de los Romanos	Refercio, is, si. por recalcar
Quiris, itis. por el Romano	Reficio, is, rehazer o restau: rar
Quisquiliae, arum. por frascas quasinas	Refringo, is. por quebrar
Quisquilia, e. la coscoja arbol	Refuto, as, aui. por redarguir
Quintilis, lis por el mes Julio	Releo, es, cui. raer o quitar
R Abula, ae. el auogado in: docto (barus	Reliquiae, arum. por las reli: quias
Racipolis. rex fuit Bar:	Remaneo, es, anfi. por quedar
Rapio, is. por arrebatat	Remex, igis. remador o ga: leota
Rapum, i. por el nabo	Ren renis. las renes o riñones
Raphanus i. por el rauano	Reor, eris. por pensar
Rastru, i. el rastro o rastrillo	Reperio, is. por hallar
Raucio, is, rausi. enronqerse	Repo, is, psi. por entrar no sin tiendose
Recido, is. por recaer	Requies, ei. por la holganca
Recido, is. penultima longa cortar (star	Requiro, ris, siui. por buscar o requerir
Reclino, as. inclinar o reco:	Resideo, es, edi. estar mucho assentado
Recludo, is si. abrir lo cerra: do	Resilio, is. por saltar atras
Recumbo, is. por acostarse	Respuo, is. por menospreciar
	Restis, is. por soga. o la riestra
	Resulto, as. por resurtir
	Reticeo, es. por callar mucho

INTRODVCTORIVM.

Retinaeulum, i. el retenedor	Rudis, e, cosa nueva no labrada
Rhammes, metis. vn varen en el Vergilio	Rudis, is, la vara del alcalde
Rhebus, i. vn nombre de ca-	Rudo, is, di. por rebuznar
Rheda æ. el carro o carretera	Rudus vel ruder. la luziedad o vassura
Rhegiũ. vna ciudad de Italia	Rufæ, arũ. Cãpania oppidum
Rhetor, oris. por el orador	Rumex, icis. la romaza yerua
Rhetorico	Ruo, is. por caer, e por derri-
Rhin, os. interp. naris	bar
Rhinoceros, otis. vn animal no conõcido	Ruspina, æ. oppidũ Africæ
Rhiphei, orum. montes sunt Septentrionales	Rusticus, ca, cũ. por cola del campo
Rhõdanus. el Ros, o Rona rio de Francia	Ruteni, orum. pueblos son de Alemaña
Rhodos, i. la ysla y ciudad de Rhoda	Rutilus, a, um. cosa roxa, o ru-
Rhododaphne, es. el adelpho	Rutuli, orum. pueblos son de Italia
Rhodope, es. por vn mõte de Thracia	Rutuba, æ. vn rio de Liguria
Ringo, is, xi. reñir o rifar	Rutupe, pes. vna ciudad de Sicilia
Ringor, eris. por lo mesmo	S Abura, æ. vn capitan de Africa
Rito, as. à quo sunt Prorito, as. Irrito, as.	Sabus, i. vn Rey de los Sabinos
Ritus, ũ. la costũbre antigua	Sagus, i. Saga, æ. por el adeuino, o adeuina
Robur, oris. robre o fuerza	Salamin, inis. vna ciudad y ysla de Grecia
Rogus, i. por el fuego	Sales salium. por los donayres
Ruber, a, um. cosa bermeja	Salix, salicis. por el salze arbol
Ruigo, is, is. por herrumbre o anubio	Salmacis, nympha, & fons
Rubrica, æ. por el almagra	Salio, is. por saltar
Rubus, i. por la çaiça mata conocida	
Rudens, tis. por la cuerda de la naue	

VOCABVLARIVM

Salomon, Rey de los Indios	Sardis, ciuitas est Asiae
Salome, es muger Iudia	Sardonix, cierta piedra preciosa
Salpe, es nombre de vna muger partera	Sarmates, æ. varõ de Tartaria
Salpiga, ç. cierta serpiente en Aþrica	Sarmatis, idis. muger de aquella tierra
Saliugo, inis. sudor de cosa salada	Sarpedon, onos. filius est Iouis
Salto iaitas, por baylar o dançar	Sarracum, i. por el carro
Saluber, salubris, salubre. cosa saludable	Sarsina, ç. vna ciudad de Italia
Salum, i. por el mar	Sarx, sarcos. interp. caro
Sambucistes, ç. el que tañe cãpana	Sason, onis. ysla entre Brundusio y Epiro
Sãbucistria, æ. por la que tañe	Saties vel Satias. por el hastio
Samos, i. insula maris Ionij	Satelleç, el armado que acompaña a otro
Samnis, itis. hombre de Samnio en Italia	Saturnalia, orum. fiestas eran de Saturno
Sancio, is, fanxi. por establecer	Scabo, is, scabi. por rascar
Sandix, icis. yerua para teñir colorado	Scalç, arum. por las escaleras
Sandicinus, a, um. cosa deste color	Scalpo, is, pfi. rascar o esculpir
Saperda, æ. vn cierto pescado	Scando, is. por subir
Saphyrus i. el çafir piedra preciosa	Scamnum, i. por el escaño
Sappho, us. poetis Mitylene	Scelus, eris. por gran pecado
Sapis, is. vn rio de Lombardia	Scepsis, ios. interp. excusatio
Sapo, onis. por el xabon	Schema, schematis. figura interpretatur.
Sarcina, æ. por carga o xarcia	Scyphus, i. vaso era para sacrificar
Sarcio, is. por cozer o surzir	Scythes, ç. hombre de Tartaria
Sarcophagus, i. genus lapidis	Scythis. por muger de alli
	Scitu, a, um. cosa hermosa o fabia
	Sciscitor, præguntar para saber

INTR O DV CT O R I V M

Scolex, lecos. interpretatur vermis	tierra
Scolopendra. herba est & ani mal	Seleis, entos. ciuitas est Ho- mero
Scolops, pos. interp. palus, pa mal (ludis	Seligo, is, selegi. por apartar lo escogido
Scomma, atos. interp. facetiæ	Semel aduerb. por vna vez
Scopæ, arum. escoba para bar rer	Semis, issis. la meitad de la li- bra
Scopo, as. barrer con escoba	Semis aduerbium. medio de lo entero
Scrobs, scrobis. por el hoyo	Senecio, cionis. por el veje zuelo
Scrupulum, i. por cierta pesa	Senium. ij. por la vejez
Scrupus, i. por la piedra	Senones. pueblos son de Fran- cia
Scrupulus, uli. la pedrezita o china	Seorsum aduerbium. aparta- damente
Scuttra, g. por el truhan	Sentes, tium. por las espinas
Sebetus, i. vna fuente de Na- poles	Sensim aduerbium. por poco a poco
Seco, as, cui. por cortar	Separ, separis. por cosa desy- gual
Securis, is. por la segur o ha- cha de armas	Seps, is. por feto o cierta sier- pe
Securus, a, ñ. cosa sin cuydado	Sepes, is. por aquello mesmo
Secus præpositio. por cerca	Sepelio, is, iui. por enterrar
Secus aduerbium. en otra ma- nera	Sepia, æ. por la xibia pescado
Secundum præpositio. por se- gund	Sepid sepis, psi. por cercar de feto (siete
Secundum præpositio eadem. por cerca o despues	Septeni, teng. a. por cada vno
Sedes, is. por el assiento	Sequana, g. vn rio de Francia
Sedile, sedilis. silla de assentar	Sequani. pueblos cerca deste rio
Seditio, seditionis. bullicio o alboroto	Serferos. vir ex Serica regiõe
Sedulus, a, um. por cosa dili- gente	Serapis, idis. Dios de Egypto
Seges, segetis. la miesse de la	

VOCABVLARIVM

Seres, serium. ciertos pueblos Orientales	Sidon, ni. vna ciudad de Francia
Seria, æ. tinaja o vasija de barro	Sidus eris. la constellacion
Seria, orum. las veras no bar-	Sila, silæ. vn bosque de Lucania
Sero, as, aui cerrar con cerradura	Siler, eris. la vimbrera
Sero, is, seui. por sembrar	Siler, eris. vn rio de Italia
Sericus, a, um. cosa de sirgo	Silex, filici. la piedra peder-
Serotinus, a, um. por cosatar-	Siligo. el escandia o trigo candial
Serta orum. las guirnaldas	Siliqua, æ. la vayna de la legũbre
Serum. i. el fuero de la leche	Silurus, i. vn pescado de Nilo
Sestos. ciudad de Europa al estrecho	Symbolum, i. la conueniencia
Sextilis, is. el mes de Agosto	Simius, ij. por el mono
Sextans, tis. las dos partes de doze	Simia, g. por la mona
Sextarius, ij. cierta medida	Simois, entos. vn rio d Troya
Sesostris. vn rey de Egypto	Simon, onis. Philosopho de Athenas
Seuerus, a, um. por cola graue	Simon, simonis. vn varon grie-
Sibilus, i. por el siluo	go
Sibaris, ciuitas Apuliae	Symphonia, æ. vel Sympho-
Sibina, æ. genus teli est	na. la consonancia
Sica, æ. la daga o copagorja	Symplegas, saxum iuxta Bos-
Sicarius, ij. por el homiziano	phorum.
Sicania, æ. ysla de Sicilia	Simulus, a, um. cosa roma vn poco
Sicanus, a, um. cosa desta ysla	Synagoga, æ. interp. conuen-
Siculus, a, um. por lo mesmo	tus
Sicheus, i. el marido de Dido	Sinapis, is. la mostaza o xena-
Sycomorus, i. la higuera lo-	ca
ca	Sinapi. quod Latine sinapis
Sideros. interp. ferrum	Sinciput, itis. vn pedaço de la
Sido, is, sidi. por hazer assien-	cabega
io	

INTR O DV CT O R I V M.

Sindon, onis, linteū ex serico	Siticina, æ, la tañedora así
Singuli, æ, a. por cada vno	Sinaragdinus, a, um. cosa de
Singilis, is, por Guadaxenil	esmeralda
rio	Smilax, cis. cierta especie de
Synhedra, æ, interp. confessus	yedra
Synodus. interp. concilium	Soboles. is. la generacion
Syncerus, a, um. cosa limpia	Socer, i. por el suegro
Sino, is, siui. por dexar	Socors, dis. cosa descorazona:
Sinopis. is. interp. conseruatio	da (plazeres)
Sinuessa. vna ciudad de Italia	Sodalis, is. compañero en los
Sinum, i. la barreña para le-	Sodoma, æ, ciudad de Palesti-
che	na
Sinus, us. el seno o golfo	Soleo, es. por acostumbrar
Siphax, acis. vn rey de Aphri-	Solen, nis. aqueductus siue pi-
ca	scis
Sipharium, ij. velo para som-	Solers, tis. el que presto halla
bra	medio para el fin
Sipho, onis, por el aguatocho	Solertia, æ. aquella facilidad
Sipus untis, vna ciudad de A-	Solertes aduer. facilmēte así
pulia	Solium, ij. la filla real, o calde-
Syracusæ, arum. Zaragoza de	ra de baños
Sicilia	Soluo, is. pagar, o defatar
Syren, enis. animal aquatile	Solox, cis. lana grossera de ca-
Syrinx, gis. siringa, o vna	bras
nympha	Sophia Græce, Sapiētia latinæ
Syrus, a, um. cosa de Syria	Sophocles. Poëta tragicus
Siser, ris. rayz de chiriuia yer	Sophistes, æ. philosopho fin-
ua	gido
Sisimbrium, ij. axedrea yerua	Sophos, u. interp sapiens
Sisto, is. estar quedo o durar	Sophrosine, es. interp. mode-
Sisto, is, ti. estancar o hazer e-	stia
star	Sophos. aduerbium. interp.
Sithen nis. vn mōte de thracia	sapienter (tro
Siticen, inis. el tañedor de los	Sopio, is, iui. adormecer a o-
mortuorios	Sora, æ, vna ciudad de Italia

VOCABULARIVM

Soracte, ractis. vn monte cerca de Roma	Spoletium, ij. lugar de Italia
Sorex, icis. por el sorze o ratõ	Sponsalia, orum. los desposorios
Sorbillo, as. sorber a menudo	Sponte aduerb. voluntariosamente
Sodes, um. suziedad, o auaricia	Splen, nis. el bazo de la asadura (mo.)
Sory indeclinabile. cierto mendicamento	Spurius, el bastardo no legitimo
Soror, oris. por la hermana	Stabilis. cosa que esta y permanece
Sortes, ium. la respuesta de los dioses	Statiua, orũ estancia del real para poco tiempo.
Sospes. fano y saluo hombre o muger	Strabo, onis. el Turnio hombre
Sospita, æ. cosa hembra desta manera	Straba, æ. la muger Turnia
Soter, eris. interp. Saluator	Strages. el estrago de muertos.
Spado, onis. por el castrado	Stragulum, i. repostero silla, o albarda.
Spadix, icis. el racimo de dardiles	Stater, eris. el peso o balança
Spanys, yos. interp. raritas	Steatoma, tis, especie de verruca.
Spargo, is. sparsi. por derramar	Stephicerotis, vna especie de cieruo.
Specus, us. por la cueua	Sterno, is. ygualar lo aspero.
Spelæum, i. por aq̃llo mesmo	Sterto, is. roncar durmiendo
Spelinx, cis. por la spelunca	Sthenos. interp. robur. la fuerza
Spelunca, æ. por la cueua	Stigo, à, quo sunt Instigo, castigo.
Sperno, is. por menospreciar	Stimis, ios. por el alcohol
Spinx, vel sphinx. animal no conocido	stipo, as. por tupir y costribar
Spinter, ris. la trença de la vestidura	Stilus, i. graphium. el punçon
Spiculum. la lança faeta o caxquillo	Stipes, itis. por el tronco
Spondeo, es. por prometer	stirps, is. el arbol o generaciõ
Spolia, orũ. por los despojos	

INTRODVCTORIVM.

Stryx, y chos. inter. tricentura	Subcollo, as. traer çel cuello
Stryx, gis. aqua inferorum	Subcumbo, is. caer, o ser ven-
Stilopus. el sonido de los bu-	cido
chetos.	Sucerda, æ. suis stercus
Styrax, acis. por el estoraque	Sucula. puerca del torno o
Storax, acis. por aquello mes-	husilo.
mo.	Sudes, is. por vara para tirar.
Sroni populi Euchaneorum*	Suevi. populi sunt Germaniæ
Strategis interpre. dux fœmi	Suffimen inis. por el sahume-
na.	rio. (casa.
Strepo, is. hazer estruendo cõ	Supellex, etilis. el alhaja de
los pies. (tes	Superstes. el que viue sobre o
Strideo. rechinar con los diẽ	tro.
Striga, æ. por el manojo	Super præpositio. por sobre.
Strigilis. la sarten o estraga-	Suppetiæ, arũ. ayuda de gẽte.
dera.	Suppleo, es. suplir lo q̃ falta
Stringo is, strinxi. por apre-	Supparus i. la vela o tienda.
tar.	Supplex, icis, por cosa humil-
Strimõ, os. fluuius est Thraciæ	de. (encima
Strix, gis bruxa, o cierta aue	Supra, præpositio. sobre o
nocturna.	Sursum, aduer. arriba o de ar
Struo is. edificar, o ordenar	riba.
Strues, is. lignorũ congeries.	Sus, suis. el puerco o puerca
Stupeo, es. pasmarse despãto.	Susurrus, i. por el azumbido.
Stupidus, a, um quod motu &	T Abes. la sangre corrom-
senficaret.	pida.
Suadeo, es. induzir con razo-	Tabi, rabo. aq̃llo mesmo
nes	Tabraca. vna ciudad de Afri
Sub præpositio, por debaxo.	ca.
Suber, eris. por el alcornoque	Tachys, eos. int. velox, citus
Subtus, por debaxo sin me-	Tænarus. vn monte de Lacedæ-
dio	demonia.
Subter, por aquello mesmo	Taygeta, ç. vna ex Pleiadib?
Subscus, udis, el tarugo, o so-	Taygetus, i. vel Taygeta, orũ.
uina	mons in Lacedemonia.

VOCABVLARIVM

Talas, int. miser	Tendo, is, tetendi, estender, o endereçar.
Talpa, æ, el topo animal	Tenedos, vna ysla en frente d Troya.
Talus, i, el carnicol	Tenuis, e, cosa subtil y delgada.
Talio, la pena de tanto por tanto.	Tenus præpositio, por hasta
Tanaquil, muger Romana.	Tepesco, is, por entibiarse
Tango, is, tetigi, por tocar	terapne, aldea de Lacedemonia.
Tātundē rātidem, Otro tanto	teredo, gusano de la madera
Tapes, etis, el tapete o alqueti za.	Teren nos, interp, tener
Tarbari, nom. p. viri	Teres, etis, por cosa rolliza
Terma, atos, int. finis	Tereus, i, vn rey de Tracia
Tartarus, i, por el infierno	tergo, is, tergeo, es, a limpiar.
razamas, antis, vnus ex titanib ⁹	Termes, ctis, el renueuo del arbol.
Tegea, æ, oppidum Arcadiæ	Terni, æ, a, por cada tres
Tege, etis, por cabaña o cho ça. (ña	tero, is, triui, hollar o gastar,
Tegeticula æ: pequeña caba	terreo es, por espantar
Tego, i, texi, por cubrir	testudo, inis, por el galapago
Telchin, inos, populos Crætæ	tesqua, sunt loca deserta & inculta.
Telegonus, i, filius Vlyssis	tethys, yos, la diosa del mar.
Telephus, hijo fue de Hercu les y Auge.	tetra interp, quatuor
Telemachus, frater Vlyssis & Penelopes.	tetragrammaton, i, quatuor literarum.
Telem ⁹ , p̄feta d los Ciclopes	tetrarcha, vno de los quatro principes.
Telos, int. finis	tetricus, a, um, cosa feuera y graue.
Telon, onos, int. publicanus	tetrix, igos, inter, cicada
Tellus, ris, la diosa dela tierra	texo, is, ui, por texer.
Temetum, i, por el vino	thales, vn ⁹ ex septē sapiētibus
Temistocles, dux Atheniēsiū	thamyris, vn cātor de thracia
Tēno, is, tēpsi, meno preciar.	
Temon, nis, el timō de arado	
Tempe, vn valle de Thessa lia.	

INTRODVCTORIVM.

tharyb⁹ bos. n. p. viri thau⁹mas tis. vnus ex gigantib⁹ thabais, idis. opus de thebis theba⁹ thebarum, vna ciudad de Beocia. thebe es. vna ciudad d^e Egypto. theca æ. interp. capsa themis, idos. dea vaticiniorū thenar, os. interp. vola manus. theodorus. nombre proprio de varon. theodoricus, i. vn rey de los Godos. theodosi⁹. emperador d^e Roma rheognis, idos. poeta celebre ther, theros. interp. fera theō, nos. n. celebre multorū. thera, insula Galimachi patrias. therinus a, um. cosa de estio thermæ, arum. por los baños therites æ. vn Griego muy couarde. thestheros. interp. seruus theseus, i. vn rey de Athenas. thesis. interp. positio thestylis. n. p. fœminæ thetis. la madre de Achilles thymus, i. el tomillo mata. typhis. gouernador de la nau de Argos. typhiō. vn especie de cometa thoas, tos, rex Lemni insulæ. thomix, icos. por la tomiza,	thops, pos. interp. adulator. thorax, cis. las coraças o jubon. Thos thoos, inter. lopus canarius. thrace, es. vna region de Europa. thrax, acis. el varon de all thracin, inis. vna ciudad de Beocia. thracias. vent⁹ ex thracia spirans. thra⁹son, nos. nom. p. virorū. thraissa, æ. por muger de all thrasibulus, i. Lacon fuit thrix, cos. interp. capillus. thule, es. vna ysla Septentrio⁹nal. thusthuris. por el encienso thiaras, æ. mitra regum tibia, æ. por la flauta tibyccn, inis. el que la tañe tibur, ris. vna ciudad de Italia. ticinus, i. vn rio de Lombardia. tideus, i. pater Diomedis tytides. hijo o nieto de tydeo tilia, æ. por la teja arbol time, es. interp. honor times, entos. int. honoratus timon, onos. vir Atheniensis timeus, vn philo⁹sopho Pythagoreo.

VOCABVLARIVM

Tympanifter, el que tañe adu fe, o atabal.	Torqueo, es. atormētar o tor- cer.
Tympaniftria, æ. la q̃ los tañe	Torquis, is. el collar de oro
Tingo, is. por mojar	Torris, is. el tizon, o torrez- no.
Typha, æ. por el centeno	Tot indeclinabile, pluraliter por tantos.
Typhus. vnus ex gigantibus	Toxotes, e. interp. Sagittarius
Tyrianthinus, a, um. cosa de color violado. (ponnēsi	Toxotis idos. Sagittaria
Tyrins, tos. oppidū est Pelo	Trado, is, didi. por traspassar
Tyrus, i. vna ciudad de Pheni cia (nibus	Traduco is. traspassar; o acu- sar.
Titan. Sol, aut vnus ex tita-	Tragœdia, e. carmen est tra- gicum.
Titillō, as. por hazer cosqui- llas (llas.	Tragula æ. por el passador
Titillatus. las mismas cosqui-	Traho, is, traxi. por arrastrar
Tityrus, i. nōbre proprio de vn pastor	Trames, itis. la fenda o cami- no.
Tlepolemus. Hijo de Hercu- les y Astioche	Transpræpositio. por allen- de.
Tmolus, i. mons Lydia	Trapezus, tos. ciuitas est Thra- cia.
Tofus, la toua, o piedra areni sca (manos	Trazena, æ. ventana o finie- stra.
Toga, æ. vestidura de los Ro	Trebia, æ. vn rio de Lombar- dia.
Tolmas, nomen viri celebre	Tremo, is. temblar temiendo
Tomos. int. incissio	Tressis, por tres asses mone- da
Tollo, is, sustuli. por alçar	Trenir, i. pueblos son de Frã- cia.
Tondeo, es por trasquilar	Tribulum, i. el trillo para tri- llar.
Tono, as, nui. por tronar	Tribulus, i. por el abrojo
Tonitruum, trui. el trueno	Tribus, us. el tribu o linaje
Tonitru indeclin. lo mesmo.	
Topica, orum. libros son de Logica.	
Torcular. el torno de husillo	
Toreuma, atis. el vaso hecho atorno.	

INTR ODUCTORIVM.

Tibrachys.int.tribreuis.	Tros, troos. vir Troyanus &
Trica.cazcarria o enhetradu	Rex
ra.	Trucido. matar despedaçãdo
Trichæ.arũ. por los cabellos.	Trudo, is. por empuxar
Triceni, æ, a. cada vno treyn:	Trutina, nç. el peso o balança
ta.	grande
Tricies, aduerb. treyn ta vezes	Trux, tis. por cosa terrible
Triceps, tis. cosa de tres cabe	Tuba, ç. por la trompeta
ças	(pos. Tubicen, nis. el que la tañe
Tricor por, is. cosa d tres cuer	Tubicina, æ. la que la tañe
trietaris. espacio de tres años	Tuber, ris. la turma dela tierra
triës. la tercera parte d doze	Tuder, ris. vna ciudad de Ita
Trigæ, arum. carro de tres ca	lia
uallos.	Tuders, tis. cosa de aquella ciu
Trigessis. treyn ta assés mone	dad
da.	(o ysla. Tueor, eris. mirar o defender
Trigõ. figura d tres rincones	Tugurium, ij. cabaña o choça
Trigon?, a, ã. por lo mesmo	Tumulus, i. el cerro o sepultu
Trigon, nis. vn cierto pesca	ra
do.	Tumultus, us. por el alboroto
Tripes, edis. cosa de tres pies,	Tundo, is. por tundir o herir
Triphon. n. p. viri celebre	Tunica, æ. vestidura interior
Tripudiũ, ij. por corro, o dã	Turgeo, es por hincharse
ça.	Turritus, a, um. cosa torreada
Tripes, odis. ataifor mesa de	Turtur, uris. por la tortola aue
tres pies.	
Triptoton. cosa de tres casos	V Acia, æ. el çancaçoso
Triton, nis. vn Dios del mar	Vacienus. aqillo mismo
Triquetra, æ. por Sicilia ysla	Vacillo, as. bambanear
Triquetrus, a, um. cosa d tres	Vacinium, nij. por violeta ne
rincones.	gra
Triuicus, i. vn lugar cerca de	Vado, i. por yr camino
Roma.	Tadum, i. por vado del rio
tros, adis. vna regiõ de Troya	Vafer, a, um. por cosa astuta
Troezẽ, enis, oppidũ Atticæ	Vagio vagis. por llorar el ni
	ño

VOCABVLARIVM.

Valde aduerb. por muy mu- cho.	Ver, is. por el verano
Vales, entos. n. pro. viri	Veratrum, i. el vede gambre
Valuarum. por las puertas	Verbena, ç. la grama propia mente.
Vanus, i. la çarçada o harnero.	Verber, eris. por açote o vara
vapid ⁹ a, ù. cosa desuanecida	Vercingentorix, gis. vn Prin cipe Frances.
Varus, a, um. por cosa tuerta	vereor, ris. temer cõverguẽça
varix, cis. por el ùudo d las ve nas.	(na. Verna, æ. por el sieruo q̄ nace en casa.
Vas por el fiador de la perso-	Vernus, a, um. cosa de verano
Vas vasis. por el vaso.	Verona, ç. vna ciudad d Italia
vates. el aduino por instinto	Verres is. por el verraco
vatican ⁹ , i. vn mōte d Roma.	Verro, is. por barrer, o raer
Vber. bris. cota fertil, o fertili dad. o teta.	Verficor, aris. hazer versos
Vefis, is. barra de hierro.	Versus præpositio. por azia
Vestigal, lis. la rēra in porta- tis.	Vernex, ecis. por carnero
(annici	Veru indeclinab. el assadero.
Vestris. insula est Oceani Bri-	Vertag ⁹ , i. por podenco o cã
Vehementer aduer. por muy mucho.	Vertigo, inis. el remolino o deluanescimiento.
(cima.	Verto, is. boluer alguna cosa
Veho, is. llevar acuestas o en-	Vesuvius. vn mōte d Cãpania
Vello, is, vulsi. arrancar o pe- cilgar.	Vesuvius, ij. aq̄l mismo mōte.
Vellus, eris. por el vellocino.	Vestras tis. lo de vuestra tier- ra o vando.
Velut Veluti coniunçiones. alsi como.	(nia. vesper, eris. la tarde, o estrella
Venatrũ i. vn lugar de Cãpa	Veternus, i. por la ydropesia.
Venefic ⁹ a, ù. por hechizero	Veto, as, tui. por vedar
veno, es, iui. por ser vendido	Vetus, eris. por cosa vieja
Venetus, a, um. cosa parda o de Venecia.	Vibex, icis. señal del golpe
Venilia, æ. la nymp̄ha madre de Turno.	Viburnum, i. por vna especie de vimbte.
Venus. la diosa de los amores	Vicie aduerb. veynte vezes.
	Viceni, a, a. cada veynte

INTR ODUCTORIUM.

Vicē à vice. por la vez o por la fortuna.	Voluox, ocis. por el gusano rebolton.
Vicus, i. por el aldea	Voluox, ocis. por vn varõ de Aphrica.
Vidua, æ. por la biuda	Vomis, mer, eris. por la reja
Vierus, a, um. cosa marchita	Vomo. is, vomui. por vomitar.
vigessis. veynte assies moneda	Voueo, es. por hazer voto
Vigil, ic. velador, o veladora	Vpupa, æ. por la abubilla a: ue.
Vināciū, ij. granillo de la vua	Vrbis vrbis. por la ciudad de edificios.
vinalia, orū. las fiestas dl vino	Vro vris vssi. por quemar
Vincio, is, vinxi. por atar	Vrtica, æ. por la hortiga yerua.
Vir ² , i. por hedor. o ponçoña	Vrgeo, es. por constreñir.
Viriatus, i. vn varõ de España	Vsque præpositio. por hasta
Vis, vim, o vis, à vi. la fuerça	Vtica, æ. vn lugar de Apulia
Viscū i. por liga para tomar paxaros.	Vter, a, um. por qual de dos
Viscus, eris. la carne o entrañas.	Vter vtris. por el odre d vino
Viso is, por yr a ver	vulcanalia, orum. fiestas eran de Vulcano.
Vitacula, æ. la vid pequeña.	Vulnus, eris. herida con sangre.
Vlciscor, eris. por vengarse	Vulpes vulpis. por la raposa
Vlcus eris. llaga con podre	Vultus, uris. por el bueyre
Vligo, inis. por la humedad dela tierra.	Vxor vxoris. por la muger.
Vltor, oris. por el vengador.	X Enios. interp. hospes
Vlrix, icis. por la vengadora	X enium, ij. el presente del huesped.
Vltra præpositio. por allēde vnedo, onis. por el madroño	Xeros. interp. siccus
Vnguen inis. por la grossura	Xerampelinus, a, ũ. cosa verde.
Vnio, onis. por la perla	Xerolophos. fossario de muertos.
Volucris, is. por el aue	
Voluer, eris. cre. cosa ligera	
Voluo, is. boluer enderredor	
Volubilis, e. lo que assi se buelue.	
Volusias, ij. n. prop. viri	

VOCABULARIVM

Xilon, i. interp. lignum. Zelotypus, i. por el celoso
Z Acynthos. infula in ma: Zeugma, atis. vna figura de
 ri Ionio. grammatica.
 Zen zenos. int. Iuppiter. Zeus, dios. interp. Iuppiter.
 Zephyrus, i. por el viëto Oci Zeta. vltima letra del a, b. c
 dental. Zona, atos. inter. cingulum.

Vocabularij introductionum finis.

IN ANTONII NEBRISSENSIS LAVDEM
 NON INDEBITAM.

 Tetrastichon.

Vt quondam tacuit Latix facundia linguæ,
 Cum fuit Antonij cæsa manus gladijs,
 Sic scelus hoc solers ANTONI cura piavit:
 Quamq; prior vitam sustulit, ille dedit.

*Juebes Azo de x^{bre} 25769 fue bispo
 de sancto Thom^mas lleque a Roma alas
 glorias del amanana de espana*

